ZPRÁVA O ČINNOSTI STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ ZA ROK 2025

Textová část
3 SL 110/2025 – 116

NEJVYŠŠÍ STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ
V Brně dne 24. června 2026

Elektronická verze **Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2025** v kompletní podobě (textová i tabulková část) je dostupná online:

verejnazaloba.cz/zprava–2025

Seznam zkratek

OSZ	Okresní státní zastupitelství
ObSZ	Obvodní státní zastupitelství (v obvodu Městského státního zastupitelství v Praze na úrovni okresních státních zastupitelství)
KSZ	Krajské státní zastupitelství
MSZ	Městské státní zastupitelství (Městské státní zastupitelství v Praze na úrovni KSZ, Městské státní zastupitelství v Brně na úrovni OSZ)
VSZ	Vrchní státní zastupitelství
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství
tr. zákon	zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném do 31. 12. 2009
TrZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TrŘ	zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ZSZ	zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů
ZSVM	zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
ZTOPO	zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
ZMJS	zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci v trestních věcech, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
SŘS	zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů
JŘSZ	vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů
ZVT	zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů
ZVV	zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů
PČR	Policie České republiky
GIBS	Generální inspekce bezpečnostních sborů
EPPO	Úřad evropského veřejného žalobce
PMS	Probační a mediační služba
OSPOD	orgán sociálně-právní ochrany dětí
ÚZSVM	Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových

Obsah

Úvod ... 7

I. Působnost státního zastupitelství a zajištění jejího výkonu ... 8

1. Legislativní rámec výkonu působnosti státního zastupitelství ... 8
2. Vybrané novelizace právních předpisů účinné pro rok 2025 ... 9
3. Personální zajištění výkonu působnosti státního zastupitelství ... 10
   - 3.1. Personální stavy státních zástupců a jejich systematizace ... 10
   - 3.2. Poznatky k asistentům státních zástupců a právním čekatelům ... 12
   - 3.3. Poznatky k vyšším úředníkům státního zastupitelství ... 13
   - 3.4. Poznatky k administrativním zaměstnancům státního zastupitelství ... 14
   - 3.5. Poznatky k proběhnuvším výběrovým řízením (novela č. 83/2024 Sb.) ... 15
4. Materiální zajištění výkonu působnosti státního zastupitelství ... 16
   - 4.1. Obecné shrnutí hospodaření ... 16
   - 4.2. Informační systémy státního zastupitelství ... 16
   - 4.3. Nástroje umělé inteligence ... 18

II. Výskyt a struktura kriminality v roce 2025 ... 19

1. Počty a struktura registrované kriminality (prověřování) ... 19
2. Počty a struktura objasněné kriminality (vyšetřování a zkrácené přípravné řízení) ... 23
3. Násilná trestná činnost ... 29
   - 3.1. Poznatky k vybraným násilným trestným činům ... 30
   - 3.2. Domácí násilí ... 31
4. Sexuálně motivovaná a mravnostní kriminalita, obchodování s lidmi ... 33
   - 4.1. Obecné poznatky k sexuálně motivované a mravnostní kriminalitě ... 34
   - 4.2. Hodnocení aplikačních dopadů novelizace č. 166/2024 Sb. ... 34
   - 4.3. Poznatky k jednotlivým trestným činům ... 36
   - 4.4. Obchodování s lidmi ... 38
5. Majetková a daňová kriminalita ... 39
   - 5.1. Majetková trestná činnost ... 39
   - 5.2. Daňová kriminalita ... 40
6. Drogová kriminalita ... 41
   - 6.1. Celková struktura drogové kriminality ... 42
   - 6.2. Poznatky k výskytu syntetických a semisyntetických drog ... 43
   - 6.3. Poznatky ke struktuře pachatelů ... 45
   - 6.4. Drogová kriminalita ve věznicích ... 46
   - 6.5. Kriminalita spojená s látkami s hormonálním účinkem ... 46
7. Enviromentální kriminalita ... 47
   - 7.1. Trestné činy proti životnímu prostředí ... 47
   - 7.2. Týrání zvířat a nevhodná péče o zvířata, pytláctví ... 49
8. Extremismus a kriminalita páchaná z nenávistných pohnutek ... 51
9. Trestná činnost cizích státních příslušníků, nelegální migrace ... 54
   - 9.1. Poznatky k trestné činnosti cizinců ... 54
   - 9.2. Poznatky k nelegální migraci ... 55

10. Trestná činnost příslušníků a zaměstnanců PČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské policie a zpravodajských služeb ... 57
III. Trestní působnost státního zastupitelství ... 60
1. Přípravné trestní řízení ... 60
1.1. Poznatky k trestním oznámením a jiným podnětům ... 60
1.2. Obecné poznatky k délkám a efektivitě přípravného trestního řízení ... 61
1.3. Poznatky ke stadiu prověřování ... 63
1.4. Poznatky ke stadiu vyšetřování ... 67
1.5. Poznatky ke zkrácenému přípravnému řízení ... 71
1.6. Využívání odklonů trestního řízení ... 73
1.7. Poznatky k využívání dohod o vině a trestu ... 75
2. Soudní stadium trestního řízení – nalézací řízení ... 77
2.1. Vrácení věci státnímu zástupci k došetření a odmítnutí návrhu na potrestání ... 77
2.2. Poznatky k činnosti státních zástupců v nalézacím řízení ... 78
2.3. Zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání soudem ... 80
2.4. Konsensuální způsoby soudního řízení ... 84
2.5. Poznatky ke skladbě a intenzitě ukládaných trestů ... 88
3. Soudní stadium trestního řízení – vykonávací řízení ... 94
3.1. Obecné poznatky k výkonu výchovných a alternativních trestů ... 94
3.2. Poznatky k výkonu a efektivitě ukládaných peněžitých trestů ... 95
3.3. Poznatky k podmíněnému propuštění ... 95
3.4. Poznatky k výkonu ochranných léčení ... 97
4. Poznatky k uplatňování mimořádných opravných prostředků v trestním řízení ... 98
4.1. Dovolání ... 98
4.2. Stížnosti pro porušení zákona ... 101
5. Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech ... 102
5.1. Metodická a koncepční činnost ... 102
5.2. Poznatky k realizaci mezinárodní právní pomoci v trestních věcech ... 104
5.3. Společné vyšetřovací týmy ... 106
IV. Zvláštní analýzy jevů významných pro rok 2025 – trestní působnost ... 108
1. Kriminalita páchaná elektronickými nástroji a v kybernetickém prostředí ... 108
2. Kriminalita mladistvých a dětí mladších 15 let ... 111
3. Řízení vedené proti dětem mladším 15 let (dopady novelizace č. 165/2024 Sb.) ... 118
3.1. Poznatky k objasňovací fázi řízení ... 118
3.2. Poznatky k návrhové fázi řízení ... 121
3.3. Fakultativní možnost nepodání návrhu na uložení opatření (§ 89j ZSVM) ... 121
3.4. Spolupráce s OSPOD, PMS a dostupnost výchovných programů ... 123
3.5. Zjištěné aplikační a legislativní nedostatky ... 124
V. Poznatky k výkonu netrestní působnosti státního zastupitelství ... 126
1. Vstupová a návrhová činnost v oblasti péče o nezletilé ... 126
2. Vstupová a návrhová činnost v oblasti ochrany proti domácímu násilí ... 127
2.1. Obecné poznatky ... 127
2.2. Poznatky k problematice policejních vykázání ... 127

2.3. Poznatky k intervenčním centrům a povinnosti mlčenlivosti pracovníků ... 128
2.4. Poznatky k opravným prostředkům ... 128
3. Vstupová a návrhová činnost v oblasti svéprávnosti ... 128
4. Vstupová a návrhová činnost v oblasti nedobrovolné hospitalizace ... 129
5. Ostatní vstupová a návrhová činnost ... 130
5.1. Obecné poznatky k ostatní vstupové a návrhové činnosti ... 130
5.2. Poznatky k insolvenčním řízením ... 130
5.3. Poznatky ke korporátním řízením ... 131
6. Žaloby podle § 66 odst. 2 SŘS ... 132
7. Dozor nad zachováváním právních předpisů v místech výkonu ústavní a ochranné výchovy ... 133
7.1. Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy ... 133
7.2. Umísťování dětí s duální diagnózou a dětí neovládajících český jazyk ... 134
7.3. Poznatky k činnosti státních zástupců ... 135
8. Dozor nad zachováváním právních předpisů ve vězeňských zařízeních a ústavech ... 136
8.1. Obecně ... 136
8.2. Poznatky k výkonu vazby a trestu odnětí svobody ... 137
8.3. Poznatky k výkonu zabezpečovací detence ... 139
VI. Koncepční závěry a návrhy opatření ... 140
1. Oblast výkonu správy, personálního a materiálního zajištění ... 140
2. Oblast prevence kriminality a výkonu trestní a netrestní působnosti ... 140
3. Oblast legislativy ... 141

Úvod

V souladu s ustanovením § 12 odst. 6 ZSZ nejpozději do poloviny kalendářního roku nejvyšší státní zástupce předkládá prostřednictvím ministra spravedlnosti vládě zprávu o činnosti státního zastupitelství za uplynulý kalendářní rok; vláda tuto zprávu po projednání předkládá Senátu Parlamentu České republiky.

Zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2025 byla vypracována na základě vlastních poznatků z výkonu působnosti a správy NSZ i shromážděných podkladových zpráv KSZ a VSZ; KSZ současně zprávu vždy zpracovala i za nižší OSZ. Pracováno bylo též s veřejně dostupnými výkazy a přehledy statistických listů soudů a státních zastupitelství spravovaných Ministerstvem spravedlnosti (dále též jen „přehledy SLT“). Údaje o populaci pak byly převzaty z výstupů Českého statistického úřadu ve stavu k 1. 1. 2025. Ve vhodných souvislostech tato zpráva odkazuje na poznatky a statistické údaje vyplývající ze zpráv o činnosti státního zastupitelství za předcházející roky anebo ze zvláštních zpráv, které byly v uplynulých letech vypracovány.

Zpráva se systematicky sestává z části textové a části tabulkové. Celková sledovaná statistická data jsou obsažena v tabulkové části zprávy; je-li se statistickými údaji pracováno v textové části, jedná se zpravidla o podrobnější rozbor celkových statistických údajů, který si v průběhu zpracování zprávy vyžádal podrobnější analýzu (například i územní nebo strukturální) a jejich následné slovní vyhodnocení. V ostatních případech jsou celkové statistické údaje do textové části převzaty jen v nezbytném rozsahu nebo zpráva na jednotlivé tabulky toliko odkazuje.

Sídlo Nejvyššího státního zastupitelství v Jezuitské ulici v Brně

I. Působnost státního zastupitelství a zajištění jejího výkonu

1. Legislativní rámec výkonu působnosti státního zastupitelství

Státní zastupitelství je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky formálně zařazeno mezi orgány moci výkonné, ačkoliv z hlediska materiálního se jedná o kvazi-justiční orgán. Působnost státního zastupitelství je generálně vymezena ustanovením § 4 ZSZ, kdy v rozsahu, za podmínek a způsobem stanoveným zákonem vystupuje jako orgán veřejné žaloby v trestním řízení a plní další úkoly vyplývající z trestního řádu, nestanoví-li jinak nařízení o zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce (tzv. trestní působnost), dále vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává vazba, trest odnětí svobody, ochranné léčení, zabezpečovací detence, ochranná nebo ústavní výchova, a v jiných místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda, působí v jiném než trestním řízení a vykonává další úkoly, stanoví-li tak zvláštní zákony (tzv. netrestní působnost). Státní zastupitelství se rovněž v souladu se svou zákonem stanovenou působností (trestní i netrestní) podílí na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů. Organizačně je státní zastupitelství v České republice koncipováno jako čtyřstupňová soustava tvořená úrovněmi okresních státních zastupitelství, resp. obvodních státních zastupitelství v rámci území hlavního města Prahy a Městského státního zastupitelství v Brně v rámci okresu Brno-město (celkem 86), krajských státních zastupitelství, resp. Městského státního zastupitelství v Praze pro území hlavního města Prahy (celkem 8), vrchních státních zastupitelství (celkem 2) a centrálního Nejvyššího státního zastupitelství.

Věcná a místní příslušnost jednotlivých úrovní a úřadů soustavy státního zastupitelství je určena řadou právních předpisů. V rámci výkonu trestní působnosti se především jedná o vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů. Ta prostřednictvím § 12 JŘSZ odvozuje příslušnost k výkonu dozoru od obdobné příslušnosti soudů k projednávání jednotlivých oblastí kriminality (§ 16 a § 17 TrŘ); zvláštní pravidla příslušnosti státních zastupitelství jsou však obsažena v § 15 JŘSZ (ve vztahu k VSZ) a § 10 JŘSZ (ve vztahu ke KSZ a VSZ). V rámci výkonu netrestní působnosti je příslušnost stanovena zvláštními právními předpisy. Velice zjednodušeně a pouze pro účely základní orientace lze uvést, že NSZ a nejvyšší státní zástupce disponují řadou výlučných oprávnění (např. podání dovolání v trestních věcech a účast v řízení před Nejvyšším soudem, včetně řízení o zákonnosti příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, podání správní žaloby ve veřejném zájmu a účast v řízení u správního soudu). KSZ vykonávají vstupovou a návrhovou činnost ve vztahu ke korporátní, rejstříkové a insolvenční agendě vyřizované na krajské úrovni soudů, jedná-li se o soudní řízení prvostupňové, resp. jim nadřízená VSZ v řízeních odvolacích; KSZ dále zajišťují působnost dozoru nad místy výkonu vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence. Naopak návrhovou a vstupovou činnost ve vztahu k občanskoprávní agendě řešené na úrovni okresních soudů, včetně žalob o neplatnost smluv dle § 42 ZSZ, zajišťují OSZ v prvostupňovém soudním řízení a KSZ v řízeních odvolacích, a dále dozor nad výkonem ústavní a ochranné výchovy. V individuálních případech však mohou být tato pravidla trvale nebo dočasně modifikována legálně zavedenými mechanismy atrakce nebo delegace.

Vedle výkonu úzce chápané působnosti zahrnuje činnost státního zastupitelství též plnění úkolů na úseku analytické a legislativní činnosti, metodiky, a zejména pak výkonu správy státního zastupitelství, včetně agend stížností ve smyslu § 16b ZSZ, kárného řízení nebo poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů. V daném ohledu lze pak pouze upozornit na specifické postavení OSZ,

která (na rozdíl od soudů) nemají vlastní právní subjektivitu, nejsou samostatnými účetními jednotkami, a proto hospodářsky a soukromoprávně nezajišťují svůj provoz samostatně, nýbrž prostřednictvím nadřízených KSZ.

2. Vybrané novelizace právních předpisů účinné pro rok 2025

Kriticky je nutné hodnotit legislativní stav, ke kterému došlo počátkem roku 2025 v souvislosti s dopady nálezu Ústavního soudu ze dne 15. 5. 2024, sp. zn. Pl. ÚS 5/24, publikovaný pod č. 211/2024 Sb., který s účinností ke dni 1. 1. 2025 zrušil koeficient pro výpočet soudcovské platové základny, od které se od té doby odvíjela i platová základna státních zástupců. Přitom teprve dne 7. 3. 2025 nabyl účinnosti **zákon č. 57/2025 Sb.,** jímž byl absentující mechanismus doplněn, resp. pro rok 2025 byla výslovně stanovena (budiž zdůrazněno, že zčásti zcela nepřípustně retroaktivně) platová základna pro soudce a státní zástupce. V období od 1. 1. 2025 do 7. 3. 2025 tedy neexistoval zákonný a předvídatelný mechanismus pro určení platové základny soudců a státních zástupců. Jak již přitom státní zastupitelství upozornilo ve zprávě o činnosti za rok 2024, z vlastního postavení justičního orgánu *sui generis* vyplývá řada požadavků na stabilizaci a předvídatelnost odměňování státních zástupců, jakož i další záruky nestranného a nezávislého postavení státních zástupců při řádném výkonu jejich působnosti obdobného charakteru jako u soudců (viz Doporučení Rec(2000)19 Výboru ministrů Rady Evropy o roli veřejné žaloby v systému trestní justice ze dne 6. října 2000, čl. 13, Benátská komise: Zpráva o evropských standardech ve vztahu k nezávislosti systému soudnictví: část II – veřejná žaloba, CDL-AD(2010)040, 3. ledna 2011, čl. 18, vysvětlivky bod 75 a 76, nebo Rada pro lidská práva: Zpráva zvláštního zpravodaje o nezávislosti soudců a právníků, Gabriela Knaul, A/HRC/20/19, 7. června 2012, čl. 71). Uvedeným legislativním postupem, ale též absencí jakýchkoliv oficiálních stanovisek či metodické činnosti ze strany odpovědných osob, došlo k faktickému přenosu odpovědnosti za určování platů na předsedy soudů a vedoucí státní zástupce příslušných rozpočtových justičních složek, kteří byli podle zákona povinni zajistit nejen plynulý provoz a výkon svěřené působnosti, ale též uspokojení zákonem garantovaných práv na pracovní odměnu, alespoň v intencích hajitelných výkladů opíraných o ústavní a zákonné principy a závěry průvodního nálezu Ústavního soudu. Již tuto okolnost bylo možné označit za nežádoucí z hlediska fungování státu a právní jistoty.

Lze přitom doplnit, že **nálezem Ústavního soudu ze dne 1. 10. 2025, sp. zn. Pl. ÚS 19/25, publikovaným pod č. 430/2025 Sb.**, došlo s účinností ke dni 24. 10. 2025 k opětovnému zásahu v podobě zrušení části zákona č. 236/1995 Sb. stanovující pevnou výši platové základny soudců pro rok 2025, s odůvodněním faktického zachování platových hladin, které byly již předchozím nálezem (pouze na podkladě jiného způsobu výpočtu) vyhodnoceny jako neakceptovatelné platové restrikce. Přestože tento nález již neměl přímé formální dopady do platových poměrů státních zástupců, neboť zákonem pevně stanovená platová základna státních zástupců zůstala nedotčena, založily jeho nosné důvody legitimní otázku možného materiálního přesahu do sféry platu státních zástupců, čímž byl opět nastolen stav právní nejistoty a odpovědnost za vypořádání této otázky byla znovu přenesena na vedoucí státní zástupce příslušných justičních rozpočtových složek.

Dne 1. 1. 2025 nabyla účinnosti řada zákonných novelizací. Na úrovni trestního práva lze zmínit především **zákon č. 166/2024 Sb.,** který redefinoval trestné činy znásilnění (§ 185 TrZ), sexuálního útoku (§ 185a TrZ) a sexuálního nátlaku (§ 186 TrZ), a dále stanovil věk dvanácti let jako objektivní východisko pro dovození znaku bezbrannosti oběti (§ 119a TrZ). Současně nabyl účinnosti **zákon č. 123/2024 Sb.,** jenž rozšířil skutkovou podstatu trestného činu dvojího manželství a partnerství. Téhož dne nabyly účinnosti rovněž změny podle **zákona č. 321/2024 Sb.,** jímž byly do právního řádu začleněny psychomodulační a zařazené

psychoaktivní látky, což vedlo k úpravám souvisejících trestných činů, včetně zavedení skutkových podstat § 251a a § 286a trestního zákoníku a rozšíření definic návykových látek. Na tyto změny navázala podzákonná úprava: nařízení vlády č. 11/2025 Sb. vymezilo seznam psychoaktivních látek, vyhláška č. 448/2025 Sb. stanovila technické požadavky a označování psychomodulačních látek a nařízení vlády č. 456/2025 Sb. zařadilo mezi psychomodulační látky kratom a jeho extrakt. Dne 11. 2. 2025 nabyl účinnosti **zákon č. 24/2025 Sb.,** kterým byla do trestního zákoníku vložena skutková podstata trestného činu neoprávněné činnosti pro cizí moc (§ 318a) reagující na potřebu posílení ochrany bezpečnostních zájmů České republiky.

Dnem 1. 1. 2025 nabyla účinnosti novela trestního řádu provedená **zákonem č. 319/2024 Sb.,** která zásadně změnila terminologii a obsazení soudů: u okresních soudů nově rozhoduje výlučně samosoudce, zatímco senáty s přísedícími u krajských soudů zůstávají jen u nejzávažnější trestné činnosti. Téhož dne nabyla účinnosti i novela č. 448/2024 Sb., jež upravila pravidla vyrozumívání o vazbě a doručování opisu o zahájení trestního stíhání vůči specifickým profesním skupinám. Novela č. 166/2024 Sb. doplnila úpravu postavení poškozeného při dohodě o vině a trestu tím, že státnímu zástupci uložila povinnost informovat oběť o možnosti učinit prohlášení o dopadu trestného činu.

Od 1. 7. 2025 pak **zákon č. 218/2025 Sb.** rozšířil působnost celních orgánů jako policejních orgánů u vymezených trestných činů a zpřesnil pravidla k vymáhání peněžitého trestu jeho přednostní úhradou.

Dne 8. 8. 2025 nabylo účinnosti **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1083 ze dne 11. 4. 2024, Evropský akt o svobodě médií (dále jen „EMFA“)**, které stanoví rámec pro mediální služby a v trestním řízení upravuje zejména ochranu novinářských zdrojů a důvěrné komunikace, včetně podmínek jejího prolomení při zjišťování zdroje či použití intruzivního sledovacího softwaru. NSZ na nařízení reagovalo pokynem obecné povahy č. 1/2025, jímž novelizovalo pokyn č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení a vložilo nový článek upravující povinnosti státních zástupců při zajišťování podmínek pro zásah do chráněných informací podle nařízení EMFA, včetně požadavku předchozího či dodatečného soudního schválení a vymezení chráněných osob a informací. Protože adaptační zákon nebyl včas přijat, muselo NSZ doplnit chybějící procesní rámec vlastní interní legislativou. Nedostatek implementace zároveň může v praxi vyvolat výkladové a procesní obtíže, neboť je nutné opírat se přímo o nařízení EMFA bez jeho zakotvení v trestním řádu.

NSZ rovněž řešilo a metodicky reagovalo na problematiku související s **nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022, o digitálních službách (dále jen „nařízení DSA“).** Zákonodárce nepřijal potřebnou vnitrostátní úpravu, což se v praxi projevovalo mimo jiné neposkytnutím informací ze strany subjektů, které se odvolávaly na absenci zákonného rámce pro potřeby Českého telekomunikačního úřadu. Nařízení DSA, účinné od února 2024, komplexně reguluje digitální služby s cílem zajistit fungování jednotného trhu, bezpečné online prostředí a ochranu práv uživatelů. Stanoví povinnosti širokému spektru zprostředkovatelských služeb od poskytovatelů infrastruktury po online platformy, přičemž přísnější pravidla dopadají na subjekty s vyšším společenským a ekonomickým významem.

3. Personální zajištění výkonu působnosti státního zastupitelství

3.1. Personální stavy státních zástupců a jejich systematizace

Plánované (tabulkové) stavy státních zástupců byly ve sledovaném období nadále stanoveny rozhodnutím ministra spravedlnosti ze dne 26. 7. 2023, č.j. MSP-19/2023-OSKJ-ORGV/6,

a jejich regionální přerozdělení na základě Dohody o systemizaci státních zástupců okresních a krajských státních zastupitelství ze dne 11. 2. 2021 a jejích dodatků; v rámci správy KSZ dochází následně k rozdělení přidělených takových míst mezi nižší OSZ.

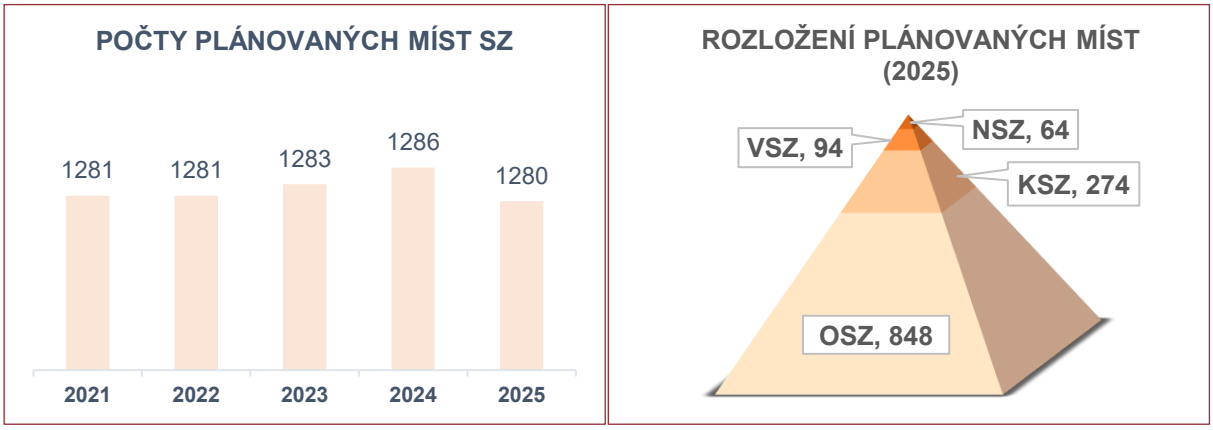

V roce 2025 činil plánovaný stav celkem 1 280 funkčních míst pro státní zástupce, přičemž 848 funkčních míst bylo určeno pro využití v rámci OSZ, 274 funkčních míst na úrovni KSZ, 94 funkčních míst v rámci VSZ a 64 funkčních míst u NSZ. Nutno však doplnit, že tento plánovaný stav (a to na různých úrovních soustavy státního zastupitelství) zahrnoval též 10 funkčních míst vyčleněných pro evropské pověřené žalobce (EPPO).

V období let 2021 až 2025 docházelo na úrovni plánovaného stavu pouze k jednotkovým meziročním změnám, byť v roce 2025 činil plánovaný stav nejméně za takto sledované období. To je třeba kriticky akcentovat v přímém srovnání s rozšiřováním působnosti, k němuž na úrovni státního zastupitelství v posledních pěti letech docházelo. Vedle již zmíněného faktického odlivu některých státních zástupců ve prospěch nově zřízeného úřadu evropského žalobce v období od 1. 6. 2021, se jedná též o významné změny ve struktuře objasňované kriminality a její přesun do kybernetického prostředí, kdy se v této agendě zvyšuje soustavně od roku 2021 náročnost a technika objasňování – často za využití mezinárodní justiční spolupráce – jak na úrovni státního zastupitelství, tak na úrovni samotných policejních orgánů. Z dalších lze upozornit především na novelizaci provedenou zákonem č. 333/2020 Sb., která s účinností od 1. 10. 2020 ve významné části věcí odbřemenila soudy od provádění dokazování v rámci hlavních líčení, čímž však současně deformovala funkci přípravného trestního řízení a v některých typových případech nahradila původní vyhledávání důkazů pro soudní fázi řízení (tedy onu pojmovou přípravu) nutností jejich formálního opatřování a provádění tak, aby byly vytvořeny podmínky pro rozhodnutí soudu na základě důkazů takto opatřených již z přípravného řízení. Upozornit lze i na novelizaci zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, účinnou od 1. 7. 2024, která – a to opět při částečném odbřemenění soudů – kladla za cíl zefektivnění řízení vedeného proti dětem mladším 15 let. U tohoto typu řízení tak došlo k zavedení návrhové fáze řízení, v níž byla založena oprávnění státních zástupců k meritornímu vyřizování s ohledem na zásadu oportunity (tj. nepodání návrhu soudu), ale opětovně též k tomu odpovídající deformací původního vyhledávacího účelu prvotní objasňovací fáze (prověřování), u něhož bylo nutné logicky vytvořit procesní požadavky spojené s kontradiktorním obstaráváním a prováděním důkazů při zachování možnosti uplatnění řádné (kvalifikované) obhajoby. Konečně i v rámci ryze netrestní působnosti nelze přehlédnout, že s účinností od 1. 1. 2026 došlo vzhledem k novelizaci zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, k dalšímu rozšíření působnosti státního zastupitelství o výkon dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech výkonu ústavního ochranného léčení vykonávaného formou lůžkové péče.

Jakkoliv státní zastupitelství chápe důvody, které vedly k naznačeným novelizacím, a rozumí i potřebě svěření těchto úkolů právě soustavě státního zastupitelství, musí být současně v zájmu řádného a odborného výkonu vytvářeny i dostatečné podmínky. V této souvislosti je k diskusi téma administrativního zjednodušení řady procesů na úrovni státních zastupitelství i policejních orgánů (včetně snazšího a jednoduššího bezformálního vyřizování opakovaných nebo dokonce kverulatorních podání), jakož i zefektivnění správně-provozních agend. K poslednímu bodu lze totiž minimálně doplnit, že povinnosti na úseku aktivního řízení kybernetických rizik, regulovaných služeb, ochrany osobních údajů a při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, jsou aktuálně ne zcela koncepčně přenášeny na okresní státní zástupce, kteří musí tuto provozně administrativní agendu jako vedoucí zavádějících a povinných subjektů řešit a vyřizovat zcela samostatně bez podpory dalších odborných zaměstnanců.

V posledních letech se pozvolně daří i snižovat časové prodlevy při průběžném obsazování uvolněných míst státních zástupců, což se promítá do celkové míry obsazenosti plánovaného stavu, který v roce 2025 představoval cca 98,30 % (oproti 97,74 % v roce 2024 a 97,40 % v roce 2023). Od konce roku 2024 se NSZ ve spolupráci s nižšími státními zastupitelstvími snaží podrobněji mapovat i faktické personální stavy a z tohoto pramenící skutečnou zatíženost státních zastupitelství, neboť logicky se do této oblasti promítá i oblast dočasných přidělení, mateřských a rodičovských dovolených, dlouhodobých pracovních neschopností, popř. též zkrácených úvazků, a ojediněle i dočasných zproštění výkonu funkce; v roce 2025 takto bylo v průměru dosahováno 91,56 % skutečné personální naplněnosti oproti stanovenému plánu. Shodně s rokem 2024 byly přitom zaznamenány významné rozdíly ve faktické zatíženosti státních zástupců u jednotlivých státních zastupitelství způsobené rozdílnou velikostí nápadu a strukturou vyřizovaných agend. Aktuální organizace soustavy a legislativní rámec přitom neumožňuje státní zástupce rychle a účinně nahrazovat, a to ani krátkodobě, což může zejména u malých státních zastupitelství ztěžovat řádný výkon jejich působnosti.

Uvedená přetrvávající zjištění tedy nadále odůvodňují potřebu revize pravidel systematizace a dosavadního organizačního uspořádání soustavy státního zastupitelství tak, aby alespoň na základní úrovni byly vytvořeny instituce s dostatečnými počty míst státních zástupců zohledňující požadavky na specializace a vyhovující manažerské řízení, ideálně též v návaznosti na organizaci partnerských policejních orgánů.

3.2. Poznatky k asistentům státních zástupců a právním čekatelům

Asistenti státních zástupců působí jen na NSZ s tím, že jejich činnost je hodnocena pozitivně; ke dni 31. 12. 2025 bylo takto evidováno 11 asistentů státních zástupců. Počet míst **právních čekatelů** je aktuálně stanoven na základě Dohody o systemizaci právních čekatelů a asistentů státních zástupců ze dne 17. 12. 2014 a jejích dodatků. Ke dni 31. 12. 2025 bylo evidováno celkem 64 (resp. ke dni 1. 1. 2026 celkem 66) obsazených míst právních čekatelů rozdělených mezi jednotlivá KSZ.

KSZ zcela konzistentně hovoří o velmi dobré zkušenosti se zapojením právních čekatelů a jejich nezastupitelnosti pro řádný výkon působnosti státního zastupitelství. Vychází se z toho, že nároky kladené na práci státního zástupce není zpravidla možné splnit bez předchozí přípravy právního čekatele, o čemž opakovaně svědčí signalizované poznatky o diametrálně rozdílné odborné úrovni uchazečů na uvolněná místa státních zástupců ve výběrových řízeních, a to nejen oproti osobám vstupujícím do soustavy státního zastupitelství z jiných právnických profesních oblastí (zejména soudů či advokacie), ale též ve srovnání s asistenty státních zástupců. Jak KSZ, tak VSZ, prostřednictvím státních zástupců působících jako zkušební

komisaři u závěrečných zkoušek právních čekatelů, vyzdvihly vysokou odbornou připravenost a osvědčené zkušenosti právních čekatelů s praktickým výkonem funkce u závěrečných zkoušek, a to zejména u těch, kteří absolvovali svou čekatelskou praxi od samotného počátku v rámci soustavy státního zastupitelství bez uznání jiné započitatelné právní praxe. Právní čekatel se rychle, snadněji a bez markantních obtíží zapracovává do samostatného výkonu funkce státního zástupce i vzhledem ke znalosti řady interních předpisů soustavy státního zastupitelství včetně zkušenosti s jejich praktickou aplikací. Institut právního čekatele zůstává nadále klíčový a perspektivní z pohledu průběžného personálního obměňování stavu státních zástupců.

Jako již bylo v tomto směru avizováno ve zprávě o činnosti za rok 2024, nedostatek systému právních čekatelů představuje nemožnost vytvářet předstihové kapacity právních čekatelů na podkladě alespoň střednědobého předpokladu vývoje stavu státních zástupců. Systém tak umožňuje personálně reagovat zpravidla až na uvolnění místa státního zástupce (byť předem plánované), přičemž v případě absence právního čekatele následně vzniká několikaletá časová prodleva v souvislosti s výchovou a přípravou nového kandidáta. Řešení tohoto problému by ovšem souviselo nejen s navýšením stávajícího počtu právních čekatelů, ale především s oddělenou systematizací míst právních čekatelů od ostatních zaměstnanců státního zastupitelství. K diskuzi nadále zůstává i otázka využívání právních čekatelů se složenou závěrečnou odbornou zkouškou, u nichž je tak predikována alespoň srovnatelná odborná úroveň se začínajícími státními zástupci a u nichž by mohlo být zvažováno (po vzoru justičních kandidátů podle § 112 a násl. zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů) rozšíření některých samostatných kompetencí.

3.3. Poznatky k vyšším úředníkům státního zastupitelství

Státní zastupitelství, u nichž působí vyšší úředníci státního zastupitelství, shodně hodnotí činnost vyššího úředníka jako vysoce přínosnou, a to navzdory jejich nízkému počtu. Přínos vyšších úředníků státního zastupitelství spočívá v administrativním a procesním odlehčení těch činností, které by jinak musel zastat státní zástupce, především o typizovanou a standardizovanou činnost v rámci výkonu netrestní působnosti státního zastupitelství spojenou se zpracováváním podkladů ke vstupu státních zástupců do korporátních nebo insolvenčních řízení na úrovni KSZ či VSZ. V rámci OSZ je pak potenciál využití vyšších úředníků státního zastupitelství spojen typicky s oblastí zpracovávání podkladů pro odklony v trestním řízení, včetně následné kontroly chování obviněného (podezřelého) ve zkušební době a s agendou osvědčení podle § 308 odst. 1 TrŘ nebo § 179h TrŘ. Vyšší úředníci státního zastupitelství však dále významně napomáhají při rozhodování o přiznání znalečného, tlumočného (kdy tato agenda vzhledem k rozšiřování potřeby mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních soustavně narůstá) a odměně a náhradě hotových výdajů obhájce nebo zmocněnce (v této souvislosti lze poukázat zejména na nárůst agendy v souvislosti s povinnou obhajobou v objasňovací fázi řízení činu jinak trestného spáchaného osobou mladší 15 let).

Shodně jako v případě administrativních zaměstnanců však využívání vyšších úředníků státního zastupitelství stále naráží na jejich platové ohodnocení, které ne zcela koresponduje s požadavky na dosažené kvalifikační předpoklady. Nedostatečná konkurenceschopnost míst vyšších úředníků státního zastupitelství oproti srovnatelným pozicím v soukromém sektoru bývá nezřídka přechodně řešena nabídkou pozice některému z neúspěšných, avšak současně kladně hodnocených, uchazečů o pozici právního čekatele nebo funkci státního zástupce. Nejedná se však o systémové a udržitelné řešení.

3.4. Poznatky k administrativním zaměstnancům státního zastupitelství

Dlouhodobě a opakovaně je upozorňováno na nízké platové ohodnocení odborného administrativního aparátu státního zastupitelství, ale zejména dalšího odborného personálu zajišťujícího správu a provoz soustavy státního zastupitelství (ekonomové, IT pracovníci, bezpečnostní pracovníci). Přístup k řešení odměňování těchto vysoce specializovaných pozic, vyžadujících často vzdělání nebo kvalifikované odborné znalosti, lze přitom označit za nesouladný s nárůstem požadavků a zátěží, která v posledních letech vyplývá zejména z nutnosti zavádění řady administrativních opatření a postupů v důsledku implementace práva EU a rozvoje kybernetických hrozeb.

Je třeba ocenit, že v roce 2022 a v roce 2025 došlo u administrativních zaměstnanců k valorizaci platového tarifu podle Přílohy č. 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, dlouhodobě však platové tarify nadále zaostávají za hodnotami statisticky evidovaných průměrných mezd v administrativě (navyšování platového tarifu tak v podstatě zachovává nominální rozdíl).

Porovnání platových tarifů a průměrných mezd podle statistických údajů ČSÚ

Čtvrtletí	7. platová třída (nejnižší stup.)	zaručený plat (administrativa)	7. platová třída (nejvyšší stup.)	průměrná mzda ČR (administrativa)	průměrná mzda ČR (všechna odvětví)
IV/2022	18 680,00 Kč	21 800,00 Kč	27 260,00 Kč	29 779,00 Kč	43 412,00 Kč
IV/2023	18 680,00 Kč	21 800,00 Kč	27 260,00 Kč	30 727,00 Kč	46 013,00 Kč
IV/2024	18 680,00 Kč	21 800,00 Kč	27 260,00 Kč	33 763,00 Kč	49 229,00 Kč
IV/2025	21 890,00 Kč	29 120,00 Kč	31 240,00 Kč	36 248,00 Kč	52 283,00 Kč

Situace se na počátku roku 2025 zlepšila i aktivitou Ministerstva spravedlnosti, které navýšilo objemy rozpočtových prostředků na platy zaměstnanců ve spojení se změnami provedenými zákonem č. 230/2024 Sb. a návazným nařízením vlády č. 466/2024 Sb. Úprava institutu zaručeného platu ve spojení se zvýšením minimální mzdy umožnila určitou stabilizaci a byla hodnocena kladně. Na druhou stranu tento systém odměňování zaměstnanců umocnil již v minulém roce popsaný problém s vyrovnáváním finančního ohodnocení zaměstnanců nově příchozích, mnohdy bez jakékoliv předchozí praxe (do nichž je tak třeba logicky investovat za účelem dalšího odborného rozvoje), a dlouholetých zkušených administrativních opor, kdy je platový tarif u administrativních pozic aktuální v podstatě neaplikovatelný. V takovém případě ovšem klesá motivace zkušenějších zaměstnanců ucházet se o kvalifikovanější pracovní pozice, neboť přes vyšší míru odpovědnosti a složitosti je jejich práce honorována shodně nebo jen s minimálním navýšením. Některá státní zastupitelství pak řeší problémy s odměňováním kompenzací jinými benefity.

Z tohoto pohledu je nadále aktuální otázka komplexnější reformy katalogu prací, navýšení výchozích platových tarifů s akcentací nižších platových tříd (jsoucích pod úrovněmi zaručených platů) a tomu odpovídající nastavení platových postupů, včetně rozšíření nad rámec stanovené hranice 32 odpracovaných let. I v roce 2025 docházelo k nárůstu administrativních agend na úseku správy státního zastupitelství, bezprostředně souvisejících s výkonem trestní působnosti, zejména agendy spojené se správou peněžních prostředků složených na účet pro oběti trestných činů v rámci řízení o odklonech podle ustanovení § 179g odst. 2, § 307 odst. 2 TrŘ s nárůstem cizího prvku v trestních věcech a agendy mezinárodní justiční spolupráce spojené s finanční kontrolou odměn a náhrad nákladů tlumočného, přičemž i pro následující období, kdy dochází i k rozšíření netrestní působnosti státního zastupitelství, bude potřeba vyšší míry odbornosti a specializace (zejména v provozních a správních agendách)

spíše odůvodňovat navyšování počtu administrativních pracovníků a jejich adekvátnější odměňování.

Neodpovídající platové ohodnocení přitom již nyní způsobuje výraznou fluktuaci pracovníků, kdy se z důvodu nízké konkurenceschopnosti na trhu práce (zejména ve větších městech) nedaří uvolněná místa systémově obsazovat. Ve struktuře administrativního aparátu se tak začíná objevovat určitý fenomén dlouhodobých „páteřních" zaměstnanců, jejichž činnost je na velmi vysoké úrovni a kteří – i přes neadekvátní platové ohodnocení a zvýšenou zátěž spočívající v zastání práce za neobsazená místa nebo zaškolování nových kolegů (kteří ovšem instituci nezřídka po nějaké době opustí) – soustavně vykazují vysoké pracovní nasazení a vysokou míru loajality. U těchto zaměstnanců, jejichž velká část pracuje na státních zastupitelstvích přes 15 nebo 20 let, však dochází ke stárnutí, což s sebou přináší zhoršení zdravotního stavu spojené s častější pracovní neschopností, nižší výkonností a odchody do starobních důchodů; současně i v roce 2025 představovaly u těchto zaměstnanců mnohdy důvody pro ukončení pracovního poměru zvyšující se administrativní nároky v oblasti digitalizace spisů a obsluhy (budiž zdůrazněno zastaralých a nevyhovujících) informačních systémů. Při souběžné neschopnosti vytvářet si stabilní zaměstnaneckou základnu doplňovanou stále mladšími zaměstnanci zde vzniká do budoucna markantní riziko, že s odchody těchto zaměstnanců, zejména bude-li se jednat o silnější generační ročníky, dojde k závažným personálním výpadkům ohrožujícím řádný výkon působnosti státních zastupitelství, ale též k nevratné ztrátě dlouholetých praktických zkušeností a hlubšího vhledu do problematiky, které nebude mít kdo předat novým zaměstnancům odborného administrativního aparátu.

3.5. Poznatky k proběhnuvším výběrovým řízením (novela č. 83/2024 Sb.)

V souvislosti s novelou zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů, provedenou zákonem č. 83/2024 Sb. a na to navazujícím přijetí Pravidel kariérního postupu státních zástupců, pravidel postupu při vyhlašování výběrového řízení na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce, pravidel postupu při výběrových řízeních na funkci státního zástupce nebo vedoucího státního zástupce a pravidel jednání výběrové komise provádějících § 12 odst. 7 ZSZ byla mapována oblast výběrových řízení na místa vedoucích státních zástupců proběhnuvších v průběhu roku 2025.

Z poznatků vyplývá, že mezi státními zástupci přetrvává nízký zájem o nabízené vedoucí pozice se shodnými konsekvencemi popsanými již ve zprávě o činnosti za rok 2024. Do výběrových řízení na místa vedoucích státních zástupců se zpravidla jako uchazeči přihlašují dosavadní vedoucí státní zástupci nebo jejich náměstci, a to většinově bez jakýchkoliv protikandidátů. Popsaný problém se přitom nedotýká typově jen OSZ, když v průběhu roku 2025 proběhla shodným způsobem výběrová řízení na pozice vrchního státního zástupce v Praze nebo krajského státního zástupce v Hradci Králové.

Nejméně tyto poznatky vyvolávají pochyby nad smyslem provedené změny právní úpravy, neboť faktický stav funkci výběrových řízení zcela vyprazdňuje a činí z nich jen další formalizovanou proceduru. Náplň manažerské práce se tak v mnohém nepotkává s osobnostním nastavením řadových státních zástupců, kteří do soustavy přichází s motivací vykonávat trestní působnost.

4. Materiální zajištění výkonu působnosti státního zastupitelství

4.1. Obecné shrnutí hospodaření

Přestože v rámci zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2024 nižší státní zastupitelství shodně poukazovala na nedostatečnost rozpočtových prostředků na ostatní věcné výdaje, byla i pro rok 2025 avizována potřeba jejich navýšení. I v uplynulém roce tak byly finanční prostředky využívány primárně na nejnutnější opravy a odvracení havárií či závažných provozních nedostatků bez možnosti komplexnějších provozních investic. V této souvislosti bylo opět poukázáno na celkovou ztrátovost takového hospodaření, kdy z dlouhodobého hlediska dochází k rychlejšímu opotřebovávání nemovitého majetku a jeho vybavení, jehož opakované opravy a údržba se prodražují bez podstatného vlivu na odstranění příčin tohoto stavu. Mimořádné zvýšené výdaje v roce 2025 signalizovalo KSZ v Ostravě v souvislosti s nezbytným odstraňováním škod po povodních v roce 2024, především na stavebním objektu OSZ v Jeseníku. Za alarmující pak byl označen technický stav objektů a využívaných prostor u některých státních zastupitelství v rámci Severočeského kraje[1] a Severomoravského kraje, kde již není možné bez větších stavebních investic zajistit splnění hygienických nebo bezpečnostních standardů.

Státní zastupitelství si v daném směru uvědomuje potřebu zefektivnění využívání stavebních objektů ve vlastnictví státu, kdy v roce 2025 například došlo k přestěhování OSZ v Benešově z prostor ÚZSVM do budovy ve správě Ministerstva spravedlnosti. V tomto směru nelze mít výhrad ani vůči společnému využívání větších staveb více státními institucemi; to se jeví vhodné nejen v rámci velkých justičních paláců a areálů, ale též u institucí s nižšími počty zaměstnanců. Takové sdílení by mělo být provázeno nejen stavebně-technickými možnostmi oddělení jednotlivých institucí, např. z důvodu zajištění povinnosti mlčenlivosti, bezpečnosti a ochrany informací, ale především by mělo vycházet z předem stanoveného rozsahu využívání, nejlépe centrální autoritou v podobě Ministerstva spravedlnosti. V daném směru lze poukázat na situaci VSZ v Praze, které zčásti užívá prostory budovy ve správě Vrchního soudu v Praze a zčásti prostory Justičního areálu na Míčánkách ve správě Městského soudu v Praze, přičemž je po něm hospodařícím vrchním soudem požadováno uvolnění dalších kancelářských prostor.

Vedle problematiky nemovitostí pak výdaje v roce 2025 směřovaly rovněž na zcela nezbytnou obměnu výpočetní techniky za novou, jejíž technické parametry umožňují přechod na operační systém Microsoft Windows 11 z důvodu zachování pravidelných aktualizací a tím splnění požadavků kybernetické bezpečnosti, jakož i zabezpečení dalšího pracovního vybavení státních zástupců a zaměstnanců státního zastupitelství v souladu s požadavky kybernetické bezpečnosti. Na některých státních zastupitelstvích rovněž došlo k nutnému nahrazení starších automobilů s nevyhovujícími technickými stavy.

4.2. Informační systémy státního zastupitelství

Jak již bylo zmíněno, pro rok 2025 došlo v oblasti rozvoje informačních technologií primárně k řešení nevyhovujícího technického vybavení státních zástupců a zaměstnanců v souvislosti

[1] S účinností od 1. 1. 2021 došlo na základě zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, ke změně terminologie týkající se vymezených územních celků. Zpráva o činnosti státního zastupitelství však používá původní a tradiční označení historických správních krajů (např. Severočeský, Západočeský, Východočeský kraj), které svým územím odpovídali aktuálním soudním krajům vymezeným podle zákona č. 6/2022 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, zejména z důvodu zachování terminologické kontinuity při regionálním vyhodnocování statistických údajů činnosti státního zastupitelství. Použití této terminologie tedy slouží výhradně pro účely prezentace údajů a jejich vyhodnocení v rámci této zprávy.

s přechodem na podporovaný operační systém Microsoft Windows 11 a s pokračováním realizace politiky mobilního státního zástupce, technicky vybaveného pro plnění pracovních úkolů i mimo kancelář. Z důvodu nemožnosti realizace rozsáhlejších investic pak především přetrvávají poznatky prezentované již ve Zprávě o činnosti státního zastupitelství za rok 2024.

Kritickou slabinu oblasti digitalizace představují nadále již zcela zastaralé a nevyhovující informační systémy, které nejsou již plně kompatibilní s moderními operačními systémy, a není tak možné ani žádoucí tyto dále vyvíjet nebo je alespoň jádrově využívat k vytvoření systémů nových. Z poznatků nižších státních zastupitelství lze doplnit, že využívané informační systémy nejsou intuitivní a v mnoha ohledech nevyhovují aktuálním požadavkům řádné spisové služby. Zastaralost, těžkopádnost a neprovázanost systémů – provozovaných samostatně na úrovních jednotlivých institucí – rovněž nepřispívá k jednotnosti výkonu spisové služby a jejich centrální kontrole, což se pak projevuje například i v nepřesných, rozdílných nebo nesprávných statistických výstupech. V průběhu roku 2025 nadto nedošlo k plánované realizaci projektu ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti, v jehož rámci měl být vyvinut zcela nový informační systém státního zastupitelství ELVIZ (Elektronické vedení informací státního zastupitelství). Aktuálním tématem proto je, a to již pro rok 2026, urychlené nalezení a realizace akceptovatelného náhradního řešení, které by mělo být technicky založeno především na technické centralizaci provozovaných systémů, což by mělo být spojeno nejen se snazším sjednocováním a kontrolou služby, ale též se snížením nákladů na hardwarové vybavení a správu lokálních serveroven a zjednodušením jejich kybernetického zabezpečení. V dané souvislosti lze připomenout i absenci jednotného nástroje pro správu identit (IdM).

I nadále se osvědčila možnost online přístupu do ETŘ (programové rozhraní Evidence trestního řízení), který urychluje komunikaci mezi státním zástupcem a příslušnými policejními orgány, když vedle provádění distančních kontrol a prověrek s přímým vkládáním pokynů umožňuje státnímu zástupci též efektivně sledovat výslechy osob (a to i v reálném čase) nebo generovat spisový materiál či jeho dokumenty. Jedná se o jednoznačný přínos pro trestní řízení, na který by měl navázat elektronický spis. Výrazně ovšem chybí tento online přístup (resp. dosavadní přístup je hodnocen jako fakticky nefunkční) u některých policejních orgánů, zejména u Generálního ředitelství cel, Vojenské policie, Generální inspekce bezpečnostních sborů a Celní správy. Pozitivně je též hodnoceno zavedení ETŘ Lite. Naopak kritizována je nedostatečná technická podpora při řešení nefunkčnosti systému, nepřístupnost uložených dokumentů s ohledem na rozdílné verze prohlížeče, situace, kdy se při vyhledávání zobrazí jiné spisy než ty, které státní zástupce potřebuje, nebo znepřístupnění původního spisu při sloučení věci do společného řízení. Vytýkána je i pomalá rychlost sytému či uživatelská nepřívětivost, nepřehlednost a neúplnost (jsou postrádány např. doklady o doručení).

V rámci využívání EŤR ve vztahu státní zastupitelství – soudy lze uvést, že ve valné většině není ETŘ soudy využíváno. Jen v ojedinělých případech dochází k žádosti o zřízení přístupu, přičemž v takových případech systém funguje dobře. Tento nástroj je zvláště praktický při větší vzdálenosti např. KSZ od okresních soudů. V tomto směru lze do budoucna spatřovat potenciál v rámci realizace projektu elektronického spisu a digitalizace trestního řízení.

Jednoznačně kladně jsou hodnoceny vytvořené možnosti vzdáleného přístupu do služební emailové schránky a privátních přístupů do právního informačního systému Beck Online opatřeného modulem Trestní právo Plus. Naopak byl registrován klesající zájem o využívání aktuální verze ASPI online. Byla zaznamenána i poptávka po analytických nástrojích umožňujících analýzu značného množství statistických dat pro zkvalitnění tvorby nové legislativy (*evidence-based legislation*) či analýzu účinnosti navrhovaných a ukládaných trestů, využívání odklonů a dalších postupů při výkonu působnosti státního zastupitelství.

4.3. Nástroje umělé inteligence

V soustavě státního zastupitelství lze v roce 2025 vysledovat rozdílný přístup k využívání nástrojů umělé inteligence, byť celkově lze hovořit o postupné adaptaci. Širšímu využívání těchto nástrojů brání především jimi využívané technické rozhraní. Provoz na cloudových serverech provozovatelů (s vysokým výpočetním výkonem) z hlediska požadavků kybernetické bezpečnosti, ochrany citlivých informací z působnosti státního zastupitelství a zpracovávaných osobních údajů vylučuje, aby nástroje umělé inteligence zpracovávaly dokumenty či údaje z přímého výkonu působnosti. I v souladu s aktuálními politikami Ministerstva spravedlnosti je tak využíván pouze nástroj *Microsoft COPILOT Chat*, a to s omezeními ve vztahu k informacím kategorizovaným jako citlivé a zvlášť citlivé; využíván je i nástroj *Codexis AI* inkorporovaný do aplikace Codexis. Státní zastupitelství by tak uvítala vlastní (technicky uzavřený) jazykový model umělé inteligence, který by vyhodnocoval a filtroval objemná data (např. výstupy ze sledování, odposlechy, účetní doklady nebo smluvní dokumentaci), napomáhal při překladech z a do cizího jazyka a jejich kontrole (např. v rámci mezinárodní justiční spolupráce) nebo též centrálně propojoval jednotlivé republikové případy na podkladě příbuznosti stop a atributů (markantů).

Za popsaného technického stavu je nástroj *Microsoft COPILOT Chat* nápomocný jen omezeně, např. při revizi psaného projevu. Za pozitivní pak nelze označit dosavadní zkušenosti s jeho využitím pro vyhledávání, kdy nástroj zpravidla nemá přístup do placených právních databází nebo je jeho přístup aktivně blokován webovou ochranou proti robotickému dotazování, ani obsahové analýzy judikatury a jiných veřejných dokumentů, kdy nástroj vykazuje vysokou interpretační chybovost a nepřesnost. Naopak jeho přínos je prozatím spatřován v oblasti kancelářské práce nespadající pod odbornou činnost státního zástupce. Naopak řadě státních zástupců se osvědčilo využívání nástroje *Codexis AI* při zpracování rešerší judikatury a právních předpisů. Jeho využívání však v roce 2025 naráželo na omezený počet uživatelských licencí, přičemž i u tohoto nástroje byla nezřídka zaznamenána nesprávná interpretace či dotváření quasilogických či paralogických závěrů, což efektivitu snižuje.

I přes shora popsané nedostatky státní zastupitelství očekává v následujících letech další prudký rozmach a cílené zdokonalování nástrojů umělé inteligence. V tomto směru je zcela nezbytné, aby soustava státního zastupitelství (potažmo celý systém justičních orgánů) zůstal aktivní při vyhledávání a zavádění vhodných a cíleně zaměřených nástrojů – agentů a aby takové zavádění bylo limitováno skutečně jen legitimními požadavky na bezpečnost a ochranu informací, nikoliv obavou z nárůstu další provozní administrativní činností. Rozvoj této oblasti totiž není spojen jen s potenciálem možných personálních a ekonomických úspor, ale je nezbytný pro pomyslné udržení kroku se soukromým sektorem, který je v implementaci nástrojů umělé inteligence často velmi aktivní, a neméně tak s pachateli trestných činů, zejména v kybernetickém prostředí.

Výzvu pro aplikační praxi bude do budoucna nepochybně představovat i fenomén podání vyhotovených generativní umělou inteligencí, kdy nižší státní zastupitelství v roce 2025 tato v nemalém počtu skutečně zaregistrovala. Právě usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 12. 2025, sp. zn. I. ÚS 3004/25, je důkazem, že riziko účelového zahlcování orgánů veřejné moci takovým generativním obsahem není abstraktní, na což by mělo být včasně legislativně, a návazně též technicky reagováno. Z těchto důvodů však bude souběžně nezbytné zavést a zkvalitnit vzdělávání státních zástupců a ostatních zaměstnanců státních zastupitelství, neboť aktuálně probíhající školení Justiční akademie a zaměření přednášek na využití umělé inteligence se spíše orientují na potřeby soudů, což limituje bezprostřední využitelnost poznatků ze školení u státního zastupitelství.

II. Výskyt a struktura kriminality v roce 2025

1. Počty a struktura registrované kriminality (prověřování)

Ve sledovaném období nebyly zaznamenány významné poznatky k růstu nebo stagnaci výskytu kriminality na úrovni OSZ a KSZ. V roce 2025 byly zahájeny úkony trestního řízení v celkem 186 858 věcech (oproti 189 912 věcem v roce 2024), z toho v 184 247 věcech na úrovni OSZ, 2493 věcech na úrovni KSZ a 118 věcech na úrovni VSZ. V dalších 4 297 věcech došlo k obnovení dříve ukončeného prověřování (oproti 4 220 věcem v roce 2024), z toho v 4 182 na úrovni OSZ, 112 věcech na úrovni KSZ a 3 věcech na úrovni VSZ. V dlouhodobém hledisku lze hodnotit, že po setrvalém poklesovém trendu let 2015 až 2019 a významném skokovém poklesu kriminality v letech 2020 a 2021, na nichž se nepochybně významně podílela plošná opatření omezující běžný sociální život v souvislosti s výskytem celosvětové pandemie onemocnění COVID-19, došlo v letech 2022 a 2023 k opětovnému nárůstu trestních případů, přičemž v letech 2022 až 2025 je počet trestních řízení spíše stabilizovaný s tím, že nedosahuje ani hladin evidovaných v letech 2018 a 2019.

Věci, v nichž došlo k zahájení a vyřízení prověřování (výkaznictví, 2015–2025)

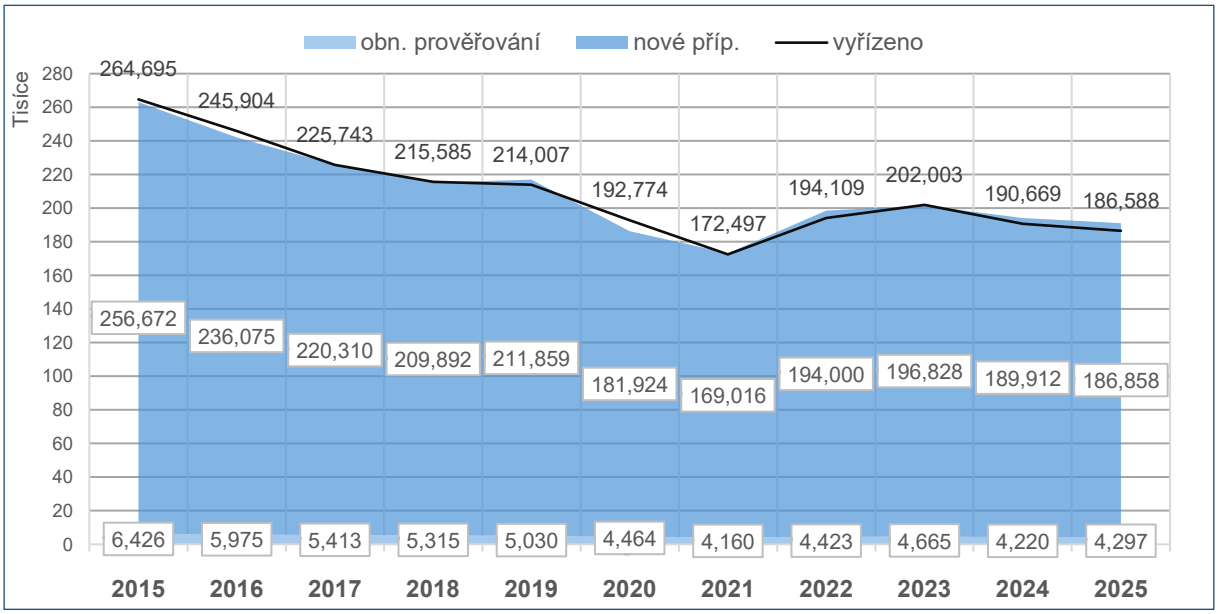

Negativní zjištění představuje snížení podílu vyřízených prověřování oproti počtu zahájených a obnovených prověřování. Z dlouhodobého hlediska je patrné, že v letech 2015 až 2019 se dařilo, a to i přes celkově vyšší počty prověřování, dosahovat kladného rozdílu oproti počtu vyřízených věcí (což znamenalo, že orgány činné v trestním řízení jsou schopny snižovat celkový objem tzv. nevyřízených věcí ve stadiu prověřování). Poté, co byl v roce 2023 vykázán mírný kladný rozdíl cca 510 věcí, dochází v letech 2024 a 2025 k trendu nedostatečnosti vyřizování věcí oproti jejich nápadu. Důvody tohoto stavu mohou souviset s vícero faktory. Předně je nutné reflektovat již několik let kontinuálně sledovanou restrukturalizaci majetkové kriminality a její přesun do kyberprostoru, což má nepochybně vliv na složitost objasňování a tím logicky na vyšší poměr střednědobých a dlouhodobých prověřování (které jsou pak statisticky vykazovány jako nevyřízené).

Počet věcí vyřízených v prověřování – OSZ, KSZ, VSZ (výkaznictví, 2021–2025)

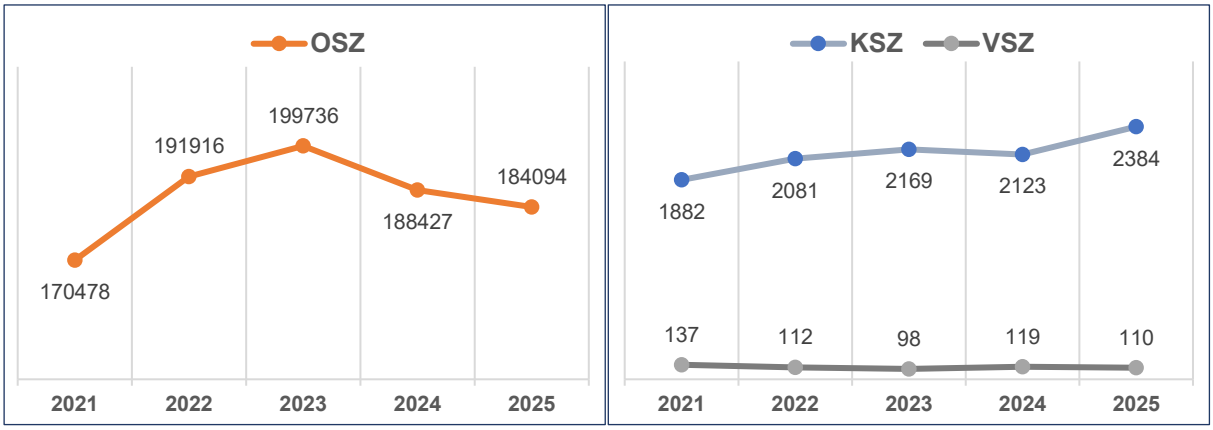

Pokud se dále jedná o počty vyřízených věcí, pak shodně s vyhodnocením zaujatým ve zprávě o činnosti za rok 2024 lze na úrovni OSZ dlouhodobě hovořit o jednotném vývojovém trendu bez výraznějších regionálních rozdílů, přičemž mírný vrchol byl zaznamenán v roce 2023 a v následujících letech došlo k postupnému poklesu. Tento trend se projevil i v roce 2025, kdy bylo na úrovni OSZ vyřízeno celkem 184 094 věcí v prověřování, přičemž oproti roku 2024 došlo k mírnému poklesu. Při hodnocení souhrnných údajů OSZ za jednotlivé kraje lze doplnit, že meziročně byl pokles zaznamenán, byť v některých krajích pouze s mírnou tendencí, v Hlavním městě Praze, ve Středočeském, Západočeském Severočeském, Jihomoravském a Severomoravském kraji, naopak v kraji Jihočeském a Východočeském došlo k lehkému nárůstu případů.

Naopak na úrovni KSZ lze od roku 2022 sledovat spíše soustavně rostoucí trend počtu vyřízených věcí v prověřování; výraznější meziroční nárůst byl pak jednotlivě zaznamenán zejména u KSZ v Brně a KSZ v Praze. Je však třeba doplnit, že zaznamenaný celkový meziroční nárůst v roce 2025 může souviset i s množinou sexuálně motivované trestné činnosti, u níž došlo k založení kvalifikovaných skutkových podstat právě v souvislosti se zmiňovaným novelizačním zavedením znaku bezbrannosti odvislého od věku oběti. VSZ v Praze z pohledu dohledového orgánu a odvolací agendy v řízení před soudem v této souvislosti uvádí, že v roce 2025 zaznamenalo pokračující pokles trestných činů proti životu a zdraví, současně však právě nárůst sexuální a mravnostní trestné činnosti, která je převážně páchána na dětech či mládeži, přičemž většina poškozených osob je mladších 15 let.

Z hlediska vývoje v oblasti nejzávažnějších forem kriminality spadajících do příslušnosti VSZ (§ 15 JŘSZ) lze z dlouhodobějšího pohledu pozorovat značně kolísavý vývoj počtu vyřízených věcí, který nekopíruje vývojové trendy zachycené u OSZ a KSZ; materiálně však lze hovořit o spíše stabilizovaných ročních hladinách na úrovních cca 100 až 120 věcí. Markantněji je rozkolísanost patrná při hodnocení jednotlivých VSZ, když u VSZ v Olomouci byl v roce 2025 zaznamenán pokles na 40 věcí (oproti 56 věcem v roce 2024, kdy byl naopak zaznamenán meziroční nárůst), zatímco u VSZ v Praze v posledních letech zůstávaly počty vyřízení v podstatě neměnné, přičemž v roce 2025 došlo k meziročnímu nárůstu na 70 věcí (oproti 63 věcem v roce 2024). Žádné z VSZ přitom nezaznamenalo trendy ve strukturách registrované kriminality; VSZ v Olomouci doplňuje, že věci se nadále týkají zejména trestné činnosti v oblasti veřejných zakázek a veřejné správy, korupce, terorismu a porušování mezinárodních sankcí, dále pak daňové trestné činnosti, trestné činnosti úředních osob či legalizace výnosů z trestné činnosti.

Propočet evidovaných případů prověřování na 100 tis. obyvatel (výkaznictví, 2025)

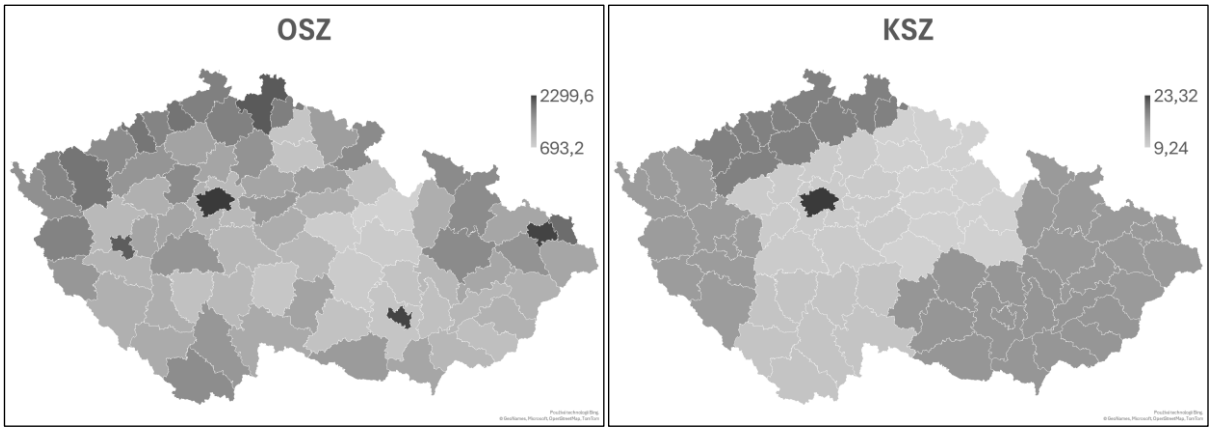

Z hlediska regionálního rozvržení lze konstatovat, že na úrovni závažnějších trestných činů ve věcné příslušnosti KSZ je vyšší poměr kriminality patrný především na území hlavního města Prahy a v rámci Severočeského kraje. U méně závažných trestných činů spadajících do okresní příslušnosti státního zastupitelství se vyšší poměry kriminality projevují zejména v hlavních metropolitních oblastech, jimiž jsou Praha, Brno a Ostrava; relativně vysokou úroveň kriminality vykazují rovněž okresy Plzeň-město, Liberec a další okresy Severočeského kraje. Na popsané situaci se v pražském regionu podílejí především specifické vnější okolnosti související s mezinárodním přesahem trestní agendy, a to zejména tranzitní kriminalita spojená s pohyby cizinců, administrativní a procesní zátěž vyplývající z nedostatečných primárních kontrol v jiných členských státech a nutnost řešení značného počtu skutkově a procesně složitých případů, včetně intenzivní justiční spolupráce. K těmto faktorům se přidružuje rovněž koncentrace části drogové trestné činnosti, která je ve významném rozsahu zachycována v souvislosti s kontrolou poštovních zásilek a činností Celní správy. V Severočeském kraji se pak do vyšší kriminality promítají dlouhodobě nepříznivé sociální podmínky, zejména nízká vzdělanost, existence sociálně vyloučených lokalit a skladba obyvatelstva.

KSZ v Praze však z hlediska svého regionu současně poukazuje i na korelaci vyššího výskytu kriminality v místech, kde je koncentrována průmyslová výroba (typicky odvětví strojních a automobilových komponent), přestože v zásadě jde o regiony s vyšší mírou pracovních nabídek i pro osoby s nižším vzděláním, a tedy i nižší nezaměstnaností. To dává do souvislosti s fenoménem tzv. prekariátu, kdy v těchto regionech žijí početné komunity agenturních nebo námezdních pracovníků, u nichž není dána pracovní jistota, stálý příjem a možnost kariérního růstu nebo obdobných benefitů. Přestože předmětná hypotéza by zasloužila hlubší analytický rozbor, lze přinejmenším souhlasit, že izolované hledisko míry nezaměstnanosti není z pohledu kriminogenních rizik vyčerpávající, a že pozornost by měla být věnována – hovoří-li se o regionální kvalitě života – též kvalitě a stabilitě nabízených pracovních pozic, jakož i struktury voleného způsobu zaměstnávání, především se zaměřením na poměry zastoupení krátkodobých pracovních příležitostí a agenturních zaměstnanců.

Celková struktura registrované kriminality podle statistik PČR za rok 2025

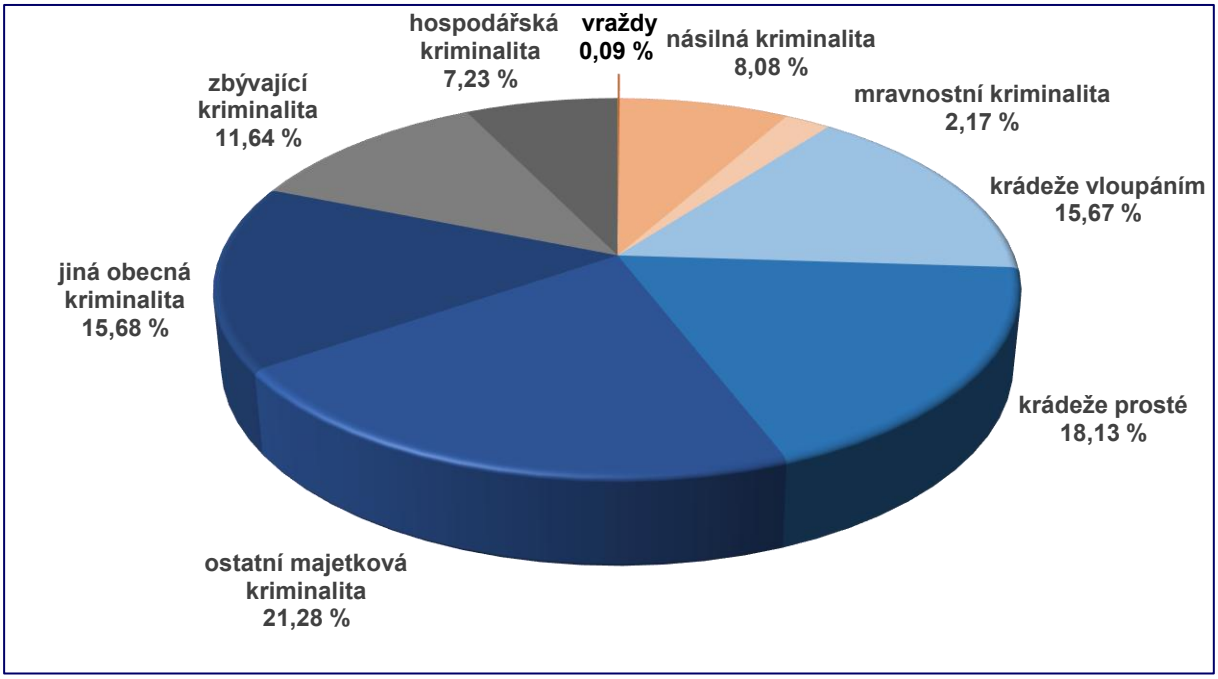

Vedle stabilních celkových počtů evidované kriminality nedošlo při meziročním porovnání k zaznamenání významných změn ve skladbě trestné činnosti nebo jejich pachatelů, jiných statistických ukazatelů nebo fenoménu, který by vyžadoval podrobnější analýzu a interpretaci. Meziročně došlo ve skladbě kriminality k mírnému nárůstu násilné trestné činnosti, mravnostní kriminality a rovněž majetkové trestné činnosti vyjma krádeží, u nichž naopak došlo ke snížení míry jejich páchání. Významnou dynamiku lze nicméně nadále sledovat u závadových aktivit v rámci sociálních sítí a dalších platforem umožňujících dálkovou komunikaci. Z plošných poznatků státních zastupitelství byly přitom evidovány nejen přetrvávající způsoby podvodné manipulace směřující k získání finančních prostředků na úkor poškozených uživatelů virtuálního prostředí, ale též v oblastech verbálních a nenávistných trestných činů a nepřímo pak v akcentované oblasti nárůstu násilné trestné činnosti a sebepoškozování mezi dětmi a dospívající populací.

Lze přitom doplnit, že státní zastupitelství samostatně statisticky neevidují strukturu všech prověřovaných trestných činů, když právní kvalifikace jsou zaznamenávány pouze v rámci statistických listů trestních, které se vztahují výhradně k věcem, ve kterých došlo k zahájení trestního stíhání, sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení nebo odložení prověřování podle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ, tedy pouze ke kriminalitě objasněné. Tuto statistiku však nelze pokládat za zcela vypovídající z pohledu celkové struktury kriminality, neboť míra objasněnosti jednotlivých trestných činů výrazně kolísá, u některých trestných činů je dokonce registrace neobjasněné trestné činnosti typově raritní (např. řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky nebo maření výkonu rozhodnutí a vykázání). V případě policejních statistik je nadto třeba respektovat zkreslení údajů o objasněnosti trestné činnosti, neboť k ukončení prověřování (které je určujícím okamžikem pro kategorizaci věci jako objasněné nebo neobjasněné) bude logicky docházet s určitým časovým odstupem od okamžiku registrace daného trestné činu. Z těchto důvodů je pro porovnání pracováno s vlastním modelem celkové míry objasněnosti, a to na základě poměru vykazovaných věcí odložených podle § 159a odst. 5 TrŘ proti celkovému počtu prověřovaných věcí vyřízených v roce 2025.

Podíl věcí odložených dle § 159a odst. 5 TrŘ z celkově vyřízených v prověřování (2025)

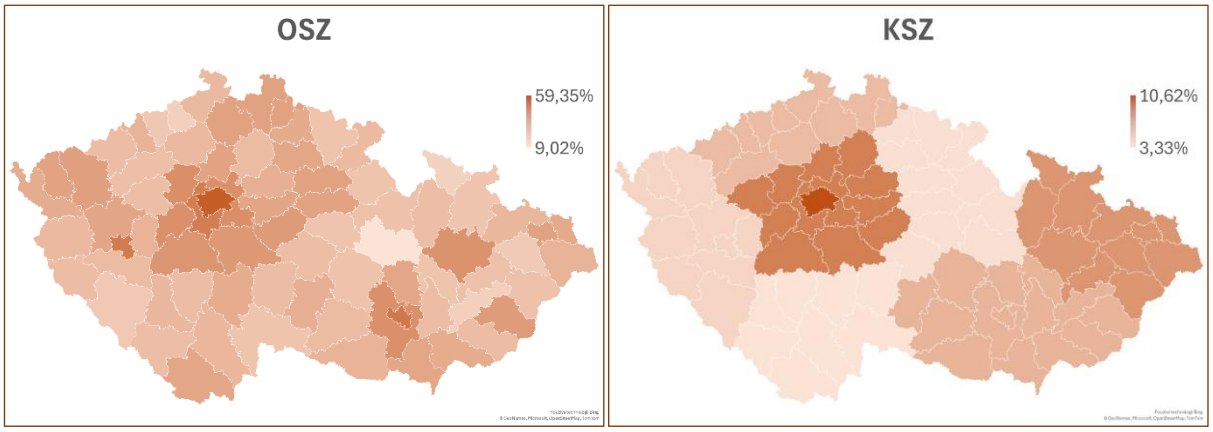

Při meziročním srovnání lze kladně hodnotit poklesy takto modelovaného srovnávacího podílu neobjasněných prověřování, kdy v roce 2025 byla na úrovni KSZ vykazována škála 3,33 % až 10,62 % (v roce 2024 činila tato škála 3,50 % až 11,48 %) a na úrovni OSZ 9,02 % až 59,35 % (v roce 2024 činila tato škála 11,50 % až 63,68 %).

Na úrovni KSZ se celkové podíly odložených věcí podle § 159a odst. 5 TrŘ pohybují na průměrných úrovních od cca 3,33 % v Čechách (3,5 % v roce 2024) do cca 7,10 % na Moravě (5,50 % v roce 2024); vyšší podíly lze opětovně evidovat v rámci Středočeského kraje (8,23 % v roce 2025 oproti 7,27 % v roce 2024) a především Hlavního města Prahy (10,62 % v roce 2025 oproti 11,48 % v roce 2024), kde však dochází k celkově vyššímu výskytu trestné činnosti, nadto ve zcela specifické struktuře kriminality s převládajícími sofistikovanými hospodářskými trestnými činy a vyššími podíly výskytu kriminality páchané v kyberprostoru. Na úrovni OSZ shodně s rokem 2024 odpovídají území s vyšším podílem odložených věcí podle § 159a odst. 5 TrŘ územím s vyšším výskytem kriminality (opětovně aglomerace Prahy, Brna, Plzně), zejména pak z důvodu vyšší hustoty zalidnění a vyšším ekonomickým potenciálem obětí. Tyto faktory obecně zvyšují úspěšnost a účinnost kriminálních aktivit, což ovlivňuje nejen migraci kriminálně závadových osob, ale i zaměřování páchání trestné činnosti na oběti z těchto oblastí v rámci kyberprostoru.

2. Počty a struktura objasněné kriminality (vyšetřování a zkrácené přípravné řízení)

Ve sledovaném období nebyly oproti roku 2024 zaznamenány významné trendy v počtu stíhaných osob ani osob vyřízených v rámci zkráceného přípravného řízení. Lze konstatovat, že v období let 2015 až 2021 docházelo ke kontinuálnímu snižování tohoto počtu osob u objasněné trestné činnosti, avšak od roku 2022 jsou počty spíše statisticky stabilizovány ve velice pozvolném klesajícím trendu odpovídajícím poklesům počtů vyřízených prověřování.

Počty osob, u nichž došlo k objasnění trestné činnosti (výkaznictví, 2015–2025)

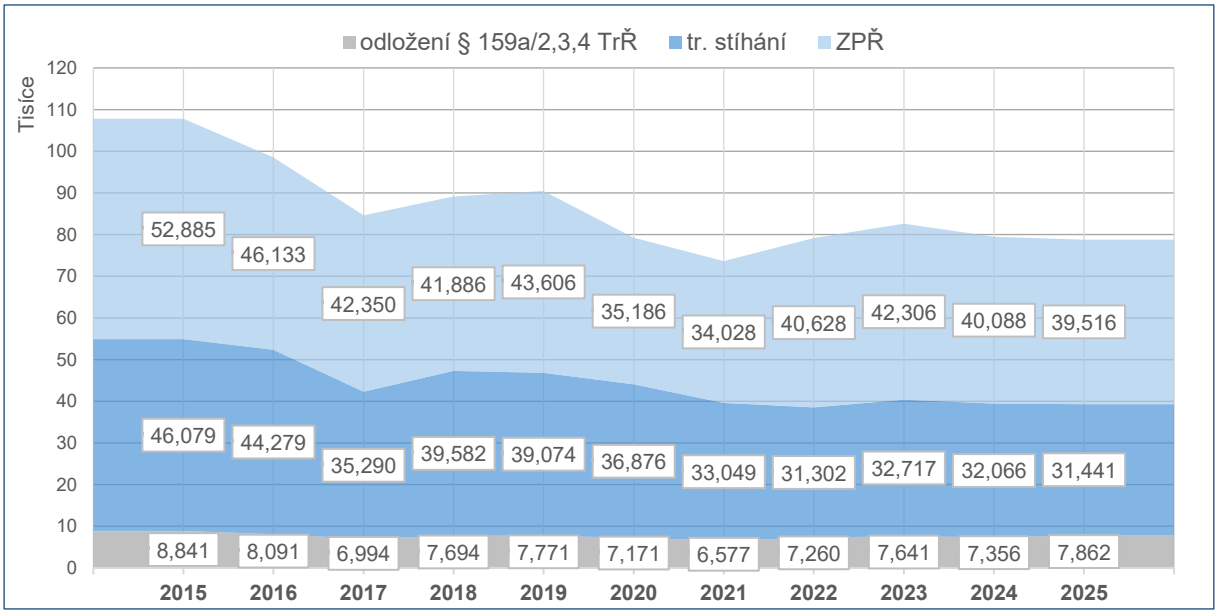

Od roku 2022 nadále zůstává dominantní formou zkrácené přípravné řízení (cca 39 516 osob v roce 2025 oproti 40 088 osobám v roce 2024), kdy se podíl této formy řízení u osob s objasněnou trestnou činností pohybuje od roku 2022 v rozmezí cca 39,5 % až cca 40,3 %. U klasické formy vyšetřování (31 441 osob v roce 2025 oproti 32 066 osobám v roce 2024) se obdobný podíl od roku 2022 snižuje v rozmezí cca 51,3 % na současných cca 50,1 %.

V dané souvislosti se sluší poukázat na narůstající podíl vyřízení objasněné trestné činnosti formou odložení podle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ (7 862 osob v roce 2025 oproti 7 356 osobám v roce 2024), kdy k nárůstu podílu tohoto způsobu vyřízení – a to i přes celkový klesající trend – dochází kontinuálně od roku 2021. Do tohoto způsobu vyřízení spadají objasněné činy naplňující znaky skutkových podstat trestných činů u osob, u nichž nebylo možné zahájit trestní stíhání pro zákonnou překážku (§ 159a odst. 2 TrŘ) nebo pro využití fakultativního principu oportunity, ať již z důvodu dostatečného trestního postihu pachatele v souvislosti s jinou spáchanou trestnou činností, nebo z důvodu dostatečného jiného postihu pachatele pro týž skutek (obě skupiny dle § 159a odst. 3 TrŘ) nebo též z důvodu nízké společenské škodlivosti v kombinaci s dostatečným výchovným působením na osobu pachatele samotnou existencí trestního řízení (§ 159a odst. 4 TrŘ). Podle statistických údajů došlo takto v roce 2025 především k nárůstu využití principu oportunity podle § 159a odst. 3 TrŘ ve vztahu k 3 052 fyzickým osobám (oproti 2 531 v roce 2024), když úrovně využití obligatorních postupů podle § 159a odst. 2 TrŘ (4 538 fyzických osob oproti 4 519 v roce 2024) i fakutlativních postupů podle § 159a odst. 4 TrŘ (v letech 2025 a 2024 shodně 238 fyzických osob) zůstaly meziročně spíše zachovány. Z obligatorních důvodů podle § 159a odst. 2 TrŘ pak v roce 2025 převládaly nedostatek věku pro založení trestní odpovědnosti dle § 11 odst. 1 písm. d) TrŘ (1 627 fyzických osob), neudělení souhlasu poškozeného s trestním stíháním pachatele podle § 11 odst. 1 písm. l) TrŘ (1 552 fyzických osob), úmrtí pachatele nebo jeho prohlášení za mrtvého podle § 11 odst. 1 písm. e) TrŘ (682 fyzických osob) nebo promlčení trestního stíhání pachatele podle § 11 odst. 1 písm. b) TrŘ (341 fyzických osob); k podrobnějšímu rozboru blíže viz tabulku č. II/2b.

Lze doplnit, že v četnosti využívání postupů dle § 159a odst. 2, 3 a 4 TrŘ byly v letech 2024 a 2025 ze strany NSZ zaznamenány významné regionální rozdíly, které vedly k bližší individuální analýze případů u OSZ s vykazovanými nadstandardními podíly:

ObSZ pro Prahu 6 signalizovalo vyšší podíl vyřízených věcí podle § 159a odst. 2 TrŘ v souvislosti s prověřováním pachatelů z řad bývalých příslušníků komunistické StB zde usídleným Ústavem pro studium totalitních režimů; pro rok 2025 pak uvedlo 15 případů postupu dle § 159a odst. 3 TrŘ, kdy byl pachatelům uložen již citelný nepodmíněný trest v jiné trestní věci a dalších 15 osob vyřizovaných podle § 159a odst. 4 TrŘ ve specifické kauze přijímání úplatků v Ústřední vojenské nemocnici.

OSZ v Havlíčkově Brodě pro rok 2025 uvedlo zejména 11 osob odložených podle § 159a odst. 2 TrŘ z důvodu neudělení souhlasu poškozenou blízkou osobou a dále 29 osob odložených podle § 159a odst. 3 TrŘ, kdy se jednalo o pachatele trestných činů krádeže (§ 205 TrZ) nebo maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 TrZ), kterým již byly v jiných trestních řízeních uloženy nepodmíněné tresty odnětí svobody.

OSZ v Prostějově pak poukázalo na vyšší podíl případů neudělení souhlasu poškozeného s trestním stíháním podle § 159a odst. 2 TrŘ v souvislosti se situačními násilnými konflikty mezi blízkými osobami ve společné domácnosti (zpravidla v podobě fyzického násilí, ohrožování nožem či jiného verbálního vyhrožování). U těchto případů je přitom signifikantní, že po zadokumentování případu a provedení prvotních úkonů prověřování pro podezření z trestného činu ublížení na zdraví (§ 146 TrZ) nebo nebezpečného vyhrožování (§ 353 TrZ) dochází mezi osobami k uklidnění situace (často též k vystřízlivění z vlivu alkoholu nebo jiných návykových látek) a zaujetí negativního postoje ze strany poškozeného.

Statistické údaje a analytická zjištění nasvědčují vysokému počtu případů kriminálně závadových a recidivních pachatelů, kteří jsou řešeni ve více souběžných trestních řízeních pro opakovanou trestnou činnost (zpravidla bagatelního rázu). Postupy dle § 159a odst. 2 TrŘ tak mohou reflektovat i pozitivní aplikační trendy v trestní politice státních zastupitelství, které směřují k efektivnějšímu postihu této skupiny pachatelů (zpravidla nepodmíněným trestem odnětí svobody) při současné snaze eliminovat náklady, které by vznikaly v důsledku nutnosti formálního projednání jeho dalších skutků v návazných řízeních (bez očekávání významnějšího zpřísnění trestu a – budiž zdůrazněno – též s poměrně malými vyhlídkami dobytnosti náhrady takto vynaložených nákladů).

Zastoupení trestných činů u všech vyřízených osob podle přehledu SLT (2025)

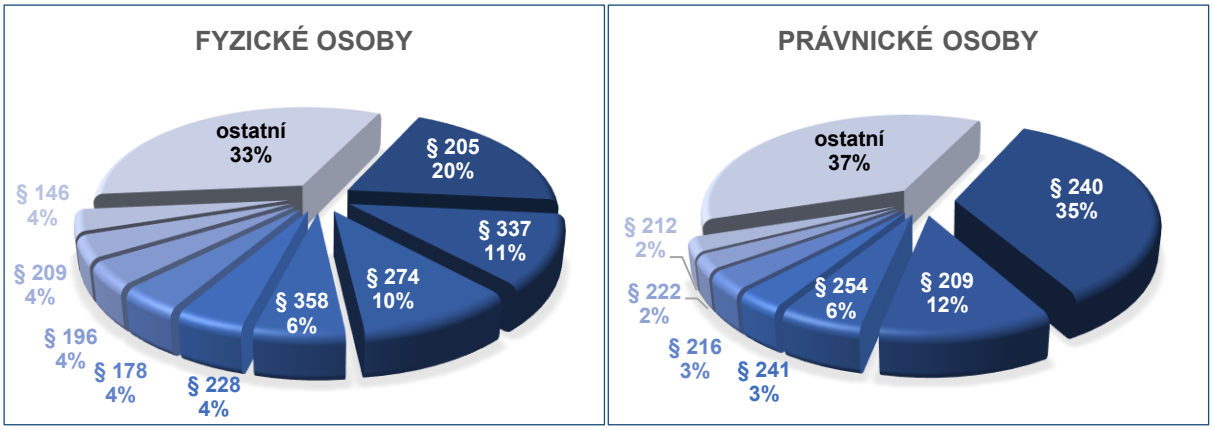

Pro účely analýzy struktury objasněné kriminality lze podpůrně vycházet z přehledu statistických listů, do kterých je zapisována příslušná právní kvalifikace trestných činů při vyřízení osoby ve vyšetřování, v rámci zkráceného přípravného řízení nebo při odložení postupem podle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ. Při celkovém strukturálním porovnání s registrovanou kriminalitou u fyzických osob je především zjevný nižší strukturální podíl objasněných krádeží (§ 205 TrZ) a obecně majetkové kriminality, a naopak poměrové významné zastoupení trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (§ 337 TrZ) a ohrožení pod vlivem návykové látky (§ 274 TrZ). V meziročním srovnání přitom nebyly zaznamenány významné změny ve skladbě objasněné kriminality, které by zasluhovaly bližší pozornost. V roce 2026 je však předpokládaná změna z důvodu částečné dekriminalizace trestného činu zanedbání povinné výživy (§ 196 TrZ), který v roce 2025 reprezentoval cca 4%

podíl objasněné kriminality fyzických osob. Vývojové trendy ve struktuře kriminality nebyly zaznamenány ani ve vztahu k osobám právnickým, u kterých nadále majoritně zůstává zastoupena kriminalita hospodářského a majetkového charakteru, zcela nejčetněji pak trestné činy zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240 TrZ), podvodu (§ 209 TrZ) nebo zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254 TrZ).

Pokud se podrobněji jedná o jednotlivé úrovně státního zastupitelství, pak lze – bez potřeby časově náročného individuálního statistického vyhodnocování statistických přehledů za jednotlivá státní zastupitelství – vycházet z dostupných údajů statistické webové aplikace Ministerstva spravedlnosti, která umožňuje jednoduché zadání dotazů na úrovních vrchních, krajských a okresních státních zastupitelství, a to v rámci jednotlivých nebo souhrnných dotazů. Údaje této aplikace však korektně zahrnují pouze osoby vyřízené v rámci vyšetřování nebo zkráceného přípravného řízení (nezahrnují tak objasněnou kriminalitu vyřizovanou postupy dle § 159a odst. 2, 3 a 4 TrŘ).

Struktury trestných činů u fyzických osob vyřízených ve vyšetřování a zkráceném přípravném řízení podle webové aplikace Ministerstva spravedlnosti (2025)

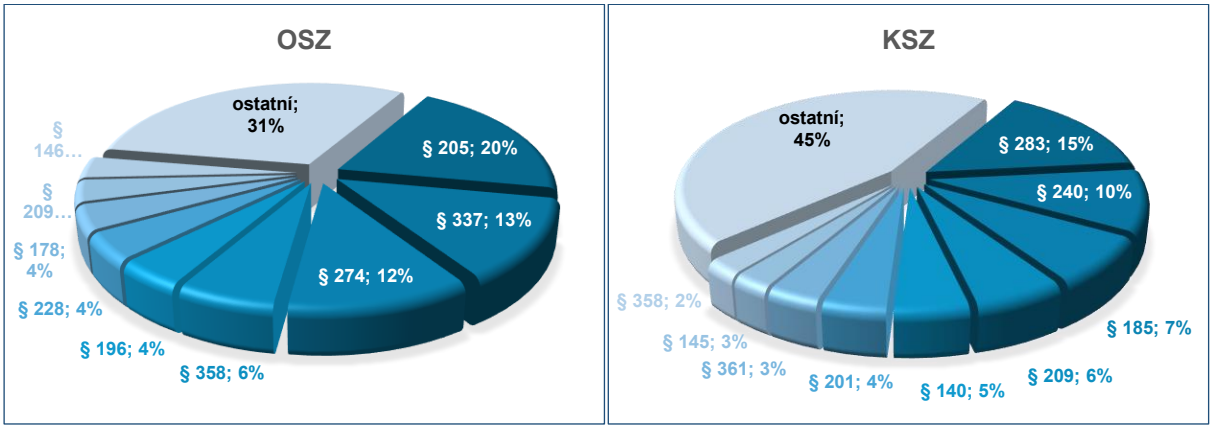

V rámci takto popsané struktury trestných činů fyzických osob, jejichž vyřízení v roce 2025 probíhalo na úrovni OSZ, mají dlouhodobě výraznější zastoupení trestné činy krádeže dle § 205 TrZ (20 % oproti 19 % v roce 2024), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 TrZ (13 % oproti 12 % v roce 2024) a ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 TrZ (12 % shodně s rokem 2024), přičemž pouze tyto tři skutkové podstaty tak představují přibližně 45 % vymezené struktury (43 % v roce 2024). Další trestné činy jsou zastoupeny v podstatně nižších poměrech, konkrétně výtržnictví dle § 358 TrZ (6 % shodně s rokem 2024) a zanedbání povinné výživy dle § 196 TrZ (4 % oproti 5 % v roce 2024), zatímco ostatní trestná činnost tvořila zbylých přibližně 31 % (32 % v roce 2024). Z uvedeného přehledu vyplývá, že na úrovni OSZ se objasněná trestná činnost konstantně soustředí především na bagatelní situační kriminalitu spojenou se zadržením pachatele přímo při trestném činu (zpravidla při krádeži zboží v obchodě nebo při protiprávním řízení motorového vozidla), jejichž objasněnost je funkčně spjata již se samotnou registrací.

Na úrovni KSZ se mezi převažující trestné činy nadále řadí nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TrZ (15 % oproti 14 % v roce 2024) a zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 TrZ (10 % oproti 11 % v roce 2024). Výrazněji zastoupenými zůstávají i trestné činy znásilnění dle § 185 TrZ (7 % oproti 8 % v roce 2024), podvodu dle § 209 TrZ (6 % oproti 5 % v roce 2024) a vraždy dle § 140 TrZ (5 % oproti 6 % v roce 2024). Významný meziroční nárůst byl zaznamenán u trestného činu účasti na organizované zločinecké skupině dle § 361 TrZ (cca 3 %), což ovšem může souviset

i s judikatorním usměrněním soudní praxe a rozšířením případů, na které tato skutková podstata dopadá.

Počty a struktura trestně stíhaných fyzických osob v působnosti VSZ se pohybují v nízkých absolutních hodnotách vykazovaných případů, což omezuje jejich vypovídací schopnost a vede k citlivosti vůči meziročním výkyvům. Lze však konstatovat, že ani v roce 2025 nedošlo k zásadním změnám ve struktuře objasněné kriminality. Z celkového počtu 139 stíhaných osob nadále převažují závažné hospodářské a korupční trestné činy, přičemž nejčetněji byly zastoupeny skutky kvalifikované jako zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby dle § 240 TrZ (24 osob, tj. 17,27 %), zjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě dle § 256 TrZ (14 osob, tj. 10,07 %), zneužití pravomoci úřední osoby dle § 329 TrZ (13 osob, tj. 9,35 %) a účast na organizované zločinecké skupině dle § 361 TrZ (13 osob, tj. 9,35 %). Uvedené rozložení odpovídá dlouhodobě sledovaným trendům v rámci působnosti VSZ.

Statistický propočet poměru fyzických osob trestně stíhaných (včetně osob, vůči kterým byl podán návrh na potrestání) na 100 tis. obyvatel

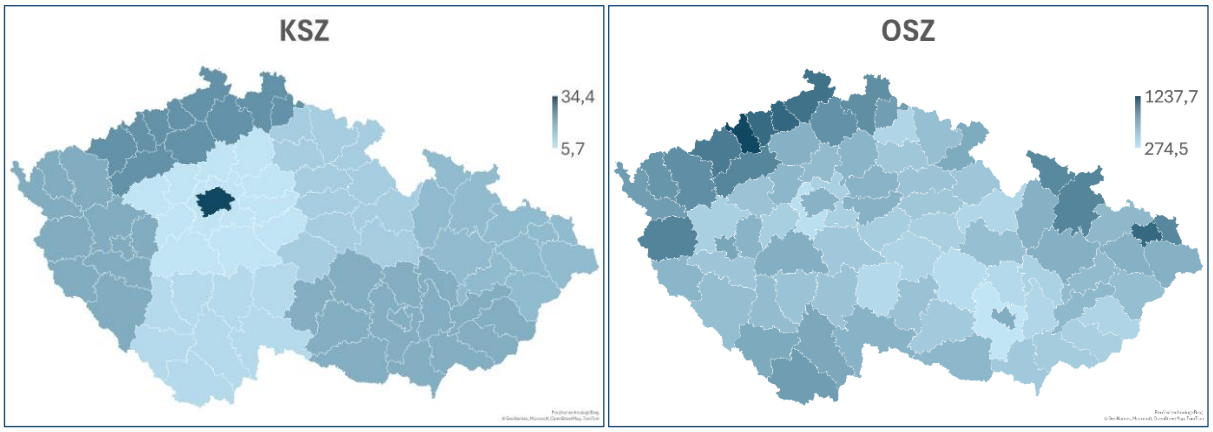

Z hlediska regionálního rozložení se poměry počtu stíhaných fyzických osob průměrně pohybovaly na úrovni 583 stíhaných fyzických osob na 100.000 obyvatel. Nejvyšší poměry vykazovaly příhraniční okresy v rámci Severočeského kraje (regionální průměr činil cca 896,7), konkrétně pak OSZ v Mostě (1237,7), OSZ v Ústí nad Labem (1049,9) nebo OSZ v Teplicích (1024,0). Mimo tento region lze pak poukázat na OSZ v Ostravě (1034,9) nebo OSZ v Tachově (869,8). Naopak nejnižší takto počítaný koeficient vykazovaly například OSZ Brno-venkov (274,5), OSZ Praha-západ (312,5) nebo OSZ Žďár nad Sázavou (328,1). V agendě KSZ je patrný vyšší poměr stíhaných fyzických osob a osob řešených návrhem na potrestání u MSZ v Praze (cca 34,4), následně je druhé v pořadí KSZ v Ústí nad Labem (20,8). Naopak nejnižší takto počítané koeficienty vykazovala KSZ v Českých Budějovicích (7,7) a KSZ v Praze (5,7).

V oblasti trestně stíhaných právnických osob a jejich podílu na celkovém počtu stíhaných osob v letech 2022 až 2025 vyplývá z níže uvedených statistických údajů, že stabilní úrovně zaznamenané do roku 2024 byly ve sledovaném období roku 2025 přerušeny poklesovým trendem, který se projevil napříč všemi stupni soustavy státního zastupitelství i celkovým snížením nominálních hodnot a poklesem podílu právnických osob na celkovém počtu stíhaných osob. Ve sledovaném období je tak v posledním roce patrná změna dosavadního vývojového trendu směrem k celkovému útlumu této agendy.

Počty stíhaných právnických osob a jejich poměr na celkovém počtu stíhaných osob podle výkaznictví v letech 2023–2025

	2023		2024		2025	
OSZ	176	0,56 %	158	0,52 %	125	0,42 %
KSZ	124	7,25 %	98	5,74 %	81	4,52 %
VSZ	32	12,85 %	27	15,17 %	14	7,22 %

I v roce 2025 byly vyšší poměry stíhaných právnických osob soustředěny především na úrovni VSZ a KSZ, tedy do oblastí typicky spojených se složitějšími formami kriminality (ale též s vyšším výskytem právnických osob s dostatečnými majetkovými aktivy a faktickou činností, zpravidla podnikatelskou). Naopak na úrovni OSZ zůstávají počty stíhaných právnických osob dlouhodobě nízké, přičemž i přes tyto nízké hodnoty jsou zde již od roku 2022 patrné soustavné meziroční poklesy. V této souvislosti lze doplnit, že zatímco v roce 2024 nebyla evidována žádná právnická osoba řešená ve zkráceném přípravném řízení, v roce 2025 bylo zkrácené přípravné řízení vedeno proti jedné právnické osobě, a to pro trestný čin poškození a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti dle § 277 TrZ.

Struktury trestných činů u právnických osob vyřízených ve vyšetřování a zkráceném přípravném řízení podle webové aplikace Ministerstva spravedlnosti (2025)

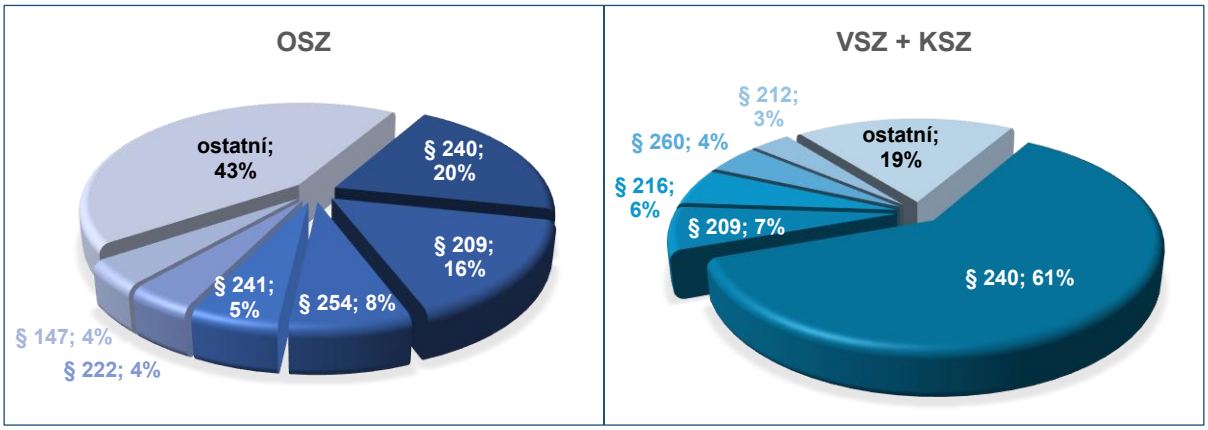

Struktura trestné činnosti právnických osob na všech úrovních státních zastupitelství, zachycená v grafickém přehledu, jednoznačně potvrzuje převahu majetkové a hospodářské kriminality. Za nejčetnější (a jde-li o závažnější formy kriminality řešené na úrovni KSZ a VSZ pak v podstatě za zcela dominantní) je třeba označit kriminalitu daňovou zastoupenou primárně trestným činem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby (§ 240 TrZ) a sekundárními závadovými projevy v podobě trestných činů neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241 TrZ) a zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění (§ 254 TrZ), které jsou z důvodu nižší závažnosti řešeny na úrovni OSZ. Z dalších pak lze poukázat na majetkovou kriminalitu zaměřenou na vylákání neoprávněného majetkového prospěchu. Tato je na úrovni KSZ a VSZ zastoupená především trestnými činy dotačního charakteru, tedy podvodu (§ 209 TrZ), poškození finančních zájmů Evropské unie (§ 260 TrZ) a dotačního podvodu (§ 212 TrZ); na úrovni OSZ pak širším spektrem protiprávních majetkových jednání spadajících pod trestné činy podvodu (§ 209 TrZ) nebo poškozování věřitele (§ 222 TrZ).

Z poznatků nižších státních zastupitelství přitom vyplývá, že volený druh a způsob páchání kriminality determinuje i organizační a majetkovou povahu. V řadě případů týkajících se zejména daňové kriminality se nadále jedná o formálně existující, fakticky však nečinné

právnické osoby bez zaměstnanců, reálného sídla a skutečně vykonávané podnikatelské činnosti. Takto ryze formálně vytvořené subjekty představují tzv. prázdné schránky a slouží pouze jako účelové nástroje pro páchání trestné činnosti a zakrývání identit skutečných pachatelů z řad fyzických osob. Tyto subjekty jsou z materiálního hlediska nepostižitelné, a jejich trestní stíhání je proto považováno za neúčelné, což vede k postupné systémové stagnaci uplatňování formalizovaných a nákladných trestních mechanismů ve prospěch mechanismů netrestních (rejstříkových), jež se v případě této skupiny subjektů jeví účinnějšími a hospodárnějšími. V této souvislosti nelze nezmínit, že pro rok 2026 je predikován další poklesový trend využívání trestních mechanismů, a to i vzhledem k zamýšleným dopadům novelizace provedené zákonem č. 270/2025 Sb.

Počty stíhaných právnických osob dle výkaznictví (2025)

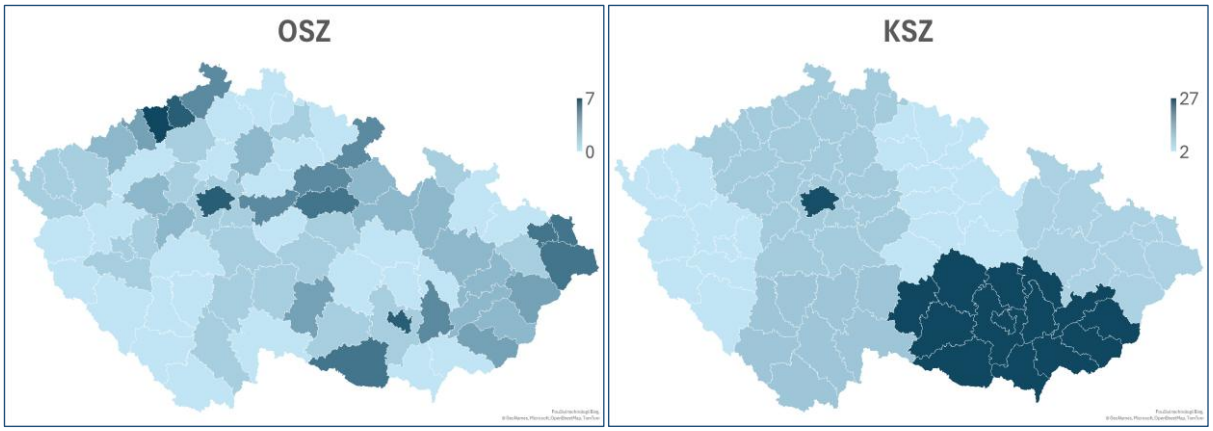

Z hlediska regionálního rozložení lze i v roce 2025 poukázat na koncentraci počtu stíhaných právnických osob zejména v územích s významnou ekonomickou aktivitou. Na úrovni okresní působnosti se vyšší zastoupení projevilo především u OSZ v Teplicích (7 stíhaných právnických osob), dále OSZ v Ústí nad Labem nebo MSZ v Brně (shodně 6 osob). V rámci krajské působnosti vykazovala nejvyšší hodnoty KSZ v Brně s 27 stíhanými právnickými osobami (cca 33,33 % všech právnických osob stíhaných na úrovni KSZ) a MSZ v Praze s 26 stíhanými právnickými osobami (cca 32,10 %); u ostatních KSZ pak byly evidovány výrazně nižší počty. Lze nicméně konstatovat, že při srovnání s rokem 2024, kdy bylo trestní stíhání právnických osob na všech úrovních výrazně koncentrováno na území hlavního města Prahy, se regionální rozložení v roce 2025 jeví vyrovnanější, což je však dáno především meziročním snížením počtu stíhaných právnických osob na území hlavního města Prahy. V rámci mimopražských okresů a krajů lze hovořit spíše o meziročním zachování absolutních hodnot.

3. Násilná trestná činnost

8,08 % registrované kriminality

Podle statistických údajů PČR bylo ve sledovaném období roku 2025 registrováno 13 752 případů definované násilné kriminality (oproti 13 708 případům v roce 2024); tato kriminalita tak představovala cca 8,08 % podíl z celkové registrované kriminality (oproti 7,9% podílu v roce 2024). Objasněnost násilné kriminality pak byla v roce 2025 statisticky vykázána v hodnotě cca 60,2 % (oproti 60,8 % v roce 2024), resp. při faktickém zohlednění dodatečně objasněných případů cca 75,42 % (oproti 74,33 % v roce 2024). Lze tak konstatovat pozitivní potvrzení růstového trendu míry objasněnosti násilné kriminality sledované již při meziročním srovnání s rokem 2023.

I v roce 2025 se násilná trestná činnost převážně vyznačovala situačním charakterem, kdy k užití násilí dochází mezi osobami, které se znají, zejména v rámci rodinných, partnerských či obdobných vztahů. Situační konflikty mívají kořeny v déletrvajícím napětí, osobních sporech, emoční nestabilitě či zkratovitém řešení problémů. Společným rysem je také použití dostupného nástroje, v domácnosti zejména nože. Druhou četnou kategorii případů naopak představuje násilí ve veřejném prostoru mezi osobami vzájemně neznámými, které je gradací náhlého a situačního konfliktu (zpravidla verbálního).

Již stabilní součástí struktury pachatelů násilné trestné činnosti jsou osoby s duševní poruchou, u nichž je trestná činnost neoddělitelně provázána se zneužíváním návykových látek. V těchto případech přitom nebývá možné určit, zda je primární příčinou nepříčetnosti (zmenšené příčetnosti) právě projev duševní poruchy, nebo intoxikace. KSZ konkrétně poukázala na vyšší četnost poměrně nebezpečných pachatelů zatížených schizofrenií s abúzem pervitinu, nicméně zaznamenány byly i kombinace jiných duševních poruch a abúzu alkoholu nebo marihuany. Právě v této souvislosti jsou signalizovány aplikační problémy související s nedostatkem soudních znalců z odvětví psychiatrie a navyšující se komplexností a složitostí znaleckého zkoumání těchto kombinovaných případů. Současně byly akcentovány nedostatky při zadávání, ale též zpracování znaleckých posudků, kdy právě vliv intoxikace návykovými látkami (a vědomost pachatele možných rizik intoxikace ve smyslu trestní odpovědnosti za trestný čin opilství podle § 360 TrZ) bývá v některých případech opomíjena.

I pro násilnou trestnou činnost pachatelů nezatížených duševní poruchou je ovšem signifikantní vliv alkoholu nebo jiných návykových látek (popř. též jejich kombinace), kdy tyto snižují sebekontrolu pachatelů, zvyšují dráždivost a působí tak jako spouštěč, což tato jednání časově a místně determinuje do nočních hodin v okolí restauračních zařízení, barů či klubů. V obecné rovině je však celkový nárůst agrese v populaci signalizován i s ohledem na další prostředí. Zmínit lze poznatky o meziročním nárůstu mimořádných událostí ve výkonu vazby a trestu spojené s fyzickými útoky odsouzených, a to rovněž při zvažované souvislosti s nárůstem zjištěných případů zneužívání návykových látek nebo narůstající verbální agresivitu a vulgaritu klientů vůči pracovníkům PMS, která je již obecně vnímána jako varovný jev vyžadující zvýšenou pozornost a preventivní opatření. Násilná trestná činnost v některých regionech současně koreluje se specifickou strukturou obyvatelstva, ale též zvýšeným výskytem cizích státních příslušníků. V neposlední řadě byla ve sledovaném období zaznamenána vyšší incidence verbálního a sexuálního násilí v kybernetickém prostředí. Praktické poznatky státních zastupitelství tak spíše potvrzují celkově narůstající agresivitu v populaci, což lze psychologicky přičítat již střednědobě přítomné společenské nejistotě vyvolané pokračujícími válečnými konflikty na Ukrajině a Blízkém východě a doprovodnými negativními dopady do vnitrostátního prostoru, fragmentací a polarizací společnosti v důsledku migrace, bezpečnostních rizik, pokračujícího izolujícího a hybridního působení na populaci v kybernetickém prostředí, ale v posledních letech též nepříznivou a nepředvídatelnou globální ekonomickou situací.

3.1. Poznatky k vybraným násilným trestným činům

V případě trestného činu **vraždy** podle § 140 TrZ bylo dle policejních statistik v roce 2025 registrováno 156 případů (oproti 159 případům v roce 2024 a 151 případům v roce 2023), kdy nadále převažují vraždy motivované osobními vztahy mezi obětí a pachatelem v počtu 85 případů (oproti 93 případům v roce 2024 a 86 případům v roce 2023). Nadále platí, že u tohoto trestného činu je evidovaná zcela nadstandardní vysoká míra objasněnosti, která v roce 2025 dosáhla 94,87 %.

Počty objasněných trestných činů vraždy podle § 140 TrZ (přehledy SLT, 2015–2025)

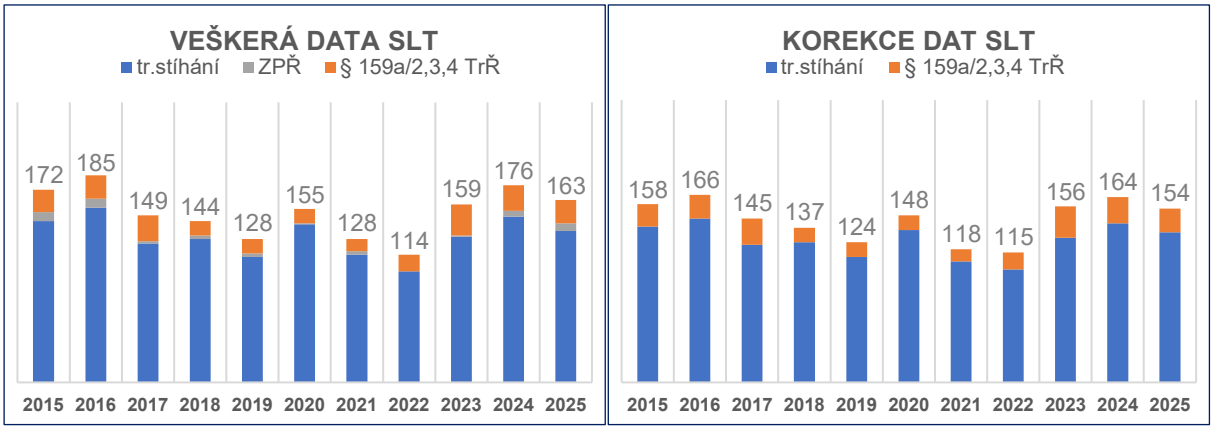

V případě trestného činu **loupeže** (§ 173 TrZ) bylo registrováno 1 346 případů (oproti 1 389 případům v roce 2024, resp. 1 433 případům v roce 2023). U tohoto trestného činu byla evidovaná vysoká míra objasněnosti (cca 85,22 %), když pro tento trestný čin bylo vykázáno trestní stíhání u 1 296 fyzických osob (oproti 1 217 osobám v roce 2024, resp. 1 306 osobám v roce 2023). Přes celkové poklesy je přetrvávajícím fenoménem významný poměr pachatelů tohoto trestného činu z řad dětí; dle statistik PČR se jejich podíl na objasněné trestné činnosti v letech 2022 až 2024 postupně zvýšil z 24,49 % na 33,75 %, v roce 2025 pak zůstal zachován na úrovni 33,60 %.

Nejpočetnější složku násilné trestné činnosti nadále tvoří úmyslná jednání proti zdraví, zahrnující trestné činy těžkého úmyslného ublížení na zdraví (§ 145 TrZ), prostého ublížení na zdraví (§ 146 TrZ) a ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a TrZ). V roce 2025 bylo v této kategorii kriminality registrováno souhrnně 4 040 případů, což při srovnání s počty 4 253 případů v roce 2024 a 4 263 případy v roce 2023 potvrzuje nepatrný poklesový trend. Namístě je doplnit, že sledovaná okolnost v podobě vlivu alkoholu nebo jiné návykové látky byla v rámci objasněné trestné činnosti v roce 2025 evidována u 838 případů (cca 24,93 %), tedy srovnatelně s rokem 2024, kdy byla evidována u 845 případů (cca 25,01 %). Ovlivnění návykovou látkou tak nadále představuje sice významný, nikoliv však majoritní faktor násilné trestné činnosti. Pokud jde o trestný čin **těžkého ublížení na zdraví** (§ 145 TrZ), byl v roce 2025 zaznamenán pokles počtu stíhaných fyzických osob, když trestní stíhání bylo vedeno proti 498 osobám (oproti 600 osobám v roce 2024, resp. 580 osobám v roce 2023). Pro trestný čin **ublížení na zdraví** (§ 146 TrZ) bylo v roce 2025 vedeno trestní řízení proti 2 818 osobám, z čehož bylo 1 778 osob trestně stíháno a proti 1 040 osobám bylo vedeno zkrácené přípravné řízení. Ve srovnání s předchozími lety se jedná o mírný pokles, neboť v roce 2024 bylo evidováno 2 855 osob a v roce 2023 celkem 2 858 osob. Výskyt trestného činu **ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky** (§ 146a TrZ) je stále ojedinělý; trestní stíhání bylo vedeno proti 9 osobám a 1 osoba byla řešena v rámci zkráceného přípravného řízení (oproti 8 stíhaným osobám v roce 2024).

3.2. Domácí násilí

V roce 2025 byly zaznamenány meziroční nárůsty počtu registrovaných případů trestných činů týrání svěřené osoby podle § 198 TrZ (285 případů oproti 262 případům v roce 2024) i týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 TrZ (574 případů oproti 535 případům v roce 2024). Pokud jde o objasněnou kriminalitu osob, vůči nimž bylo pro uvedené trestné činy vedeno trestní stíhání nebo které byly řešeny v rámci zkráceného přípravného řízení, bylo v roce 2025 pro trestný čin týrání svěřené osoby podle § 198 TrZ evidováno celkem 154 osob

oproti 138 osobám v roce 2024 a 123 osobám v roce 2023. V případě trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 TrZ bylo v roce 2025 evidováno celkem 340 osob, zatímco v roce 2024 se jednalo o 287 osob a v roce 2023 o 302 osob.

Porovnání počtu případů registrované kriminality a počtu fyzických osob stíhaných a řešených v rámci zkráceného přípravného řízení (2018–2025)

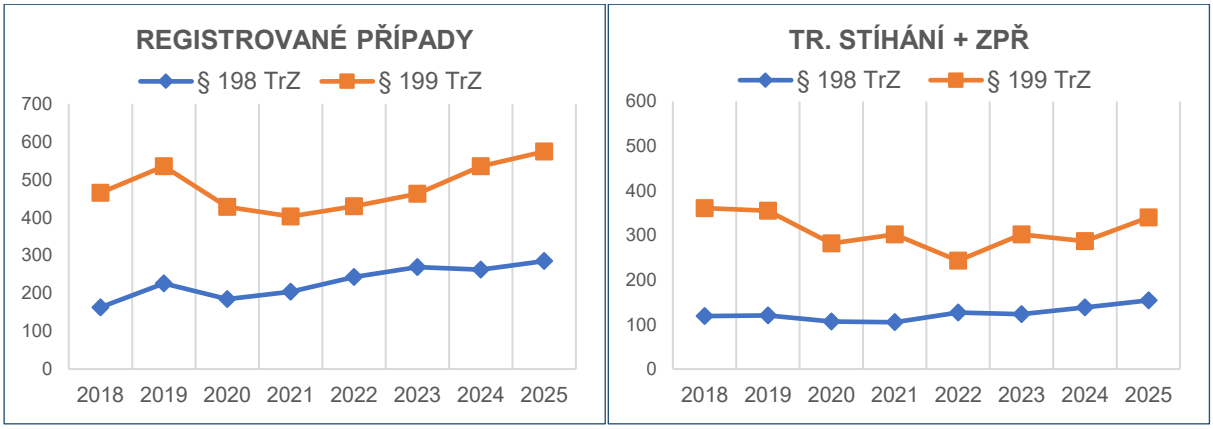

Při dlouhodobějším srovnání lze vysledovat, že od roku 2020 se u obou skutkových podstat prosazuje převážně vzestupný trend v počtech registrovaných (nahlášených) případů, kdy především u trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TrZ) jsou meziroční nárůsty plynulejší a výraznější. Naproti tomu počty trestně stíhaných osob a osob řešených v rámci zkráceného přípravného řízení působí od roku 2020 spíše stabilně s vyšší mírou kolísání. Toto zjištění, totiž že od roku 2020 dochází k postupnému zvyšování počtu registrovaných skutků, kterým neodpovídá odpovídající nárůst počtu reálně řešených pachatelů (objasněných osob řešených v trestním řízení), bylo již ve zprávě o činnosti za rok 2024 hodnoceno jako silně negativní, neboť mohlo poukazovat na nižší systémovou efektivitu objasňování tohoto druhu trestné činnosti. V rámci vyhodnocování statistických údajů za rok 2025 byla přitom vyloučena i tehdejší hypotéza možného zkreslení počtů vyšším podílem případů, u nichž nebyl dán obligatorní souhlas oběti se zahájením trestního stíhání; tento předpoklad nepodporují ani celkové údaje o vyřízených osobách, kdy v případě dotčených trestných činů dochází k odložení objasněné věci postupy podle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ pouze v jednotkách případů. Výrazné zlepšení nebylo vypozorováno ani v roce 2025. Z hlediska policejních statistik došlo k meziročnímu poklesu celkově vykazované objasněnosti registrovaných případů, konkrétně u týrání svěření osoby (§ 198 TrZ) na 56,84 % oproti 61,07 % v roce 2024 a u týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TrZ) na 68,64 % oproti 69,35 % v roce 2024. Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že zachycené statistické trendy nemusí být známkou nárůstu tohoto druhu kriminality, ale mohou spíše odrážet její snižující se latenci. To je způsobeno především popularizací tématu domácího násilí, zvyšováním povědomí obětí a jejich orientace při vyhledávání adekvátní odborné pomoci. K trendu napomáhá i rozšiřující se soudní judikatura, zejména k psychickým formám domácího násilí.

Trestný čin **týrání osoby žijící ve společném obydlí** podle § 199 TrZ se dlouhodobě vyznačuje vysokou mírou latence a je páchán v širším rozsahu, než jaký se promítá do registrované a následně projednávané trestné činnosti. Typickým rysem je, že jednání bývá oznamováno s výrazným časovým odstupem, a to zpravidla samotnou obětí, výjimečně rodinnými příslušníky, kdy oběti v průběhu násilného soužití nezřídka nevyhledávají lékařské ošetření, případně při jeho vyhledání uvádějí nepravdivý mechanismus vzniku zranění. Násilí se tak odehrává skrytě, bez přímých svědků, v uzavřeném prostředí společné domácnosti,

což zásadním způsobem omezuje dostupnost bezprostředních důkazních prostředků. Jednání má zpravidla kombinovanou povahu a zahrnuje fyzické i psychické formy násilí (verbální útoky, ponižování, systematickou kontrolu oběti, její izolaci od okolí, omezování kontaktů s rodinou či přáteli, ekonomický nátlak a v některých případech i využívání moderních technologií, včetně sledovacích zařízení a kontroly komunikace), kdy právě u psychické formy dochází k zaznamenání nárůstu incidence. Specifický poznatek byl signalizován u MSZ v Brně, kde přibližně ve čtvrtině objasněných případů této trestné činnosti figurovali jako pachatelé cizí státní příslušníci.

Dokazování této trestné činnosti je dále komplikováno sociální, materiální či emoční závislostí týrané osoby na pachateli, jejími obavami z dalšího jednání pachatele ústící ve využívání práva odepřít výpověď nebo zkreslování výpovědi, přičemž nelze současně přehlížet ani situace opačné, kdy je trestní oznámení podáváno jako jeden z prostředků řešení partnerských či rodinných sporů. Tato kriminalita tak stále klade zvýšené nároky na hodnocení důkazů a vymezení skutku. V praxi nadále dochází k využívání znaleckých posudků z odvětví psychologie, které však z hlediska efektivity naráží na nedostatek erudovaných znalců. Ve sledovaném období byl zaznamenán případ týrání seniorky, v němž byla nově využita operativní technika umožňující zachycení dříve nedostupných důkazů.

Vysokou míru latence lze nadále predikovat ve vztahu k trestnému činu **týrání svěřené osoby** (§ 198 TrZ), u níž se jedná o jednotky či nižší desítky případů řešených jednotlivými OSZ ročně, a to i z důvodu, že k registraci případů nedochází na podkladě oznámení rodinných příslušníků, ale naopak ze strany subjektů (institucí) stojících mimo rodinu, zejména školských a lékařských zařízení, orgánů sociálně-právní ochrany dětí nebo sousedů. Oběťmi se zpravidla stávají nezletilé děti svěřené do péče vlastních či nevlastních rodičů, které jsou v domácím prostředí vystaveny kombinaci fyzického i psychického týrání. Vyšší výskyt případů byl signalizován v rodinách s nedostatečným sociálním zázemím, v domácnostech zatížených nadměrným užíváním alkoholu či jiných návykových látek a v rodinách s dlouhodobě přítomnými kriminogenními faktory; v řadě případů byla zjištěna i hmotná nebo emocionální závislost zákonného zástupce oběti na pachateli. Zaznamenávány jsou naopak i případy účelových oznámení podávaných v kontextu sporů rodičů v opatrovnických řízeních.

Výskyt tohoto závadového jednání je v posledních letech popisován jako stále častější, přičemž je velice těžce uchopitelný z hlediska dokazování a návazné právní kvalifikace. Konkrétní jednání spočívají ve verbálních útocích, ponižování, nepřiměřeném fyzickém trestání, ukládání neadekvátních domácích povinností, sociální izolaci (zákazech styku s vrstevníky), jakož i v nedostatečném zajišťování výživy a zdravotní péče. Jsou-li ovšem taková jednání prokázána pouze jako jednotlivá (izolovaná), pohybují se na hranici s kvalifikací mírnějšího trestného činu ohrožování výchovy dítěte dle § 201 TrZ. Nezbytným je v těchto případech i specifický přístup k dětským obětem, což ovšem personální kapacity policejních orgánů nemusí vždy umožňovat, zejména jde-li o nutnost okamžité intervence spojené s neodkladnými úkony.

4. Sexuálně motivovaná a mravnostní kriminalita, obchodování s lidmi

2,17 % registrované kriminality

Podle statistik PČR bylo ve sledovaném období roku 2025 zaznamenáno celkem 3 695 registrovaných případů definované mravnostní kriminality zahrnující též sexuálně motivované trestné činy včetně činů násilných (oproti 3 396 případů v roce 2024), což představuje nepatrný meziroční nárůst; tato kriminalita představovala 2,17% podíl z celkové registrované kriminality (oproti 1,96 % v roce 2024).

4.1. Obecné poznatky k sexuálně motivované a mravnostní kriminalitě

V roce 2025 byl zaznamenán nárůst sexuálně motivované a mravnostní trestné činnosti, který je do značné míry determinován dopady novelizace trestního zákoníku, především vymezení trestného činu sexuálního útoku (§ 185a TrZ) se současnou redefinicí trestného činu znásilnění (§ 185 TrZ). Do statistické struktury kriminality se propsalo i normativní zakotvení znaku bezbrannosti, zejména ve vztahu k dětem mladším 12 let. Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že v roce 2025 se častěji objevovala oznámení i méně závažných zásahů do tělesné a sexuální integrity poškozených, včetně jednorázových dotyků na intimních místech. V dané oblasti kriminality lze nicméně nadále předpokládat vysokou míru latence, o čemž svědčí i nadále signalizované výrazné časové odstupy mezi spácháním skutku a jeho oznámením (registrací).

Kriminogenní faktory i způsoby páchání této trestné činnosti zůstávají neměnné. Sexuální násilí je nadále páchano především dospělými osobami, často v domácím prostředí, přičemž pachatelem bývá osoba blízká oběti, v případě dětí typicky rodič nebo jiný příbuzný. Případy pachatelů bez bližšího vztahu k oběti se vyskytují spíše výjimečně; i v roce 2025 byly zaznamenány případy zneužití postavení pachatele v rámci dětského kolektivu (vedoucího či trenéra). V dané oblasti kriminality nadále dochází k přesunu závadových aktivit do kyberprostoru, s čímž souvisí zvýšený význam elektronických důkazů (chatové komunikace, obsahu sociálních sítí a dalších využitelných digitálních dat), přičemž jejich včasné zajištění je pro trestní řízení zásadní.

Ve sledovaném období byl současně vysledován nárůst případů, kdy oběti před podáním trestního oznámení vyhledaly pomoc u nevládních organizací a do trestního řízení vstupovaly se zmocněnci disponujícími výraznou specializací a praktickými zkušenostmi v této oblasti. Přes pozitivní vyznění však tento trend současně zvýrazňuje rozdíly v odborné připravenosti specializovaných zmocněnců (oproti běžným advokátům), a poukazuje na určité systémové limity, kdy nevládní sektor poskytující odbornou pomoc obětem je dlouhodobě kapacitně i regionálně poddimenzovaný, přičemž nedostupnost specializované odborné péče je hlášena rovněž ve vztahu k dětským delikventům. Dalšími zmiňovanými problémy jsou ukončení sexuologické léčby v Psychiatrické nemocnici Horní Beřkovice. Jakožto závažný problém je možno identifikovat přetrvávající soudní praxi opakovaného vyslýchání obětí v řízení před soudem i v případech, kdy byl její kontradiktorní výslech v přípravném řízení pořízen procesně použitelným způsobem, což zakládá riziko druhotné viktimizace. Nejméně v tomto směru lze opětovně poukázat na legislativní změny způsobující deformaci významu a funkcí jednotlivých stadií trestního řízení, které nevytváří jednoznačný rámec pro jednotný a citlivý přístup k obětem násilí včetně násilí sexuálního. Negativně je rovněž hodnoceno, že soudní praxe tenduje až k automatizovanému vyžadování znaleckého zkoumání oběti za účelem posouzení její svědecké spolehlivosti a věrohodnosti znalcem, přestože primárně je takové posouzení úkolem soudu, přičemž znalecký posudek by měl být zadáván jen v případech odůvodněných potřebou odborného psychologického zkoumání oběti.

4.2. Hodnocení aplikačních dopadů novelizace č. 166/2024 Sb.

Legislativní změny provedené v této oblasti kriminality zákonem č. 166/2024 Sb. jsou z hlediska aplikačních dopadů hodnoceny převážně pozitivně. Významný přínos je spatřován v zavedení legální definice bezbrannosti ve vztahu k dětem mladším 12 let, kterým je tak zvýšená ochrana prostřednictvím kvalifikovaných skutkových podstat poskytována zcela paušálně bez nutnosti individuálního znaleckého zkoumání (spojeného s riziky sekundární viktimizace). Nová systematika skutkových podstat přispěla i k jednoznačnější identifikaci

závadových (protiprávních) jednání, čímž rozšířila možnost trestního postihu na chování, která byla v dřívější aplikační praxi obtížně kvalifikovatelná. Pozitivně je hodnoceno i nahrazení dosavadního znaku donucení oběti adekvátnějším vymezením, založeným na skutkovém jednání provedeném proti její seznatelné vůli.

Porovnání struktury registrovaných trestných činů dotčených novelizací (statistiky PČR)

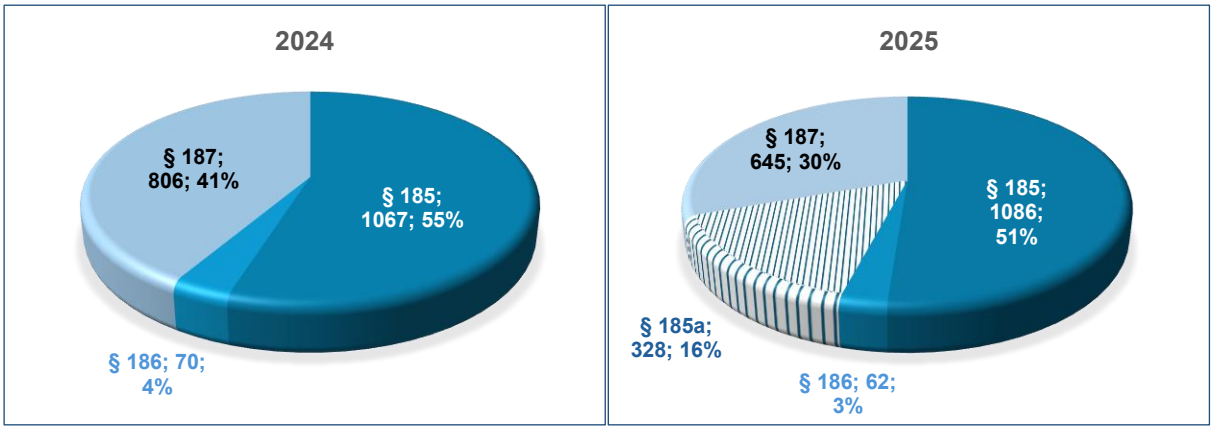

Ze vzájemného porovnání složení registrovaných trestných činů před účinností novelizace č. 166/2024 (rok 2024) a po její účinnosti (rok 2025) vyplývá předně celkový nárůst registrovaných případů. Z hlediska vzájemného poměru (struktury) je ovšem zřejmé, že novelizace výrazněji neovlivnila incidenci trestných činů znásilnění podle § 185 TrZ (1 086 případů v 51% podílu v roce 2025 oproti 1 067 případů v 55% podílu v roce 2024) a sexuálního nátlaku podle § 186 TrZ (62 případů v 3% podílu v roce 2025 oproti 70 případům v 4% podílu v roce 2024). Přestože nelze vyloučit statistické zkreslení z důvodu nesprávné nebo i neosvojené kvalifikace jednání zaujaté při registraci skutku, zejména v počáteční fázi roku 2025, lze alespoň rámcově dovozovat, že nová skutková podstata trestného činu sexuálního útoku podle § 185a TrZ nahradila většinově případy dříve kvalifikované jako trestný čin pohlavního zneužití podle § 187 TrZ (645 případů v 30% podílu v roce 2025 proti 806 případům v 41% podílu v roce 2024), z čehož by bylo možné usuzovat na nezanedbatelnou množinu případů nepenetrační formy pohlavního styku vůči dětem mladším 12 let, u nichž za účinnosti původní právní úpravy byl dovozován jejich dobrovolný (konsensuální) vztah k jednání pachatele. Pokud by i podrobnější individuální analýza v budoucnu prováděné statistiky tuto hypotézu potvrdila, pak je třeba novelizaci z pohledu ochrany této kategorie obětí hodnotit jednoznačně jako přínosnou.

Naopak s počátkem účinnosti nové úpravy byly v aplikační praxi zpozorovány výkladové problémy související s rozlišováním penetračních sexuálních technik (podřaditelných pod § 185 TrZ) a nepenetračních sexuálních technik (podřaditelných pod § 185a TrZ), kdy v ojedinělých případech se jednalo o technicky hraniční. Přestože znak jiného pohlavního styku provedeného způsobem srovnatelným se souloží (který by měl právě pokrývat penetrační technicky jednání) již byl ve starší právní úpravě obsažen, vývoj v této oblasti bude vhodné nadále sledovat prostřednictvím vývoje soudní judikatury k této otázce. Specifické obtíže vyvstaly v roce 2025 rovněž v případech jednání téhož pachatele vůči téže oběti, pokud měl rozdílnou povahu podle hlediska penetračního a nepenetračního jednání, a to včetně situací, kdy se pachatel obou forem dopustí v rámci jedné skutkové linie s neurčitým časovým odstupem. Tyto situace kladou zvýšené nároky na dokazování, které je nutno zaměřit na celkový skutkový rámec za účelem posouzení, zda má jednání pachatele charakter jednoho trvajícího skutku (trestného činu) nebo různých skutků (souběhu trestných činů nebo dílčích útoků pokračujícího trestného činu).

4.3. Poznatky k jednotlivým trestným činům

Porovnání počtu případů registrované kriminality a počtu fyzických osob stíhaných a řešených v rámci zkráceného přípravného řízení (2018–2025)

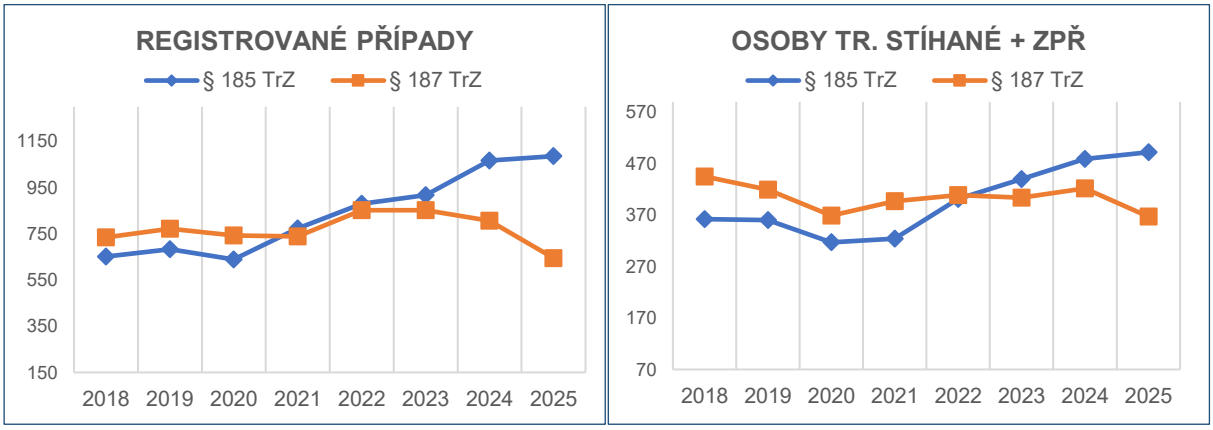

Nejčetnějším ze sexuálně motivovaných zůstává trestný čin **znásilnění** podle § 185 TrZ, u kterého bylo v roce 2025 registrováno 1 086 případů (oproti 1067 případům v roce 2024, resp. 917 případům v roce 2023), což představuje meziroční nárůst o 1,78 %, resp. o 18,43 % ve srovnání s rokem 2023. Projevil se i odpovídající nárůst počtu trestně stíhaných osob na 492 (oproti 479 osobám v roce 2024). Ve střednědobém srovnání je patrné, že od roku 2020 vzrostl počet registrovaných případů trestného činu znásilnění o 447 (nárůst o cca 69,95 %) i počet osob stíhaných nebo řešených v rámci zkráceného přípravného řízení, adekvátně o 175 osob (nárůst o cca 55,21 %). Lze přitom doplnit, že nárůsty incidence souvisí s celospolečenskou proměnou náhledu na sexuálně motivované jednání i přístupu orgánů činných v trestním řízení k tomuto druhu kriminality. Případy náhodného výběru oběti bez existence předchozí vazby, při kterém má jednání pachatele převážně situační charakter spojený s užitím fyzického násilí, jsou dlouhodobě zastoupeny pouze v omezeném rozsahu. První typovou skupinu tohoto trestného činu tak tvoří případy odehrávající se v domácím prostředí, kdy je dán příbuzenský nebo obdobný rodinný vztah pachatele k oběti (u dětí se zpravidla jedná o otce nebo otčími – partnery matek obětí, řídčeji o další přímé příbuzné, ale též osoby z okruhu rodinných známých), přičemž pachatel zneužívá postavení a důvěru plynoucí z daného vztahu, nad kterým má kontrolu. Druhou typovou skupinu pak zahrnují případy, při nichž mezi pachatelem a obětí existuje formálně symetrický vztah, typicky partnerský nebo ex-partnerský, řídčeji jiný vztah založený na jiném osobním nebo společenském kontaktu, kdy pachatel posléze realizuje sexuální jednání proti vůli oběti, přičemž je vzhledem k existenci vztahu nepovažuje za společensky nepřijatelné (jednání označovaná jako tzv. „partner rape“, „ex-partner rape“ nebo „date rape“). V tomto směru lze poukázat na zvýšený výskyt případů na území hlavního města Prahy, v nichž pachatel zneužil stavu snížené obranyschopnosti oběti, zejména v důsledku opilosti, únavy nebo spánku, přičemž se často jedná o osoby z okruhu známých a skutky se odehrávají v prostředí, které oběť považovala za bezpečné. Zaznamenán byl rovněž ojedinělý, avšak závažný případ zneužití důvěry, kdy pachatel vystupující jako fyzioterapeut s využitím smyšlených referencí uváděl poškozené do stavu bezbrannosti v průběhu údajné terapeutické péče a v tomto stavu se vůči nim dopouštěl sexuálního násilí, včetně znásilnění, přičemž jeho jednáním byl dotčen větší počet obětí.

U trestného činu **sexuálního útoku** podle § 185a TrZ, který byl do trestního zákoníku nově zařazen s účinností od 1. 1. 2025, prozatím nejsou k dispozici relevantní srovnatelná historická data umožňující vyhodnocení vývojových trendů. Zmínit lze nicméně registraci 328 případů, z nichž bylo podle statistik PČR objasněno 186 případů (cca 56,7 %). V roce 2025 pak bylo pro

tento trestný čin stíháno 143 osob. Zaznamenáván byl v této souvislosti nárůst případů vydírání se sexuálním podtextem s výrazným přesahem do kybernetického prostředí, především v rámci sociálních sítí či komunikačních (videochatových) kanálů. Budiž zdůrazněno, že k těmto mají nezřídka neomezený nebo nekontrolovaný přístup i oběti z řad dětí mladších 10 let, přičemž pachatelé v úvodní kontaktní fázi zneužívají jejich nedostatečnou rozumovou a mravní vyspělost a obezřetnost. Typicky dochází k navázání kontaktu s obětí a k prvotnímu vylákání jejich intimních fotografií či videí. Následně pachatel přechází k hrozbě zveřejnění získaných materiálů s požadavkem na zaslání dalších intimních materiálů (oběti z řad dětí a mladých žen) nebo též k zaplacení finanční částky (oběti z řad studentů, řidičů kamiónů nebo vytipovaných osamělých osob). Objasněnost přitom v řadě případů naráží na volené technické prostředky pachatelů, které směřují do cizích států (např. Republika Pobřeží slonoviny, Nigerijská federativní republika či Thajské království). Specificky pak zmínila nižší státní zastupitelství poznatky k osobám speciálních recidivistů, u nichž se ryze ambulantní sexuologická léčba ukazuje nedostatečnou; zaznamenáno bylo i opakování trestné činnosti upravenými technickými způsoby při určitém poučení se z taktiky a postupu policejního orgánu v prvotním trestním řízení.

U trestného činu **pohlavního zneužití** (§ 187 TrZ) byl v roce 2025 zaznamenán podstatný pokles registrované kriminality na 645 případů (oproti 806 případům v roce 2024, resp. 852 případům v letech 2023 a 2022), což ovšem může, jak již bylo zmíněno výše, souviset se systémovou novelizací sexuálně motivovaných trestných činů. Celkově bylo podle statistik PČR objasněno 376 případů (cca 58,3 %). Pokles byl zaznamenán i v počtu osob trestně stíhaných nebo řešených v rámci zkráceného přípravného řízení na 367 osob (oproti 422 osobám v roce 2024). U tohoto trestného činu byl ve 217 objasněných případech zjištěn pachatel mladší 18 let, přičemž z poznatků nadále vyplývá i výrazné zastoupení případů oboustranně dobrovolného pohlavního styku mezi partnery nebo s partnerem mladším 15 let, který lze materiálně považovat za projevy předčasného zahájení sexuálního života s často neuvědomělou trestněprávní konsekvencí.

U trestné činnosti související s **dětskou pornografií a zneužití dítěte k ní** (§ 192 a § 193 TrZ) bylo v roce 2025 registrováno celkem 925 případů (oproti 755 případům v roce 2024), což představuje meziroční nárůst o cca 22,5 %. Z celkově objasněných 705 případů (cca 76,22 %) byl přitom ve 199 případech zjištěn pachatel mladší 18 let (tj. ve 28,23 % případů). Pro tyto trestné činy pak bylo v roce 2025 trestně stíháno nebo řešeno formou zkráceného přípravného řízení celkem 549 osob. U trestného činu **šíření pornografie** (§ 191 TrZ) bylo registrováno celkem 150 případů (oproti 134 případům v roce 2024, resp. 125 případům v roce 2023). Růstovému trendu odpovídají i počty osob trestně stíhaných nebo řešených v rámci zkráceného přípravného řízení, když se v roce 2025 jednalo o 114 osob oproti 95 osobám v roce 2024, resp. 93 osobám v roce 2023. Nižší státní zastupitelství v této souvislosti poukazují, že trendový nárůst těchto trestných činů je ovlivněn i významným podílem případů, kdy intimní fotografie nebo jiný explicitní obsah mezi sebou sdílejí nebo rozšiřují děti mladší 15 let, což souvisí s jejich intenzivním zapojením do kybernetického prostředí a jejich působením na sociálních sítích. Nezřídka však u této skupiny dětí bylo zjištěno a zachyceno sdílení vlastní (dětské) pornografie ve skupině s klasickou pornografií, což může nasvědčovat především neselektivnímu přístupu k materiálům v souvislostí s normalizací tzv. sextingu, zejména pak u mladší populace (včetně dětí).

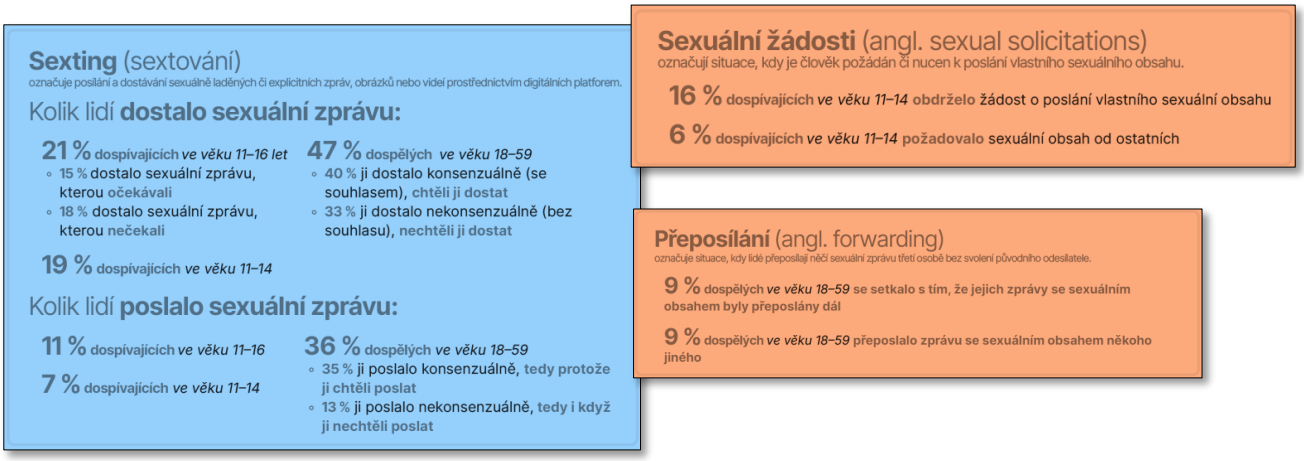

V lednu 2026 zveřejnil vědecký tým IRTIS Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity výsledky výzkumu zaměřeného na výskyt sextingu v letech 2021–2025 (zahrnujícího sdílení a přeposílání intimního a explicitního obsahu) v dospívající a dospělé populaci, mimo jiné se závěrem, že fenomén sextingu se již stal běžnou součástí digitálního života populace v České republice.[2]

4.4. Obchodování s lidmi

Situace v oblasti **obchodování s lidmi** podle § 168 TrZ vykazovala v roce 2025 klesající tendenci ve srovnání s rokem 2024, který byl z hlediska vývoje této trestné činnosti dynamičtější než v předchozích letech. U předmětného trestného činu bylo v roce 2025 registrováno celkem 26 případů (oproti 39 případům v roce 2024), což představuje přiblížení k úrovním let 2022 až 2023 (18, resp. 20 případů); objasněnost dosáhla 84,62 %. Je však třeba zdůraznit, že v roce 2025 byl tento trestný čin evidován ve vztahu k 35 trestně stíhaným fyzickým osobám, z nichž 4 byly osoby mladistvé a ve vztahu k dalším 4 osobám došlo k odložení podle § 159a odst. 2 TrŘ z důvodu nedostatku věku; podíl osob mladších 18 let na objasněných osobách pachatelů dosáhl u tohoto trestného činu markantních 36,36 %.

Z poznatků nižších státních zastupitelství nevyplývají vývojové trendy v této oblasti. Oběti tvoří nadále především osoby sociálně slabé, zdravotně postižené, bez domova nebo cizinci pocházející z ekonomicky slabších zemí, jež jsou zneužívány k poskytování sexuálních služeb nebo k výkonu práce. Tato kriminalita však již zdaleka nemá laicky chápaný charakter přeshraničních organizovaných skupin. V roce 2025 bylo řešeno několik soudních případů (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2025, sp. zn. 3 Tdo 221/2025, ze dne 29. 4. 2025, sp. zn. 11 Tdo 317/2025 nebo ze dne 29. 4. 2026, sp. zn. 4 Tdo 175/2026), pro které bylo společné posuzování skutkového jednání osoby v blízkém rodinném nebo sociálním vztahu k nezletilé oběti a jejímu nabízení k prostituci prostřednictvím sociálních sítí či jiných elektronických komunikačních platforem (např. www.amateri.com); lze přitom doplnit, že – shodně jako v případě násilí – se oběť často dostává do závislého a kontrolovaného postavení vůči pachateli, a to i mnoha jemnými a manipulativními způsoby, přičemž vyloučen zpravidla není ani její prvotní konsensuální postoj.[3]

Prokazování trestné činnosti je problematické vzhledem k důkaznímu významu výpovědi poškozených, kdy tyto jsou často neúplné či rozporné, případně se poškození zdráhají

[2] MARTÍNEZ-SOTO, A.; MÝLEK, V.; FARKAŠOVÁ, L.; ŠARADÍN LEBEDÍKOVÁ, M.; DĚDKOVÁ, L. *Sexting v Česku: Zjištění ze tří průzkumů českých adolescentů a dospělých (2021–2025).* Brno: Masarykova univerzita, 2025. Dostupné také z: https://irtis.muni.cz/cs/aktuality/novinky-a-clanky/vyzkumna-zprava-sexting-v-cesku. [cit. 2026-05-26].

[3] Srov. též rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 24. října 2024 ve věci B. B. proti Slovensku, č. 48587/21, a ze dne 10. října 2024 ve věci T. V. proti Španělsku, č. 22512/21.

vypovídat. Procesně problematické se jeví i případy zachyceného převozu nelegálních migrantů v nákladních vozidlech, neboť – vedle zmiňované neochoty vypovídat – nelze jejich důkazní výpověď vhodně zajistit procesně použitelným způsobem v prvotním prověřování, kdy v pozdějších stadiích hrozí riziko návratu těchto osob zpět do zemí jejich původu, kde se stávají obtížně dosažitelnými.

Významnou sestupnou tendenci ve střednědobém pohledu vykazuje trestný čin **kuplířství** (§ 189 TrZ), pro který bylo v roce 2025 zaznamenáno 31 případů (oproti 46 případům v roce 2024 a 73 případům v roce 2023). V případě daného trestného činu bylo v roce 2025 trestně stíháno nebo řešeno v rámci zkráceného přípravného řízení celkem 52 fyzických osob. Trestný čin **prostituce ohrožující mravní vývoj dětí** (§ 190 TrZ) nebyl v letech 2024 a 2025 registrován.

5. Majetková a daňová kriminalita

5.1. Majetková trestná činnost

Vedle signifikantního přesunu majetkové kriminality do virtuálního prostředí nebyly u tradičních způsobů majetkové trestné činnosti vysledovány nové nebo zásadní trendy. Shodně s rokem 2024 lze uvést, že celkově tato registrovaná trestná činnost vykazuje stagnaci, což však může být způsobeno i vyšší mírou její latence.

55,1 % registrované kriminality

Majetková kriminalita i v roce 2025 představovala nejčetněji zastoupenou oblast v celkové struktuře kriminality, když 93 695 registrovaných případů činilo cca 55,1% podíl. Vůbec nejrozšířenějším trestným činem zůstává **krádež (§ 205 TrZ)**, na kterou v roce 2025 připadalo celkem 57 497 registrovaných případů (61 050 případů v roce 2024), kdy převažovaly krádeže v obchodech (12 241 případů oproti 10 610 v roce 2024), vloupání do kategorizovaných ostatních objektů (10 224 případů oproti 10 599 v roce 2024) a vloupání do motorových vozidel (6 802 případů oproti 7 382 v roce 2024). Významný meziroční nárůst byl zaznamenán u podvodu (§ 209 TrZ) s celkově 18 722 registrovanými případy (oproti 13 701 v roce 2024). Míra objasněnosti registrované majetkové kriminality se v roce 2025 pohybovala na úrovni cca 37,54 % (v roce 2024 cca 35,4 %). Hodnoty nárůstu trestného činu podvodu i míra objasněnosti ve střednědobém pohledu odpovídají zaznamenaným trendům přesunu majetkové kriminality do kybernetického prostředí (viz též část IV.1. této zprávy).

Podle přehledu SLT u objasněné majetkové kriminality fyzických osob v roce 2025 v rámci přípravných trestních řízení zcela dominoval trestný čin krádeže podle § 205 TrZ s celkově 18 578 vyřízenými osobami ve vztahu k 19 536 trestným činům (v roce 2024 se jednalo srovnatelně o 17 397 osob ve vztahu k 18 342 trestným činům); z toho 5 508 fyzických osob připadalo na vyřízená trestní stíhání (5 620 osob v roce 2024) a 10 613 fyzických osob na vyřízená zkrácená přípravná trestní řízení (9 678 osob v roce 2024). Tyto údaje tedy nasvědčují, že ve většině se jedná o skutkově a důkazně jednoduché případy typových krádeží s přímým zadržením pachatele nebo s jeho rychlým dodatečným odhalením. Pro srovnání další vyšší četnost v rámci objasněné kriminality vykazovaly trestné činy poškození cizí věci podle § 228 TrZ s vyřízenými 4 192 fyzickými osobami ve vztahu k 4 254 trestných činů (4 087 osob, resp. 4 142 trestných činů v roce 2024) nebo podvodu podle § 209 TrZ s 3 447 vyřízenými fyzickými osobami ve vztahu k 3 655 trestným činům (3 116 osob, resp. 3 296 trestných činů v roce 2024). Obdobné úrovně byly zaznamenány i ve vztahu k trestným činům porušování domovní svobody podle § 178 TrZ (3 802 fyzických osob ve vztahu k 3 857 trestným činům v roce 2025) a neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle

§ 234 TrZ (3 214 fyzických osob ve vztahu k 3 267 trestným činům v roce 2025); u těchto trestných činů však dochází ke statistickému zkreslení z důvodů hojně zastoupené množiny typových případů jejich skutkových souběhů s trestnými činy krádeže nebo podvodu.

Ve struktuře registrované a objasněné majetkové kriminality tak nebyly v roce 2025 zaznamenány žádné významné vývojové trendy. Akcentovat je tak třeba opětovně významnou množinu kriminálně závadových (recidivních) pachatelů drobné majetkové trestné činnosti s bohatou kriminální minulostí, u nichž ukládané trestní sankce již v podstatě neplní výchovnou funkci. U podvodné trestné činnosti byl zaznamenán trend jejího vyššího zaměřování na oběti z řad seniorů, což může souviset i s celkovým preventivním působením a zvyšováním povědomí o typových podvodech u mladších a středních generací. V této souvislosti se sluší připomenout policejní rozkrytí rozsáhlé trestné činnosti pachatelů slovenské národnosti, kteří se dopouštěli podvodů na území ČR se zaměřením na seniory pod legendou kontroly vody nebo též úspěch společného týmu policejních orgánů Spolkové republiky Německo, Rakouské republiky, Švýcarské konfederace, Polské republiky, Slovenské republiky a zástupců Europolu v podobě zadržení 16 pachatelů a rozprášení tzv. call-center na území Slovenské republiky, Rakouské republiky a Spolkové republiky Německo.

5.2. Daňová kriminalita

0,65 % registrované kriminality

Podle statistik PČR bylo ve sledovaném období roku 2025 evidováno celkem 854 případů registrovaných jako zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 TrZ, přičemž odhadovaná škoda dosahovala přibližně 2,585 mld. Kč (v roce 2024 bylo zaznamenáno 903 případů s odhadovanou škodou cca 3,187 mld. Kč, o rok dříve se jednalo o 916 případů s odhadovanou škodou cca 2,815 mld. Kč). Současně bylo evidováno 258 případů registrovaných jako neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 TrZ s odhadovanou škodou přibližně 232,2 mil. Kč (v roce 2024 se jednalo o 193 případů s odhadovanou škodou cca 127,3 mil. Kč a v roce 2023 o 181 případů s odhadovanou škodou cca 107,5 mil. Kč). V souhrnu tato kriminalita představovala 0,65% podíl z celkové registrované kriminality.

Z přehledů statistických listů vyplývá, že v roce 2025 bylo v rámci vyšetřování nebo zkráceného přípravného řízení pro trestný čin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 TrZ vyřízeno celkem 526 fyzických a 84 právnických osob (v roce 2024 šlo o 558 fyzických a 121 právnických osob, v roce 2023 o 477 fyzických a 83 právnických osob). U trestného činu neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby podle § 241 TrZ bylo vyřízeno 67 fyzických a 8 právnických osob (v roce 2024 se jednalo o 97 fyzických a 19 právnických osob, v roce 2023 o 124 fyzických a 25 právnických osob).

V oblasti závažných forem daňové trestné činnosti se i nadále uplatňují některé již dříve identifikované mechanismy, přičemž jejich podstata se v aktuálním období zásadně nemění. Přetrvává využívání fiktivních či nadhodnocených plnění, zejména v podobě reklamních, marketingových či obdobných služeb (úklid, poradenství aj.), realizovaných prostřednictvím účelově vytvářených řetězců obchodních společností, které slouží ke krácení daňové povinnosti i k vyvádění zisku z reálně fungujících subjektů. Nadále se vyskytuje rovněž zneužívání právnických osob bez reálné ekonomické činnosti (tzv. prázdné schránky), jejichž trestní postih postrádá význam, když jsou prakticky nepostižitelné. Stejně tak trvá stav, kdy se již téměř nevyskytují v minulosti často páchané karuselové podvody.

Zaznamenán byl přesun činnosti zločineckých skupin z oblasti krácení daně z přidané hodnoty a spotřebních daní u tradičních komodit do sféry daně ze závislé činnosti a souvisejících odvodů na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění. Tento trend se projevuje zejména v rámci struktur poskytujících pracovní sílu, kde dochází ke kombinaci nelegálního či zastřeného agenturního zaměstnávání a současného krácení daně z přidané hodnoty prostřednictvím účelového vkládání fiktivních plnění na vstupu, jimiž je uměle snižována daňová povinnost jinak plynoucí z vysokého objemu fakturovaných služeb. Do těchto schémat jsou často zapojovány osoby cizí státní příslušnosti, zpravidla zaměstnávané za nestandardních podmínek, včetně výkonu práce bez řádného smluvního základu či s částí odměny vyplácenou neoficiálně. Pracovní činnost těchto osob je následně fakturována odběratelům, často významným subjektům v oblasti služeb či veřejného sektoru, přičemž za účelem snížení daňové povinnosti jsou do účetnictví vkládány fiktivní faktury, mnohdy dále řetězené a částečně deklarované v režimu drobných plnění. Tato činnost vede k významným ztrátám veřejných rozpočtů nejen v oblasti daně z přidané hodnoty, ale především daně z příjmů ze závislé činnosti a souvisejících odvodů, a současně představuje závažné porušování právních předpisů v oblasti zaměstnanosti. Řešení tohoto fenoménu je předmětem aktivit více orgánů veřejné moci, které směřují jak k posílení legislativního rámce, tak k prohloubení vzájemné spolupráce, přičemž účinný postih této trestné činnosti vyžaduje vysokou míru odbornosti, mezioborových znalostí, meziinstitucionální komunikace a kooperace.

V roce 2025 byl zaznamenán významný případ pro oblast daňové kriminality, kdy se v rámci spolupráce založené na pracovní metodě KOBRA v případu označeném ZÁBLESK podařilo odhalit dosud nejvyšší škodu zjištěnou u daňové trestné činnosti. Organizovaná skupina podezřelých osob, tvořená cizinci, zajišťovala dovoz mobilních telefonů a další elektroniky do České republiky, kde toto zboží následně formálně převáděla prostřednictvím řetězce společností usazených v jiných členských státech EU a deklarací fiktivních dodání s osvobozením od daně z přidané hodnoty. Ve skutečnosti bylo zboží prodáváno v tuzemsku nebo skrytě přepravováno do skladů v jiných členských státech, kde bylo bez evidence dále uváděno do prodeje, přičemž výše zkrácené daně přesáhla částku 4,7 mld. Kč. Také byl vykonáván dozor ve věci zkrácení daně v oblasti hazardních her ve velkém rozsahu, což se v trestním řízení objevuje spíše výjimečně.

6. Drogová kriminalita

2,37 % registrované kriminality

Podle statistik PČR bylo v roce 2025 registrováno 4 033 případů drogové kriminality, což představuje opětovný, avšak vyšší meziroční pokles o 236 případů (cca 5,85 %); tato kriminalita ve sledovaném období představovala cca 2,37% podíl z celkové registrované kriminality. Zcela majoritní zastoupení ve struktuře registrované kriminality nadále zaujímá kategorie nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými, psychotropními, psychoaktivními látkami a s jedy, tedy skutkových podstat trestných činů dle § 283 a § 286a TrZ, na které připadalo 2 804 registrovaných případů (69,53 %) a dále kategorie přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu pro vlastní potřebu ve smyslu § 284 TrZ s 989 registrovanými případy (24,52 %). Zbylé kategorizace registrované kriminality lze označit z tohoto pohledu za statisticky okrajové, když na v pořadí třetí nejvíce zastoupené nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku dle § 285 TrZ připadalo pouze 76 registrovaných případů (1,88 %).

Porovnání počtu případů registrované kriminality a počtu fyzických osob stíhaných a řešených v rámci zkráceného přípravného řízení (2018–2025)

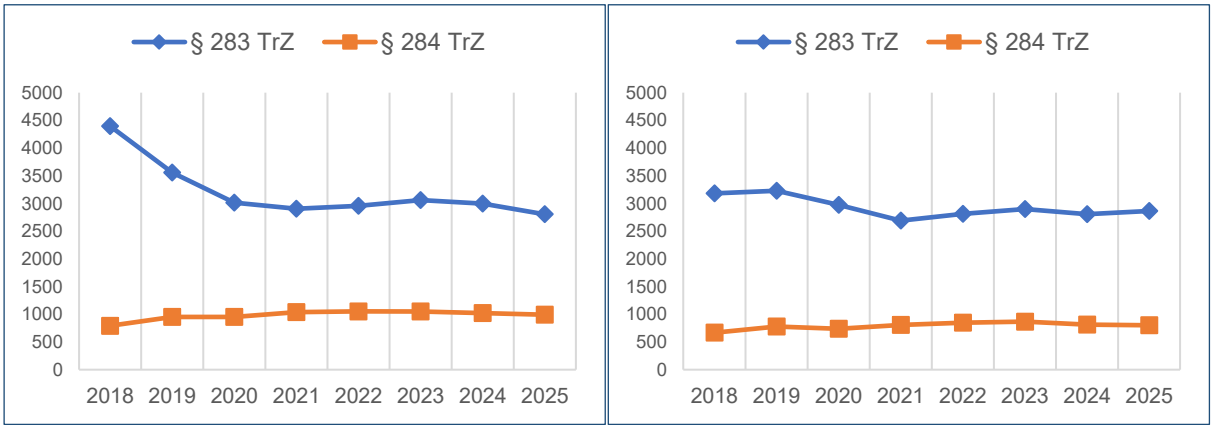

V roce 2025 bylo trestně stíháno nebo řešeno v rámci zkráceného přípravného řízení pro trestný čin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 TrZ celkem 2 862 fyzických osob (oproti 2 807 osobám v roce 2023) a pro trestný čin přechovávání omamné a psychotropní látky podle § 284 TrZ celkem 799 osob (oproti 813 osobám v roce 2023). Z výše uvedených grafů je patrné, že v období let 2020 až 2024 jsou počty registrované i objasněné kriminality ve stabilních úrovních s vysokou mírou objasněnosti. Z hlediska kvantitativních vývojových trendů tedy nejsou ve střednědobém hledisku patrné změny, avšak výrazné snížení počtu registrované (a neobjasněné) kriminality v letech 2018 až 2020 může být způsobeno i strukturálními změnami v mechanismech jejího páchání, zejména zvýšení podílu využívání a obstarávání návykových látek a prekurzorů ve virtuálním prostředí, s odpovídajícím zvýšením latentní (neregistrované) kriminality.

6.1. Celková struktura drogové kriminality

Prezentované statistické údaje shodně s poznatky nižších státních zastupitelství signalizují v posledních letech určitou stabilitu drogové kriminality bez významných vývojových trendů. I přesto v roce 2025 byl na území hlavního města Prahy zaznamenán nárůst případů zneužívání omamných a psychotropních látek spojených s úmrtím uživatelů, kdy ve většině se jednalo o smrt v důsledku účinků kombinované intoxikace více látkami, včetně alkoholu. Nižší státní zastupitelství současně upozorňují na regionální trendové rozdíly počtu registrované kriminality, kdy pokles v některých regionech může být ovlivněn i vyšší mírou její latence. Tento jev souvisí s kontinuálním přesouváním drogové kriminality do kybernetického prostředí a v některých oblastech též s vytížeností a personálním nedostatkem zkušených policistů specializovaných na drogovou trestnou činnost, což obecně limituje schopnost policejního orgánu pronikat do kriminálního prostředí a toto prostředí průběžně mapovat.

Pervitin (metamfetamin) je dlouhodobě nejrozšířenější a nejužívanější psychotropní látkou v České republice, a to především v sociálně slabších komunitách, majoritně uživatelů s nižším vzděláním a socioekonomickým statusem. Nadále se jedná o látku snadno fyzicky a finančně dostupnou, přičemž její distribuce probíhá většinou osobním předáváním ze strany distributora, který zpravidla bývá rovněž uživatelem. V roce 2025 byl signalizován pozvolný pokles dovozu léčiv obsahujících pseudoefedrin (zejména ze sousední Polské republiky a Slovenské republiky, a dále z Rumunské republiky a Bulharské republiky), když stále častěji dochází k výrobě této drogy z čistého prekurzoru (efedrinu) importovaného hlavně z Čínské lidové republiky a Indické republiky prostřednictvím online objednávek uskutečňovaných v Nizozemském království nebo Polské republice. Zaznamenán byl současně i pokles ceny červeného fosforu,

což snižuje výrobní náklady. Nadále platí, že výroba se odehrává spíše v menších mobilních nebo domácích varnách (domy, byty, chaty, garáže) k uspokojení lokálních potřeb, pouze v příhraničních oblastech byla zaznamenána orientace výroby na export hotového produktu do sousedních států. Nižší státní zastupitelství však upozorňují, že v posledních letech si výrobci neponechávají matečný roztok a odpady z výrobního cyklu, ale tyto zakopávají nebo vylévají do půdy, čímž dochází k ohrožení životního prostředí, riziku kontaminace přírodních zdrojů a ohrožení zdraví obyvatelstva dané lokality.

Konopné drogy představují významnou část nelegálního trhu rovněž z důvodu jejich snadné dostupnosti, produkce a relativně nízké ceny; u této kategorie drog se současně zvyšuje jejich společenská tolerance. V roce 2025 bylo vysledováno, že výsadní postavení v pěstování a dovozu již nezastávají asijské a balkánské kriminální struktury, ale dochází k přesunu do menších domácích pěstíren či venkovním plantážím, na jejichž obsluze se podílejí čeští pachatelé. Nezřídka bývá do takových pěstíren výrazně investováno v podobě pořízení moderních LED světel nebo kvalitní vzduchotechniky s filtry. Tento jev nejenže stěžuje lokalizaci a odhalení prostor, ale současně vede k pěstování vysoce prošlechtěných rostlinných kultur s velmi vysokým obsahem kanabinoidních látek, což zvyšuje jejich cenu a získaný nelegální výnos. Stran užívání se trend posunul od klasické marihuany či hašiše k různým derivátům a upraveným formám konopí. Stále častěji jsou tyto látky zneužívány osobami ve věku blízkém věku mladistvým, ale i osobami mladšími.

Negativně je třeba hodnotit vzestup užívání **kokainu**, zejména na území větších měst, což je způsobeno jeho nadprodukcí ve státech Jižní Ameriky, která navzdory inflaci snižuje cenu, dále účinkům a biologickému rozpadu v lidském organismu. Přestože v případě kokainu je uživatelská základna tvořena majoritně osobami s vyšším vzděláním, příjmy a společenským statusem, stává se tato látka stále více přístupnou i pro nižší příjmové skupiny obyvatelstva, když se cena pohybovala na úrovních kolem 2 500,00 Kč/g. Na dovozu se často podílejí organizované skupiny působící v cizích státech, především balkánské komunity ze Srbské republiky nebo Albánské republiky v kooperaci s českými pachateli, které dovoz zajišťují přes Nizozemské království, Černou Horu či Polskou republiku. K distribuci dochází typově osobním předáním v privátních podnicích, neméně významným je však prodej této drogy prostřednictvím sociálních sítí v uzavřených skupinách na platformách *WhatsApp*, *Signal* či *Telegram*, a následnou donáškovou službou. Specifickou byla činnost organizované skupiny nigerijských státních příslušníků realizujících pouliční prodeje na území centra hlavního města Prahy. Obchod s kokainem pak vykazuje obecně vyšší míru latence. Uživatelé zneužívají drogu skrytě v domácích podmínkách nebo uzavřených skupinách, z hlediska jejich příjmů a společenského statusu pak není užívání spojeno s jinými kriminálními projevy, takže nepřitahují pozornost orgánů činných v trestním řízení a v případě (často situačního) odhalení nejsou ochotni s nimi spolupracovat.

I v roce 2025 byl potvrzen pokračující ústup **opiátů**, zejména heroinu, který dříve tvořil významnou část nelegálního trhu.

6.2. Poznatky k výskytu syntetických a semisyntetických drog

V roce 2024 zaznamenaný a pojmenovaný nástup výroby syntetických a semisyntetických drog byl v roce 2025 potvrzen vzrůstajícím dovozem chemikálií potřebných pro výrobu těchto látek ze zahraničí, zejména z Polské republiky nebo Čínské lidové republiky. Specificky na území České republiky byly v tomto ohledu zaznamenány organizované skupiny utvářející se v rámci asijských velkoobchodních center (tržnic). Jedná se o malé a velice uzavřené komunity

s ekonomicky silným potenciálem, do jejichž struktur je prakticky nemožné operativně pronikat, což opět stěžuje odhalování a vyšetřování tohoto druhu trestné činnosti.

Zachycen byl rozšířený výskyt látek GHB (γ-hydroxybutyrát) a prekurzoru GBL (γ-butyrolakton), který se používá jako průmyslové rozpouštědlo, přezdívaných jako tzv. tekutá extáze, které jsou zneužívány jako sexuální droga. Právě s užitím látek z této skupiny bylo zaznamenáno několik případů úmrtí uživatele, kdy hranice toxické dávky je velice tenká. Poměrně nový jev (dříve známý z prostředí Spojených států amerických nebo Kanady) představuje zneužívání fentanylu (velmi silného syntetického opioidu, vyvinutého pro medicinské účely) drogově závislými osobami v podobě náplastí, kdy do této trestné činnosti byli v několika případech zapojeni i pachatelé z řad profesionálních lékařů, kteří látky neoprávněně předepisovali a někdy též přímo vystupovali v pozici jejich uživatelů. I u této látky byl zaznamenán případ distribuce mezi drogově závislými osobami vedoucí k úmrtí jednoho z uživatelů. Vzestupná incidence se týká i nejrůznějších druhů syntetických kathinonů a prokainu, přičemž nutno upozornit na stoupající dovoz látek nutných k jejich výrobě z asijských států, zejména 2-bromo-3chloropropiophenonu, který – ač pro jiné účely v podstatě nevyužitelný – doposud nebyl formálně zařazen do seznamu prekurzorů. Tento trend potvrzuje i trestní věc realizovaná v roce 2025 na území Moravskoslezského kraje, v níž došlo v rámci mezinárodní policejní spolupráce k ustanovení objektu v průmyslovém areálu, v jehož prostorách byly ve velkých objemech vyráběny látky clefedron (4-Chlormethkatinon 4-CMC), clofedron (4-Chlormethkatinon 4-CMC) a mefedron (4-methylmethkatinon 4-MMC, případně 3-methylmethkatinon 3-MMC), tedy nové syntetické psychoaktivní substance mající stimulační účinek podobný jako metamfetamin nebo amfetamin, které se však současně vyznačují vysokou toxicitou a velkým rizikem závislosti. V rámci popsané realizace bylo zadrženo 9 podezřelých osob a zajištěna téměř 1 tuna clefedronu v různých fázích výroby, 2 kompletní výrobní technologie, přes 250 kg prekurzorů a další potřebné chemické látky.

Samostatně se lze zmínit o zvyšující se popularitě semisyntetických kanabinoidů jako je HHC, HHC-acetát, THCP nebo MDMB-PINACA, u nichž docházelo v průběhu roku 2025 k postupnému zařazování na seznam psychoaktivních látek, které jsou s účinnosti od 1. 1. 2025 v důsledku novelizace § 130 TrZ provedené zákonem č. 321/2024 Sb. považovány za návykové látky. Na tyto legislativní změny reagovali výrobci a prodejci těchto látek tím, že při jejich výrobě nepatrně změnili jejich chemické složení za účelem obcházení právní regulace. Novým trendem se tak v závěru roku 2025 stala především látka MDMB-PINACA. Nutno podotknout, že tyto látky jsou zneužívány především mladší generací populace, stejně tak jako látka kratom a její extrakt, které jsou zařazeny na seznamu psychomodulačních látek. Problémem ovšem zůstává fakt, že navzdory odborným názorům ohledně vzniku závislosti při užívání kratomu nelze jeho distribuci postihnout jinak než jako trestný čin šíření toxikomanie dle § 287 TrZ. Situace je o to vážnější, že byly zaznamenány případy intoxikace psychoaktivními látkami s nutností hospitalizace jejich uživatelů. V tomto ohledu je potřebné zmínit skutečnost, že u mnohých psychoaktivních látek je potřeba opatřit nejenom expertízu Kriminalistického ústavu Praha, ale i znalecký posudek z oboru soudního lékařství, odvětví toxikologie, k posouzení účinnosti konkrétní látky na lidský organismus, čímž se trestní řízení stává nákladnějším a časově se výrazně prodlužuje. Výroba těchto syntetických drog s sebou nese i jiná rizika, a to ohrožení životního prostředí při likvidaci chemických látek využívaných při výrobních cyklech.

Lze uzavřít, že oblast prudkého rozvoje syntetických a semisyntetických drog bude do budoucna představovat významnou legislativní výzvu. Je proto přinejmenším na zvážení, jaký model zákonné regulace by měl být pro tuto oblast volen. V případě dosavadního přístupu, vycházející ze snahy stanovovat taxativní seznamy látek zakázaných, je totiž nutné akcentovat

požadavek na vyšší analytickou součinnost orgánů veřejné moci s mocí zákonodárnou tak, aby legislativní reakce na výskyt nových nebezpečných látek byla mnohem dynamičtější a rychlejší, a tím mohla rozšíření takových látek účinně zamezit již v počátcích výskytu. Pokud naopak zákonodárce sezná, že takový legislativní mechanismus není možné zajistit nebo prosadit, nelze než doporučit změnu přístupu v regulaci, která by mohla být založena například na obecnější kategorizaci látek podle psychoaktivních účinků s taxativními seznamy látek povolených. Státní zastupitelství si přitom plně uvědomuje, že nalezení optimálního normativního řešení bude úkolem nesnadným, které bude vyžadovat i užší spolupráci s odbornou veřejností.

6.3. Poznatky ke struktuře pachatelů

Z hlediska paušálních statistických údajů nejsou ve střednědobém vývoji patrné výraznější trendy. Lze pouze upozornit na nepatrné poklesy poměru pachatelů ve věkových kategoriích 20–29 let a 30–39 let oproti nárůstu poměru pachatelů ve věku 40–49 let; počty pachatelů ve věku 15–19 let lze z tohoto pohledu označit za stabilní (blíže viz tabulky č. II/6a a č. II/6b).

Věková struktura fyzických osob, proti kterým byla podána obžaloba nebo návrh na potrestání pro vybrané trestné činy (přehledy SLT, 2014–2025)

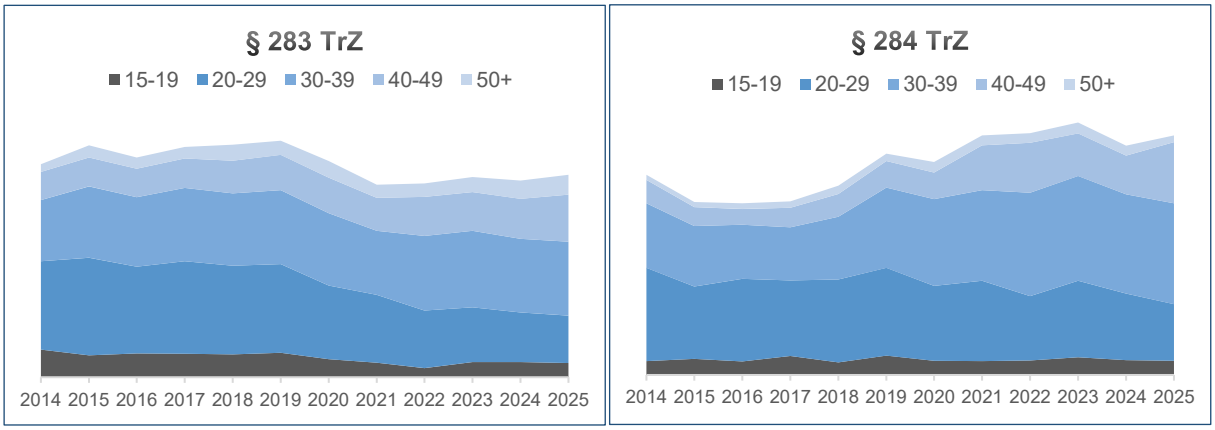

Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že věkové struktury pachatelů jsou v oblasti drogové kriminality odvislé od typu daného závadového jednání i návykových látek. Například u dealerů byli identifikováni pachatelé ve věku blízkém věku mladistvých, kteří k nabízení a prodeji návykových látek převážně využívají online prostor, zejména prostřednictvím uzavřených skupin v rámci sociálních sítí, na straně druhé pachatelé ve věku 25 až 40 let, kteří návykové látky distribuují převážně tradičním pouličním způsobem. V případě výroby a distribuce metamfetaminu se rovněž převážně jedná o starší osoby, které si jeho užívání osvojily v době svého dospívání. U mladších pachatelů je patrná výraznější orientace na nové deriváty konopí, kratom, MDMA, ketamin či mefedron. Osoby v pokročilém či důchodovém věku (50 let a více) se pak drogové trestné činnosti dopouštějí marginálně.

Stabilním a významným faktorem u drogové trestné činnosti je pak především typová recidiva, která se pohybuje v rozmezí 10 až 30 % (např. OSZ v Příbrami uvádí, že podíl recidivních pachatelů atakuje hranici jedné třetiny pachatelů). Obzvlášť je faktor recidivy typově spojen s výrobou a distribucí pervitinu (metamfetaminu), a to právě z důvodu, že majoritu pachatelů u tohoto typu drogy představují osoby s nižším vzděláním a sociálním statusem, pro které představuje pokračování v trestné činnosti nejen možnost opětovného abúzu této látky, ale též – vzhledem k předchozí získané znalosti uživatelského prostředí – snadný zdroj příjmů.

Právě poznatky stran vysokého výskytu recidivy nasvědčují systémovému selhávání nastaveného trestněprávního postihu. Pokud je distribuce spojená s případným užíváním

pervitinu (metamfetaminu) součástí životního stylu pachatelů a zdrojem příjmů, nelze logicky očekávat, že by hrozba citelného trestu mohla izolovaně plnit svou preventivní funkci, zejména pokud typová recidiva napovídá, že u pachatelů k nápravě často nepřispívá ani přísný nepodmíněný trest odnětí svobody. Diskuse by však neměla bez dalšího směřovat do otázky nastavení zákonných trestních sazeb, neboť v aplikační praxi je opakovaně signalizováno nižší využívání jejich rozpětí ze strany nalézacích soudů a ukládání trestů spíše při spodních hranicích bez systémovějšího rozlišení závažnosti jednání pachatelů v jednotlivých případech. Základním problémem se u těchto pachatelů jeví otázka efektivnějšího odčerpávání výnosů trestné činnosti i signalizované problémy při ukládání peněžitých sankcí, neboť u mnoha pachatelů je jediným zjištěným příjmem právě distribuce drog nebo sekundární páchání majetkové kriminality, přičemž postižitelné příjmy a jiný faktický majetek se orgánům činným v trestním řízení nedaří u těchto pachatelů alokovat. Lze přitom očekávat, že pokud by se do budoucna vytvořil účinnější systém vyhledávání a odčerpávání majetkových aktiv pachatelů, přestala by se drogová kriminalita většinově nejen vyplácet, ale naopak by pachatele mohla ekonomicky demotivovat.

6.4. Drogová kriminalita ve věznicích

Významným přetrvávajícím kriminálním jevem je zneužívání návykových látek vězněnými osobami. Drogová kriminalita ve věznicích se strukturálně nemění, kdy i v roce 2025 se nejvíce týkala pašování a distribuce pervitinu (metamfetaminu) a léků (především s obsahem tramadolu), nově však byly zaznamenány i záchyty psychoaktivních látek a anabolických steroidů. Nejčastěji způsob distribuce nadále představují zásilky (drogy ukryté v doručovaném oblečení, hygienických potřebách či časopisech) nebo fyzické předávání návštěvami vězňů v návštěvních místnostech, zpravidla z řad osob blízkých, resp. z rodinného prostředí. V daném směru je třeba upozornit, že ne vždy jsou takové místnosti vybaveny dostatečným kamerovým pokrytím, přičemž nezřídka jsou k této protiprávní aktivitě využívány i manželky nebo družky odsouzených osob při návštěvách bez kamerové kontroly. Po pronesení a skrytém předání drogy je vězněná osoba následně uschová ve svém oděvu nebo v tělních dutinách za účelem obcházení standardních detekčních a kontrolních mechanismů. Dalšími rizikovými místy zůstávají vnější nestřežená pracoviště, kde může docházet k předávání drog mezi vězni a ostatními zaměstnanci (nezřídka i z řad bývalých vězňů), ale též vnitřní pracoviště věznice, pokud v jeho rámci dochází ke koordinaci subdodavatelů s vězněnými osobami za účelem pašování nepovolených předmětů. Mírný pokles byl zaznamenán u přehozů přes vězeňské zdi, naopak se objevily nové případy využití dronů pro distribuci drog. Podle samotných odsouzených jsou drogy ve věznicích běžně dostupným zbožím, což potvrzuje i vysoká pozitiva vězeňské populace při testování na přítomnost návykových látek. Tato problematika přitom úzce souvisí s nedostatečnými personálními kapacitami vězeňské služby a absencí technického vybavení věznic. Nadále dochází i k distribuci léků (sedativa, hypnotika) mezi odsouzenými, kteří tyto z diagnostických důvodů obdrží od vězeňského lékaře k léčebným účelům a následně za určitou protislužbu je poskytnou jiné vězněné osobě.

6.5. Kriminalita spojená s látkami s hormonálním účinkem

I v roce 2025 byly signalizovány ojedinělé poznatky k výskytům kriminality spojené s látkami s hormonálním účinkem. Tyto se specificky vyskytují v komunitách osob zabývajících se silovými sporty, fitness a kulturistikou, ve které dochází k využívání anabolických steroidů, přičemž současně je tato činnost relativně společensky (komunitně) tolerována. Tento druh kriminality se vyznačuje vysokou mírou latence, přičemž policejní orgány se zaměřují především na větší organizované skupiny vyvíjející tento druh protiprávní činnosti. Uvedené potvrzují trestní věci, ve kterých v roce 2025 vykonávalo dozor KSZ v Brně, kdy se skutkově

jednalo o organizované nadnárodní obchodování s látkami s hormonálním účinkem (látky s anabolickým účinkem a doprovodné prostředky). Zaznamenán byl i případ, kdy docházelo k manipulaci s látkami s hormonálním účinkem v rámci Vazební věznice a Ústavu pro výkon zabezpečovací detence Praha – Pankrác. Ve věci již byla podána obžaloba na 3 obviněné. Nadále však platí, že tento druh kriminality z důvodů uváděné latence je registrován zřídka.

7. Enviromentální kriminalita

0,19 % registrované kriminality

Podle statistik PČR bylo v roce 2025 registrováno celkem 317 případů trestných činů zařazených do Hlavy VIII zvláštní části TrZ, což představuje meziroční nárůst (oproti 294 v roce 2024); tato kriminalita ve sledovaném období představovala naprosto zanedbatelný 0,19% podíl z celkové registrované kriminality (0,17% podíl v roce 2024). Skladba této trestné činnosti zůstává přitom dlouhodobě neměnná, kdy na převládající trestné činy související s týráním zvířat a nevhodnou péčí podle § 302 až § 303 TrZ v roce 2025 připadalo 225 registrovaných případů (cca 71 %), na trestný čin pytláctví podle § 304 TrZ pak 32 registrovaných případů (cca 10,1 %). Souhrnně lze konstatovat, že nejčastějším zdrojem poznatků o páchání trestné činnosti proti životnímu prostředí jsou trestní oznámení státních orgánů pověřených kontrolou v dané oblasti (ochrana zvířat proti týrání, nakládání s odpady, neoprávněné nakládání s chráněnými druhy) a, jde-li o oblast ochrany zvířat proti týrání, též činnost veřejnosti nebo zájmových spolků. Vzhledem k popularitě tohoto tématu byly nicméně v roce 2025 zachyceny negativní jevy, kdy samotná medializace případu před jeho oznámením orgánům činným v trestním řízení nebo ve velice krátké době po podání trestního oznámení vedla nejen ke zmaření trestního řízení, ale především nevratným následkům pro chovaná zvířata, kdy pachatelé vědomi si důkazního potenciálu problematického chovu přistoupili v reakci na mediální výstup k jeho likvidaci.

Státní zastupitelství ve sledovaném období roku 2025 nadále působilo v rámci mezirezortních týmů zaměřených na implementaci Akčního plánu pro potírání nelegálního obchodu s ohroženými druhy živočichů a rostlin do roku 2028 (schváleného usnesením vlády České republiky č. 112 ze dne 19. února 2025), jednak na plnění opatření č. 7 Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2023, která byla doplněna na další období usnesením vlády České republiky ze dne 21. 8. 2024 č. 558 ke změně Strategie prevence a potírání trestné činnosti související s odpady na období let 2021 – 2023 a ke změně usnesení vlády ze dne 5. 10. 2020 č. 984. Doplnění směřovalo k řádné transpozici Směrnice (EU) 2024/1203 o trestněprávní ochraně životního prostředí v oblasti nelegálního nakládání s odpady. VSZ v Praze nadále zůstává aktivním členem Evropské sítě státních zástupců pro životní prostředí tvořené zástupci z celkem 39 zemí.

7.1. Trestné činy proti životnímu prostředí

Pokud se jedná o trestnou činnost proti životnímu prostředí v užším smyslu, pak v rovině objasněné kriminality došlo v roce 2025 k celkovému poklesu. Nadále převládá trestný čin neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami podle § 299 TrZ, pro který bylo stíháno 12 fyzických osob (oproti 19 osobám v roce 2024, resp. 23 osobám v roce 2023). Výskyt ostatních trestných činů spadajících do užšího rámce závadového jednání směřujícímu proti životnímu prostředí jako celku byl jinak zcela ojedinělý, a to včetně trestného činu neoprávněného nakládání s odpady podle § 298 TrZ s celkem 3 stíhanými fyzickými osobami (oproti 5 osobám v roce 2024 a 10 osobám v roce 2023), což z hlediska relevance vylučuje možnost dalšího statistického či zobecňujícího hodnocení. Útlum

lze vysledovat i u osob právnických, kdy v roce 2025 bylo evidováno trestní stíhání toliko 1 právnické osoby v oblasti odpadového hospodářství.

Pro období roku 2025 byla akcentována oblast **neoprávněného nakládání s odpady** (§ 298 TrZ), resp. objasněné případy nelegálního přeshraničního dovozu odpadu spojeného s jeho následným nelegálním uskladněním v místech, která nejsou k nakládání s odpady určena. Aplikačně problematickým se při objasňování tohoto druhu trestné činnosti jeví soudy vymezené důkazní požadavky vyplývající z formulace dotčených skutkových podstat trestných činů, včetně podstat kvalifikovaných. Zmínit lze například rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. 6 Tdo 188/2025, týkající se požadavku prokázání vysoké míry koordinace mezi jednotlivými osobami zapojenými do komplexního procesu nakládání s odpadem (organizování přepravy, fingování zpracování odpadu, skladování nepovoleného odpadu), a tedy alespoň rámcové subjektivní znalosti těchto okolností na straně pachatele pro dovození kvalifikovaného znaku páchání členy organizované skupiny [§ 398 odst. 3 písm. a) TrZ]. V případě usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2025, sp. zn. 11 Tdo 172/2025, bylo konstatováno neprokázání vědomí pachatelů, že jimi nelegálně dovážené odpadní kaly, byť vedené jako nebezpečný odpad, obsahovaly bílý fosfor coby jed ve smyslu nařízení vlády č. 467/2009 Sb., jakož i formální absence dalších popisů okolností v obžalobě, ze kterých by bylo možné dovozovat souběžné naplnění skutkové podstaty trestného činu neoprávněné výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283 TrZ). Tato judikatura nadále poukazuje na systémové nedostatky v reakci orgánů veřejné moci na zjištěné nelegální aktivity v oblasti nakládání s odpady. Pokud by do budoucna došlo k otevření tématu nelegálního dovozu odpadu, lze doporučit, aby pozornost byla věnována i kritickému hodnocení nákladnosti a přínosu objasňování orgány činnými v trestním řízení ve srovnání s možným potenciálem procesních a sankčních mechanismů správního práva.

V oblasti **neoprávněného nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami** (trestné činy podle § 299 a § 300 TrZ) nedošlo k potvrzení nárůstu výskytu rozsáhlých nelegálních obchodů, jak bylo signalizováno v roce 2024. V roce 2025 tak byly řešeny v zásadě typová jednání spočívající v nabízení exemplářů chráněných druhů k prodeji (zpravidla na inzertních portálech) bez příslušných dokladů, usmrcování zvláště chráněných druhů žijících v České republice v rozporu se zákonem (odstřel) a nepovolenými neselektivními způsoby (pomocí otrávených návnad či želez), dále držení a chov exemplářů chráněných druhů bez prokázání původu, jakož i jejich odnímání z volné přírody a nelegální dovoz. Z hlediska druhů se jednalo zejména o usmrcování jedinců vlka, rysa, bobra a ptáků (orel mořský, luňák červený, moták lužní a další). Obchod s živými exempláři se pak týkal zejména chráněných druhů papoušků a želv, v případě neživých exemplářů slonoviny, motýlů a kožešin. Nedbalostní jednání jsou nadále méně četná a týkala se poškození biotopu zvláště chráněných druhů rostlin, způsobení úhynů živočichů při manipulaci s hladinami vodních ploch, kdy zvláště frekventované byly případy lokálního znečištění vodních toků s úhynem chráněných druhů.

7.2. Týrání zvířat a nevhodná péče o zvířata, pytláctví

Počty objasněných trestných činů fyzických osob (přehledy SLT, 2021–2025)

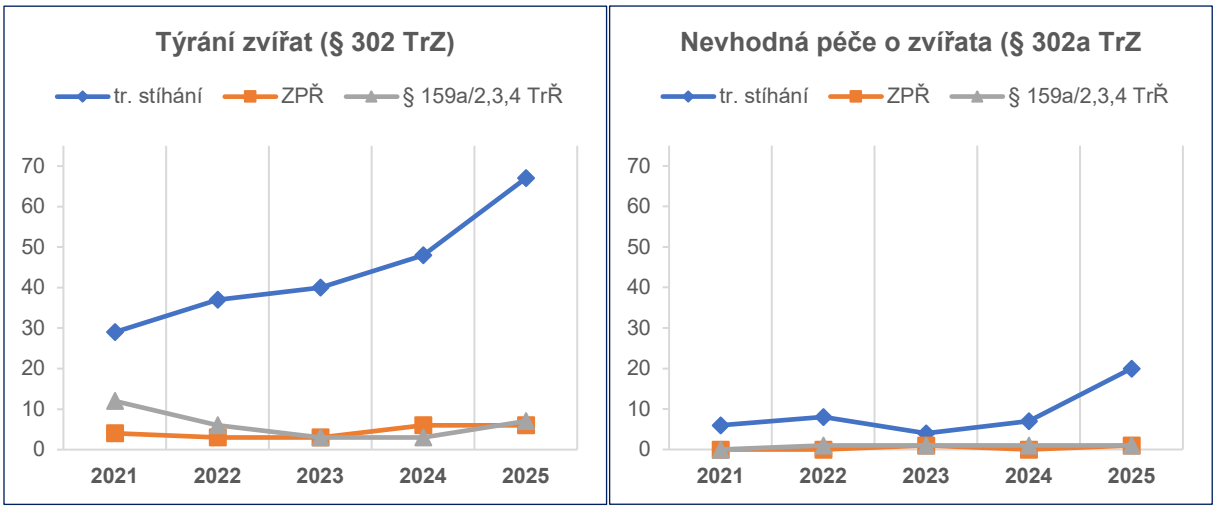

Majoritním zůstává v této oblasti nadále trestný čin **týrání zvířat** dle § 302 TrZ, pro který bylo v roce 2025 stíháno 67 fyzických osob, u 6 osob bylo konáno zkrácené přípravné řízení a u 7 osob došlo k odložení věci postupy dle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ. Ve střednědobém hledisku již nelze počty označit za stabilní, kdy je patrný významný nárůst této kriminality. Obvykle jde o různé formy násilí páchaného na zvířatech (nejčastěji způsobení střelných poranění), nastražení různých druhů návnad a pastí, týraní zvířat neposkytováním pravidelného a dostatečného množství krmiva a napájení za současného chovu zvířat v nevhodných podmínkách (omezení pohybu v důsledku nedostatečného prostoru, chov zvířat v nepřiměřeném horku či chladu) či nezajištění odpovídající veterinární péče. Stejně jako v minulých letech jsou častou příčinou týrání zvířat sousedské spory a rovněž se objevují případy týrání zvířat spojené s týráním osoby žijící ve společné domácnosti, nebezpečným vyhrožováním, kdy se agrese pachatelů souběžně obrací jak vůči lidem, tak vůči zvířatům v zájmovém chovu. Z hlediska systémových nedostatků lze však vzpomenout i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 2. 2025, sp. zn. 3 Tdo 88/2025, které se věnovalo posouzení jednání zaměstnance útulku, který převzal dvě koťata ve fatálním stavu (koťata byla poleptaná chemikáliemi, dusila se a byla téměř neschopná pohybu), přičemž poté, co se jeho nadřízená bezúspěšně pokoušela spojit s nasmlouvanou veterinární lékařkou za účelem legálního a humánního usmrcení těchto koťat, obviněný ve snaze zkrátit jejich utrpení tato usmrtil úderem o betonovou zem. Aniž by státní zastupitelství zpětně znovu polemizovalo s postoupením věci k přestupkovému projednání, je přinejmenším k úvaze, nakolik lze takovým situacím do budoucna předcházet a zajistit pro tyto případy dostupnost požadované veterinární služby.

Významný meziroční nárůst byl zaznamenán i u trestného činu **chovu zvířat v nevhodných podmínkách** (§ 302a TrZ), pro který bylo v roce 2025 stíháno 21 fyzických osob; v roce 2024 se přitom jednalo o 7 osob a v roce 2023 o 4 osoby trestně stíhané a 1 osobu řešenou v rámci zkráceného přípravného řízení. Ve skladbě této trestné činnosti však k významným změnám nedošlo. Nadále jsou zaznamenávána protiprávní jednání vůči zvířatům v hospodářských chovech (zejména skot, prasata, drůbež) i v zájmových chovech (zejména psi, kočky), kdy jen v menší části se jedná o zvířata chovaná a rozmnožovaná za účelem zisku. Vyskytují se také případy nevhodných dotačních chovů, u nichž jsou nevyhovující podmínky zpravidla založeny množstvím chovaných zvířat bez zajištění řádné péče, kdy pro pachatele je primární naddimenzovaný zisk z dotací. U těchto případů bývá standardně ukládán trest zákazu držení a chovu zvířat, přičemž soudy zpravidla zvažují, zda je nutné uložit takový trest bez dalšího

vymezení, či jej omezit na určité druhy zvířat. V některých případech je rovněž navrhován a soudy ukládán trest propadnutí zvířat.

Nejzávažnější problémy přetrvávají při zajištění péče o zvířata, kdy toto je zatíženo administrativní součinností orgánů činných v trestním řízení, orgánů státní veterinární správy a obce s rozšířenou působností. Aplikační poznatky především poukazují, že umístění zvířat do náhradní péče podle § 28a a násl. zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOchrZ"), jakož i další opatření, jež může činit obecní úřad obce s rozšířenou působností, jsou nákladné a zatížené zásadní celkovou složitostí řízení, procesním navázáním opatření na vedení přestupkového řízení, mnohostí administrativních úkonů a rozhodnutím, které musí úřad obce s rozšířenou působností učinit, případně i vynucovat, jakož i nutností formalizované mezirezortní spolupráce. Za neefektivní je přitom označován i mechanismus podpory podle § 28d odst. 1 ZOchrZ, a to pro enormní administrativní zátěž spojenou zejména s množstvím formalizovaných požadavků při uplatnění zálohy či náhrady obcí vynaložených nákladů u Ministerstva zemědělství, především pak povinnost obce provést dostatečnou identifikaci každého jednotlivého zvířete, což je obtížně proveditelné u velkých chovů. V aplikační praxi, zejména u chovů s větším počtem zvířat, proto často dochází k situacím, kdy i přes průběžné výsledky trestního řízení (zahájení trestního stíhání, podání obžaloby) zůstávají zvířata v péči původního chovatele, čímž je mu umožněno pokračovat v protiprávním jednání nebo kdy v prvotní fázi případu dochází k účelové bagatelizaci protiprávního jednání tak, aby obec s rozšířenou působností nemusela žádná opatření přijímat. Zaznamenán byl ovšem i negativní jev v podobě žádostí spřízněných osob o vydání zvířat z (předběžné) náhradní péče podložené předstíranou koupí zvířat od pachatele. Za příklad dobré praxe lze pak považovat dohody uzavřené mezi některými Krajskými ředitelstvími PČR a městskými útulky, jež umožňují péči o zvířata v těchto útulcích za sníženou, režijní cenu. Takové dohody však neexistují ve všech regionech. Nutno doplnit, že orgány činné v trestním řízení mohou zvířata zajistit pouze po dobu ohledání či veterinární prohlídky k zajištění důkazů, když zajištění zvířete coby nástroje nebo výnosu trestné činnosti je výrazně právně limitováno a spojeno s nutností zajištění péče na náklady orgánů činných v trestním řízení. Takto vynaložené náklady přitom není možné vymáhat po pachateli v adhezním řízení, když se v hmotněprávním pojetí nejedná o škodu způsobenou projednávaným trestným činem. Z dosavadních zkušeností Centra zajištěných aktiv Ministerstva vnitra (CenZA) jako zvláštního správce podle zákona č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů, které mimo jiné zajišťuje i péči o zajištěná zvířata, pak vyplývá, že neméně problematickým je i prodej zvířat podle § 12 odst. 2 písm. c) citovaného zákona. Prodej lze totiž uskutečnit pouze za symbolickou cenu a při jeho realizaci je nutno dbát etických principů nabízení a prodeje živých zvířat, včetně zamezení prodeje zvířat do rukou původních pachatelů či osob s nimi spřízněných.

Do budoucna tak lze přinejmenším doporučit hledání legislativního řešení, které by zjednodušilo administrativní zátěž při procesu přenášení nákladů na péči bezprostředně či alespoň následně na pachatele trestného činu, příp. umožnilo umístění zvířat k novému chovateli dříve než s pravomocným rozhodnutím v trestním řízení. Z hlediska legislativních aktivit lze pak odkázat i na závěry porady státních zástupců specializovaných na trestnou činnost proti životnímu prostředí ze dne 1. 10. 2025 a návaznou spolupráci se Státní veterinární správou týkající se problematiky kontroly výkonu trestu zákazu držení a chovu zvířat (§ 74a TrZ a § 350aa a násl. TrŘ), kdy se zásadními jeví zjištění faktického bydliště odsouzeného a zajištění vstupu pracovníků Krajské veterinární správy do obydlí odsouzeného, pokud tento odmítne splnit svou povinnost podle § 350ab odst. 2 TrŘ.

V případě trestného činu **pytláctví** podle § 304 TrZ v roce 2025 nadále převládaly skutky spočívající v neoprávněném zastřelení zvěře, avšak z hlediska pachatelů byly signalizovány osoby mající zvlášť uloženou povinnost chránit životní prostředí. V této souvislosti bylo kriticky reflektováno i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2025, sp. zn. 5 Tdo 492/2025, vydané v případu neoprávněného lovu v honitbě jinak přemnožené zvěře. Nejvyšší soud pro tyto případy jednak odmítl výpočet způsobené škody opíraný o náklady na vrácení jedince téhož druhu do honitby, tj. uvedení honitby do původního stavu, jak to předpokládá Sazebník minimálních hodnot upytlačené zvěře podle druhu, věku a pohlaví vydaný Ministerstvem zemědělství, především pak akceptoval problematický názor znalce z oboru lesního hospodářství, jenž konstatoval, že veřejný zájem a společenská objednávka jednoznačně doporučují výrazně redukovat stavy přemnožené spárkaté zvěře jako okolnost, která může legitimizovat porušení práva myslivosti. Lze doplnit, že tyto právní závěry opomíjí ochranu výkonu práva myslivosti a do jisté míry se odchylují od dosavadně aplikovaného usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 9. 2020, sp. zn. 3 Tdo 340/2020.

8. Extremismus a kriminalita páchaná z nenávistných pohnutek

Statistické údaje z období let 2021 až 2025 potvrzují na vybraných skutkových podstatách trestných činů (u nichž je předsudečná pohnutka vyjádřená v základní skutkové podstatě) pokračující trend v oblasti předsudečné nenávisti signalizované ze strany nižších státních zastupitelství. Při meziročním srovnání lze pak upozornit na nárůsty incidence trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 TrZ), který je typový především pro situační konflikty zaměřené proti státním příslušníkům Ukrajiny; blíže viz též tabulku č. II/8.

Vybrané předsudečné trestné činy fyzických osob (přehledy SLT, 2021–2025)

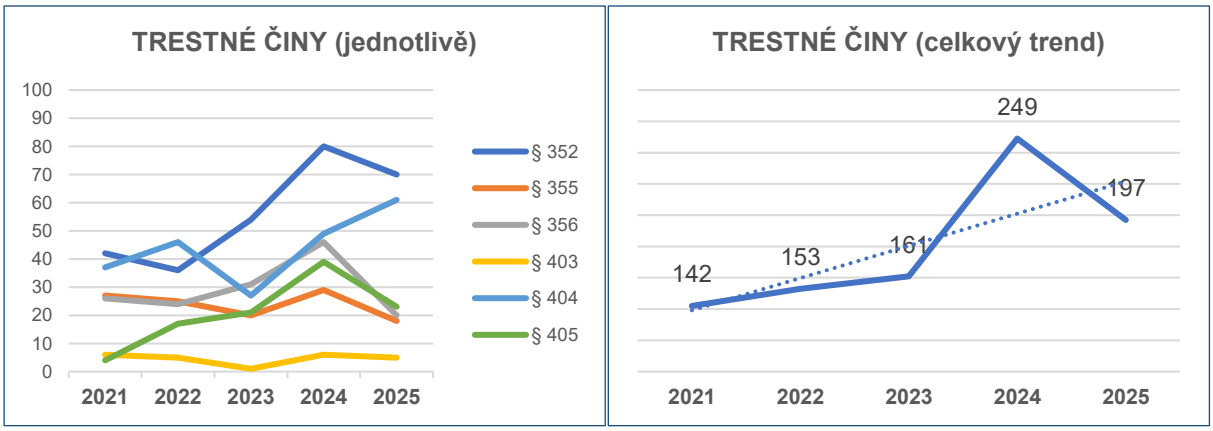

Akcentovat je tak třeba přetrvávající fenomén individuální radikalizace bez vazby na konkrétní ideologii či názorovou skupinu, který byl již v průběhu roku 2024 bezpečnostními složkami identifikován jako významnější oproti tradiční extremistické či xenofobně populistické scéně. Trendu individualizace napomáhá přesun pachatelů této trestné činnosti do digitálního prostředí, kdy neregulované sociální sítě či jiné virtuální platformy poskytují předně vhodný prostor, ve kterém se pachatelé (v iluzorním domnění anonymity) zpravidla dopouští verbálních útoků extremistického charakteru nebo motivovaných předsudečnou nenávistí. Kybernetický prostor, který je současně v posledních letech rozvíjen i modernizací komunikačních nástrojů a nástrojů umělé inteligence, však není izolovaně jen prostředkem k realizaci verbálních útoků. Z poznatků nižších státních zastupitelství plyne, že v rámci kybernetického prostoru vznikají nekritická závadová prostředí (obsahová či diskusní), která přitahují jedince s uzavřenou až asociální osobností. Tato překonávají jejich sociální izolaci vytvářením vzájemných komunikačních kanálů s riziky vzájemného podporování rozvíjení osobnostních sociopatologií,

extrémních postojů a radikalizace s konečným utvrzováním nebo naváděním ke konkrétnímu (v podstatě odplatnému) aktu vůči společenským hodnotám; vyloučeno pak logicky není ani vybudování přesvědčení o legitimitě fyzického násilí směřovaného proti náhodným „reprezentantům“ majoritní (běžné) společnosti.

Absence účinné regulace v oblasti poskytování služeb v kybernetickém prostředí (které exkulpují provozovatele od chování jednotlivých uživatelů) a jeho masivní datový objem takto představují systémový nedostatek, neboť policejní orgány nedisponují dostatečnými personálními ani materiálními kapacitami pro včasné preventivní odhalování a objasňování veškerého závadového jednání, pročež je mnohdy reagováno jenom na společensky nejškodlivější případy. Praxe ukazuje, že systémově není možné spoléhat ani na průběžnou aktivitu jiných uživatelů, když významnou část trestních oznámení představují podání zjevně nedůvodná.

Specificky nebezpečným trendem je online radikalizace u dětí a mladší populace, kdy u této skupiny pachatelů byla ve větší míře shledávána fascinace násilím a plošnou nenávistí vůči veškerým kulturně odlišným společenským skupinám. Lze zmínit i v roce 2025 objasněný případ organizované skupiny skládající se převážně z mladistvých osob, která na sociálních sítích propagovala tzv. islámský stát, teroristické skupiny, šířila nenávist vůči komunitě LGBTQ+, Židům a jiným menšinám, přičemž jedna z osob této organizované skupiny byla vedle propagace terorismu stíhána i pro pokus zapálení synagogy a pro pokus vraždy, která vykazovala znaky tzv. zážitkového násilí; tato osoba se jednání dopustila dílem jako mladistvý a dílem jako již dospělý pachatel. Nutno podotknout, že žádná z těchto osob neměla jakékoliv vazby na Islámský stát a svojí motivaci a inspiraci hledaly výlučně na internetu. Tyto nové případy potvrzují, že zradikalizovaní mladší pachatelé zpravidla nemají vazby na tradiční extremistické subjekty, kdy vzorem pro jejich jednání jsou častokrát medializovaní pachatelé extrémistických nebo násilných aktů v cizině, popř. k jejich rozhodnutí spáchat trestný čin dochází právě pod vlivem tendenční komunikace v diskusních fórech či herních platformách, na kterých se potkávají extrémně orientovaní jedinci (často jinak sociálně izolovaní) napříč mezinárodním prostředím. V souvislosti s radikalizací mládeže nelze nezmínit ani případy různých vyhrůžek, poplašných zpráv či případy agrese nebo schvalování násilných trestných činů, které se stále častěji dotýkají školního prostředí. Podle Zprávy o extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2025 rostl nejen počet takových případů, ale též jejich závažnost.

V České republice i nadále aktivně vykonávaly svojí činnosti tradiční extremistické a xenofobní subjekty, které se v posledních letech snaží populisticky těžit především z negativních ekonomických dopadů protipandemických opatření, průmyslové restrukturalizace a probíhajících válečných konfliktů. Tato uskupení jsou však podporována spíše u svých stálých a dlouhodobých příznivců. V roce 2025 tak došlo k několika xenofobně motivovaným jednáním zamířeným hlavně proti státním občanům Ukrajiny, ale taky již tradičně vůči Židům, Romům či homosexuálům. Nelze odhlédnout od skutečnosti, že k sílení těchto xenofobních nálad přispívají cíleně i někteří veřejně činní konspirátoři a dezinformátoři, jejich činností se utváří a prohlubuje atmosféra strachu ve společnosti. Akcelerace těchto aktivit byla mírně zachycena právě v časových souvislostech s volbami do Poslanecké sněmovny na podzim roku 2025.

Již na tomto místě je vhodné připomenout, že rozsáhlou novelou trestního práva provedenou zákonem č. 270/2025 Sb. by mělo s účinností od 1. ledna 2026 docházet k častějšímu kvalifikování některých jednání jako předsudečných trestných činů a zpřísnění jejich postihu, jelikož touto novelou byla nenávistná pohnutka zakomponována do kvalifikovaných

skutkových podstat řady dalších trestných činů a obsahově rozšířena o pohnutky založené na věku, zdravotním postižení, sexuální orientaci, pohlaví či příslušnosti k sociální skupině (např. osoby bez domova). Lze předpokládat, že tato legislativní změna se promítne i do počtu a struktury mapovaných trestných činů s předsudečnou pohnutkou.

Ani ve skupině teroristických trestných činů nelze zcela vysledovat zásadní vývojové trendy, neboť incidence zejména verbálních trestných činů (podpora a propagace terorismu podle § 312e TrZ či vyhrožování teroristickým trestným činem podle § 312f TrZ) je každoročně ovlivněna výskytem nebo absencí průvodního teroristického trestného činu ve sledovaném kalendářním roce (zpravidla v cizině) nebo zveřejněním excesivního či hraničního názoru světových politických představitelů, kdy právě na tyto výskyty je ze strany pachatelů krátkodobě retrospektivně reagováno schvalováním, řídčeji pak pohrůžkou zopakování činu; pro tato prohlášení je pak signifikantní jejich obsahová přímost a jednoduchost (bez dalšího sofistikovanějšího rozvedení). Podle tohoto výskytu zdrojové události lze vysledovat roční četnost verbálních činů v jednotkách nebo desítkách registrovaných případů. V roce 2025 se pak jednalo o jednotky případů, zejména antisemitské reakce na probíhající izraelsko-palestinský konflikt. Mimo geopolitický kontext se jednalo o vyhrožování představitelům veřejné moci, školám či bez jasně formulované motivace nebo cíle.

V průběhu roku 2025 vstoupila v platnost novelizace č. 270/2025 Sb., jejímž prostřednictvím dochází s účinností od 1. 1. 2026 k depenalizační úpravě trestních sazeb podle § 312e a § 312f TrZ, a to i vzhledem k nežádoucí soudní aplikaci mimořádného snížení trestu odnětí svobody (§ 58 TrZ). Dopady této regulace bude nepochybně vhodné sledovat právě pro rok 2026, když ve sledovaném období roku 2025 bylo v rámci soudních statistik vykázáno odsouzení za tyto trestné činy ve vztahu ke 3 fyzickým osobám, a to k nepodmíněným trestům odnětí svobody ve výměrách 26 měsíců, resp. k podmíněnému trestu odnětí svobody ve výměře 30 měsíců (tedy těsně nad spodními dvouletými hranicemi trestních sazeb stanovených pro základní skutkové podstaty těchto trestných činů).

Než samotný počet případů je však podstatnější jejich povaha. Oproti předchozím letům se výrazněji ukazuje kvalitativní proměna rizik, kdy jednání již nespočívá pouze ve verbálním schvalování teroristického násilí, nýbrž se častěji přibližuje k náboru, logistice, plánování cest do konfliktních oblastí, přípravě násilného jednání nebo ve využívání jednotlivců k operativním úkolům na území České republiky. Verbální teroristické trestné činy tedy zůstávají významnou částí celkového nápadu, avšak někdy již tvoří pouze počáteční fázi širší radikalizační trajektorie. Stále častěji se objevují případy islámského terorismu, které byly odhaleny policejním orgánem NCTEKK SKPV u skupiny mladých dospělých, mladistvých i nezletilých pachatelů, což opět potvrzuje prohlubující se trend radikalizace mladší populace. Dále se vyskytly finančně motivované hrozby masovým ohrožením, zejména otravou potravin nebo vody, které sice nebyly motivovány politicky či nábožensky, ale jejich společenský dopad se může teroristickým vyhrůžkám blížit.

Přímo realizované teroristické činy se setrvale objevují v jednotkách případů. Z pohledu území České republiky nelze nezmínit bezprecedentní pravomocné odsouzení státního příslušníka Kolumbijské republiky k trestům odnětí svobody v délce trvání 8 let a vyhoštění na dobu neurčitou, a to v souvislosti se svým naverbováním, realizovaným zapálením autobusů MHD a přípravou zapálení kinosálu s cílem zastrašit místní obyvatelstvo. Řešeny pak byly i případy státních příslušníků České republiky v souvislosti s jejich aktivitami v cizině. V roce 2025 tak bylo signalizováno schválení dohody o vině a trestu s pachatelem, který vycestoval do Libanonu s cílem připojit se k boji proti Izraeli na straně útočných jednotek Hamásu nebo Hizballáhu, a to k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let.

V roce 2025 současně rovněž došlo k historicky prvnímu pravomocnému odsouzení státního příslušníka České republiky pro zločin plenění v prostoru válečných operací podle § 414 odst. 1 písm. a) TrZ v souběhu s přečinem služby v cizích ozbrojených silách podle § 321 odst. 1 TrZ, kterého se dopustil v roce 2022 na území Ukrajiny v souvislosti s probíhající vojenskou agresí Ruské federace. Shodně s rokem 2024 nebyl ani v uplynulém roce zaznamenán případ aplikace § 403a TrZ, což potvrzuje již vyslovený hodnotový závěr o nadbytečnosti dané skutkové podstaty (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2022, sp. zn. 3 Tdo 982/2022).

9. Trestná činnost cizích státních příslušníků, nelegální migrace

9.1. Poznatky k trestné činnosti cizinců

Podle zpráv o stavu v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku bylo v roce 2025 trestně stíháno 9 027 cizích státních příslušníků z celkového počtu 75 209 osob. Cizinci se podíleli na spáchání 8 642 objasněných trestných činů (tedy na cca 11 %). Mezi nejčetnější nadále patřily trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TrZ (1 433 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 TrZ (1 139 osob) a padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 TrZ (685 osob).

Podíly cizích státních příslušníků u objasněné kriminality (přehledy SLT, 2021–2025)

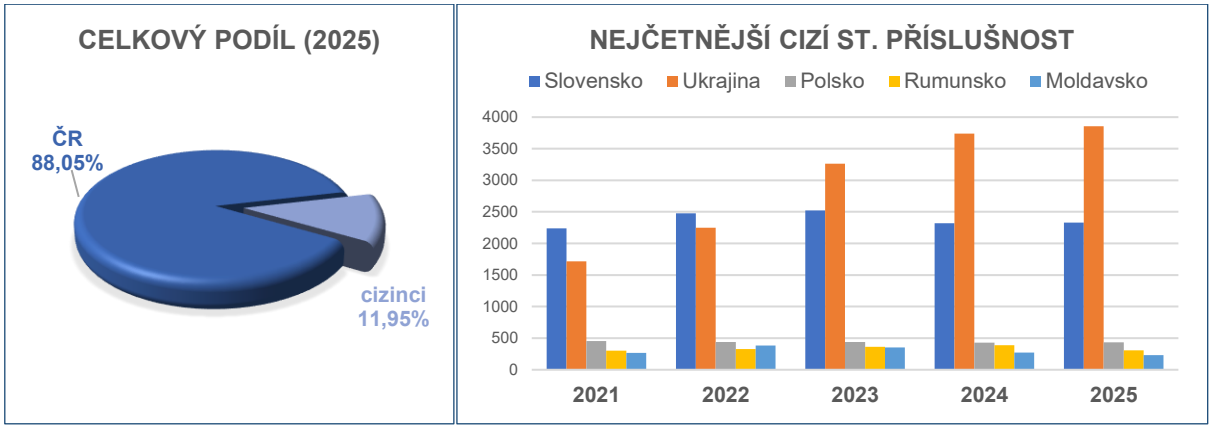

Celkový počet fyzických osob vyřízených v rámci trestního řízení dosáhl v roce 2025 hodnoty 75 054 osob (oproti 75 327 osobám v roce 2024), kdy 66 088 osob připadalo na státní příslušníky České republiky a 8 966 osob na cizí státní příslušníky; tyto celkové podíly lze označit ze střednědobého pohledu za stabilní. Z pohledu nejčetněji zastoupených cizích státních příslušníků převládali v roce 2025 státní příslušníci Ukrajiny (5,14 %) a Slovenské republiky (3,11 %). Zastoupení jiných státních příslušností je pak v zásadě rovnoměrné, kdy za výraznější lze označit ještě skupiny státních příslušníků Polské republiky (0,58 %), Rumunské republiky (0,41 %) nebo Moldavské republiky (0,31 %). Podrobnější údaje jsou uvedeny v tabulkové části (viz tabulka č. II/9).

Z hlediska podílů jednotlivých státních příslušností na celkově objasněné kriminalitě páchané osobami cizí státní příslušnosti si i nadále udržuje dominantní postavení Slovensko a Ukrajina, přičemž jejich vzájemný poměr se v čase proměňuje. V roce 2025 představují státní příslušníci Ukrajiny již 43% podíl z celku všech cizinců řešených v rámci trestního řízení, kdy lze v letech 2022 až 2025 vysledovat meziroční růstové trendy. Počty státních příslušníků Slovenské republiky lze naopak v období let 2021 až 2025 hodnotit jako stabilní (kopírující celkové počty registrované a objasněné kriminality), které se pohybují na úrovni jedné třetiny ze všech cizích státních příslušníků. Počty osob s jinou státní příslušností se pak jednotlivě pohybují pod hranicí 5 % z celku tvořeného cizími státními příslušníky. Toto strukturální rozložení ovšem

v podstatných rysech kopíruje mapovanou strukturu všech cizinců pobývajících na území České republiky. Podle údajů Českého statistického úřadu činil k 31. 12. 2025 počet cizinců 1 131 197 osob, z toho 394 265 osob s trvalým pobytem a 736 932 osob s přechodným pobytem, kdy nejpočetněji byli zastoupeni právě státní příslušníci Ukrajiny (612 953 osob) a Slovenské republiky (125 280 osob).

Z poznatků nižších státních zastupitelství byl zachycen meziroční nárůst podílu pachatelů z řad cizích státních příslušníků u násilné trestné činnosti a u podvodné a kybernetické kriminality. Významnou oblast trestné činnosti představuje padělání a pozměňování veřejných listin, která byla již zachycena v roce 2024, a to zejména ve vztahu ke státním příslušníkům Ukrajiny, kdy se jedná o případy předkládání padělaných dokladů v souvislosti se žádostmi o oprávnění k provozování taxislužby či sdílené přepravy, jakož i při pobytové agendě, včetně legalizačních doložek. Zjištěny byly rovněž rozsáhlé investiční podvody páchané státními příslušníky ze zemí východní Evropy, jejichž řídicí struktury se cíleně nachází na území Ukrajiny, zatímco na území České republiky působí jejich logistické články.

V oblasti drogové kriminality byly zjištěny organizované aktivity polských pachatelů, kteří zajišťovali výrobu pervitinu v zahraničí a jeho následnou distribuci na území České republiky prostřednictvím místních kurýrů, konkrétně byla rozkryta skupina působící v regionu Rychnova nad Kněžnou, která se dopouštěla i násilného jednání vůči odběratelům. Drogová scéna v centru Prahy se vyznačuje distribucí kokainu v turisticky exponovaných lokalitách, na níž se podílejí v okolí Václavského náměstí zejména nigerijští státní příslušníci jako koncový článek distribučního řetězce, přičemž rozvážkovou formu distribuce často zajišťují osoby původem i z jiných afrických zemí. Zaznamenány byly i organizované útoky cizinců na prodejny s konopnými produkty.

Specificky byly v roce 2025 zaznamenány již zmiňované případy organizované daňové trestné činnosti, odsouzení státního příslušníka Kolumbijské republiky pro spáchání teroristického útoku a přípravy dalšího, jakož i vyhoštění důstojníka běloruské zpravodajské služby. Zmínit lze i ojedinělý případ tzv. pedohuntingu, kdy osoba vydávající se za nezletilou vylákala k osobnímu setkání státního příslušníka Francouzské republiky, kterého následně fyzicky napadla; nicméně jednání tohoto cizince následně naplnilo znaky pokusu trestného činu navazování nedovolených kontaktů s dítětem (§ 193b TrZ).

9.2. Poznatky k nelegální migraci

Nelegální migrace v České republice v roce 2025 meziročně vzrostla, když bylo zjištěno celkem 10 838 osob. Naprostá většina případů připadala na nelegální pobyt, zatímco v případě překročení vnější schengenské hranice tvořila pouze menší část. Mezi nejčastěji zastoupené státní příslušnosti patřili státní příslušníci Ukrajiny, Moldavské republiky, Vietnamské socialistické republiky, Republiky Uzbekistán a Gruzie, kteří dohromady tvořili převážnou část zjištěných osob. Tranzitní nelegální migrace poklesla a pohybovala se na nízké úrovni v souvislosti se sníženým migračním tlakem i přijatými opatřeními jednotlivých států.

V souvislosti s uvedeným přetrvával výskyt padělaných průkazů totožnosti občanů Rumunska a padělaných řidičských průkazů občanů Ukrajiny, stejně jako zvýšená nabídka padělaných dokladů prostřednictvím sociálních sítí. U státních příslušníků Gruzie byl zaznamenán trend účelové změny identity, kdy si osoby, kterým byl na území České republiky uložen zákaz vstupu, nechávaly v domovském státě změnit příjmení a následně se vracely na území České republiky, kde pokračovaly v protiprávní činnosti. Ojediněle byla v souvislosti s nelegální migrací zaznamenána trestná činnost spočívající v převozu migrantů v nákladních vozidlech. Specifickým fenoménem je tranzitní kriminalita spojená s leteckou přepravou, zejména přes

Atény, kdy osoby pocházející především ze zemí Blízkého východu využívají padělané nebo pozměněné doklady, případně doklady jiných osob, za účelem dalšího přesunu do států západní Evropy. Pro tyto případy je typické, že nepravé doklady jsou odhalovány až na území České republiky, která tak plní roli tranzitního bodu. V reakci na tento jev byl na letiště v Aténách vyslán příslušník PČR k provádění kontrol cestujících směřujících na lety do Prahy. Podrobněji lze pak odkázat na dokumenty zpracované útvarem cizinecké policie.[4]

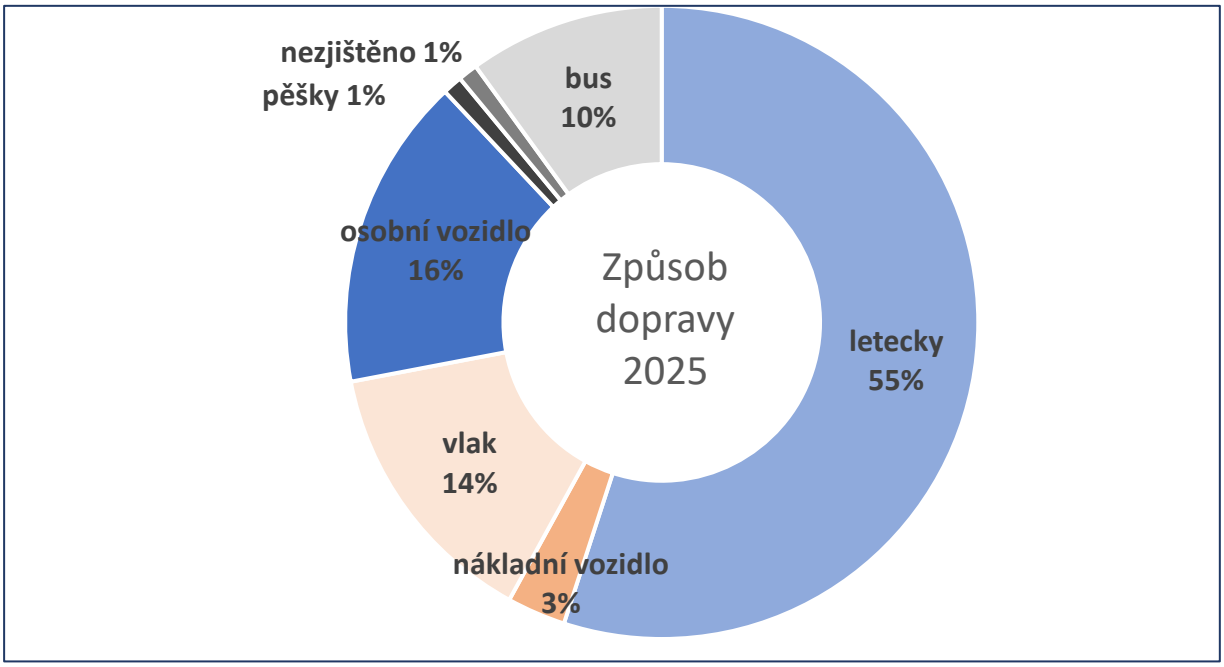

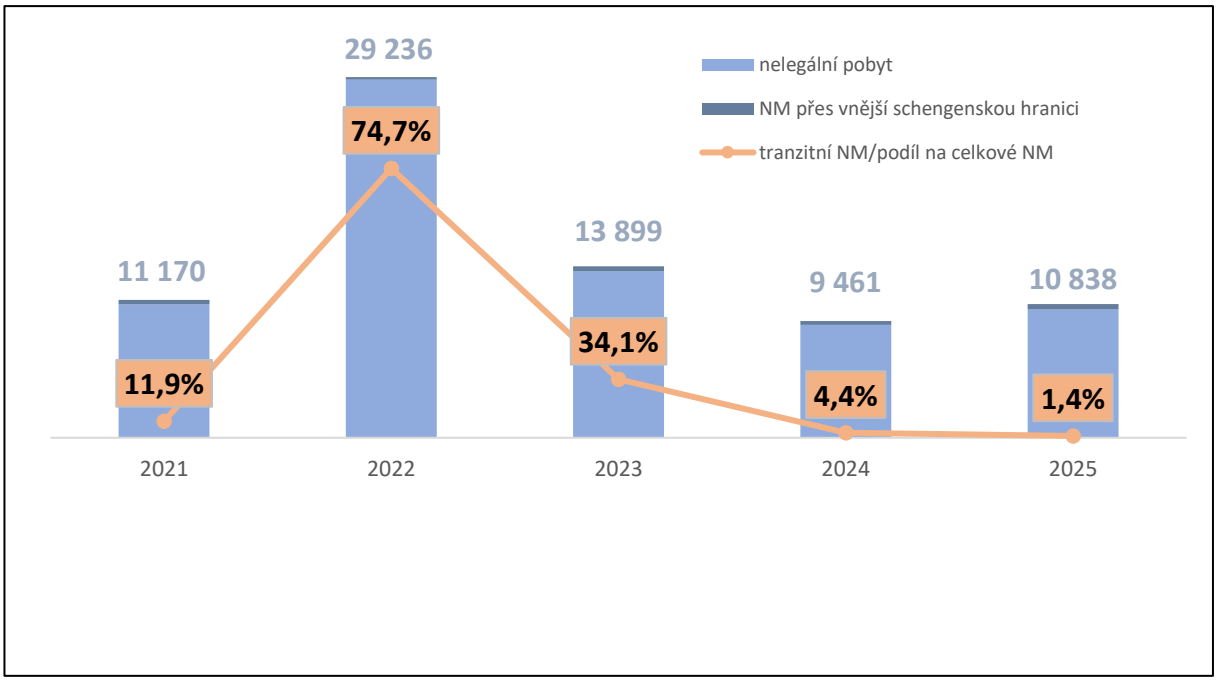

Zdroj: Policie ČR

[4] Policie ČR: *Vývoj nelegální migrace v ČR v roce 2025.* Online. Praha. Dostupné z: https://policie.gov.cz/clanek/vyvoj-nelegalni-migrace-v-roce–2025.aspx. [cit. 2026-05-14].

10. Trestná činnost příslušníků a zaměstnanců PČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské policie a zpravodajských služeb

Osoby stíhané Generální inspekcí bezpečnostních sborů (údaje GIBS[5], 2021–2025)

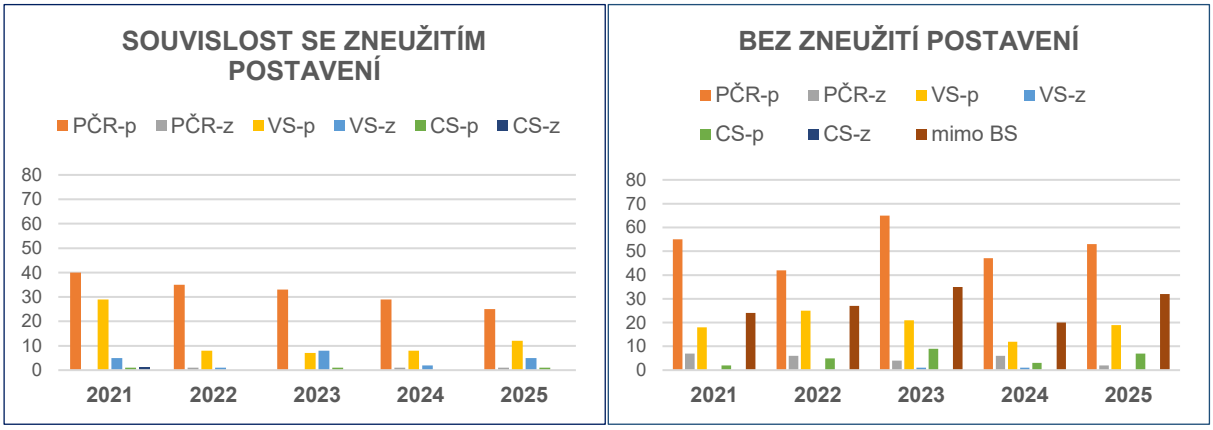

Nižší státní zastupitelství nezaznamenala, že by v uplynulém roce došlo v této oblasti kriminality k výraznějšímu nárůstu incidence nebo ke strukturálnímu výskytu nových trendů či způsobů jejího páchání. Ve střednědobém hledisku lze zaznamenat poklesové trendy incidencí případů řešených GIBS, u nichž je dán prvek zneužití postavení. Nejčetněji byli zastoupeni příslušníci PČR (PČR-p), u nichž došlo k trestnímu stíhání v souvislosti se zneužitím postavení u 25 osob (oproti 29 osobám v roce 2024) a příslušníci Vězeňské služby ČR (VS-p) v počtu 12 osob (oproti 8 osobám v roce 2024); v případě příslušníků Celní správy (CS-p) a občanských zaměstnanců uvedených útvarů (PČR-z, VS-z, CS-z) byly v letech 2021 až 2025 výskyty pouze ojedinělé. Významněji je však v případě činů řešených GIBS zastoupena kriminalita příslušníků a zaměstnanců, u níž není dána souvislost se zneužitím postavení. I v této kategorii dominovali příslušníci PČR v počtu 53 stíhaných osob (oproti 47 osobám v roce 2024) a příslušníci Vězeňské služby ČR v počtu 19 osob (oproti 12 osobám v roce 2024). Upozornit lze i na počty fyzických osob mimo bezpečnostní sbory (mimo BS), které GIBS řešil v rámci společných řízení v počtu 32 osob (oproti osobám 20 v roce 2024).

Osoby vyšetřované a řešené v rámci zkráceného přípravného řízení vedeného státním zástupcem (výkaznictví, 2021–2025)

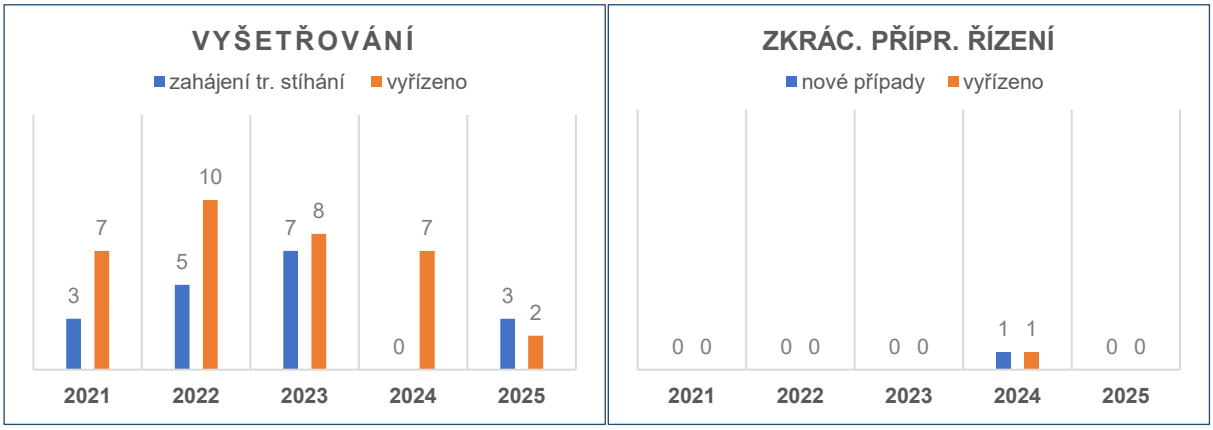

[5] Generální inspekce bezpečnostních sborů. *Výroční zpráva o činnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů za rok 2025.* Online. Praha. Dostupné z: https://gibs.gov.cz/informacni-servis/zpravy-o-cinnosti-a-analyzy. [cit. 2026-06-17].

Vedle základního policejního orgánu GIBS je vhodné doplnit i statistické údaje k počtu trestně stíhaných osob, resp. řešených v rámci zkráceného přípravného řízení, z řad příslušníků Vojenské policie, Vojenského zpravodajství, BIS, ÚSZI, GIBS a zaměstnanců ČR zařazených v GIBS, kdy k vedení těchto trestních řízení je příslušný specializovaný státní zástupce. I v těchto případech lze poukázat na poklesový trend, zaznamenaný od roku 2022, a to jak v počtu osob nově zahájených (3 osoby v roce 2025), tak i vyřízených (2 osoby v roce 2025). U této kategorie je ovšem incidence osob jednotková a roční výkyvy tak souvisí s objasněním prověřovaných případů.

Pokud se jedná o **trestnou činnost související se zneužitím postavení**, je struktura trestné činnosti statisticky nečitelná, neboť v případě úmyslných jednání je z pohledu vykazovaného nejzávažnějšího trestného činu zpravidla kryta skutkovou podstatou zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 TrZ) nebo ojediněle též korupčními trestnými činy. Za typizované lze označit jednání spojené s nepřiměřenými donucovacími úkony, především v kontextu násilí vůči osobám omezovaným na osobní svobodě, kdy je oznamováno nelidské a ponižující zacházení v kontextu stále na významu sílícím právu poškozených na účinné vyšetřování, jakož i účast nebo napomáhání při pronášení zakázaných předmětů do věznic, zejména mobilních telefonů a návykových látek, kdy lze pro rok 2025 zmínit odhalení čtyřčlenné organizované skupiny ve Věznici Valdice. Signalizovány však v uplynulém roce byly i případy trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněného zásahu do počítačového systému nebo nosiče informací (§ 230 TrZ) páchané ze strany příslušníků PČR, Celní správy ČR, ale též GIBS spočívající ve zneužívání informačních systémů dotčených bezpečnostních sborů či Ministerstva vnitra za účelem získání a poskytnutí neveřejných informací osobám, častokrát z podnikatelského prostředí, za příslib protiplnění. Signifikantní jsou v těchto případech i osobní vazby mezi současnými a bývalými příslušníky těchto sborů, kteří vystupují v pozicích soukromých detektivů. Lze doplnit, že přes relativně nízké počty těchto případů nelze tento druh trestné činnosti podceňovat, a to nejen vzhledem ke konkrétním dopadům do sféry poškozených osob, ale i vzhledem k nezvratným zásahům do oblasti důvěryhodnosti bezpečnostních sborů. V tomto směru lze kladně hodnotit rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2025, sp. zn. 11 Tdo 379/2025, vážící trestní odpovědnost již na samotném zjednání si přístupu k informaci bez dalších dispozic. Nelze odhlížet, že pokud je pachatelem zkušený příslušník nebo zaměstnanec, obeznámený s kriminalistickou taktikou, právními předpisy a interními postupy bezpečnostních sborů, páchá zpravidla tuto trestnou činnost vysoce konspirativním způsobem, což zakládá vyšší personální, materiální a časové nároky na její odhalení a následné prokázání. V průběhu roku 2025 bylo rovněž vedeno několik trestních řízení proti příslušníkům Úřadu pro zahraniční styky a informace, když dokazování v řízení před soudem opakovaně naráželo na skutečnost, že většina důkazního materiálu měla charakter utajovaných informací ve stupních „Vyhrazené“ až „Tajné“, přičemž některé dokumenty bylo z těchto důvodů vysoce obtížné vůbec obstarat, což mělo podstatný vliv na zjišťování skutkového stavu. Vzhledem k tomu, že shodné problémy lze obecně pro tyto ojedinělé trestní kauzy očekávat, nechává se na úvaze, zda by jim nebylo vhodné do budoucna čelit vhodnými organizačními či legislativními změnami, například i vytvořením zvláštního procesního režimu.

V této oblasti je třeba i nadále konstatovat setrvalý jev zneužívání podání směřujících vůči příslušníkům bezpečnostních sborů, nejčastěji příslušníkům PČR, ze strany nespokojených účastníků trestních či jiných řízení, mnohdy po neúspěšném vyčerpání opravných prostředků nebo jiných procesních přezkumných mechanismů. Podání jsou charakteristická tvrzeným nedostatečným šetřením, manipulací s důkazy nebo údajným nesprávným odložením trestního oznámení nebo jiným vyřízením trestního řízení, v případech zproštění obviněných viny soudem pak naopak v souvislosti s tvrzeným nedůvodným trestním stíháním. Přestože tato podání jsou zpravidla označována jako trestní oznámení pro podezření ze zneužití pravomoci

úřední osoby podle § 329 TrZ, ve většině případů nestojí na relevantním skutkovém rámci zakládajícím podezření ze spáchání trestného činu. U řady podatelů přitom dochází k návaznému a zcela bezúčelnému řetězení těchto podání vždy ve vztahu k další osobě, která předchozí podání vyřídila. Uvedený jev se přitom zcela míjí se sledovaným právním účelem těchto procesních mechanismů, které většinově vyžadují opakované formalizované reakce orgánů činných v trestním řízení, což způsobuje nejen zbytečné vyčerpávání personálních kapacit příslušných inspekčních složek a státních zástupců, ale v řadě případů je spojeno i se zbytečnými náklady nebo průtahy v dalším postupu řízení.

Pro úplnost lze uvést, že i v roce 2025 probíhala další řízení týkající se trestné činnosti bývalých příslušníků StB. I přes významné časové odstupy od doby spáchání skutku lze pozitivně hodnotit, že v rámci této agendy je míra objasnění setrvale vysoká. Svým aktuálním významem však již tato trestní řízení směřují spíše k nápravě křivd než k reálnému potrestání pachatelů.

U **trestné činnosti páchané bez souvislosti se zneužitím postavení** byly podobně jako již v minulosti zaznamenány případy násilného charakteru ve vztahu k osobám blízkým (podezření ze spáchání přečinu ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TrZ nebo přečinu týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 odst. 1 TrZ), ale též podvodná jednání, drogová trestná činnost či trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 TrZ.

Aplikační poznatky v této oblasti kriminality nebyly zaznamenány, když akcentovat by bylo možné pouze celkovou vyšší ochotu obviněných dosáhnout některého z odklonů trestních řízení, resp. nižší ochotu obviněných uznat vinu prostřednictvím konsensuálních institutů (dohoda o vině a trestu, prohlášení viny), což logicky souvisí se zákonem automatizovanými následky pravomocného odsouzení do pracovní a kariérní sféry.

Vzpomenout je však vhodné závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2025, č.j. 7 As 17/2024-16, a zde obsažený podrobný rozbor nepoužitelnosti některých důkazů opatřených v průběhu prověřování (objasňování) trestné činnosti pro návazná přestupková a správní řízení (např. jde-li o dílčí jednání osob z rozsáhlejší trestné činnosti). Tato otázka může být totiž aktuální především ve vazbě na objasněná protiprávní jednání příslušníků a zaměstnanců bezpečnostních sborů, ale též veřejných funkcionářů (státních zástupců, soudců), která ovšem ve výsledku nenaplní skutkovou podstatu trestného činu, ale na něž je nezbytné reagovat alespoň mechanismy kázeňskými, disciplinárními či kárnými. Je proto k legislativní diskuzi, zda by právní úprava neměla – po vzoru již přijatého řešení v rámci § 21ga zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů – umožnit použití důkazů (včetně důkazů získaných operativně pátracími úkony) jinak zcela legálně opatřených pro účely trestního řízení i pro tato návazná netrestní řízení, nejméně jde-li přímo o prokazování skutků spočívajících v úmyslném protiprávním výkonu svěřené pravomoci a úkolů z ní vyplývajících, popř. jde-li o správní řízení s beneficienty majícími z takového protiprávního jednání (či trestného činu) prospěch nebo jinou výhodu.

III. Trestní působnost státního zastupitelství

1. Přípravné trestní řízení

1.1. Poznatky k trestním oznámením a jiným podnětům

Informace o odůvodněných podezřeních ze spáchání jednání naplňujícího skutkovou podstatu trestného činu získávají policejní orgány z vlastní vyhledávací činnosti (typicky v rámci celních nebo silničních kontrol, popř. terénní činnosti operativců a informátorů), jednak prostřednictvím oznámení o skutečnostech nasvědčujících spáchání trestného činu (tzv. trestních oznámení), která jsou v menší míře přijímána a vyhodnocována i ze strany státního zastupitelství nebo je přezkoumáváno jejich vyřízení policejními orgány. Z hodnocení prováděného nižšími státními zastupitelstvími se pak opětovně podávaly výhrady k personálním kapacitám a administrativnímu zatížení policistů, které snižují efektivitu terénní práce a vyhledávací činnosti (např. v oblasti drogové kriminality).

Počty nápadu a majoritních vyřízení věcí trestních oznámení a obdobných podání podle výkaznictví (ČR, 2021–2025)

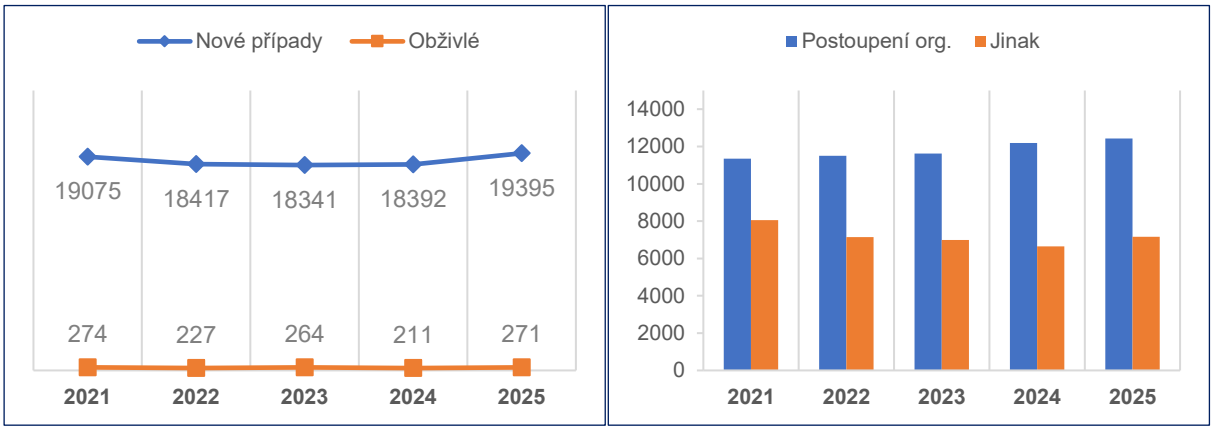

Výkaznictví státních zastupitelství umožňuje mapovat počty a vyřízení podání, která obsahově směřují k iniciaci trestního řízení (trestní oznámení, resp. na úrovni OSZ žádosti o přezkum postupu policejního orgánu, jimiž došlo k založení takového iniciačního podání *ad acta* ve smyslu § 157 odst. 2 písm. a/ TrŘ).[6] Ve střednědobém pohledu lze označit počty nápadu těchto podání za stabilní s výhradou meziročního nárůstu zaznamenaného právě v roce 2025 (cca 5,45 %). Za pozitivní lze však v tomto směru označit růstový trend poměru podání, která jsou jako důvodná postoupena zpravidla věcně a místně příslušným státním zastupitelstvím příslušnému policejnímu orgánu k provedení dalších úkonů. Vysoké poměry podání vyřizovaných jiným způsobem, který zpravidla zahrnuje vedle zakládání nedůvodných oznámení též jejich administrativní postoupení jinému věcně nebo místně příslušnému státnímu zastupitelství, jsou ovšem patrné na úrovni KSZ (v roce 2025 cca 76,3 % všech vyřízení) a VSZ (v roce 2025 cca 97,4 % všech vyřízení); to svědčí především o přetrvávajícím nižším povědomí populace o působnosti a věcné příslušnosti jednotlivých úrovní soustavy státního zastupitelství.

Vedle zaznamenaných případů zneužívání nástrojů umělé inteligence k tvorbě podání (viz část I.4.3. této zprávy) poukázala nižší státní zastupitelství opětovně i na nezanedbatelný podíl nejasných a nesrozumitelných podání nebo též obsáhlých či soustavných podání, jejichž

[6] § 67 odst. 1, § 70 odst. 2 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 7/2004, jímž se vydává kancelářský řád státního zastupitelství, ve znění pozdějších změn.

vyřízení nespadá do působnosti státního zastupitelství. V této souvislosti byla zmíněna i podání, jejichž prostřednictvím je materiálně po státním zastupitelství požadováno poskytnutí právního stanoviska k vymezenému problému či návodu k dalšímu procesnímu postupu, přestože ani tyto úkoly primárně nespadají do kompetence státního zastupitelství, ale měly by být pokryty výkonem advokacie, byť se lze přímo v podáních setkat i s prohlášeními, že na státní zastupitelství se takto podatel obrací právě na radu advokáta (pravdivost takových tvrzení přitom státní zastupitelství ověřit nemůže). Tento jev je zapříčiněn mimo jiné i absencí výslovného legislativního rámce, který by umožňoval – zejména v případě opakovaně poučených podatelů – vyřizovat podání jednoduchým, bezformálním a administrativně nezatěžujícím způsobem (neboť právě na požadavek úplného a řádného právního zdůvodnění vyřízení s odkazy na konkrétní ustanovení právních předpisů jsou tato podání často účelově směřována). Paušální odbřemenění komunikace se státním zastupitelstvím od poplatkové povinnosti nebo náhrady nákladů systémově motivuje některé podatele k tomu, aby si prostřednictvím odůvodněného vyřízení alespoň předběžně a rámcově ověřili, že další placená konzultace případu s advokátem nebo učinění zpoplatněného procesního úkonu u soudu (typicky žaloby nebo návrhu) může mít konkrétní právní základ a prostředky tak podatel nevynaloží zcela bezúčelně. Přetrvávající aplikační problémy pak nadále přináší i nepodepsaná elektronická komunikace (§ 6 odst. 1 zákona č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, ve znění pozdějších předpisů), která je administrativně zatěžující nejen z pohledu často soustavně bezúčelného poučování podatelů, ale též v návaznosti na její konstruovanou anonymitu, jejíž praktické dopady nejsou zcela pochopitelné pro laické odesílatele (např. že na takové anonymní podání a jeho vyřízení se nelze později dotazovat nebo na tato dodatečně obsahově odkazovat, a to ani z tvrzené pozice jejich odesílatele).

V této oblasti byly ze strany nižších státních zastupitelství signalizovány výskyty závadové praxe některých policejních orgánů spočívající v provádění šetření postupy podle § 60 a násl. zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (resp. též podle § 30 zákona č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů), které ovšem bylo materiálně zcela zaměřeno na vyhledávání důkazů a objasňování odůvodněně předpokládaného skutku naplňujícího některou ze skutkových podstat trestného činu, a tedy mělo být formálně prováděno úkony prověřování v rámci trestního řízení.

1.2. Obecné poznatky k délkám a efektivitě přípravného trestního řízení

Celková délka přípravného řízení není sledována vzhledem ke značné statistické irelevanci stadia prověřování, které může být ukončeno nejen přechodným neobjasněním (prověřování je například obnoveno na základě nových zjištění s několika měsíčním odstupem, kdy však řízení fakticky neprobíhá), ale též jinými a statisticky nerelevantními způsoby administrativního vyřízení (např. postoupením poznatku, vyloučením části prověřování, spojením k jinému probíhajícímu prověřování apod.). V oblasti délky přípravného trestního řízení tak lze primárně odkázat na statistické ukazatele délek vyřízených věcí počítaných od zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření ve zkráceném přípravném řízení, tedy od okamžiku objasnění do předložení návrhu konečného opatření státnímu zástupci, resp. do jeho vyřízení státním zástupcem.

Průměrná statistická délka počítaná od prvního zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření do právní moci konečného rozhodnutí nebo opatření orgánu činného v přípravném trestním řízení činila v roce 2025 hodnotu **74 dní**. To představuje meziroční nárůst oproti hodnotě 70 dnů dosahované v roce 2024, ale negativně též potvrzení mírného růstového trendu oproti hodnotě 65 dní dosahované v roce 2023, resp. 67 dní v roce 2022. Nižší státní

zastupitelství k nárůstu průměrných délek přitom poukazují na řadu dílčích oblastí, které ve svém komplexu tento negativní trend určují.

I v roce 2025 byly jako faktory významně negativně ovlivňující délku a efektivitu přípravného trestního řízení zmíněny neuspokojivé personální stavy policejních orgánů a velká fluktuace spojená s odchody především služebně starších a zkušenějších policistů. Tento jev je pak logicky spojen s nižší odbornou úrovní a nedostatkem praktických zkušeností u zpracovatelů trestních spisů, což zvyšuje nároky na intenzitu a kvalitu vykonávaného dozoru nad zákonností přípravného trestního řízení, jakož i nutnost aktivního usměrňování postupu policejního orgánu vydáváním pokynů či předchozích souhlasů k rozhodnutím policejních orgánů, a to nejen ve věcech skutkově a právně složitých. Negativní poznatky k nedostatečnosti personálních kapacit byly signalizovány napříč všemi policejními orgány, akcentován byl však stav panující u Městského ředitelství PČR v Brně.

Jako druhý faktor negativně ovlivňující především efektivitu trestního řízení (zpravidla ve fázi prověřování) byl popisován nárůst poměru administrativní až byrokratické zátěže policejních zpracovatelů, zejména operativců, na úkor samotného vyhledávání a zajišťování důkazů pro rekonstrukci skutkového děje. Tato zátěž byla konstatována například ve vztahu ke komplexnímu a obsáhlému poučování osob podávajících vysvětlení či poskytujících důkazy policejnímu orgánu v intencích ustanovení § 8b odst. 1 TrŘ, obětí trestných činů v rámci požadavků zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, ve znění pozdějších předpisů, nebo informacím poskytovaným každému potenciálně poškozenému, které již z hlediska svého rozsahu často nejsou srozumitelné pro samotné poučované osoby. Vzhledem k již zavedeným formálním požadavkům v objasňovací fázi řízení vedeného proti dětem mladším 15 let, jakož i k potřebě implementace právních předpisů EU a navrhovaným legislativním změnám v oblasti zajišťování některých elektronických důkazů a selekce zajištěných informací pro účely vedení trestního spisu lze přitom do budoucna spíše očekávat další markantní administrativní zátěž policejních zpracovatelů, což bude vést nepochybně k dalšímu nárůstu průměrné délky řízení.

Nelze přitom odhlížet, že v posledních letech přijaté koncepční změny směřující k posílení ochrany prověřovaných osob úzce souvisí s otázkou postupné deformace pojetí postavení obviněného a pojetí prověřování, které ve své původní podobě mělo toliko rychle a efektivně vyhledat základní důkazy pro sdělení obvinění konkrétní osobě coby nezbytného procesního kroku aktivujícího plnou realizaci práva na účinnou obhajobu a všech dílčích procesních oprávnění z toho vyplývajících. Zahájení trestního stíhání je již totiž společensky vnímáno, a budiž zdůrazněno zcela v rozporu se zásadou presumpce neviny, jako citelný zásah do osobnostní sféry obviněného, který musí být podpořen silnou a přesvědčivou důkazní situací. Tato deformace vede policejní zpracovatele (ale též státní zástupce) k přesvědčení, že již v rámci vedeného prověřování musí být prakticky zajištěny veškeré dostupné důkazní prostředky, a to v kvalitě, která vyloučí jakoukoliv potenciální obhajobu budoucího obviněného, kdy teprve po splnění těchto formálních požadavků je možné odůvodněně zahájit trestní stíhání obviněného. Vedle problematiky výslechu oběti coby izolovaného usvědčujícího důkazu (který by měl zásadně probíhat v kontradiktorním postavení, a tedy právě po zahájení trestního stíhání) totiž takový opatrný přístup vede k absurdním situacím, kdy policejní orgán přes dostatečně důkazně podložené důvodné podezření trvá na podání vysvětlení materiálně podezřelé osoby před zahájením trestního stíhání (v některých případech dokonce bezprostředně před sdělením obvinění). Důsledkem této opatrnosti bývá delší doba přípravného řízení nebo – zejména při bezprostředně návazném formálním výslechu k naprosto shodným otázkám – situace, kdy podezřelý při podání vysvětlení podrobně popíše veškeré okolnosti, učiní plnohodnotné doznání a vyjádří lítost, avšak při následném protokolárním výslechu

v postavení obviněného pouze odkáže na obsah předchozího vysvětlení a ve věci odmítne vypovídat.

V případě otevření legislativní diskuse v zásadních procesních otázkách trestního řízení by proto státní zastupitelství do budoucna uvítalo širší koncepční a systémovou debatu k pojetí a funkcím jednotlivých stadií přípravného trestního řízení. Za nežádoucí se přitom jeví jakákoliv další procesní fragmentace, zejména v podobě vytváření nového stadia prověřování vedeného proti konkrétní podezřelé osobě s právy obviněného, tedy obecného rozšíření stávajícího modelu u podezřelých dětí mladších 15 let, za účelem zajištění předběžné opatrnosti před samotným zahájením trestního stíhání nebo odložením věci postupy dle § 159a odst. 2, 3 a 4 TrŘ. Naopak žádoucím by se jevilo posilování právního povědomí společnosti a zástupců mediálního prostoru stran nižšího kompromitujícího významu zahájení trestního stíhání, než je mu aktuálně přisuzován, jakož i zvažování jiných koncepčních projevů zásady presumpce neviny a zajištění faktické ochrany trestně stíhaných osob v rámci neveřejného přípravného trestního řízení před jejich společenskou či mediální stigmatizací. Ke zvážení je pak i kritická revize dosavadního systému poučovacích povinností, jakož i případného rozsahu administrativních činností policejních zpracovatelů.

1.3. Poznatky ke stadiu prověřování

Ze systémového hlediska nebyly ke stadiu prověřování zaznamenány významné meziroční změny v poznatcích z aplikační praxe. Za zásadní je možné označit pokračující přesun kriminality do kybernetického prostoru.

Neregulované kybernetické prostředí a technický vývoj umožňují pachatelům páchat trestnou činnost v masivním měřítku a distančním způsobem, s čímž ovšem procesně právní úprava z roku 1961 koncepčně nepočítala. Již v prvotní fázi při objasňování těchto trestných činů vznikají aplikační problémy a nutnost propojování jednotlivých případů administrativními postupy za účelem vytvoření společného řízení, které bude propojeno spolehlivými atributy (markanty) a u něhož bude řádně určena věcná a místní příslušnost státního zastupitelství a policejního orgánu. Za tímto účelem docházelo v roce 2025 k avizovanému zavádění analytických nástrojů IS SERIE, které policejním zpracovatelům automatizovaně usnadňují propojování obdobných případů oznámených poškozenými a státním zástupcům též orientaci v dotčených věcech za účelem předcházení zbytečného vedení kompetenčních sporů (jež je spojeno s administrativním vyhodnocováním a předkládáním spisového materiálu společně nadřízenému státnímu zastupitelství).

Ze strany nižších státních zastupitelství jsou současně intenzivně uváděny aplikační problémy při zajišťování elektronických dat k důkazním účelům zapříčiněné absencí moderní, systematické a srozumitelné procesně-právní regulace, např. jde-li o získávání údajů z datových schránek, e-mailových účtů, uskutečněného telekomunikačního provozu, ze zajištěných technických zařízení nebo též dat uložených v cloudovém (virtuálním) prostředí. Normativní mezery jsou tak v praxi složitě překlenovány judikaturou či reakcemi v podobě výkladových stanovisek; tato metodická usměrnění přitom vzhledem ke své retrospektivní a konkrétní povaze často nemohou postihnout další překotný technický vývoj způsobů a forem komunikace a výměny dat, které si pachatelé trestné činnosti naopak rychle a efektivně osvojují. Existence naprosto odlišných procesních a administrativních režimů činí oblast zajišťování elektronických důkazů již natolik nepřehlednou, že namísto taktiky prověřování a hledání proporčního řešení při objasňování trestné činnosti zasahujícího do soukromého prostoru jednotlivců, se odborná diskuze a výkladové spory vedou spíše po linii, zda procesní postup orgánů činných v trestním řízení byl proveden řádnou formou, s řádným poučením, byl

formálně vyčerpávajícím způsobem odůvodněn a zjištěný důkaz formálně správně zadokumentován, včetně všech požadavků na prvky technického zabezpečení bránící manipulaci s obsahem dat. Pro konkrétní představu lze například zmínit různé procesní režimy přístupu k datům uchovávaným na datovém nosiči, a to v závislosti na drobných variantních odchylkách ve způsobu zajištění nosiče (vydání, domovní prohlídka, nemožnost zajištění s nutností ohledání dat na místě), jeho technického zabezpečení (data volně přístupná, šifrovaná), obsahové povahy zajišťovaných dat (data závadová, novinářská, advokátní, podléhající jiné mlčenlivosti), vztahu okamžiku zajištění a okamžiku příjmu a nahrání dat (ohledání, sledování, odposlech) nebo též subjektu provádějících jejich selekci (uživatel, policejní orgán, znalec – zde nadto s nevyjasněným postavením útvarů OKTE), kdy těmto variantním procesním režimům odpovídají i různé požadavky na přítomnost a administrativní informování dotčených osob, odlišné přezkumné mechanismy i odlišná forma důkazní dokumentace (záznam, protokol, posudek apod.). V roce 2025 však byly signalizovány i výkladové problémy stran relevance souhlasu poškozeného, kterému byl odcizen mobilní telefon, k jeho lokalizaci a zjištění jeho užívání prostřednictvím provozních a lokalizačních údajů ve smyslu § 88a odst. 3 TrŘ právě s argumentem, že okamžikem odcizení zařízení přestal být oprávněný držitel jeho uživatelem. Lze přitom očekávat, že v důsledku implementace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2024/1083 ze dne 11. 4. 2024, Evropského aktu o svobodě médií, nařízení DSA, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1543 ze dne 12. července 2023 o evropském vydávacím příkazu a evropském uchovávacím příkazu pro elektronické důkazy v trestním řízení a pro výkon trestu odnětí svobody po skončení trestního řízení, jakož i aplikací novelizace č. 270/2025 Sb. (zavádějící ohledání obsahu zařízení podle § 113a TrŘ), bude v oblasti zajišťování elektronických důkazů docházet spíše k dalšímu formalizovanému a administrativnímu zatěžování orgánů činných v trestním řízení. Lze nicméně uzavřít, že oblast zajišťování elektronických důkazů by zasloužila širší a komplexní legislativní revizi s akcentem na její vyšší systematičnost a předvídatelnost, a to jak pro fázi zajištění a ohledání zařízení a dat, tak též pro fázi dalšího nakládání se zajištěnými daty, zejména jde-li o data obsahově protiprávní nebo o výnosy z trestné činnosti, neboť současnou regulaci lze již označit za natolik složitou a nesystémovou, že již v kritické míře zeslabuje schopnost policejních orgánů kriminalitu páchanou v kybernetickém prostředí účinně odhalovat a objasňovat.

V souvislosti s již signalizovanými prvky deformace trestního řízení a materiálního přesouvání těžiště dokazování do stadia přípravného trestního řízení lze opětovně připomenout nejen přetrvávající dualitu důkazní použitelnosti vysvětlení podaných na úřední záznam podle § 158 odst. 6 TrŘ, ale též návaznou problematiku formy dokumentace a přípustnosti důkazního použití výslechů poškozených prováděných podle § 158 odst. 9 TrŘ nebo § 158a TrŘ, resp. též nutnosti opakování takových výslechů u některých kategorií zvlášť zranitelných obětí po zahájení trestního stíhání obviněného. Přestože soudní judikatura již proporcionálně koriguje požadavek na kontradiktornost důkazů usvědčujících obviněného ve prospěch hlediska ochrany oběti před její sekundární viktimizací (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2025, sp. zn. 6 Tdo 10/2025, s odkazy na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2023, sp. zn. 3 Tdo 872/2023, a usnesení Ústavního soudu ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. III. ÚS 381/24), nejsou tyto závěry vždy řádně aplikovány ze strany nalézacích soudů.

Samostatnou kapitolu s významným potenciálem pro aplikační zlepšení a zefektivnění zůstává oblast vyhledávání a zajišťování výnosů trestné činnosti. Skutečnost, že banky a obdobné finanční instituce v rámci zlepšování svých služeb urychlují finanční transakce pro klienty, zvyšuje nároky na neformální komunikaci a rychlost úkonů souvisejících s jejich zajišťováním, především ve dnech pracovního klidu. I v případě trestních oznámení ze strany Finančního a analytického úřadu (dále jen „FAÚ“) jsou tak nuceny orgány činné v trestním řízení důsledně

zvažovat variantu preventivního zajištění na základě minima dostupných informací oproti variantě doplnění dalších podkladů pro formálně správné zajištění, ovšem s rizikem v mezidobí uskutečněné další transakce a ztráty alokovaného výnosu. Vzhledem k formalizovaným požadavkům není zpravidla možné identifikovat a doložit povahu zajišťovaného majetku, tedy vyhodnotit, zda jde o výnos, zprostředkovaný výnos či náhradní hodnotu. V ojedinělých případech je přitom nezbytné získávat důkazy i v zahraničí, což je ve vztahu k bankovním účtům, vzhledem k časové a administrativní náročnosti mezinárodní právní pomoci, nerealizovatelné v krátkých časových lhůtách. Typová trestná činnost týkající se internetových podvodů je spojena se zajišťováním finančních prostředků na více bankovních účtech a ve vztahu k více poškozeným subjektům.

Výrazně zatěžujícím a nekoncepčním trendem, a to nejen v oblasti objasňování kriminality páchané v kybernetickém prostředí, je nadměrná formalizace trestního řízení, která policejní orgány již systémově nutí k upřednostňování byrokraticko-technické stránky namísto kriminalistického výsledku objasňování. To je markantní zejména v případech bagatelní trestné činnosti, u které trestní spis tvoří vedle provedených důkazů i výrazně větší části přílohové tiskopisy, obsáhlá poučení, doklady o splnění informační povinnosti, doklady o doručení těchto dokladů nebo též nedůkazní operativní záznamy, což orgánům činným v trestním řízení a účastníkům znesnadňuje orientaci v provedených důkazních prostředcích a rozmělňuje materiální podstatu důkazního spisu; často nepřehledný stav paradoxně vede k nutnosti vytváření dalších vyhodnocujících úředních záznamů, které sice v dílčích částech napomáhají důkazní orientaci, ale současně opětovně rozšiřují spisový materiál. Zvýšené formální nároky se současně promítají i do rozsahu odůvodnění řady opatření, příkazů nebo návrhů předkládaných státním zástupcem soudu (např. jde-li o neodkladný či neopakovatelný úkon, prohlídky, odposlechy a obdobné zásahy do základních práv osob), přestože se jedná i o významné operativní úkony, které je nezbytné provádět bezodkladně a dynamicky v návaznosti na průběžně získávané poznatky o páchání trestné činnosti. Tato rozsáhlá odůvodnění (svou povahou rekapitulační) se pak vzhledem k formálním požadavkům nalézacích soudů objevují v trestním spise opakovaně, a to nejen na úrovni podnětu policejního orgánu – návazného návrhu státního zástupce – rozhodnutí nebo příkazu soudce, ale též při dalších prodlouženích nebo při prováděných přezkumech. V dané souvislosti se rovněž sluší namítnout, že státní zástupce nemá právní nástroje ke korekci soudních příkazů, jimiž sice soudce podanému návrhu vyhoví, avšak vady spatřuje v jeho formální stránce (nedostatečném odůvodnění). V závislosti na případném koncepčním postavení státního zástupce by diskuse mohla být vedena i k rozšíření modelu soudního potvrzení příkazů vydaných a řádně odůvodněných státním zástupcem, který je již aktuálně uplatňován v oblasti mezinárodní justiční spolupráce (a do budoucna bude patrně uplatňován ve vztahu k zajišťování některých elektronických důkazů).

Kriticky se nižší státní zastupitelství stavěla k **přezkumné činnosti podle § 157a TrŘ**, kdy uváděla, že podněty jsou z převážné většiny vyhodnocovány jako nedůvodné. Uvedené souvisí s jejich dominantním zaměřením proti výsledkům prověřování (odložení nebo odevzdání věci podle § 159a TrŘ), kdy jsou ze strany řady podatelů nesprávně pojímány jako alternativy vyčerpaných řádných opravných prostředků, nezřídka však mají ryze obstrukční až kverulatorní charakter nebo jsou podávána opakovaně (často též formou soustavného irelevantního obsahového rozšiřování v minulosti již vyřízených podání). Vyřizování je pak systémově spojeno se zbytnými administrativními úkony a je provázáno se souběžnými (a rovněž nedůvodnými) podněty k výkonu dohledu. V této souvislosti byla akcentována oblast námitek směřujících proti domnělým průtahům v řízení (jejichž nedůvodné podání spojené s následným dohledem ovšem paradoxně délku prověřování prodlužuje) nebo tvrzená nevyrozumění o konání výslechu či podání vysvětlení svědka a zmaření přítomnosti podezřelého u těchto

úkonů, kdy podatelé – a to prostřednictvím zástupců z řad advokátů – tyto úkony nesprávně zaměňují s úkony prováděnými ve stadiu vyšetřování.

Z hlediska důvodných přezkumů podle § 157a TrŘ byly naopak reflektovány nedostatky při objasňování násilné trestné činnosti spočívající v nutnosti doplnění znaleckého posudku v otázce bodového ohodnocení bolestného nebo průtahy ve věcech daňové a hospodářské kriminality. Problém průtahů v těchto agendách souvisí se specifickým zatížením zpracovatelů příslušných odborů a oddělení hospodářské kriminality SKPV především pak vyšetřovatelů, který nemusí mít aspekt kvantitativní, ale je zapříčiněn skutkovou a právní složitostí, která se odráží v rozsahu dokumentace a spisového materiálu. Tento stav vede v zájmu dostupných řešení k organizačním redistribucím spisů, změnám zpracovatelů nebo též interních organizačních útvarů, ovšem každá taková změna je paradoxně spojena s nutností nového opětovného nastudování věci a napravování nedostatků objasňování, neboť ve svém důsledku neumožňuje užší organizační spolupráci mezi operativci a vyšetřovatelem již ve stadiu prověřování.

Konzistentně je i ze strany dohledových státních zastupitelství poukazováno, že **podněty k výkonu dohledu** nejčastěji směřují proti ukončení prověřování a závěru dozorových státních zástupců, že oznámený a prověřovaný skutek není trestným činem, přičemž ve většině případů jsou tyto podněty vyhodnocovány jako nedůvodné. V těchto případech není neobvyklé soustavné a opakované podávání obsahově shodných podnětů, které je ovšem možné bezformálně vyřídit postupem dle § 1 odst. 4 JŘSZ. Tento jev je však ovlivněn i nepochopením role dohledu, který bývá ze strany podatelů vnímán jako náhradní opravný prostředek proti pravomocnému ukončení prověřování, čemuž odpovídá i uplatnění totožných argumentů a námitek, které již byly řádně vypořádány v rámci stížnostního řízení dozorovým státním zástupcem. Pouze v minimálním rozsahu byly ze strany podatelů namítány jiné skutečnosti, typicky požadavky na přiznání postavení poškozeného a z toho vyplývajících procesních práv, zejména práva nahlížet do spisu, podat stížnost proti rozhodnutí o odložení věci či podat podnět k přezkoumání postupu policejního orgánu podle § 157a trestního řádu.

Potřeba usměrnění postupu dozorových státních zástupců v prověřování tak byla v roce 2025 zaznamenána spíše individuálně u různých posuzovaných případů. Specificky však dohledová státní zastupitelství zmínila oblast skutkově a právně složitějších věcí, především týkajících se hospodářské kriminality.

Spíše specificky některá nižší státní zastupitelství poukázala na problematiku spojenou se stanovenou příslušností některých policejních orgánů ve smyslu § 12 odst. 2 TrŘ. V první řadě byl zmíněn poznatek stran opakovaných nedostatků v činnosti Vojenské policie při objasňování netypové závažné majetkové trestné činnosti proti majetku státu, s nímž hospodaří Ministerstvo obrany (např. prověřování zadávacích řízení na významné vojenské zakázky), kdy se stanovená kompetence útvarů Vojenské policie (odvíjející se ryze formálně od subjektu Ministerstva obrany) jeví v těchto případech – vzhledem k odbornému zaměření a nedostatečnému personálnímu obsazení – jako nevhodná.

Neefektivita byla opětovně signalizována ve vztahu k často velice kvalitnímu prověřování pověřeného celního orgánu, což může souviset i s užší specializací (zaměření na daňovou kriminalitu a průvodní jevy spojené s protiprávním poskytováním zboží a služeb). Značně rozsáhlé a právně složité případy jsou předávány k zahájení trestního stíhání a vedení vyšetřování obecnému vyšetřujícímu orgánu PČR podle § 161 odst. 2 TrŘ, s čímž je spojeno časově náročné studium spisu a nezřídka i spor ohledně validity a dostatečnosti výsledků prověřování mezi policejními orgány, které nelze vždy účinně řešit ani výkonem dozoru

státního zástupce. Jeví se proto žádoucím, aby vyšetřovatel PČR mohl aktivně vstupovat alespoň do závěrečné fáze prověřování za účelem usměrnění postupu prověřování, kdy však myšlenka společných týmů naráží na nedostatečné personální kapacity vyšetřovatelů. Druhým řešením by mohlo být rozšíření kompetence pověřeného orgánu celní správy i pro vedení vyšetřování, čímž by se vytvořila množina vysoce odborně specializovaných vyšetřovatelů na poli boje s celní a finanční (daňovou) kriminalitou, u nichž by mohla být lépe organizována jejich funkční provázanost již do stadia prověřování.

1.4. Poznatky ke stadiu vyšetřování

V roce 2025 lze pozitivně hodnotit poklesy poměru usnesení o zahájení trestního stíhání rušených pro nezákonnost nebo neodůvodněnost, ať již ke stížnosti obviněných (§ 149 TrŘ) či z vlastní úřední povinnosti státního zastupitelství (§ 174 odst. 2 písm. e/ TrŘ), zejména jde-li o úroveň KSZ.

Počty zahájených a zrušených trestních stíhání (osoby, 2023–2025)

	2023			2024			2025		
	OSZ	KSZ	VSZ	OSZ	KSZ	VSZ	OSZ	KSZ	VSZ
Zahájená tr. stíhání	30834	1710	173	30180	1708	178	29456	1791	194
Zrušená usnesení	1358	125	12	1366	157	9	1477	92	9
Podíl	4,40 %	7,31 %	6,94 %	4,53 %	9,19 %	5,06 %	5,01 %	5,14 %	4,64 %

Shodně jako v roce 2024 byly i ve sledovaném období roku 2025 důvody kasace popisovány jako různorodé a individuálně spojené s konkrétní věcí. Po formální stránce byly zmiňovány nedostatky v popisu skutku (zejména ve vztahu k okolnostem zakládajícím zavinění), kdy regionálně bylo poukazováno dokonce až na nekritické šablonovité přebírání popisů skutků z typizovaných vzorů nebo záznamů o zahájení úkonů trestního řízení; specifickou problematiku v této souvislosti nadále představují složitější případy funkčně provázaného jednání více osob, ať již v postavení spolupachatelů či účastníků na trestném činu, jakož i přetrvávající problémy s popisy predikativních trestných činů v případě jednání legalizačního charakteru. Po stránce materiální pak byla četněji akcentována předčasnost zahájení trestního stíhání z důvodu nedostatečně objasněného skutkového stavu a specificky opětovně ve vztahu k případům více současně podezřelých osob. Zcela raritně byly zaznamenány i případy zahájení trestního stíhání přes neudělení souhlasu poškozeného nebo přes překážku věci zahájené (*ne bis in idem*). Upozornit lze též na poznatek KSZ Praha, který v uplynulém roce zaznamenal úspěšné regresní náhrady vůči vyšetřovatelům za škody způsobené nezákonným trestním stíháním v případech, kdy bylo usnesení o zahájení trestního stíhání zrušeno státním zástupcem jako nezákonné. Nadále proto bude nezbytné tuto oblast mapovat i ve vztahu k důvodnosti a správnosti využívání kasačních oprávnění ze strany státních zástupců tak, aby nedocházelo k paušálnímu a ryze formalizovanému konstatování nezákonnosti v případech, kdy je důvodem kasace spíše neodůvodněnost či předčasnost rozhodnutí (v hajitelných limitech volného hodnocení důkazů). Při zachování takového trendu by totiž bylo možné předpokládat obavu policejního orgánů ze samostatného rozhodování a snahu přenášet odpovědnost za zahájení trestního stíhání zcela na státního zástupce prostřednictvím aplikačně systematického vyžadování pokynů či souhlasů se zahájením trestního stíhání, což je praxe nežádoucí a z hlediska koncepce trestního řízení má být předchozí pokyn či souhlas státního zástupce se zahájením trestního stíhání spíše výjimečný.

V rovině vyšetřovacích úkonů představuje nadále významný problém nedostatek znalců v souvislosti s potřebou zkoumání zdravotního a duševního stavu, zejména z odvětví psychiatrie,

psychologie a sexuologie; za kritickou je pak považována situace ve vztahu k dětem. Nedostatečnost a enormní vytíženost znalců se přitom již neprojevuje pouze ve zpracování znaleckých posudků v nepřiměřených několikaměsíčních lhůtách (KSZ v Ústí nad Labem dokonce u některých psychiatrických posudků uvádí dobu převyšující 1 rok). Zaznamenány již byly případy (KSZ v Ostravě), kdy znalci s ohledem na svou zatíženost systémově odmítají přijímat znalecká zadání od orgánů mimo svůj domovský region nebo kdy vyšetření náhradním znalcem z jiného regionu naráží na finanční možnosti vyšetřované osoby, zejména jde-li o dětské oběti z řad sociálně slabších rodin. Aplikační problémy pak byly shledávány v otázkách rozsahu vyšetřovacích úkonů a řádného zajištění jejich provedení. V této souvislosti byl zmíněn výkladový spor s obhájci ohledně materiálního významu vysvětlení podávaného ve stadiu vyšetřování, systémové riziko zmaření výslechu svědka z důvodu nutnosti předchozího včasného vyrozumění obviněného o konání takového úkonů (kdy vyrozumění musí obsahovat konkrétní individualizaci vyslýchané osoby) nebo též nevyužívání efektivních represivních nástrojů při doručování písemností, zajišťování účasti osob u úkonů nebo ověřování tvrzené zdravotní nezpůsobilosti osob, které se úkonu odmítají účastnit.

Vzhledem k opakovaně nastíněné deformaci trestního řízení začíná být stadium vyšetřování pojímáno jako krátký úsek trestního řízení spojený spíše s výslechem obviněného a obligatorními administrativními úkony, což souvisí i s nízkými počty a poměrně úzkým zaměřením přezkumné činnosti podle § 157a TrŘ. U poškozených se námitky zpravidla týkaly odmítnutí přístupu nahlížet do trestního spisu v počáteční fázi vyšetřování a u spisově rozsáhlejších případů majetkové nebo hospodářské kriminality též nepřiměřené délky vyšetřování. U obviněných pak tyto podněty souvisely především s ukončením vyšetřování poté, co policejní orgán zamítl důkazní návrhy nebo požadavky na provedení dalších vyšetřovacích úkonů a věc předložil státnímu zástupci k dalšímu rozhodnutí. MSZ v Praze pak specificky poukázalo i na vyšší poměry obviněných cizinců a námitek týkajících se tlumočení a překladu, zejména vad při poučování podle § 28 odst. 2 TrŘ. Z poznatků nižších státních zastupitelství nicméně vyplývá, že tyto podněty jsou zásadně hodnoceny jako nedůvodné a výsledky přezkumů tak nezakládají poznatky o systémových aplikačních problémech.

Úspěšnost podaných návrhů na vzetí do vazby u osob (výkaznictví, 2021–2025)

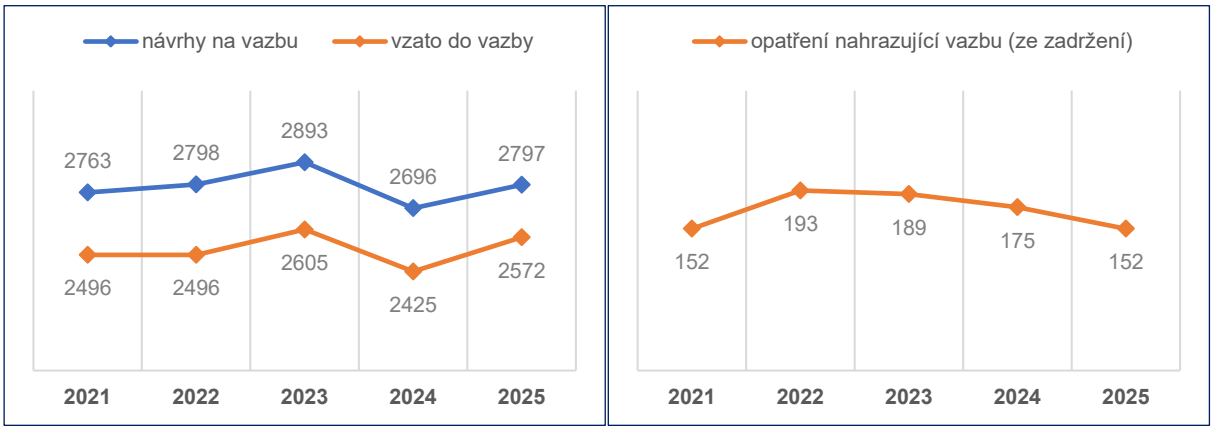

Přestože počty osob vzatých do vazby se v průběhu let 2021 až 2024 významně neměnily a kopírovaly celkové počty trestně stíhaných osob, v roce 2025 byl zachycen mírný meziroční nárůst počtu vazebně stíhaných osob (cca 6,06 %), který neodpovídá zaznamenanému meziročnímu poklesu počtu osob, u nichž došlo k zahájení trestního stíhání (-2,4 %, resp. po očištění od zrušených usnesení o zahájení trestního stíhání -2,9 %). Tento jev je však spíše důsledkem strukturálních změn kriminality a nižšího počtu případů, ve kterých bylo možné vazbu nahradit jinými opatřeními. To vyplývá i ze statistického vyhodnocení míry úspěšnosti

návrhů na vzetí do vazby podaných státními zástupci v přípravném řízení, která v roce 2025 dosahovala úrovně 91,96 % (oproti 89,95 % v roce 2024 a 90,04 % v roce 2023), resp. při zohlednění uložených opatření nahrazujících vazbu u zadržených osob, k nimž je ovšem třeba rovněž důvodné podání formálního návrhu na vzetí do vazby ze strany státního zástupce, úrovně 97,39 % (oproti 96,44 % v roce 2024 a 96,58 % v roce 2023).

Struktura vyřízení vazebně stíhaných osob (výkaznictví, 2021–2025)

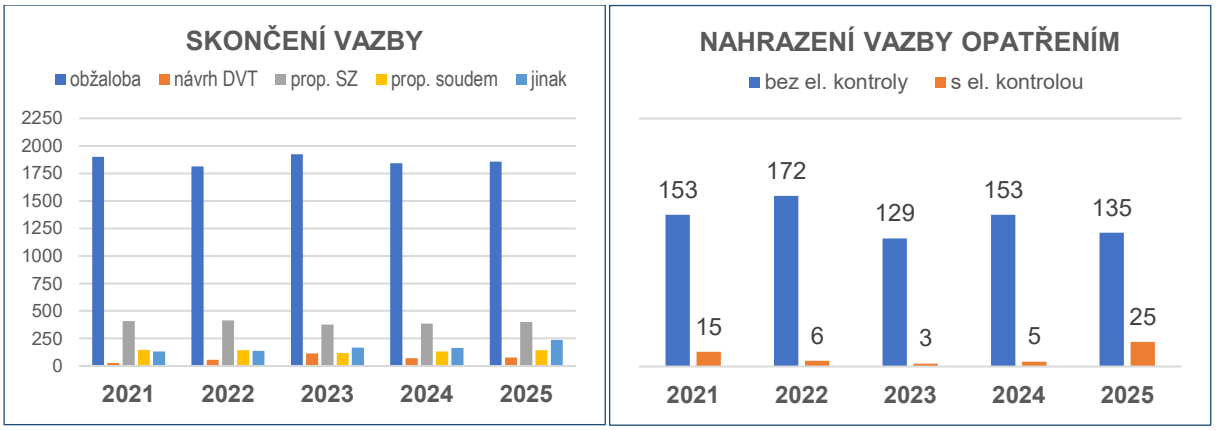

Vazební trestní stíhání je setrvale majoritně ukončeno trváním vazby obviněného spojené s jejím formálním převedením do soudního stadia prostřednictvím podání obžaloby (1 856 osob představujících cca 68,44 % v roce 2025 oproti 1 842 osobám představujícím cca 71,09 % v roce 2024) nebo návrhu na schválení dohody o vině a trestu (77 osob představujících cca 2,84 % v roce 2025 oproti 70 osobám představujícím cca 2,7 % v roce 2024). I poměrové struktury ukončení vazeb v souvislosti s propuštěním obviněného zůstávají ze střednědobého pohledu stabilní, kdy lze především nadále pozitivně hodnotit vlastní aktivitu státního zastupitelství; v roce 2025 tak bylo státním zástupcem propuštěno z vazby 399 osob (oproti 385 osobám v roce 2024), zatímco soudem došlo k propuštění 143 osob (oproti 131 osobám v roce 2024). Sluší se doplnit, že údaje ukazují nadále nejen na účinně vykonávanou průběžnou kontrolu splnění podmínek pro trvání vazby, ale specificky na úrovni OSZ též na vysoký podíl kriminálních recidivistů (u kterých je propuštění z vazby zpravidla spojeno s jejich převedením do výkonu trestu odnětí svobody nařízeného v jiné trestní věci). Shodně s rokem 2024 lze i v roce 2025 vysledovat nízké počty využívání opatření nahrazujících vazbu v přípravném řízení, a to i přes kladně hodnocený meziroční nárůst opatření využívajících elektronickou kontrolu.

V oblasti vazebních trestních stíhání nebyly v uplynulém roce signalizovány systémové či zásadní poznatky. Spíše regionálně státní zástupci naráželi na situace, kdy vazební soud neposkytoval adekvátní součinnost. Zejména při rozsáhlejších realizacích nebo vyšším počtu souběžně zadržených osob je dlouhodobě neudržitelná představa, že by státní zástupce vedle odpovědnosti za kontrolu vazebních důvodů u zadržených osob, volbu operativních taktik zaměřených na zachování účelu trestního řízení nebo nalezení a zajištění mechanismů ochrany společnosti u nebezpečných osob, u kterých však nejsou splněny podmínky pro uvalení vazby, měl ještě odpovídat (tím spíše za využití nezachycené neformální komunikace) za řádné a rychlé převzetí a vyřízení vazebního návrhu soudem. K systémovější diskuzi je pak otázka provádění důkazů ve vazebním zasedání, jde-li o audiovizuální výslech svědka (oběti), u něhož není možné z důvodu stanovených lhůt zajistit pořízení formalizovaného přepisu do listinné (dokumentované) podoby.

Přetrvávajícím problémem tak zůstává především absence výslovného zákonného rámce, který by efektivněji umožňoval řešit situace pachatelů, u nichž je v průběhu jejich trestního stíhání (zpravidla vazebního) znalecky indikována nepříčetnost, ale současně též je jeho pobyt na svobodě bezprostředně nebezpečný. Státní zastupitelství usilují o to, aby u takového pachatele došlo před propuštěním z vazby nebo zastavením trestního stíhání k zajištění jeho hospitalizace v psychiatrické nemocnici bez jeho souhlasu postupem podle § 38 odst. 1 písm. b) zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů, s tím, že eskortu z vazby v takovém případě zajišťuje Vězeňská služba ČR. Přestože je takový postup žádoucí a proporcionální, nemá výslovnou legislativní oporu.

Struktura vybraných vyřízení osob ve vyšetřování (výkaznictví, 2021–2025)

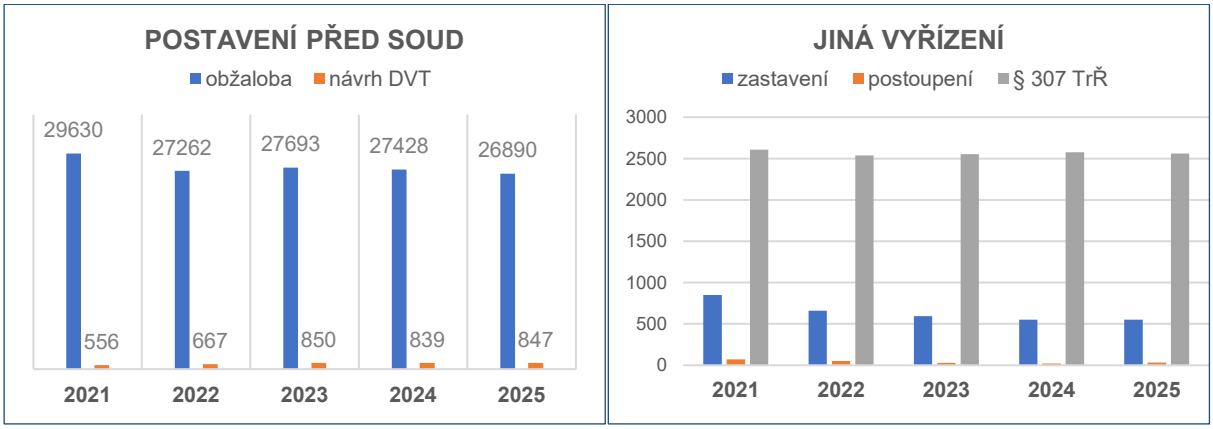

Zásadní vývojové trendy nebyly zaznamenány ani v oblasti počtu a struktury vyřízení vyšetřování. Zcela majoritní zůstává podání obžaloby, jímž bylo v roce 2025 vyřízeno 26 890 osob (oproti 27 428 osobám v roce 2024); při odečtení osob vyřízených odložením podle § 159a odst. 2, 3 nebo 4 TrŘ v prověřování (statisticky ovšem vykazovaných v rámci rejstříku pro vyšetřování) tak tento způsob vyřízení připadal na cca 78,08 % osob (oproti 78,89 % v roce 2024). Pokud se týká návrhů na schválení dohody o vině a trestu coby druhé alternativy postavení obviněné osoby před soud, lze v období od roku 2023 až 2025 hovořit o stabilizovaných nominálních počtech osob pohybujících se na úrovni cca 2,4 %. Konstatovat lze i zachování poklesového trendu v počtu osob, u nichž došlo k zastavení trestního stíhání (§ 172 TrŘ) nebo postoupení věci k projednání jinému orgánu (§ 171 TrŘ). V této oblasti výkonu trestní působnosti přitom lze opětovně kladně hodnotit pokles počtu nezákonných usnesení státních zástupců, u nichž byl nejvyšší státní zástupce nucen využít svého kasačního oprávnění podle § 174a TrŘ. V roce 2025 bylo takové usnesení zrušeno ve vztahu k 13 osobám z celkových 658 přezkoumaných (1,98 %); pro srovnání, v roce 2024 se jednalo o zrušení usnesení ve vztahu k 19 z 657 osob (2,89 %), v roce 2023 ve vztahu k 28 ze 712 osob (3,93 %).

Vývojové trendy nebyly meziročně zaznamenány ani v počtu či struktuře věcí, které státní zástupci vrátili policejním orgánům k doplnění podle § 174 odst. 2 písm. d) TrŘ. Důvody tohoto postupu zůstaly rovněž zachovány, kdy se nadále jednalo majoritně o procesní pochybení při seznamování oprávněných osob s výsledky vyšetřování (nedodržení lhůt, nepředložení celého spisu včetně příloh, opomenutí některé oprávněné osoby) nebo při kompletaci spisového materiálu (např. absence poučení či souhlasu některého z poškozených u rozsáhlých spisů nebo absence poučení u cizinců). Jinak byla z poznatků nižších státních zastupitelství signalizována spíše ojedinělost postupu s poukazy na individuální nedostatky vycházející z konkrétních případů. V obecnější míře lze sumarizovat, že policejní orgány v zásadě ukončují vyšetřování při dostatečném objasnění skutku a jeho pachatele, kdy absentující důkazy se vztahují spíše k dalším řešeným otázkám. Plošněji tak bylo zmiňováno vyžadování znaleckých posudků,

především z odvětví psychiatrie nebo sexuologie, a to nejen ve vztahu k možné nepříčetnosti obviněného, ale též ve vztahu k vhodnosti ukládání ochranného léčení, neprovedené finanční šetření pro účely vyhodnocení možnosti ukládat peněžitý trest nebo jiný majetkový postih, jakož i požadavky na doplnění dokazování ve vztahu k následkům a újmám na straně poškozených, které mohly být rozhodující pro přiznání nároků v rámci adhezních řízení. Spíše ojediněle pak bylo reagováno na závažné procesní vady spojené s porušením práv na nutnou obhajobu či jiné procesní zastoupení (zákonný zmocněnec, opatrovník) či absence důkazů k výši škody coby obligatorního znaku skutkové podstaty daného trestného činu. I v této oblasti však platí, že důvody postupu dle § 174 odst. 2 písm. d) TrŘ souvisí především s administrativně-procesní stránkou trestního řízení, přičemž se jedná o důvody každoročně signalizované, u nichž se projevují nedostatečné personální kapacity vyšetřovatelů, jejich zatížení a jejich vysoká fluktuace. Při absenci zkušenějších vyšetřovatelů, kteří by alespoň v těchto základních oblastech mohli působit jako mentoři a administrativní koordinátoři a předávat své zkušenosti mladším kolegům, proto opětovně tuto úlohu přebírá státní zastupitelství.

1.5. Poznatky ke zkrácenému přípravnému řízení

Zkrácené přípravné řízení představuje rychlejší a procesně zjednodušené řízení oproti klasickému vyšetřování, přičemž podmínky jeho konání vychází z ustanovení § 179a a § 179f TrŘ, kdy lze z materiálního hlediska především akcentovat nižší společenskou závažnost trestného činu, skutkovou a důkazní jednoduchost případu a související znalost pachatele, což umožňuje ukončit přípravné řízení v krátkých lhůtách 14 dní od sdělení podezření (§ 179b odst. 4 TrŘ), resp. prodloužených lhůtách 24 dní nebo 44 dní (§ 179f odst. 2 písm. a/ TrŘ), resp. v řádech několika týdnů od zahájení trestního řízení;[7] z poznatků nižších státních zastupitelství však vyplývá převládající nejednotnost soudní praxe při posuzování přípustnosti celkové délky prověřování, která se pohybuje od 2 do 6 měsíců.

Zkrácené přípravné řízení je doménou OSZ, na jejichž úrovni bylo v roce 2025 zkrácené přípravné řízené nově zahájeno proti 39 516 podezřelým osobám, resp. proti dalším 408 osobám bylo zkrácené přípravné řízení zahájeno po úpravě iniciačního sdělení podezření opětovně – tzv. obživnuto (oproti 40 080 zahájeným osobám, resp. 368 obživlým v roce 2024). Pro srovnání je možné uvést, že na úrovni KSZ bylo v roce 2025 zkrácené přípravné řízení nově zahájeno proti 10 podezřelým osobám a u 1 osoby došlo k obživnutí věci (oproti 8 nově zahájeným a 1 obživlé osobě v roce 2024). Na úrovních OSZ i KSZ se přitom jedná zásadně o osoby fyzické, když výskyt právnických osob je zcela ojedinělý (viz tabulky č. II/1.5a a č. III/1.5b).

Ani ve skladbě trestné činnosti řešené v rámci zkráceného přípravného řízení nedochází k vývojovým trendům, když mezi statisticky nejčetnější trestné činy řešené formou zkráceného přípravného řízení převládala krádež dle § 205 TrZ (10 613 fyzických osob), ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 TrZ (8 880 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání dle § 337 TrZ (7 676 osob), a v menší míře pak výtržnictví dle § 358 TrZ (2 236 osob), poškození cizí věci dle § 228 TrZ (1 672 osob) nebo porušování domovní svobody podle § 178 TrZ (1 588 osob). Nadále tak lze predikovat zastoupení krádeží v obchodech, řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky nebo přes uložený trest nebo správní sankci zákazu činnosti, které jsou prakticky spojeny se zadržením pachatele při páchání trestného činu a v menší míře typově ještě o sprejerství či situační konflikty spojené s násilím, poškozováním majetku či vstupem do obydlí, u nichž rovněž v nemalé míře dochází ke zjištění nebo též

[7] Viz též stanovisko trestněprávního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014, publikovaného pod č. 52/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní.

zadržení pachatele přivolanou hlídkou PČR. I v roce 2025 pak byla zaznamenána některá regionální specifika vyvolaná skladbou obyvatelstva, když například na území hlavního města Prahy byly opětovně zaznamenány nárůsty trestného činu padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 TrZ, především v souvislosti s padělám legalizačních doložek předkládaných při pobytové agendě státních příslušníků Ukrajiny, ale též trestná činnost související s migrací státních příslušníků Syrské arabské republiky nebo Afghánské islámské republiky.

Vybraná vyřízení osob ve zkráceném přípravném řízení (výkaznictví, 2021–2025)

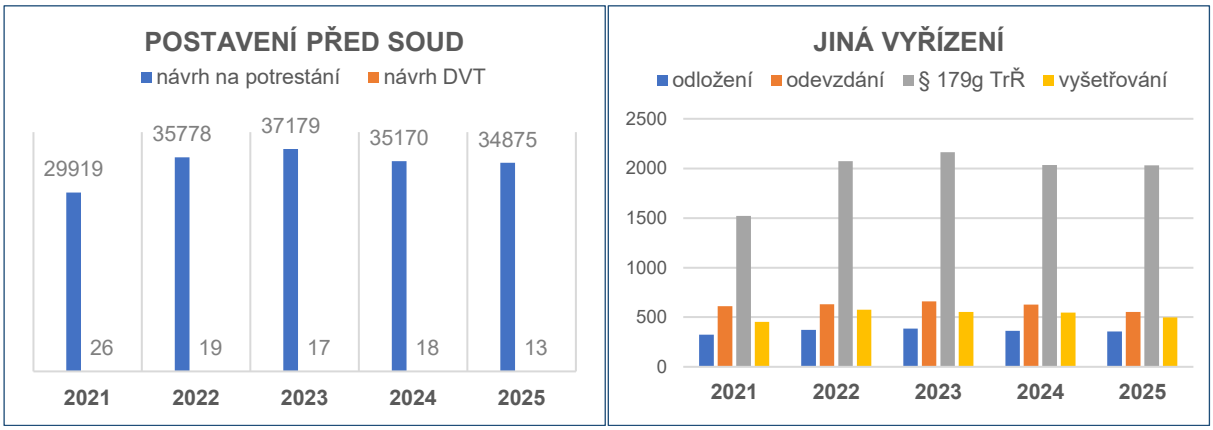

Z hlediska struktury vyřízení je zkrácené přípravné řízení stabilně a zásadně ukončeno podáním návrhu na potrestání; v roce 2025 došlo takto k vyřízení 34 875 z 40 022 osob vyřízených ve zkráceném přípravném řízení, cca 87,14 % (oproti 35 170 z 40 349 osob v roce 2024, cca 87,16 %). Druhý nejčetnější způsob vyřízení v podobě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání podle § 179g TrŘ v roce 2025 připadal na 2 032 osob, cca 5,08 % (oproti 2 034 osobám v roce 2024; 5,04 %). Tyto poměry lze přitom označit dlouhodobě za neměnné v celé struktuře vyřízení, zejména s přihlédnutím ke stabilním poměrům osob, u kterých docházelo k převodu do standardního vyšetřování – v roce 2025 se jednalo o 499 vykázaných osob, cca 1,25 % (oproti 546 osobám vykázaným v roce 2024; cca 1,35 %).

Vzhledem k typovosti majoritně zastoupených trestných činů a odpovídajících důkazních prostředků neuváděla nižší státní zastupitelství poznatky k systémovým nedostatkům. Ke zrušení sdělení podezření ve zkráceném přípravném řízení podle § 174 odst. 2 písm. e) TrZ docházelo především u případů netypových, zpravidla pro předčasnost a nutnost obstarání dalších dostupných důkazů (např. nedostatečné zjištění způsobené škody). Spíše výjimečně se bylo možné setkat s případy chybné právní kvalifikace spojené se závěrem, že skutek není trestným činem, řídčeji naopak se závěrem o založení nutné obhajoby či nesplnění podmínek pro konání zkráceného přípravného řízení.

Shodně nebyly systémové nedostatky zaznamenány ani v případech převedení věci z formy zkráceného přípravného řízení na klasickou formu vyšetřování. Z různorodých individuálních důvodů, jimiž nižší státní zastupitelství takové postupy odůvodňovala, lze paušálněji zmínit pouze četnější případy pochybností o duševním stavu a příčetnosti podezřelého doprovázené nutností zpracování znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie nebo určité regionálně dovozované překročení nejvyšší přístupné doby prověřování.

1.6. Využívání odklonů trestního řízení

Podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání u osob (výkaznictví, 2021–2025)

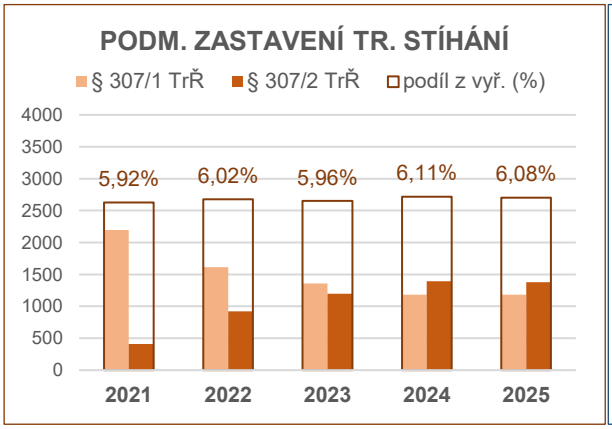

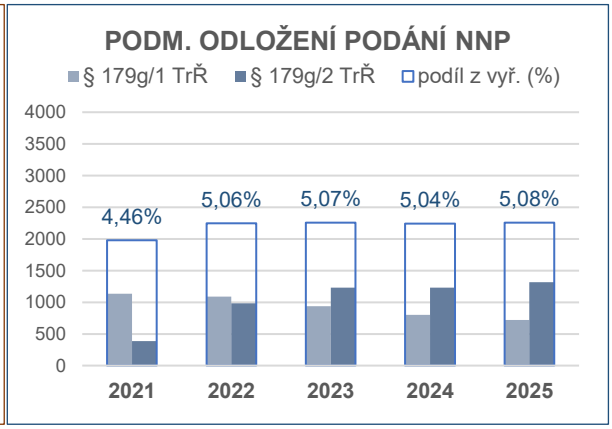

V oblasti využívání **podmíněného zastavení trestního stíhání** (§ 307 TrŘ) a ekvivalentní formy odklonu ve zkráceném přípravném řízení v podobě **podmíněného odložení podání návrhu na potrestání** (§ 179g TrŘ) nebyly v meziročním porovnání zaznamenány žádné významné změny, a lze tak pozitivně hodnotit jak stabilizované počty využívání těchto odklonů v celkové struktuře vyřízení osob trestně stíhaných nebo řešených v rámci zkráceného přípravného trestního řízení, tak především potvrzený trend vyššího poměrného využívání tzv. kvalifikovaných odklonů podle § 307 odst. 2 TrŘ nebo § 179g odst. 2 TrŘ, které jsou spojeny s povinným složením částky na určený účet sloužící pro oběti trestných činů nebo závazkem obviněného (podezřelého) zdržet se po dobu trvání zkušební doby určité činnosti (typicky zákazu řízení motorových vozidel); v případě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání lze v roce 2025 naopak hovořit o dalším nepatrném nárůstu poměru ve prospěch kvalifikované varianty (§ 179g odst. 2 TrŘ).

I z hlediska zákonných podmínek, které omezují využití těchto institutů na doznané přečiny (§ 14 odst. 2 TrZ) zůstávají tyto odklony doménou OSZ, když na této úrovni došlo ve sledovaném období k podmíněnému zastavení trestního stíhání 2 516 osob, což představovalo cca 6,38 % osob vyřízených ve vyšetřování (oproti 2 489 osob představujícím cca 6,31 % vyřízení v roce 2024) a k podmíněnému odložení podání návrhu na potrestání 2 029 osob, což představovalo cca 5,07 % z osob vyřízených v rámci zkráceného přípravného řízení (oproti 2 032 osobám představujícím cca 5,04 % vyřízení v roce 2024). Z pohledu statistických údajů se však sluší upozornit na nadprůměrné hodnoty vykazované u OSZ v rámci Jihomoravského kraje, které dosahovaly úrovní 9,36 % u podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ) a 10,43 % u podmíněného odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g TrŘ); v podrobnostech srov. též tabulku č. III/1.6a.

Naopak na úrovni KSZ lze ze střednědobého pohledu vázat výskyt podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ) na úzkou množinu individuálních případů, zpravidla skupinových věcí, kdy je tento postup volen ve vztahu k osobám řešeným pro bagatelní přečiny nebo účastenství ve společném řízení s hlavními pachateli jinak zde projednávaných závažných trestných činů. V roce 2025 tak byl tento druh odklonu vykázán u 44 osob (cca 1,69 % z vyřízených osob ve vyšetřování), který lze hodnotit jako významný meziroční pokles oproti hladinám dosahovaným v roce 2024 (85 osob, cca 3,5 %) a 2023 (81 osob, cca 3,28 %). Z regionálního pohledu lze pak především poukázat na významný meziroční pokles u KSZ v Ústí nad Labem, u něhož bylo takto vyřízeno 8 osob (2,22 %) oproti 26 osobám v roce 2024

(5,33 %) a 31 osobám v roce 2023 (8,83 %). I v případě KSZ v Brně lze pak poukázat na nepatrně vyšší podíly využití podmíněného zastavení trestního stíhání (2,77 % v roce 2025, 5,72 % v roce 2024) ve srovnání s jinými KSZ. Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání pak bylo na úrovni KSZ v roce 2025 vykázáno pouze u 3 osob (v roce 2024 u 2 osob), kdy se vždy jednalo o kvalifikovaný odklon ve smyslu § 179g odst. 2 TrŘ; v podrobnostech srov. též tabulku č. III/1.6b.

Na úrovni VSZ dochází vzhledem k vymezené působnosti k využívání odklonů nadále zcela ojediněle. Ve sledovaném období nebylo podmíněné zastavení trestního stíhání zaznamenáno u žádné osoby, zatímco v roce 2023 se jednalo toliko o 1 osobu (VSZ v Olomouci) a v roce 2023 shodně o 1 osobu (VSZ v Praze); ve všech případech se jednalo o kvalifikovanou alternativu ve smyslu § 307 odst. 2 TrŘ. Rok 2022 s vykázanými 21 osobami lze tak považovat ve střednědobém pohledu za zcela výjimečný.

Podíly osob s povinným složením částky na účet pro oběti trestných činů (přehledy SLT, 2023–2025)

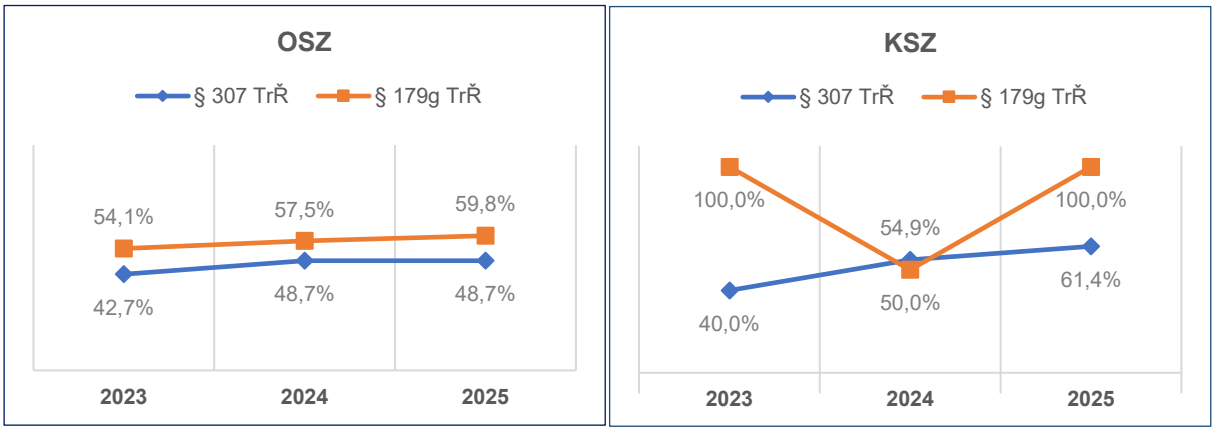

V případě kvalifikovaných odklonů trestního řízení byl v letech 2023 až 2025 zaznamenán i růstový trend podílu osob, u kterých byl odklon spojen s jejich povinností složit částku na účet určený na pomoc obětem trestné činnosti ve smyslu § 307 odst. 2 písm. b) a § 179g odst. 2 písm. b) TrŘ. Lze přitom doplnit, že u podmíněného zastavení trestního stíhání (§ 307 TrŘ) docházelo vedle nepatrného nárůstu průměrného republikového podílu i ke sjednocování a snižování vykazovaných regionálních rozdílů, když se v roce 2023 tyto poměry pohybovaly od 18,9 % (Severočeský kraj) do 69,1 % (Středočeský kraj), zatímco v letech 2025 od 30,3 % (Severočeský kraj) do 65,4 % (Jihočeský kraj). Naproti tomu v případě podmíněného odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g TrŘ) se tyto poměry v roce 2023 pohybovaly od 29,6 % (Severočeský kraj) do 84,7 % (Středočeský kraj) a v roce 2025 od 30,3 % (Severočeský kraj) do 83,3 % (Západočeský kraj), kdy jsou nadále patrné a stabilní významné regionální rozdíly. KSZ v Ústí nad Labem v dané souvislosti zdůraznilo i význam přístupu vedoucích státních zástupců, když v roce 2025 zaznamenalo zvýšení četnosti odklonů a zlepšení spolupráce s PMS po změně okresního státního zástupce. NSZ nicméně v této oblasti bude nadále analyzovat trendy a příčiny regionálních rozdílů a bude nadále usilovat o sjednocování politik využívání těchto institutů.

Nižší státní zastupitelství uvádí, že podmíněné zastavení trestního stíhání a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání je nadále dominantní pro oblast trestné činnosti v dopravě, a to především u přečinů těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 147 TrZ) a ublížení na zdraví z nedbalosti (§ 148 TrZ) při způsobených dopravních nehodách, ale též u trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 TrZ, byť v citelnější výši. Podmínkami

jsou obecně na všech regionálních úrovních, že činu se dopustí osoba doposud netrestaná a nesankcionovaná za jiné dopravní přestupky, která přijímá dostatečná opatření k náhradě způsobené škody, což je u této trestné činnosti splněno v důsledku zákonného pojistného krytí. V odůvodněných případech a u úmyslného ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TrZ je již v praxi zásadně přistupováno k vyžadování závazku zdržet se ve zkušební době řízení motorových vozidel, což často brání vyřízení věci těmito formami odklonu, když obvinění (podezřelí) takový závazek odmítají přijmout s kalkulací, že soud jim trest zákazu činnosti neuloží. Lze uzavřít, že nejméně na úseku kriminality v dopravě dochází k postupnému systematickému sbližování regionální praxe, byť byly v roce 2025 zaznamenány problémy s nedostatečnou individualizací délky stanovené zkušební doby. Spíše v menší míře se pak podmíněná zastavení trestního stíhání a podmíněná odložení návrhu na potrestání uplatňují u jiných oblastí bagatelní kriminality, především u výtržností (§ 358 TrZ), drobných majetkových deliktů (§ 209 TrZ, § 228 TrZ) či méně závažných drogových činů (§ 283, § 284 TrZ), kdy je však použití odklonu komplikováno tím, že pachatelé jsou často nezaměstnaní a nemajetní, popř. se jedná o recidivisty či jinak kriminálně závadové osoby. Pozitivně lze hodnotit i zachycené trendy využívání odklonů v případě mladistvých pachatelů, u kterých je kvalifikovaná forma spočívající v povinnosti složit částku na účet určený na pomoc obětem trestné činnosti – s ohledem na objektivní absenci jejich pracovních výdělků – nahrazována dohledem probačního úředníka nebo též výchovnou povinností dle § 18 odst. 1 ZSVM (např. podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku).

Narovnáním bylo opětovně vyřízeno zanedbatelné množství případů. Ve vyšetřování podle § 309 TrŘ se jednalo o 30 osob (oproti 37 osobám v roce 2024 a 39 osobám v roce 2023), zatímco ve zkráceném přípravném řízení byly narovnáním vyřízeny pouze 4 osoby (oproti 5 osobám v roce 2024 a 9 osobám v roce 2023). Důvodem nízkého výskytu narovnání je jednoznačná preference institutů podle § 307 a § 179g TrŘ státními zástupci v přípravném řízení trestním a dále pak v menším počtu případů institutu dohody o vině a trestu podle § 175a TrŘ. Stále tak platí, že v existující podobě se narovnání využívá sporadicky, a nezmění-li se jeho úprava, zřejmě tomu tak zůstane i do budoucna.

1.7. Poznatky k využívání dohod o vině a trestu

V úvodu je třeba upozornit, že novelizací provedenou zákonem č. 333/2020 Sb. došlo s účinností od 1. 10. 2020 k rozšíření možnosti uzavírat dohody o vině a trestu též ve stadiu řízení před soudem. V případě návrhů na schválení dohody o vině a trestu vykazovaných státními zastupitelstvími ve vlastním výkaznictví se však jedná výhradně o dohody uzavřené v rámci přípravného trestního řízení, kdy u těchto lze sledovat v posledních třech letech stabilní četnost výskytu. V roce 2025 bylo podání návrhu na schválení takové dohody vykázáno vůči 780 fyzickým a 24 právnickým osobám, což odpovídá 775 fyzickým a 46 právnickým osobám vykázaným v roce 2024 (srovnatelně lze hovořit o zachování úrovní při porovnání údajů z přehledů SLT).

Počty osob, vůči kterým byl podán návrh na schválení dohody o vině a trestu uzavřené v přípravném trestním řízení (2021–2025)

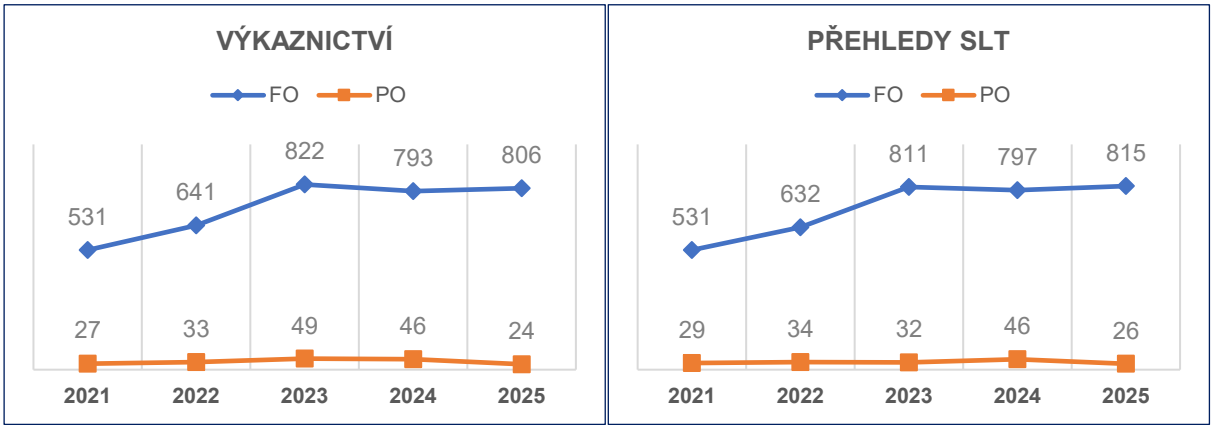

Nadále platí, že zcela majoritní jsou u tohoto způsobu vyřízení zastoupeny dohody uzavírané s fyzickými osobami ve vyšetřování (793 dle výkaznictví, resp. 802 dle přehledu SLT), když využití ve zkráceném přípravném řízení je u fyzických osob ojedinělé (13 dle výkaznictví i přehledů SLT); u fyzických osob tak představuje dohoda o vině a trestu nadále nepatrný cca 1% podíl ze všech fyzických osob vyřízených v roce 2025. Zajímavým se však jeví podílový poměr zastoupení tohoto způsobu vyřízení u právnických osob, když v roce 2025 byl návrh na schválení dohody o vině a trestu vykázán vůči 24 z celkově vyřízených 365 právnických osob, tedy v poměru cca 6,6 %.

Z poznatků nižších státních zastupitelství se podává vyšší míra uzavírání dohod v případech rozsáhlé daňové a hospodářské kriminality, kde jsou dohody zpravidla vhodně uzavírány již v počátcích přípravného trestního řízení a kde se daří vhodně nahrazovat hrozící nepodmíněný trest odnětí svobody alternativními (avšak z hlediska dopadu nadále citelnými) peněžitými tresty nebo majetkovými postihy. Vyšší poměr využívání dohod o vině a trestu byl dále zaznamenán u drogové trestné činnosti, u níž je efektivita a usnadnění dokazování, založeného na výsleších často nedostupných a závadových odběratelů, jednoznačná. V menší míře byly dohody zachyceny i v případech dopravních nehod s následkem smrti, násilné a mravnostní trestné činnosti (např. znásilnění, kuplířství) a v ojedinělých případech i u stíhání bývalých příslušníků StB za zločiny komunismu. Významnou roli hrají rovněž u spolupachatelů či účastníků s dílčím podílem na celkové objasněné kriminalitě vzhledem k jejich důkaznímu potenciálu. V této oblasti byly v uplynulém roce akcentovány aplikační dopady rozsudku ESLP ze dne 25. 11. 2021 ve věci Mucha proti Slovensku, stížnost č. 63703/19, kdy ze strany soudů byly opakovaně zaznamenány požadavky na precizaci popisu skutku v rámci uzavřených dohod.

KSZ v Brně však současně upozornilo, že v některých případech soudci nalézacích soudů formulují požadavky, které podle názoru státních zástupců překračují i nároky citované judikatury, kdy byla v rámci popisů skutků uzavřených dohod o vině a trestu vyžadována úplná anonymizace údajů spolupachatelů a účastníků na trestní činnosti, včetně jejich označování pouze iniciálami nebo jejich rolí v trestné činnosti (např. organizátor, osoba zajišťující bílé koně, *profit taker*), což posléze může vést ke značné nepřehlednosti různých popisů skutků v různých oficiálních dokumentech, týkajících se však ve skutečnosti jednoho shodného případu organizované trestné činnosti.

Uzavírání dohod o vině a trestu je v některých případech výrazně omezeno nebo vyloučeno v důsledku objektivní administrativní náročnosti. To platí nadále pro skutkově rozsáhlé trestné

činy distančního charakteru (podvody) s enormními počty poškozených bydlících či usídlených po celém území České republiky nebo též v zahraničí, dále uzavírání dohod za účasti poškozených s obviněnými ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody, ale též uzavírání dohod s cizími státními příslušníky neovládajícími český jazyk. Nadále platí, že státní zastupitelství by ocenila vyšší míru inciativy ze strany obviněných v počátečních fázích trestního řízení, neboť taková iniciativa se i v roce 2025 u obviněných objevovala typicky až po seznámení se s výsledky vyšetřování. Na straně druhé je však pravdou, že pokud je v podmínkách České republiky možnost uzavření dohody vázána na určitou dosaženou kvalitu důkazního stavu (když dohoda nemůže nahrazovat nedostatky v důkazní situaci), může být určení časového okamžiku vhodného pro uzavření dohody značně individuální, což nevytváří podmínky pro koncepční přístup. V oblasti uzavírání dohod o vině a trestu současně nadále panuje vysoká regionální roztříštěnost, kdy u některých OSZ a soudů byla zaznamenána až systémová snaha upřednostňovat administrativně jednodušší sjednávání dohody až v řízení před soudem nebo dohodu suplovat institutem prohlášení viny.

2. Soudní stadium trestního řízení – nalézací řízení

2.1. Vrácení věci státnímu zástupci k došetření a odmítnutí návrhu na potrestání

Instituty vrácení věci k došetření (§ 188 odst. 1 písm. e/ TrŘ) pro formu vyšetřování a odmítnutí návrhu na potrestání (§ 314c odst. 1 písm. c/ TrŘ) lze považovat za přímý indikátor kvality přípravného trestního řízení a výkonu dozoru státního zástupce nad zachováváním jeho zákonnosti, neboť jejich prostřednictvím soud – bez argumentu důkazních změn – reflektuje závažné nedostatky nebo neodstranitelné procesní vady přípravného trestního řízení.

Poměry vrácení věci k došetření a odmítnutí návrhu na potrestání z celkově soudně vyřízených (výkaznictví, 2021–2025)

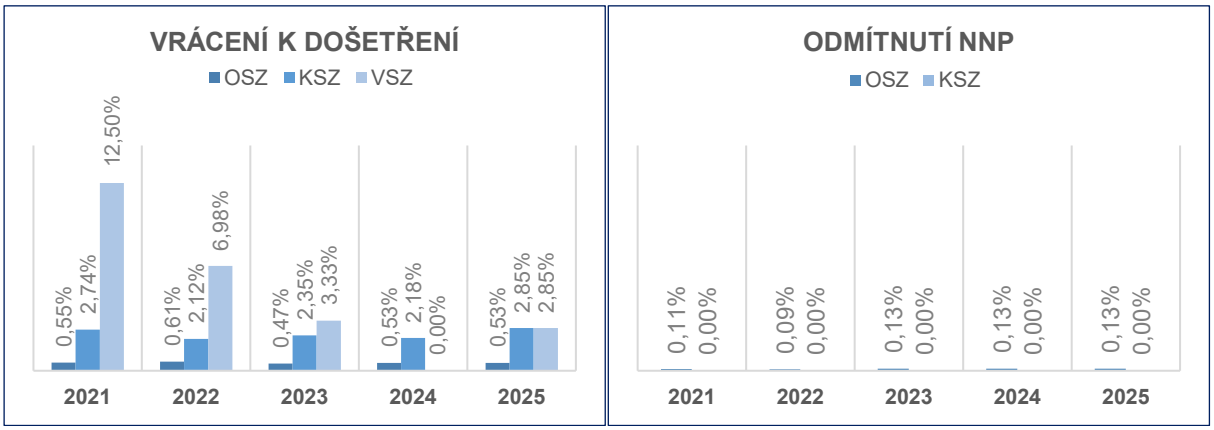

Na úrovni OSZ (podrobněji tabulka č. II/2.1a) bylo vráceno soudem k došetření celkem 117 věcí (oproti 134 věcem v roce 2024), z toho ovšem pouze 54 vrácení věcí k došetření bylo vykázáno jako pravomocných (72 věcí v roce 2024). Převládajícím byl postup podle § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ, uplatňovaný v tzv. senátních věcech v rámci předběžného projednání obžaloby, v počtu 63 věcí, z toho 25 pravomocných (oproti 72 věcem, z toho 40 pravomocných, v roce 2024) a samosoudcovský ekvivalent postupu podle § 314c odst. 1 písm. a) TrŘ v počtu 29 věcí, z toho 19 pravomocných (oproti 20 věcem, z toho 13 pravomocných, v roce 2023). K pravomocnému odmítnutí návrhu na potrestání pak došlo ve 44 věcech (oproti 43 věcem v roce 2024). Na úrovni KSZ (podrobněji tabulka č. III/2.1b) bylo soudem vráceno státnímu zástupci k došetření celkem 25 věcí, z toho 11 pravomocně (oproti 18 věcem, z toho 7 pravomocně v roce 2024) s majoritním zastoupením postupu podle § 188 odst. 1 písm. e) TrŘ v celkem 19 věcech, z toho 9 pravomocných (oproti 12 věcem, z toho 2 pravomocných, v roce

2024); k vrácení věci podle § 314c odst. 1 písm. a) TrŘ na této úrovni nedochází, což je dáno i nižším podílem věcí rozhodovaných samosoudcem. U VSZ se pak v roce 2025 jednalo celkem o 4 věci, z toho 3 pravomocné (oproti 1 pravomocné věci v roce 2024). Údaje o počtu pravomocných rozhodnutí však vychází vždy ze stavu k 31. 12. daného kalendářního roku, což způsobuje jejich statistické zkreslení.

Z hlediska důvodů, které soudy vedly k rozhodnutí o vrácení věci k došetření, nebyly zaznamenány systémové či paušální poznatky, a to i vzhledem k ojedinělým výskytům. Akcentováno bylo nicméně vyšší zastoupení případů, kdy soudy shledávaly nedostatečně vyjádřenou subjektivní stránku trestného činu v popisu skutku nebo věci s pochybnostmi o splnění podmínek nutné obhajoby (ať již z důvodu shledávané přísnější právní kvalifikace nebo též pro pochybnosti o duševním stavu obviněného a jeho schopnosti náležitě se hájit s doplněným požadavkem na přibrání znalce k posouzení těchto otázek). Ze strany nižších státních zastupitelství však bylo současně poukázáno na významné zastoupení věcí, ve kterých je státní zástupce úspěšný se stížností podanou proti rozhodnutí o vrácení věci k došetření. KSZ v Brně tak poukázalo na odvolacím soudem revidované názory prvostupňového soudu o důkazní nepřípustnosti znaleckého posudku zpracovaného v jiné trestní věci nebo o nutnosti vrácení věci do přípravného řízení z důvodu, že se obžalovaný v hlavním líčení doznal a usvědčil další spolupachatele. KSZ v Českých Budějovicích uvedlo případ úspěšné stížnosti směřující proti závěru o pochybnosti o příčetnosti obviněného. KSZ v Ústí nad Labem podotklo, že k vrácení věci k došetření došlo v roce 2025 na krajské úrovni celkem ve 4 případech, z čehož 3 případy se týkaly dokonce shodného soudce, kdy proti všem rozhodnutím soudu byly státním zástupcem podány úspěšné stížnosti. I tyto poznatky nasvědčují již prezentovanému závěru o postupné deformaci trestního řízení a odlišném chápání funkce přípravného trestního řízení ze strany některých soudců nalézacích soudů. Posilování ryze formálně pojatých konsensuálních způsobů vyřízení trestního řízení totiž může vyvolávat chybnou představu, že výsledky přípravného trestního řízení musí vytvářet jasný, určitý a silný důkazní stav pro odsouzení obviněného v rámci ryze formálního soudního stadia řízení, ideálně na podkladě trestního příkazu, uzavřené dohody nebo v souvislosti s prohlášením viny obviněného, aniž by bylo třeba vyhledané důkazy materiálně provádět nebo je hodnotit.

Ani v případě odmítnutí návrhů na potrestání nebyly ze strany nižších státních zastupitelství signalizovány systémové poznatky. Lze však akcentovat, že oproti roku 2024 byla zaznamenána zhoršená předvídatelnost praktické aplikace závěrů stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. Tpjn 303/2014, publikovaného pod č. 52/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, kdy panovala mezi soudy regionální nejednotnost při posuzování otázky nejvyšší přípustné doby trvání přípravného trestního řízení (včetně stadia prověřování); tato u některých soudů nesměla překročit celkovou dobu 3 měsíců, naopak u některých soudů byla akceptována i doba 6 měsíců. I v těchto případech byly signalizovány případy úspěšných stížností státních zástupců, když rozdílný názor na tuto otázku panoval mezi soudem prvostupňovým a odvolacím.

2.2. Poznatky k činnosti státních zástupců v nalézacím řízení

Nižší státní zastupitelství opakovaně signalizovala problémy s délkami trestních řízení v jeho soudním stadiu, kdy i samotné hlavní líčení bývá nařizováno ve značných časových odstupech od podání obžaloby, je často odročováno a po vynesení rozsudku trvá i vypracování písemného vyhotovení rozsudku. Tento jev je signifikantní u rozsáhlých majetkových a hospodářských případů a má za následek zvyšování celkové délky řízení, která se projevuje i v systematickém zmírňování ukládaných trestních postihů s odkazem na značný časový odstup pravomocného odsouzení (zpravidla v rámci odvolacího řízení) od spáchání skutku. Ne ve všech případech

považuje státní zastupitelství taková zmírnění za adekvátní, kdy lze nadále argumentovat, že zmírnění trestu by nemělo být vázáno na délku trestního řízení nebo odstup od spáchání trestného činu bez dalšího, ale mělo by vždy vycházet z kritické úvahy, nakolik doba řízení překročila rozumný (objektivní) časový rámec daný skutkovou a právní složitostí daného případu a nakolik k takovému překročení přispělo i chování obviněného vybočující z mezí legitimního uplatňování obhajoby.

V daném směru lze poukázat, že i dokazování v rámci soudního stadia trestního řízení často tenduje k přílišné formalizaci, která umožňuje vznášet i zcela účelové požadavky na provádění dokazování v rozsahu přesahujícím jeho smysl a účel (např. doslovné čtení veškerého obsahu listin podle § 213 odst. 2 TrŘ, přehrávání všech kamerových záznamů nebo záznamů odposlechů v celé jejich délce včetně obsahu zcela nezájmového; až absurdní se pak jeví přehrávání cizojazyčných záznamů v nepřítomnosti obžalovaných cizinců). V takových případech pak dochází ke zbytnému formalizovanému provádění (ne)důkazu, které řízení prodlužuje a řádný chod hlavního líčení v podstatě blokuje, současně při poměrně vysoké finanční nákladnosti na přítomnost soudce, státního zástupce, obhájce nebo též soudního tlumočníka. Nezbývá než apelovat, aby soudci důsledně kriticky hodnotili předpokládaný přínos navrhovaného důkazu a popřípadě tvrzení přínosu vyžadovali po účastnících trestního řízení (včetně státních zástupců). Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že v soudní praxi se nadále vyskytuje problém s nepochopením významu vyjádření se k důkazu po jeho provedení, kdy je prostor namísto obžalovaným nesprávně poskytován jejich obhájcům a bývá zneužíván, v jediném řízení pak i opakovaně u každého důkazu, k prezentaci komplexních obhajovacích tezí (materiálně v rovině závěrečné řeči) bez vazby na aktuálně provedený důkaz.

Nadále problematickou oblast představují úřední záznamy o podaných vysvětleních podle § 158 odst. 6 TrŘ, jejichž důkazní použitelnost v hlavním líčení je formálně odvislá od souhlasu státního zástupce a obžalovaného (§ 211 odst. 6 TrŘ), avšak v případech konsensuálního rozhodování soudů (trestní příkaz, dohoda o vině a trestu, prohlášení viny) představují materiálně zcela standardní pramen důkazu jako protokolární svědecké výslechy. Státní zástupci přitom nemohou v průběhu přípravného trestního řízení průběh potenciálního hlavního líčení předem odhadovat. Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že v řadě případů dochází ke změně stanoviska a obhajoby obviněného až v návaznosti na výsledky vyšetřování, které jsou důkazně a právně vyhodnoceny státním zástupcem v rámci podané obžaloby či v reakci na podaný návrh na potrestání. I přesto se však již v praxi objevují přístupy, kdy státní zástupci z opatrnosti vyžadují zkvalitnění svědeckého důkazu přeslechnutím svědka podávajícího vysvětlení na protokol, přestože takový požadavek z právní úpravy nevyplývá. Lze ovšem doplnit, že pro určité oblasti kriminality jsou změny v obsahu svědeckých výpovědí oproti obsahu dříve podaných vysvětlení typové (např. oblast situačních násilí nebo drogové kriminality).

Přetrvávají problémy s aplikací ustanovení § 101b TrŘ, které umožňuje klást privilegovanému okruhu obětí v pozici svědků otázky výhradně prostřednictvím orgánu činného v trestním řízení. Uvedené ustanovení je v soudní praxi často opomíjeno, užíváno výjimečně či nesprávně vykládáno. Tato oblast je pak státními zástupci vnímána citlivěji, neboť zatímco na jejich úrovni je dána snaha o nastavení užší specializace zaměřené na práci s oběťmi sexuálně motivovaných trestných činů, domácího násilí a týrání, na straně soudů takto zaměřená specializace většinou vymezena není. S tím souvisí i zaznamenaná negativní hodnocení výskytu nežádoucích situací v roce 2025, které spočívaly v opakovaných výsleších nezletilých a poškozených u závažné násilné nebo mravnostní kriminality (zpravidla zvlášť zranitelných obětí) při významném riziku jejich sekundární viktimizace namísto předestření obsahu

protokolu o výslechu svědka provedeného podle § 158 odst. 9 TrŘ, nebo též nevhodně konfrontačně vedeného výslechu oběti (v rovině výslechu běžného svědka) za účelem posouzení její věrohodnosti. Paušální přístup soudu k osobám svědků vedl i k situacím, kdy oběť trestného činu musela čekat před jednací síní společně s obžalovaným, a to bez jakékoliv podpory či asistence. V obdobném duchu pak bylo upozorněno i na zaznamenaný postup nalézacího soudu, který v hlavním líčení k návrhu státního zástupce v rozporu s § 102 odst. 2 TrŘ odmítl číst protokol o výslechu osoby mladší 18 let podle § 158 odst. 9 TrŘ.

Shora prezentované poznatky nasvědčují, že aplikační praxe nadále vykazuje legislativní i aplikační deficity v oblasti výslechu obětí trestných činů (především pak obětí zvlášť zranitelných). V daném směru lze nadále poukázat na určitou výkladovou hypertrofii požadavku na kontradiktornost svědecké výpovědi oběti coby stěžejního usvědčujícího důkazu ve smyslu požadavků rozsudku ESLP ze dne 15. prosince 2011 ve věcech Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému království, stížnosti č. 26766/05 a 22228/06. Sluší se však připomenout aktuální rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 5. 2026 ve věci K. A. proti Rakousku, stížnosti č. 44001/22 a 22881/24, který podle státního zastupitelství jednoznačně otevírá prostor k proporcionálnějšímu chápání kontradikce svědeckého postavení obětí trestných činů, jakož i k dalšímu usměrnění rozhodovací praxe soudů. Po stránce organizační a personální lze pak doporučit zvažování užší specializace, vzdělávání a mezirezortní spolupráci soudců a státních zástupců v oblastech typové kriminality zaměřené na zvlášť zranitelné oběti. Výzvou by mělo být i zajištění odděleného a adekvátního prostředí (čekáren) pro osoby, které se do soudní budovy dostaví za účelem podání svědecké výpovědi, kdy řešení mohou být inspirována soudy cizozemskými.

Přehlížen by neměl být význam specializace a úrovně přípravy státního zástupce a soudce na jednání ani v návazné otázce určování termínů hlavních líčení a soudních jednání. Přestože NSZ metodicky navádí k přijímání organizačních opatření, která by měla v co nejširší míře zajistit, že hlavního líčení se bude osobně účastnit dozorový státní zástupce, přičemž nižší státní zastupitelství avizovala i v roce 2025 přetrvávající neochotu některých okresních soudů zohledňovat při určování termínů odročení již případně známé pracovní kolize či jinou plánovanou nepřítomnost dozorových státních zástupců, kdy naopak vůči obhájcům byl volen zcela opačný a vstřícný přístup.

2.3. Zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání soudem

Jedním z tradičních hledisek kvality zastupování veřejné žaloby (při výkonu trestní působnosti) bývají již tradičně považovány počty a podíly soudních rozhodnutí o zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání, u nichž lze poukázat na veřejně dostupné soudní výkaznictví a přehledy statistických listů soudů. Již na tomto místě je však třeba poznamenat, že soudní statistiky zahrnují, a to evidenčně neodděleně, též soudní řízení iniciovaná ze strany EPPO.

Podíly zproštěných a zastavených osob ze všech osob soudně vyřízených (ČR, 2021–2025)

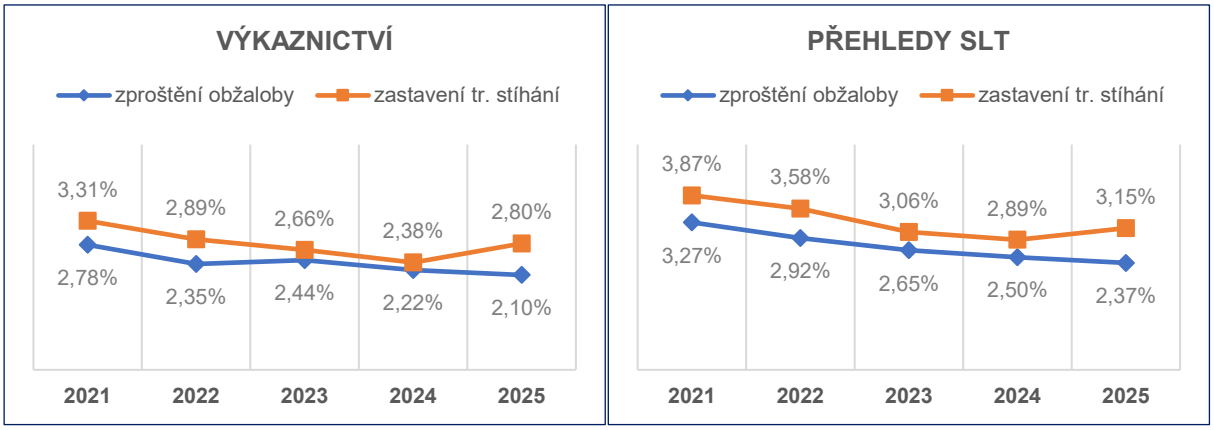

V hodnoceném pětiletém období lze pozitivně vnímat setrvalý trend poklesu podílu osob, u nichž došlo ke zproštění obžaloby. Podle údajů ze soudních výkazů došlo v roce 2025 ke zproštění obžaloby u 1 433 osob (oproti 1 544 osobám v roce 2024), resp. podle údajů z přehledů statistických listů u 1 437 osob (oproti 1 460 osobám v roce 2024). Naopak v případě zastavení trestního stíhání došlo v roce 2025 k narušení trendu a meziročnímu nárůstu, kdy podle údajů ze soudních výkazů bylo v soudní fázi trestního řízení zastaveno trestní stíhání 1 907 osob (oproti 1 660 osobám v roce 2024), resp. podle údajů z přehledu statistických listů 1 906 osob (oproti 1 686 osobám v roce 2024).

Hodnocení úspěšnosti zastupování veřejné obžaloby v trestním řízení lze však korektně posuzovat pouze při současném hodnocení důvodů vydání soudního rozhodnutí o zproštění obžaloby nebo zastavení trestního stíhání. Ne všechny důvody tohoto soudního postupu jsou totiž založeny tím, že státní zástupce v soudním řízení neunesl procesní důkazní břemeno v otázkách prokázání existence obžalovaného skutku, naplnění všech znaků skutkové podstaty trestného činu a obviněného coby osoby jeho pachatele; tím méně pak může být z obecné statistiky dovozováno, že ve všech případech státní zástupce podal u soudu obžalobu nebo návrh na potrestání, přestože důkazní situace podle výsledků přípravného řízení takovému postupu neodpovídala.

Vzhledem k významným strukturálním a zdrojovým odlišnostem důvodů zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání u fyzických a právnických osob (vzhledem k rozdílnému mechanismu zakládání jejich trestní odpovědnosti) je rovněž vhodné statisticky mapovat tyto struktury izolovaně.

Struktury důvodů zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání fyzických osob v řízení před soudem (přehledy SLT, 2025)

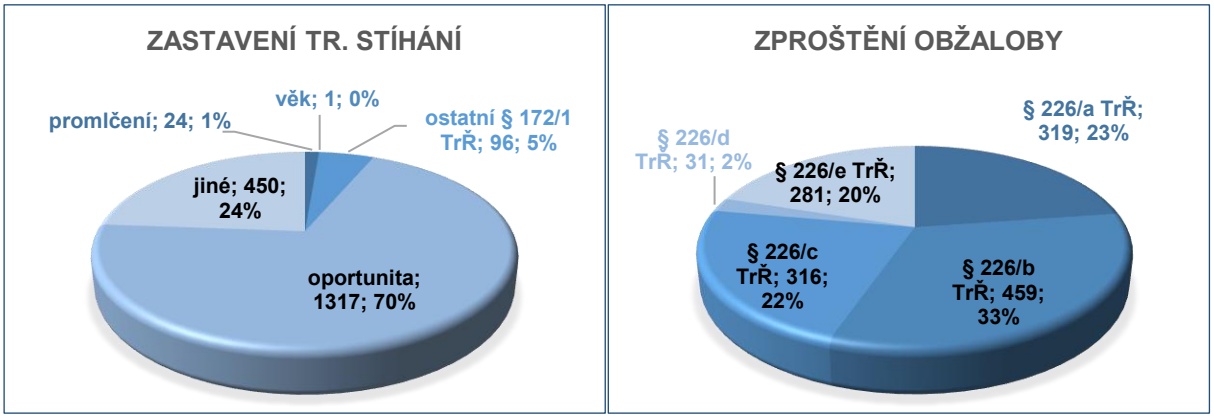

V případě zastavení trestního stíhání vůči fyzickým osobám představoval majoritní důvod využití principu oportunity dle § 172 odst. 2 TrŘ, kdy z celkových 1 888 statisticky evidovaných osob byl tento důvod zastavení trestního stíhání soudem využit u 1 317 osob, tedy v cca 70 % případů zastavení trestního stíhání (v roce 2024 se jednalo o 1 101 z celkových 1 664 osob, tedy v cca 66,2 % případů). Podrobněji pak na této struktuře již tradičně dominuje oportunita podle § 172 odst. 2 písm. a) TrŘ v počtu 1 273 fyzických osob v roce 2025. Lze zhodnotit, že v těchto případech se jedná o prokázanou trestní odpovědnost obviněných osob, zpravidla recidivujících kriminálně závadových jedinců, u nichž však po podání obžaloby nebo návrhu na potrestání dochází souběžně k dostatečnému trestnímu postihu v rámci jiných soudních řízení. U promlčení trestní odpovědnosti obviněných, které však mohou souviset i se změnami právní kvalifikace v průběhu řízení před soudem, došlo opětovně k meziročnímu poklesu na 24 fyzických osob, což představuje cca 1% podíl (v roce 2024 se jednalo o 30 osob, resp. 1,8% podíl).

Pokud se dále jedná o důvody zproštění obžaloby fyzických osob, pak lze v kategorii prokázaného pachatelství skutku (objasnění) poukázat na důvod shledané nepříčetnosti obviněného podle § 226 písm. d) TrŘ v počtu statisticky vykázaných 31 fyzických osob představujících 2% podíl (v roce 2024 se jednalo o 31 fyzických osob v podílu 2,2 %) a na důvod zániku trestnosti činu podle § 226 písm. e) TrŘ, který byl uplatněn u 281 fyzických osob představujících 20% podíl (v roce 2024 se jednalo o 333 fyzických osob v podílu 23 %). Naopak celkový podíl fyzických osob, u kterých lze dovozovat neúspěšnost prokázání pachatelství skutku a neunesení procesního důkazního břemene veřejné žaloby, reprezentovalo v roce 2025 **celkem 1 094 z celkových 60 324 soudně statisticky vyřízených fyzických osob,** tedy podíl by takto odpovídal **cca 1,81 %**; i v případě tohoto ukazatele lze však upozornit na jeho zaznamenaný soustavný pokles v období 2021 až 2025, konkrétně z hodnot 2,3 % dosahovaných v roce 2021, resp. 2,1 % v roce 2022. Do budoucna však za pozornost stojí sledování důvodu podle § 226 písm. b) TrŘ spočívajícího v neprokázání všech znaků skutkové podstaty trestného činu, u kterého přes soustavný meziroční nominální pokles dochází k pozvolnému nárůstu podílu ve struktuře důvodů zproštění obžaloby. Byť bude tento důvod v roce 2026 významně statisticky ovlivněn v souvislosti s dekriminalizací některých trestných činů s účinností od 1. 1. 2026, mohl by nárůst podílu indikovat potřebu další analýzy a návazně též metodické činnosti nebo usměrnění výkladu trestního zákoníku, pokud by se trendy týkaly některých trestných činů nebo shodných znaků skutkových podstat různých trestných činů.

Struktury důvodů zproštění obžaloby a zastavení trestního stíhání právnických osob v řízení před soudem (přehledy statistických listů, 2025)

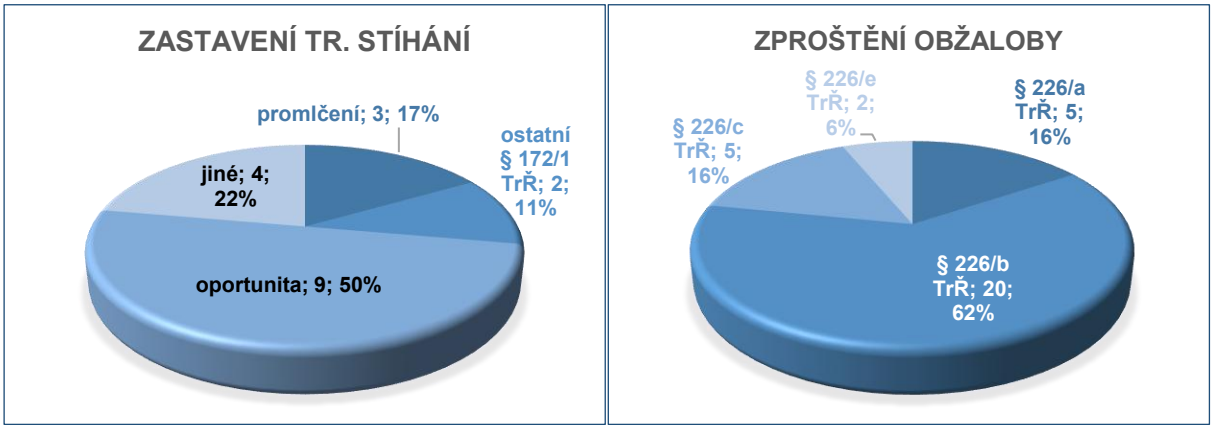

I v případě právnických osob představuje majoritní důvod zastavení trestního stíhání v řízení před soudem využití principu oportunity podle § 172 odst. 2 TrŘ, na který připadalo

9 z celkových 18 statisticky evidovaných právnických osob, u nichž došlo k zastavení trestního stíhání, tedy v 50% podílu (v roce 2024 byla oportunita využita u 7 z celkově 22 právnických osob, u kterých došlo k zastavení trestního stíhání v řízení před soudem – meziroční výkyvy jsou ovšem obecně u právnických osob determinovány nízkými početními výskyty). Promlčení představovalo důvod zastavení trestního stíhání u 3 právnických osob (v roce 2024 u 5 právnických osob). Počty právnických osob, u nichž by bylo možné predikovat nedostatečnou objasněnost, by tak činily **6 z celkových 212 všech soudně statisticky vyřízených právnických osob v roce 2025**, což by odpovídalo podílu **cca 2,83 %**; lze přitom doplnit, že ve sledovaném období takto došlo k poklesu oproti hladinám takto počítaného ukazatele dosahovaným v roce 2024 (10 z 217 právnických osob, cca 4,61 %) a 2023 (10 z 248 právnických osob, podíl 4,03 %).

Z celkem 31 statisticky evidovaných právnických osob zproštěných obžaloby připadalo ve sledovaném období 30 na důvody spojené s neprokázáním všech skutečností nezbytných pro založení trestní odpovědnosti, když pouze u 2 právnických osob byl uplatněn důvod spočívající v zániku trestnosti činu dle § 226 písm. e) TrŘ.[8] Počty právnických osob, u nichž by bylo možné predikovat nedostatečnou objasněnost a neunesení důkazního břemene ze strany veřejné žaloby, by tak činily **30 z celkových 212 všech soudně statisticky vyřízených právnických osob v roce 2025**, což by odpovídalo podílu **cca 14,15 %.** Ve vztahu k období let 2021 až 2024, kdy se takto počítaný poměr pohyboval na úrovních 4,15 % – 10,4 %, se jedná o negativní jev, přičemž akcentovat je třeba i incidenci důvodu podle § 226 písm. b) TrŘ. Tento jev může souviset i s problematicky interpretovanou přičitatelností jednání ve smyslu § 8 ZTOPO coby podmínky dovození trestní odpovědnosti právnických osob.

Nicméně pokud by měla být úžeji statisticky sledována celková potenciální množina osob, u nichž veřejná žaloba po zahájení soudního řízení neunesla materiální důkazní břemeno stran spáchání skutku obžalovaným (tedy po odečtení osob, u nichž bylo předmětné závadové jednání prokázáno, avšak trestní odpovědnost nebyla dovozena z jiných formálních důvodů), pohybovaly by se počítané procentní podíly na ještě nižších úrovních, pro rok 2025 konkrétně na úrovni 2,77 % (z toho 0,91 % v kategorii zastavení trestního stíhání a 1,86 % v kategorii zproštění obžaloby) oproti roku 2024 s úrovní 2,81 % (z toho 0,95 % v kategorii zastavení trestního stíhání a 1,86 % v kategorii zproštění obžaloby).

Ani tyto hodnoty však nelze pokládat za zcela přesné k hodnocení úspěšnosti státního zastupitelství v řízení před soudem. Zprošťující výroky ve smyslu § 226 písm. a) až c) TrŘ nadále souvisí se zachovanou vyhledávací funkcí přípravného trestního řízení a ústavně zakotveným postavením státního zástupce včetně jeho povinnosti předkládat soudu (obžalovat) i případy nejednoznačného skutkového stavu, který je možné s konečnou platností posoudit až po bezprostředním provedení důkazů (typicky vzájemně si odporujících) a jejich vyhodnocení nestranným soudem v hlavním líčení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 9. 2001, sp. zn. 5 Tz 174/2001, nebo rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 17. 6. 1976, sp. zn. 4 Tz 105/76, publikované pod. 28/1977 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní).

V dané souvislosti nižší státní zastupitelství poukazují, že převládající důvody zproštění podle § 226 písm. a), b) nebo c) TrŘ souvisí se změnami důkazní situace v průběhu hlavního líčení, ať již jde o změny ve výpovědi klíčových svědků nebo kvalifikovaného zpochybnění znaleckých závěrů, příp. též z důvodu vyhodnocení nevěrohodnosti usvědčující svědecké výpovědi (oběti) v případech vzájemně rozporných skutkových tvrzení. Zprošťující rozhodnutí

[8] Příslušný přehled SLT takto obsahuje zjevnou početní chybu; tato je konkrétně dohledatelná v rámci Středočeského kraje, kdy jsou ve vztahu ke 3 zproštěným právnickým osobám evidovány 2 důvody podle § 226 písm. b) TrŘ a 2 důvody podle § 226 písm. c) TrŘ.

byla z těchto důvodů vázána na oblast drogové kriminality (determinované sociálními vztahy mezi distributory a odběrateli) a dále na případy domácího nebo sexuálního násilí, kde docházelo jednak ke změně postoje a výpovědí osob poškozených a osob z jejich bezprostřední blízkosti, nejčastěji z blízkého kruhu rodiny. U KSZ v Ústí nad Labem pak statistické údaje ovlivnily i 2 věci, ve kterých došlo k opakovanému zproštění 10 příslušníků Vězeňské služby ČR z důvodu soudy konstatovaných nevěrohodných usvědčujících výpovědí poškozených vězňů. Vzhledem k tomu, že vývoj důkazní situace u hlavního líčení není možné objektivně predikovat, lze těmto výskytům předcházet jen velice složitě. U některých státních zastupitelství byly zaznamenány tendence zajišťovat protokolární výpovědi svědků, kteří mají zásadní význam pro objasnění věci, ještě v průběhu vyšetřování, kdy však takové postupy jednak naráží na časové a personální kapacity policejních orgánů, jednak je postup opakovaného výslechu problematický právě ve vztahu k typovým případům zvlášť zranitelných obětí, a to vzhledem k riziku jejich sekundární viktimizace.

2.4. Konsensuální způsoby soudního řízení

V oblasti využívání právních institutů materiálně spojených s konsensem vyřízení mezi orgány činnými v trestním řízení a pachatelem trestného činu je v první řadě nutno poukázat na strukturální odlišnosti mezi okresními a krajskými soudy.

Poměry způsobů vyřízení osob u okresních a krajských soudů dle výkaznictví (ČR, 2025)

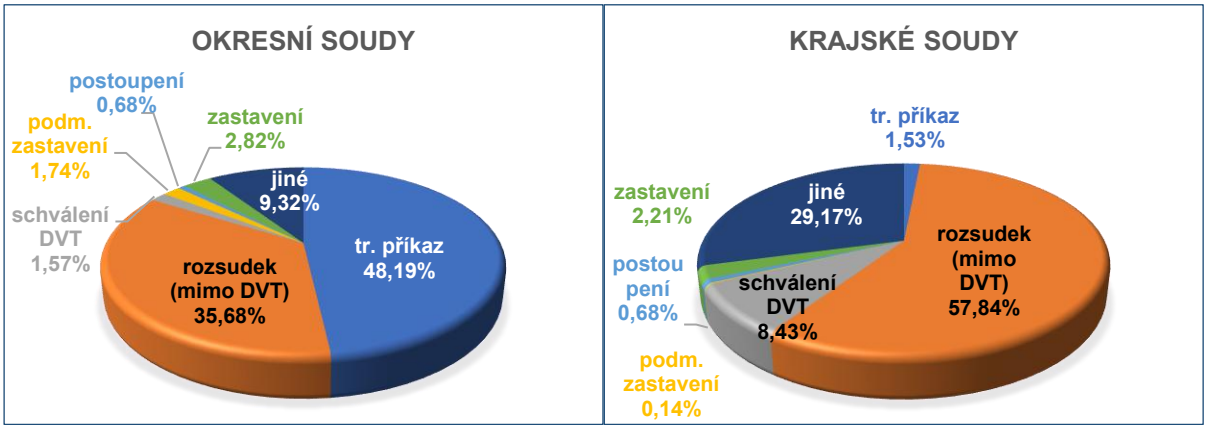

Vyřízení **trestním příkazem** připadalo na cca 48,19 % osob řešených na úrovni okresních soudů (v roce 2024 na zhruba 49 %). Na úrovni krajských soudů došlo v roce 2025 k vyřízení 21 fyzických osob a 13 právnických osob trestním příkazem, což představovalo celkový podíl vyřízení cca 1,53 %. Za situace, kdy v období let 2021 až 2024 byla vyřízena na úrovni krajských soudů toliko jediná fyzická osoba (konkrétně v roce 2022 u KS v Českých Budějovicích), lze aktuálně zaznamenaný nárůst počtu tohoto způsobu vyřízení připisovat novelizaci § 14 TrŘ provedené s účinností od 1. 1. 2025 zákonem č. 319/2024 Sb., která vyřešila do té doby problematickou otázku možnosti rozhodování věcí v krajské příslušnosti samosoudcem. Nízký podíl případů na úrovni krajských soudů je nicméně nadále způsoben úzkou množinou projednávané trestné činnosti, která by procesní podmínky pro vydání trestního příkazu splňovala.

Ve struktuře trestných činů řešených trestními příkazy nebyly při analýze přehledu statistických listů zaznamenány podstatné strukturální změny. Nejčetněji byl tento způsob vyřízení evidován ve vztahu k typovým případům trestných činů obecného ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 TrZ (řízení motorového vozidla pod vlivem návykové látky), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 TrZ (řízení vozidla přes vyslovený trest nebo správní sankci zákazu řízení), krádeže podle § 205 TrZ a porušování domovní svobody podle

§ 178 TrZ (bagatelní majetková kriminalita) nebo výtržnictví podle § 358 TrZ; v případě MSZ v Praze byl signalizován i trestný čin padělání a pozměnění veřejné listiny podle § 348 TrZ. Doplnit lze i četnější využívání trestního příkazu u zanedbání povinné výživy podle § 196 TrZ, byť lze vzhledem k rozkolísaným statistickým údajům dovozovat rozdílnost přístupu některých soudů (a patrně i soudních oddělení), upřednostňujících působení na obžalovaného prostřednictvím nařízeného hlavního líčení za účelem dosažení úhrady dlužného výživného a zvláštní účinné lítosti podle § 197 TrZ; u tohoto trestného činu však aktuálně došlo k jeho částečné dekriminalizaci, což statistiky do budoucna ovlivní.

V celkových číslech lze pak zaznamenat nepatrný poklesový trend podílu vyřízení trestním příkazem, který v roce 2025 představoval 46,67 % (oproti 48,18 % v roce 2024); to platí shodně i pro – trestní příkaz typickou – množinu fyzických osob vyřizovaných u okresních soudů, u níž v roce 2025 představoval tento způsob vyřízení 46,3 % (oproti 48,1 % v roce 2024). Přesto trestní příkaz představuje nadále majoritní nástroj, jehož prostřednictvím soud autoritativně vyslovuje vinu za spáchaný trestný čin a ukládá trest. V roce 2025 byl takto trest ukládán trestním příkazem u 54,99 % osob (v roce 2024 u 55,92 % osob), rozsudkem schvalujícím dohodu o vině a trestu u 2,12 % osob (v roce 2024 u 2,35 % osob) a rozsudkem vydávaným v hlavním líčení u zbývajících 42,89 % osob (v roce 2024 u 41,73 % osob). Vzhledem k novelizaci § 314a odst. 2 TrŘ provedené s účinností od 1. 1. 2026 zákonem č. 270/2025 Sb., resp. zavedené možnosti ukládání krátkých nepodmíněných trestů, lze přitom v následujícím roce očekávat významný nárůst poměru využívání trestních příkazů, zejména v oblasti recidivní bagatelní trestné činnosti řešené okresními soudy.

Nižší státní zastupitelství ve vztahu k trestním příkazům neregistrují systémové nebo opakované nedostatky v aplikační praxi. Shodně však hodnotí, že soudci často tendují k vydání trestních příkazů automaticky tam, kde jsou splněny formální i materiální podmínky pro jeho vydání, neboť tímto způsobem odpadá nutnost často formálního nařízení hlavního líčení a projednání věci. Pouze ojediněle tento přístup vede i k ryze účelovému vydání trestních příkazů ve věcech skutkově a právně složitých, důkazně nejednoznačných nebo v nichž se konalo rozsáhlé dokazování v přípravném řízení, a tedy v rozporu s požadavky obsaženými v § 314e odst. 1 TrŘ. Signalizovány byly i ojedinělé případy zmírňování ukládaných trestů na samou spodní hranici trestní sazby za účelem splnění podmínek § 314e odst. 2 TrŘ, přestože okolnosti případů, reflektované v návrzích státních zástupců, takový postup neodůvodňovaly. Nižší státní zastupitelství doplňují, že odpory státních zástupců proti trestním příkazům jsou podávány výhradně z důvodu neodpovídajícího trestu, ať již z důvodu jeho nepřiměřené mírnosti, popř. z důvodu nerespektování pravidel souhrnnosti podle § 43 odst. 2 TrZ.

Další konsensuální způsob vyřízení představuje institut **prohlášení viny podle § 206c TrŘ,** který státní zastupitelství nadále považuje za koncepčně problematický, a to i přes jeho nezpochybnitelný přínos pro rychlost soudního stadia trestního řízení. Jak vyplývá z podkladových zpráv nižších státních zastupitelství, v průběhu roku 2025 se míra využití institutu prohlášení viny pohybovala na úrovni kolem cca 12 000 případů; to by při přepočtech představovalo podíl cca 17,6 – 17,7 % z celkového počtu soudně vyřízených osob, resp. podíl cca 48,4 – 48,5 % z osob vyřízených rozsudkem uznávajícím vinu.

Orientační počty a podíly osob/případů, u nichž došlo k prohlášení viny, podle zpráv nižších státních zastupitelství (2025)[9]

	Praha	StC	JC	ZC	SC	VC	JM	SM	celkem
uznání viny rozsudkem	3837	2613	1266	2270	4715	2017	3463	4600	24781
prohlášení viny	*2145*	*1063*	*724*	*962*	*1789*	*840*	*1996*	*2479*	*11998*
podíl (%)	*55,90*	*40,68*	*57,19*	*42,38*	*37,94*	*41,65*	*57,64*	*53,89*	*48,42*

Prohlášení viny je využíváno u okresních i krajských soudů (resp. napříč všemi úrovněmi soustavy státního zastupitelství), přičemž trendy nebyly v tomto směru zaznamenány ani podle jednotlivých oblastí souzené kriminality. Shodně s rokem 2024 nižší státní zastupitelství uvedla, že prohlášení viny je upřednostňováno před sjednáváním dohody o vině a trestu postupem dle § 206b TrŘ, a to z důvodu menší časové a administrativní zátěže v průběhu soudního jednání. I přes pozitivní hodnocení zavedeného institutu ze strany státních zástupců však nižší státní zastupitelství signalizují významnou rozkolísanost přístupu jednotlivých soudů k danému institutu, což má vliv i na určité odlišné regionální využívání prohlášení viny ze strany obžalovaných. U některých soudů tak k prohlášení viny přistupují obžalovaní pouze v případech, kdy proti nim stojí dostatečně silné důkazy obstarané v rámci přípravného řízení, naopak u některých soudů dochází k prohlášení viny i v případech důkazně nejednoznačných nebo dokonce u kterých obviněný v rámci přípravného řízení svou vinu konzistentně popíral.

Zásadním negativem, který z pohledu státních zástupců přetrvával i v roce 2025, zůstává u některých soudů zaznamenané paušální a neadekvátní zmírnění trestu z důvodu prohlášení viny. Na úrovni okresních soudů je poukazováno na věci skutkově a právně jednoduché nebo důkazně jednoznačné, u nichž význam učiněného prohlášení materiálně nemá žádný vliv na časovou a ekonomickou náročnost hlavního líčení a často neodráží ani vlastní osobnostní náhled obžalovaného, který – aniž by se současně doznal, vyjádřil sebekritický náhled nad svým chováním či upřímnou lítost ve vztahu k dopadům do sféry poškozeného – tak pouze zcela formalizovaně a účelově usiluje o zmírnění jinak již neodvratitelného trestního postihu. Pokud totiž i v takových případech soud pravidelně přistupuje k významnému zmírnění trestního postihu oproti návrhu státního zástupce, a to bez jakékoliv další relevantní změny okolností zohledňovaných při standardní individualizaci trestu, vede taková praxe k absurdním důsledkům. V první řadě systémově navádí obviněné k neakceptaci soudem vydaných trestních příkazů a k dosažení mírnějšího postihu oproti trestnímu příkazu v rámci hlavního líčení (což je však jednoznačně v rozporu se zamýšleným účelem prohlášení viny v podobě zrychlení a zefektivnění soudní fáze trestního řízení). Za druhé vede materiálně k mírnějšímu trestání obviněných, kteří vedle prohlášení viny svou trestnou činnost nedoznali, nespolupracovali při jejím objasnění, neprojevili náhled na svou trestnou činnost nebo se nesnažili odstranit či napravit následky trestné činnosti, a to oproti obviněným, u nichž naopak tyto veškeré materiální polehčující okolnosti nastaly, ale kteří trvají na řádném projednání věci v hlavním líčení (a to zcela v intencích ústavně garantovaných práv na spravedlivý proces a při shodné ústavněprávní garanci, že za uplatňování takových práv nebudou státem postihováni).

Problém neadekvátního zmírňování trestů u krajských soudů, konkrétně ve vazbě na nadužívání mimořádného snížení trestu odnětí svobody ve smyslu § 58 odst. 2 písm. b) TrZ, na který NSZ poukazovalo ve zprávě o činnosti za rok 2024 (s odkazem na rozsudek Vrchního soudu v Praze

[9] Podkladové zprávy OSZ a KSZ uvedly počty případů nebo osob podle zavedené vnitřní evidence. Tyto údaje nejsou propojeny k údajům výkaznictví či statistik státních zastupitelství nebo soudů, mohou zahrnovat i nepravomocná soudní vyřízení nebo prohlášení viny statisticky vyřizovaná až v roce 2026. Údaje rovněž nezohledňují případná negativní stanoviska státních zástupců k prohlášení viny. Z těchto důvodů nelze zcela korektně s údaji pracovat v jejich nominálech, ale lze alespoň orientačně určovat podíly využívání.

ze dne 6. 3. 2024, sp. zn. 8 To 6/2024) byl v roce 2025 signalizován ze strany nižších státních zastupitelství v podstatně nižší intenzitě. Přestože statistická data za období let 2021 až 2025 potvrzují významný klesající trend v počtu a poměru ukládaných podmíněných trestů odnětí svobody, lze při dosaženém 11% podílu využití mimořádného snížení trestu odnětí svobody spíše nadále hovořit o výskytu pravidelném, nikoliv mimořádném (nejméně při srovnání s četností využívání v letech 2018 až 2020).

Počty fyzických osob odsouzených k trestu odnětí svobody a poměr mimořádného snížení trestu dle § 58 TrZ u krajských soudů (přehledy SLT, 2018–2025)

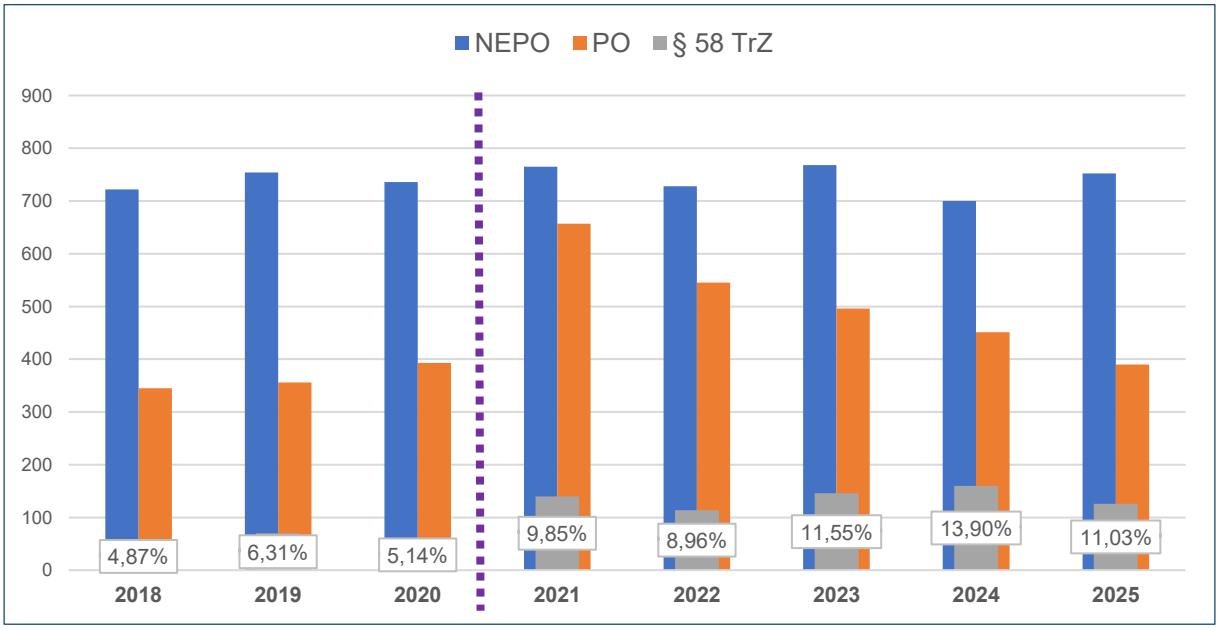

Institut prohlášení viny a mimořádného snížení trestu odnětí svobody z důvodu prohlášení viny podle § 58 odst. 2 písm. b) TrZ byl zaveden zákonem č. 333/2020 Sb. s účinností od 1. 10. 2020.

Stabilizaci napomohla i judikatura Nejvyššího soudu, která použití § 58 odst. 2 písm. b) TrZ vedle prohlášení viny podmiňuje dalšími okolnostmi, byť lze vznést výhradu absence jednotného aplikačního schématu. Například v rozhodnutí ze dne 25. 11. 2025, sp. zn. 11 Tdo 1026/2025, akcentoval Nejvyšší soud poměry pachatele a povahu jím spáchané trestné činnosti, který negativně převážil nad doznáním, lítostí a spoluprací pachatele s orgány činnými v trestním řízení. Naproti tomu v rozhodnutí ze dne 24. 9. 2025, sp. zn. 4 Tdo 779/2025, dospěl k převažujícímu významu prohlášení viny pachatelem pro objasnění jím spáchané trestné činnosti a míry, jakou tím usnadnil dokazování a urychlil trestní stíhání, s argumentem, že zákonodárce neklade na jednotlivé kategorie mimořádného snížení trestu odnětí svobody stejně přísné požadavky; aplikace § 58 odst. 1 TrZ by tak měla být výjimečnější než u zbývajících odstavců § 58 TrZ. Je přitom otázkou, zda dovozovaný výklad § 58 TrZ skutečně odpovídá systematice zákona a záměru zákonodárce a zda by neměl být případně korigován nebo potvrzen adekvátní legislativní úpravou. Ovšem lze očekávat, že podmínky použití § 58 odst. 2 písm. b) TrZ budou ze strany Nejvyššího soudu řešeny i v průběhu roku 2026.

V této souvislosti ovšem nelze nezmínit, že zákonodárce novelizací úpravy peněžitého trestu (zákonem č. 333/2020 Sb.) materiálně přiblížil určení počtu denních sazeb a náhradního trestu odnětí svobody zcela izolovaně vůči horní hranici trestní sazby za stanovený trestný čin. K další legislativní diskuzi by však bylo možné otevřít téma užšího provázání počtu denních sazeb a náhradního trestu odnětí svobody vůči sazbě za daný trestný čin, a to i z pohledu její spodní hranice. Návazně by pak bylo vhodné se zabývat i tématem možnosti nahrazování výměry nepodmíněného trestu odnětí svobody v částech výměry různými, souběžně ukládanými

alternativami (typicky případy nahrazení individuálního nepodmíněného trestu kombinací podmíněného trestu odnětí svobody a peněžitého trestu), u nichž by byla v součtu odloženého a náhradního trestu původní trestní sazba zachována; tímto způsobem by mohlo dojít k vhodnějšímu vytvoření obecných podmínek pro individualizaci trestu namísto pojmově nevhodného využívání mimořádného institutu.

I v roce 2025 byly ojediněle zaznamenány případy nekorektního poučování obžalovaných ze strany soudců, jakož i přijímání prohlášení viny v případě nejednoznačných či neurčitých vyjádření obžalovaných. Kladně lze v tomto směru hodnotit zejména korigující rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2025, sp. zn. 3 Tdo 165/2025, podle něhož obžalovanému není možné v rámci korektního poučení slibovat zmírnění postihu, neboť prohlášení viny žádný nárok v tomto směru nezakládá (naopak obžalovaný by měl být výslovně upozorněn na skutečnost, že soud je při určení trestu omezen pouze zákonnými limity) a jím učiněné prohlášení viny by mělo být autentickým a uvědomělým vyjádřením, a nikoliv projevem, který se od obžalovaného v procesně navozené situaci v podstatě očekává. Dále byly signalizovány i ojedinělé případy neochoty soudu provádět po přijetí prohlášení viny návazné rozsáhlejší či složitější dokazování pro účely individualizace trestního postihu a rozhodnutí o ochranných opatřeních (např. znalecké posudky a výslechy k posouzení osobnostních vlastností obžalovaného).

Státní zastupitelství kladně hodnotí vložení nového ustanovení § 206e TrŘ na podkladě novelizace č. 270/2025 Sb., účinné od 1. 1. 2026, byť její aplikační dopady budou znatelné až v roce 2026. Z pohledu smyslu a účelu konsensuálních nástrojů je však zřejmé, že jejich použitelnost na okamžik zahájení dokazování je logická a systémová. Naopak přetrvávajícím deficitem institutu prohlášení viny je jeho zachovaná vazba na právní posouzení skutku. Tato okolnost tak i v roce 2025 bránila přijetí prohlášení viny v případech sporu ohledně posouzení skutků jako dílčích útoků pokračujícího trestného činu nebo sporů ohledně právní kvalifikace jednání. Především v případě obviněných nezastoupených obhájci totiž může nepřijetí prohlášení viny pouze z důvodů právního sporu mezi soudem a státním zástupcem, a jeho formální nahrazování institutem nesporných skutečností, působit zmatečně.

Rozšíření využívání konsensuálních způsobů vyřízení trestního řízení ale především do budoucna otevírá otázku funkce a postavení státního zástupce v rámci hlavního líčení. Nelze odhlížet, že v soudním stadiu trestního řízení vystupuje veřejná žaloba z pozice procesní strany, která nese břemeno ve vztahu k prokázání tvrzeného skutku a podmínek pro uložení navrhovaného trestu, příp. adhezního nároku (je-li tento úzce důkazně spojen se skutkem) a nad rámec tohoto postavení v zásadě pouze dbá o formální čistotu procesu z pohledu naplnění ústavně garantovaných práv ostatních účastníků řízení. Jak již ovšem bylo řečeno, důkazní kvalita pro iniciaci soudního stadia je zcela odlišná od kvality nutné pro uznání viny. Konsensuálními způsoby dochází často k situaci, kdy státní zástupce neshledává důkazní situaci natolik jednoznačnou, aby mohlo dojít k odsouzení pachatele bez provedení řádného dokazování v hlavním líčení, avšak následně je ve věci konfrontován s vydaným trestním příkazem nebo učiněným prohlášením viny.

2.5. Poznatky ke skladbě a intenzitě ukládaných trestů

Dostupné statistické nástroje neumožňují podrobně mapovat struktury trestních sankcí ukládaných soudy. To je způsobeno jednak tím, že soudy v zájmu individualizace v řadě případů volí vhodnou kombinaci různých druhů trestů a že významnému podílu odsouzených osob bývá ukládán trest společný nebo souhrnný, který však ve spojení s příslušným předchozím odsouzením (nebo i více předchozími odsouzeními) materiálně představuje jeden

trestní postih takového pachatele, který by měl být z pohledu statistiky započítáván pouze jednou. Pro statistické porovnání lze tak pracovat zásadně jen s poměry evidovaných hlavních a vedlejších sankcí. Hlavní sankce je administrativně zaevidována při vyhotovení statistického listu jako ta, která je ukládána samostatně nebo jako nejpřísnější (nejintenzivnější) ze skladby souběžně ukládaných sankcí. Z dostupných analýz nicméně vyplývá poznatek, že v mnoha případech není přístup k evidencím sankcí u soudů jednotný. To lze prezentovat především na četném zastoupení zákazu řízení motorových vozidel jako hlavní sankce; v grafech níže je proto třeba doplnit, že mezi tzv. jiné hlavní sankce ve skutečnosti patří početná množina standardního souběžného trestání trestných činů v dopravě, za které soud ukládá v kombinaci s trestem zákazu řízení všech motorových vozidel zpravidla peněžitý trest nebo podmíněný trest odnětí svobody.

Struktury hlavních a vedlejších sankcí u fyzických osob (přehledy SLT, 2021–2025)

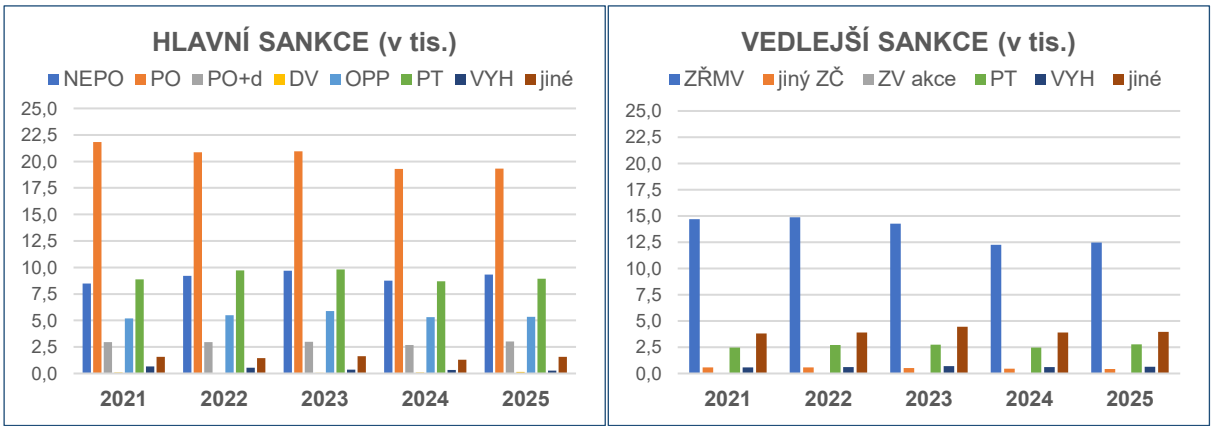

I přes shora uvedené nedostatky statistických dat lze při historickém porovnání let 2021 až 2025 konstatovat, že skladba trestů a trestních opatření ukládaných fyzickým osobám je stabilizovaná a nevykazuje žádné trendy s výjimkou skokového poklesu počtu odsouzených fyzických osob v roce 2024. Nadále zcela převažuje trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu (PO), který byl jako hlavní sankce u fyzických osob v roce 2025 vykázán u cca 46,6 % odsouzení (v roce 2024 to činilo srovnatelně cca 47,3 %). Druhé nejčetnější hlavní sankce představují nepodmíněný trest odnětí svobody (NEPO), u něhož je od roku 2021 sledován nepatrný růstový trend na aktuální cca 19,46 % podíl (oproti 18,83% podílu v roce 2024), a peněžitý trest (PT), u něhož je naopak od roku 2021 registrován odpovídající nepatrný poklesový trend na aktuální 18,66 % podíl (oproti 18,71% podílu v roce 2024); pokud by však u peněžitého trestu bylo zohledněno i jeho vykazování v rámci vedlejší sankce, lze počty označit za stabilizované na shodných úrovních lehce převyšujících cca 22 % odsouzení fyzických osob.

Významné rozdíly nadále panují na úrovních okresních a krajských soudů, což je logicky dáno i strukturou projednávané kriminality a stanovených pravidel pro jejich trestní postih. Pokud bychom vycházeli z podrobnějších, avšak méně přesných, rozpadů statistické webové aplikace Ministerstva spravedlnosti, lze doplnit tyto vykazované statistické údaje:

- na úrovni okresních soudů bylo v roce 2025 cca 46,9 % odsouzení spojeno s podmíněným trestem odnětí svobody v průměrných výměrách 9 – 9,85 měsíců (v roce 2024 cca 47,6 % v průměrné výměře 9 – 9,6 měsíců), cca 19,1 % s peněžitým trestem v průměrných výměrách 30.500 Kč až 45.000 Kč, resp. na území hl. města Prahy 72.000 Kč (v roce 2024 cca 19,2 % v průměrných výměrách 27.300 Kč až 53.000 Kč), cca 18,4 % s nepodmíněným trestem odnětí svobody v průměrných výměrách 9 – 13,1 měsíců (v roce 2024 cca 17,8 %

odsouzení v průměrných výměrách 9 – 13,2 měsíců) a cca 11,4 % na trest obecně prospěšných prací (v roce 2024 cca 11,8 % odsouzení),

- naopak na úrovni krajských soudů bylo v roce 2025 cca 63,6 % spojeno s nepodmíněným trestem odnětí svobody v průměrných výměrách 72 – 82,7 měsíců (v roce 2024 cca 58,4 % v průměrných výměrách 78 – 85,6 měsíců), cca 33 % s podmíněným trestem odnětí svobody v průměrné výměře 28,6 měsíců[10] (v roce 2024 cca 37,6 % v průměrných výměrách 28,1 měsíců) a cca 2,45 % s peněžitým trestem (v roce 2024 cca 1,67 %), vzhledem k nízké incidenci případů však v širokém spektru regionálních výměr od 135.000 Kč v kraji Severočeském po 800.000 Kč v obvodu hl. města Prahy (v roce 2024 od 209.000 Kč v kraji Středočeském po 1,84 mil. Kč v obvodu hl. města Prahy); je ovšem třeba doplnit, že právě u nízkých podmíněných trestů nebo u peněžitých trestů dochází na úrovni krajských soudů mnohdy k jejich vzájemnému souběžnému uložení nebo i ke kombinaci s jinou trestní sankcí.

V případě ukládání trestu okresními soudy lze setrvale negativně hodnotit nadále poměrně nízké zastoupení alternativních trestů s faktickým postihem pachatele, byť v roce 2025 došlo u trestů obecně prospěšných prací i domácího vězení k meziročnímu nárůstu počtu osob i podílů na celkové skladbě trestů. Jako ne zcela využitý lze nadále hodnotit trest domácího vězení, který byl v roce 2025 v rámci hlavních sankcí vykázán u 137 fyzických osob (v roce 2024 dokonce pouze u 76 fyzických osob), kdy zejména možnost elektronického monitoringu by mohla pro určité typy bagatelní trestné činnosti lépe působit na pachatele, a to i výchovně-preventivně z důvodu dostupnosti zpětného trasování jejich pohybu. Z těchto důvodů i v roce 2026 bude NSZ podrobněji analyzovat a hodnotit trestní politiku aplikovanou na úrovni nižších státních zastupitelství a její prosazování u nalézacích soudů. Tato otázka bude aktuální nejen z pohledu prezentovaného potenciálu alternativních trestů, ale též s ohledem na změny ve způsobu trestání v návaznosti na legislativní změny provedené s účinností od 1. 1. 2026 právě ve vztahu k bagatelní trestné činnosti, které by měly umožnit rychlejší a efektivní ukládání krátkých nepodmíněných trestů a zamezit v minulosti indikovaným případům nepřípustné kumulace podmíněných a alternativních trestů kriminálně závadových recidivistů.

Struktury hlavních sankcí u právnických osob (přehledy SLT, 2021–2025)

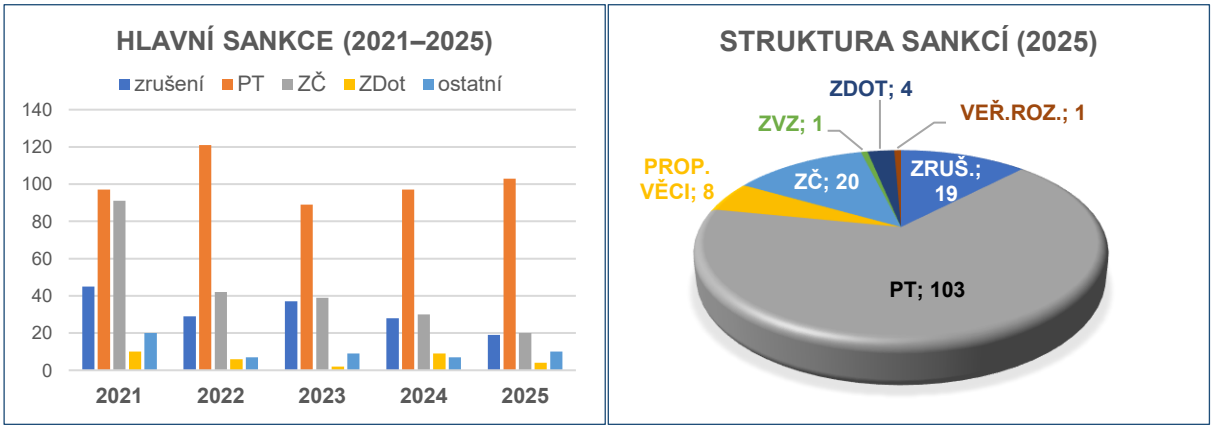

Přestože v případě právnických osob je statistická relevance poměrů (a tedy i vyšší míra kolísání v jednotlivých letech) významně ovlivněna celkově nízkými počty odsouzených,

[10] U krajských soudů byly k uloženým podmíněným trestům odnětí svobody vykázány v letech 2024 i 2025 mediány výměr ve výši 78 a 72 měsíců. Za situace, kdy podmíněný trest může být ukládán v maximální výměře 36 měsíců, lze spíše predikovat nesprávné statistické zpracování dat. Zpráva z tohoto důvodu uvádí pouze hodnotu průměrné výměry, která patrně více odpovídá skutečnému stavu.

ve střednědobém pohledu lze za naprosto převažující hlavní sankci určit peněžitý trest (PT), který byl v roce 2025 vykázán u 103 osob představujících cca 66,03% zastoupení (oproti 97 osobám v roce 2024; cca 56,07 %). Sestupné trendy jsou naopak patrné u trestu zrušení právnické osoby (zrušení, ZRUŠ), kdy tato sankce byla v roce 2025 uložena 19 osobám představujícím cca 12,18% podíl (oproti 28 osobám v roce 2024; cca 16,18 %), ale též u trestu zákazu činnosti (ZČ), kdy tato sankce byla v roce 2025 uložena 20 osobám představujícím cca 12,82% podíl (oproti 30 osobám v roce 2024; cca 17,34 %). Tyto vývojové trendy jsou vysvětlitelné především usměrňováním vývoje judikatorní praxe a systémovějšího uchopení trestní politiky v oblasti postihu právnických osob. V případě trestu zákazu činnosti se do údajů promítá především požadavek, aby rozsah ukládaného trestu faktickými důsledky nevyloučil právnickou osobu z jejího dalšího potenciálního fungování a nepředstavoval v podstatě její zrušení (srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 7 Tdo 1427/2019, publikovaného pod č. 40/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní), kdy tento požadavek ovšem není možné u řady podniků splnit, typicky jde-li o podniky malé s úzkým předmětem podnikání. V případě trestu zrušení právnické osoby se pak dlouhodobě ukazuje procesní a finanční náročnost trestního řízení, kdy tento druh trestu přichází do úvahy většinově u právnických osob účelově zakládaných a zneužívaných k systémovějšímu páchání trestné činnosti, jejichž zrušení lze ovšem mnohem hospodárněji a efektivněji dosáhnout netrestními mechanismy. To již ostatně reflektoval zákonodárce přijetím novelizace č. 270/2025 Sb., která s účinností od 1. 1. 2026 rozšiřuje návrhové kompetence státního zastupitelství v oblasti zrušení právnických osob podle § 127 OZ a současně zavádí oportunitní odložení trestní věci podle § 29a ZTOPO nebo zastavení trestního stíhání právnické osoby podle § 36a ZTOPO. Pro úplnost lze rovněž uvést, že ostatní sankce v podobě zákazu přijímání dotací a subvencí (ZDOT), zákazu účasti ve veřejných zakázkách, koncesním řízení nebo veřejné soutěži (ZVZ), uveřejnění rozsudku (VEŘ.ROZ), propadnutí majetku (PROP.MAJ.) nebo propadnutí věci či jiné majetkové hodnoty (PROP.VĚCI) jsou nadále ukládány zcela ojediněle.

Poměry osob, u nichž došlo k uložení peněžité sankce (zvl. dotaz SLT, 2011–2025)

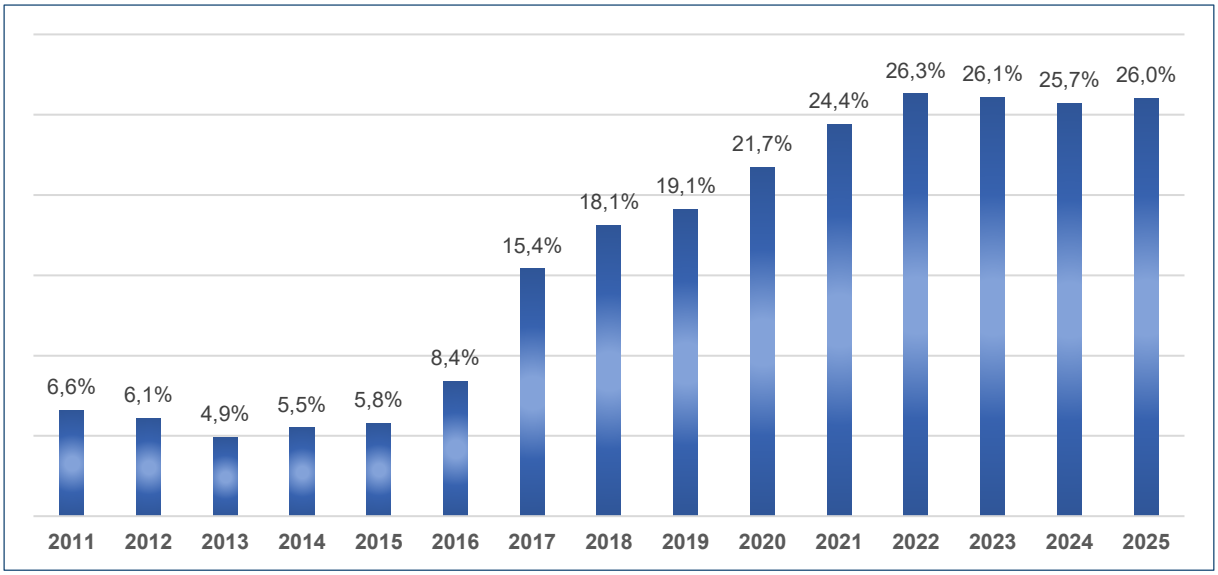

NSZ i v roce 2025 věnovalo pozornost oblasti ukládání peněžitých sankcí (trestů a trestních opatření). Dlouhodobě sledovaný údaj o poměru osob takto vychází ze soudních statistických listů trestních, kdy ze základu odsouzených osob zohledňují ty osoby, u nichž byla vyznačena alespoň jedenkrát sankce „peněžitý trest/opatření“ v úrovních sankce 1 až sankce 5. Představený poměr proto není zcela přesný, neboť na jedné straně nezahrnuje ojedinělé případy, kdy je osobám ukládáno více jak 5 souběžných sankcí a sankce peněžitá není vyznačena na

prvních pěti pozicích (zde se však bude jednat o jednotky případů ročně), na straně druhé pak základ představuje pouze tzv. „odsouzené osoby“, což však z hlediska statistického výkazu představuje pouze osoby s uloženým samostatným nebo úhrnným trestem, naopak nezahrnuje tresty společné nebo souhrnné. Statistika je v tomto směru zkreslená zejména o početnou množinu osob, kterým je sice peněžitý trest pravomocně uložen, ale později je v důsledku odsouzení téhož pachatele za sbíhající se kriminalitu v jiném trestním řízení tento původní peněžitý trest zrušen a nahrazen souhrnným nebo společným trestem jiného druhu, typicky nepodmíněným trestem odnětí svobody.

Přes uvedená statistická zkreslení lze ovšem obecně konstatovat, že po prudkém rozvoji v letech 2015 až 2022 došlo v posledních 5 letech k celkové stabilizaci poměru ukládaných peněžitých trestů (v úrovních kolem cca 26 % z osob odsouzených k samostatnému nebo úhrnnému trestu) a osvojení si této formy postihu v soudní aplikační praxi. Dlouhodobým negativem jsou přetrvávající výrazné rozdíly v těchto poměrech na regionálních úrovních; v roce 2025 například Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou vykázal poměr 55,52 % a Okresní soud v Domažlicích poměr 50 %, naproti tomu Okresní soud v Kutné Hoře poměr 13,59 % a Okresní soud v Mostě poměr 13,14 %. Regionální rozdíly jsou samozřejmě výrazně ovlivněny sociálně-ekonomickou situací obyvatelstva, jakož i skladbou trestné činnosti a jejich pachatelů. I přesto nelze nezmínit též predikované rozdílné přístupy k výkladu podmínek pro ukládání peněžitého trestu stanovených právní úpravou účinnou do 31. 12. 2025. Vzhledem k novelizaci § 67 TrZ provedené s účinností od 1. 1. 2026 zákonem č. 270/2025 Sb. a odpadnutím doposud nejednotně interpretovaných formálních podmínek pro ukládání peněžitého trestu, bude vhodné pro následující rok analyzovat, zda se předpokládané sjednocení podmínek pro ukládání peněžitého trestu skutečně promítlo do skladby sankcí a zmenšilo regionální rozdíly v takto sledovaných poměrech.

Podle interně zpracovávaných statistik NSZ byly v roce 2025 uloženy fyzickým osobám peněžité tresty a trestní opatření **v celkové výši 727,58 mil. Kč** (v roce 2024 to činilo celkem 750,98 mil Kč). Fyzickým osobám byly v roce 2025 peněžité sankce nejčetněji ukládány ve výměrách od 30.000 Kč do 49.999 Kč (v této úrovni bylo evidováno 4 652 uložených sankcí; cca 37,36 % ze všech), resp. ve výměrách od 20.000 Kč do 29.999 Kč (v této úrovni bylo evidováno 3 113 uložených sankcí; cca 25,00 % ze všech). Naopak pozitivně lze hodnotit, že peněžité sankce ve výměrách pod 5.000 Kč byly fyzickým osobám ukládány pouze ojediněle (celkem 70 uložených trestů; cca 0,56 % ze všech), kdy lze navíc predikovat jejich souběžné ukládání s jiným druhem trestu. Nadále platí, že tento druh sankce je typicky ukládán pro oblast kriminality spojené se silniční dopravou.

Statistické údaje k výměrám peněžitých trestů coby evidovaných hlavních sankcí u fyzických osob (přehledy SLT, 2025)

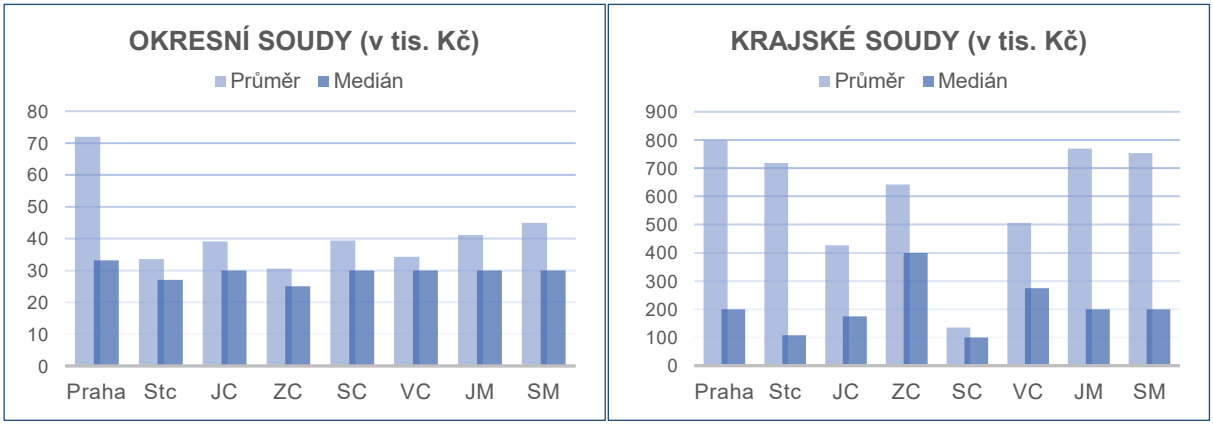

Shodně jako v roce 2024 lze v případě fyzických osob řešených u okresních soudů hovořit o relativně stabilizovaných trendech postihu peněžitou sankcí. Mediány se u okresních soudů napříč soudními kraji pohybují kolem úrovně 30.000 Kč, regionální rozdíly v průměrech odpovídají objektivně mapovaný rozdílům vyvolané sociální a ekonomickou úrovní populace daného regionu; nutno ovšem poukázat i na specifický vztah hlavního města Prahy a Středočeského kraje, kdy zejména hospodářská a daňová kriminalita bývá řešena na území hlavního města Prahy vzhledem k umístění příslušných institucí, u nichž se projevuje trestněprávní následek (správci daně, soudy, dotační instituce apod.), a to i ve vztahu k subjektům umístěným v kraji Středočeském. V případě krajských soudů jsou znatelné významné regionální rozdíly, a to v hodnotách průměru i mediánu výměr peněžitých sankcí ukládaných fyzickým osobám. Tyto rozdíly jsou však výrazně statisticky ovlivněny nižší četností případů, kdy konkrétně v roce 2025 se jednalo o celkovou množinu 29 případů s takto vykázanou hlavní sankcí.

Statistické údaje k výměrám peněžitých trestů coby evidovaných hlavních sankcí u právnických osob (přehledy SLT, 2025)

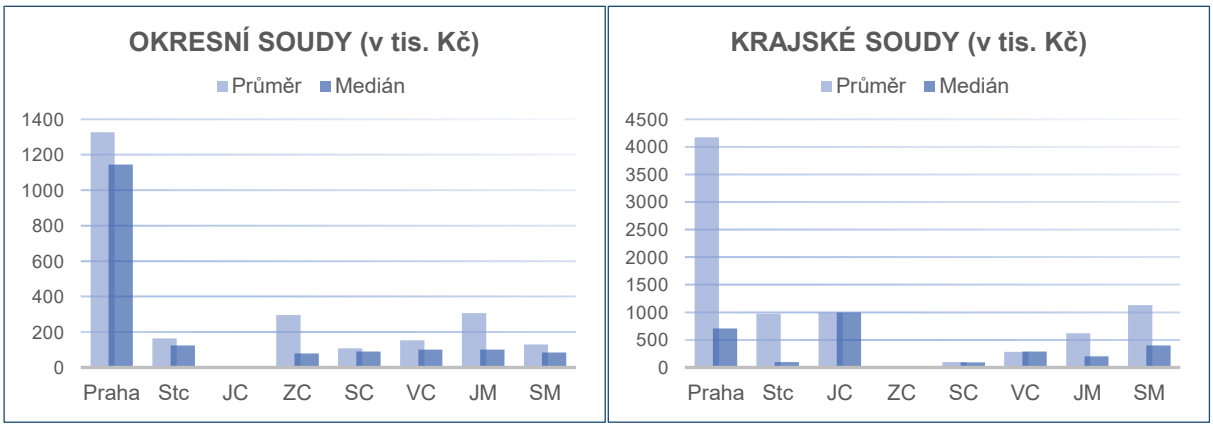

V případě právnických osob jsou průměrné a mediánové výměry významně ovlivněny jednotkovými počty případů na úrovni krajských i okresních soudů (v některých soudních krajích dokonce v roce 2025 nebyla žádná peněžitá sankce evidována jako sankce hlavní). Relevantně lze vysledovat, že peněžité sankce ukládané právnickým osobám jsou řádově mnohem vyšší než sankce ukládané osobám fyzickým. Při meziročním srovnání rovněž nebyly zachyceny vývojové trendy ve struktuře a výměrách peněžitých sankcí ukládaných právnickým osobám. Opětovně se sluší poukázat na průměrné výměry dosahované na území hlavního města Prahy, které v roce 2025 dosahovaly úrovní 1,33 mil. Kč u obvodních soudů (1,72 mil. Kč v roce 2024) a 4,18 mil. Kč u Městského soudu v Praze (hodnota 1,61 mil. Kč registrovaná v roce 2024 byla přitom až 4. nejvyšší ze soudních krajů). Při srovnání průměrů s mediány lze navíc predikovat, že výměry trestů jsou v těchto malých množinách značně variabilní, když zahrnují tresty v řádech od desetitisíců do milionů Kč.

Lze zopakovat, že významnou slabinou shora prezentovaných statistických údajů k počtu ukládaných peněžitých trestů je absence návazných údajů z vykonávacích řízení. Není totiž zřejmé, v kolika případech a v jakém rozsahu jsou formálně uložené peněžité sankce skutečně propláceny, vymáhány nebo nevykonány (ať již z důvodu přímé přeměny trestu na trest odnětí svobody nebo též z důvodu zrušení peněžitého trestu a jeho nahrazení souhrnným nebo společným trestem jiného druhu, typicky nepodmíněným trestem odnětí svobody). Alespoň orientačně je však možné vycházet z údajů o pohybech finančních prostředků na speciálním účtu Ministerstva spravedlnosti v režimu zákona č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů.

Roční přehledy přijatých a vydaných prostředků speciálního účtu Ministerstva spravedlnosti v režimu zákona č. 59/2017 Sb.

	Přijaté prostředky	Vyplaceno poškozeným	Vyplaceno PMS	Odvedeno do státního rozpočtu
2021	356 312 410,00 Kč	6 071 197,00 Kč	6 981 575,00 Kč	343 259 637,00 Kč
2022	478 010 889,00 Kč	18 759 670,00 Kč	6 355 404,00 Kč	452 895 815,00 Kč
2023	418 876 472,00 Kč	45 296 274,00 Kč	16 757 817,00 Kč	356 822 382,00 Kč
2024	1 145 107 179,53 Kč	16 719 919,00 Kč	50 567 336,00 Kč	960 789 166,00 Kč
2025	527 930 622,69 Kč	16 209 200,19 Kč	22 521 135,69 Kč	431 425 759,53 Kč

3. Soudní stadium trestního řízení – vykonávací řízení

3.1. Obecné poznatky k výkonu výchovných a alternativních trestů

Jak již bylo rozvedeno výše, státní zastupitelství akceptovala legislativní změny vyjadřující trestní politiku upřednostňující výchovné a alternativní tresty před postihy spojené s přímým odnětím svobody, čemuž se ve spolupráci s policejními orgány snaží vytvářet podmínky. Státní zastupitelství současně není zcela účastno vykonávacího řízení, kdy svou činnost v zásadě zaměřuje pouze na nepřímou kontrolu vedení řádného života či plnění dalších podmínek odsouzenými, která je ovšem odvislá od signalizace příslušných výkonových institucí. Podstatnou roli v této oblasti zastává PMS, u níž však, přes zmíněnou trestní politiku, nedochází k souběžnému navyšování kapacit a finančního odměňování, což je v soustavě státního zastupitelství vnímáno jako významný limit efektivního výkonu trestních rozhodnutí.

Za ne zcela koncepční byla z legislativního pohledu označena úprava § 64 odst. 1 ZSVM, podle něhož není možné konat veřejná zasedání v nepřítomnosti mladistvého, přestože takový mladistvý v průběhu vykonávacího řízení dovršil 18 let věku a nabyl plné svéprávnosti. Tento zcela formální požadavek pak v těchto případech brání včasnému projednání zjištěného závadového chování (např. při zvažování nařízení výkonu původně odloženého podmíněného trestního opatření) pouze z důvodu nepřítomnosti odsouzeného – formálně mladistvého, ačkoliv má prokazatelně doručeno předvolání k veřejnému zasedání i zachovanou lhůtu k přípravě. Celkově lze však konstatovat, že vývojové trendy ve vykonávacím řízení jsou relativně stabilní, avšak přetrvávají dílčí nedostatky v aplikační praxi soudů.

Pokud jde o **podmíněné odsouzení** (výkon trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem) státní zastupitelství akcentuje, že tento institut ve společnosti a často i ze strany odsouzených nebývá materiálně vnímán jako trest, což je ovšem podpořeno i zaznamenanou benevolentností přístupu soudu k jeho výkonu. Negativně lze hodnotit, že v případě zjištěného negativního chování odsouzeného ve zkušební době nedochází k okamžité reakci soudu a veřejná zasedání jsou nařizována neúčinně až s velkým časovým odstupem, nejsou-li nařizována dokonce až v souvislosti se skončením zkušební doby. KSZ v Praze zaznamenalo případy, kdy okresní soud prodlužoval zkušební dobu podmíněného odsouzení, přestože odsouzení se ve zkušební době dopustili další trestné činnosti. MSZ v Praze u některých obvodních soudů zaznamenalo neochotu nařizovat výkon trestu odnětí svobody z podmíněného odsouzení v případech, kdy odsouzený nesplnil uloženou přiměřenou povinnost nahradit škodu poškozenému, ačkoliv tato byla výslovně stanovena podle § 82 odst. 4 TrZ. Odsouzení tak v některých případech setrvávají v režimu podmíněného odsouzení, aniž by došlo k adekvátní reakci na zjištěné závadové

chování v průběhu zkušební doby, čímž je ovšem zcela popírán výchovný účel trestu; stížnosti státních zástupců ani jejich pokusy vyvolat alespoň projednání zjištění v rámci veřejného zasedání přitom nejsou shledávány důvodnými ani ze strany nadřízených soudů.

KSZ v Ostravě v roce 2025 negativně hodnotilo úbytek počtu poskytovatelů zajišťujících výkon trestu **obecně prospěšných prací**, v některých okresech dokonce až na nulovou hranici. Jak bylo zjištěno od PMS, důvodem uvedeného je mnohdy nespolehlivost a nekontaktnost odsouzených, kteří nevykonávají řádně jim uložený trest obecně prospěšných prací, a v některých případech dokonce svým jednáním zapříčiní poskytovateli i škodu, v důsledku čehož tento následně odmítá přijímat další odsouzené. I z tohoto důvodu by soustava státního zastupitelství uvítala rychlejší a efektivnější přístup soudů k vykonávacímu řízení.

3.2. Poznatky k výkonu a efektivitě ukládaných peněžitých trestů

Peněžitý trest se stal již standardizovaným a systémově preferovaným druhem trestní sankce, avšak i v tomto směru lze podotknout, že státní zastupitelství zpravidla nedisponuje informacemi o jeho faktickém výkonu, což výrazně snižuje kontrolu plnění jeho účelu. Nižší státní zastupitelství však mají za to, že v roce 2025 docházelo ke zvyšování účinnosti a faktického výkonu peněžitých trestů, když byl patrný spíše ojedinělý výskyt přeměn trestů v důsledku jejich nehrazení i celková vyšší obezřetnost při jejich ukládání. Jako limit se v dané souvislosti jeví především výkon peněžitého trestu u cizinců, kteří nemají vazbu k území České republiky. Státní zastupitelství samozřejmě reflektují, že provádění komplexních finančních šetření je paušálně nerealizovatelné, přičemž je upřednostňováno v případech závažnější majetkové a hospodářské kriminality (kde často souvisí i s objasňováním finančních a majetkových toků při nakládání s výnosy trestného činu). V praxi se však ujímají alespoň alternativní mechanismy tzv. malých finančních šetření (prováděných metodou OSINT) nebo je vycházeno z informací sdělených obviněnými /podezřelými) při jejich současném ověření včetně provedení lustrace v insolvenčním rejstříku, centrální evidenci exekucí a dalších podpůrných informačních systémech (např. SOLUS). Klíčovým se tak nadále jeví individuální posuzování majetkových poměrů pachatele již ve fázi ukládání trestu a současně systematická spolupráce s PMS v rámci výkonu peněžitého trestu. Vhodným motivačním faktorem je i zahlazení odsouzení po úplném zaplacení (s výjimkou zvlášť závažných zločinů).

Z poslední doby se však objevují poznatky, že peněžité tresty jsou při signalizaci jejich řádného neplacení ve vykonávacím řízení často hrazeny jinými osobami, nejčastěji rodiči odsouzeného, kteří tak odvrací hrozbu přeměny peněžitého trestu v trest nepodmíněný. Výchovný dopad takto uhrazeného trestu na osobu pachatele je pak dosti pochybný, přičemž řešení této zjištěné situace nemá uspokojivé legislativní řešení. Přetrvávajícím rizikem u kriminálně závadových osob je pak též často neznámý původ prostředků použitých pro úhradu peněžitých trestů, který neodpovídá hospodářské a sociální situaci odsouzeného a může tak indikovat úhradu peněžitého trestu z výnosů jiné trestné činnosti. Právě větší zaměření na otázku odčerpávání výnosů a neoprávněného majetkového prospěchu bude třeba akcentovat v metodické činnosti, a to za účelem předcházení toho, aby peněžité či majetkové sankce nebyly ukládány odsouzeným bez vazby na požadavek odčerpání nelegálně nabytých aktiv nebo na úkor uspokojení adhezních nároků poškozených nebo též pohledávek třetích osob.

3.3. Poznatky k podmíněnému propuštění

Státní zastupitelství věnovalo v letech 2024 a 2025 zvýšenou pozornost oblasti podmíněného propuštění, a to i vzhledem k opakovaným legislativním zásahům provedeným novelizacemi č. 333/2020 Sb. (s účinností od 1. 10. 2020) a č. 270/2025 Sb. (s účinností od 1. 1. 2026). V souvislosti s přetrvávajícími diskusemi o úloze podmíněného propuštění je však nutné

upozornit, že část veřejné debaty i politických požadavků mylně prezentuje podmíněné propuštění jako automatický nástroj pro řešení kapacit vězeňské služby, ačkoliv právní úprava v podstatě zachovává materiální podmínky nápravy a predikce vedení řádného života, které nadále podléhají diskreční pravomoci soudů při jejich posuzování. Za situace, kdy majoritní část vězeňské populace tvoří kriminálně závadoví (recidivní) pachatelé bagatelní trestné činnosti, pak logicky nemůže tento institut bez dalšího představovat řešení komplexního problému přeplněnosti věznic, o čemž svědčí i statistické údaje.

Rozhodování okresních soudů v agendě podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody (výkaznictví, 2021–2025)

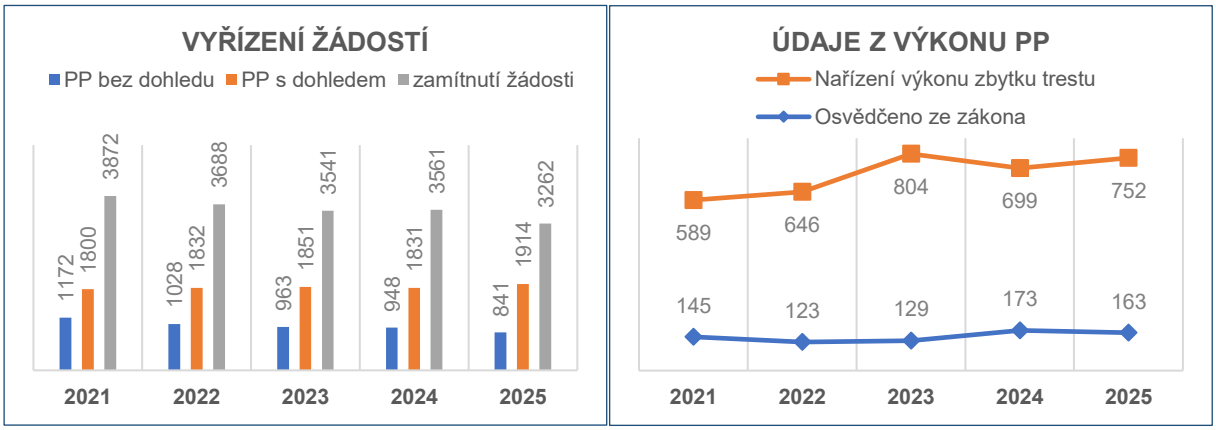

Ve střednědobém pohledu je zřejmé, že oblast podmíněného propuštění vykazuje strukturální vývojové trendy, avšak pouze s nepatrným kvantitativním významem z pohledu vězeňských kapacit. Nepatrný soustavný poklesový trend byl zaznamenán u zamítnutí žádosti o podmíněné propuštění, ke kterému v roce 2025 došlo u 3 262 osob reprezentujících cca 48,25 % všech soudně vyřízených (oproti 3 561 osobám představujících cca 50,36% podíl v roce 2024). Celkově pozitivně pak lze hodnotit trendový růst poměru podmíněných propuštění se současným vyslovením dohledu probačního úředníka (1 914 osob v roce 2025 oproti 1 831 osobám v roce 2024) na úkor klesajícího počtu tzv. prostých podmíněných propuštění (841 v roce 2025 oproti 948 osobám v roce 2024). Za významné tak lze považovat především zjištění, že v aplikační praxi se již ustálil postup podávání žádostí o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody prostřednictvím věznice, což jednoznačně přispělo k eliminaci projednávání žádostí, u nichž odsouzení nesplňovali formální zákonná kritéria pro podmíněné propuštění; tímto způsobem došlo k eliminaci tzv. jiných způsobů vyřízení zahrnujících též rozhodování o žádostech vzatých zpět z rámcových hodnot 2 672 osob v roce 2021, resp. 1 110 osob v roce 2022 na hodnotu 743 osob v roce 2025 (ke strukturám vyřízení blíže viz též tabulky č. III/3.3a a č. III/3.3b).

KSZ v Brně poukázalo, že v roce 2025 došlo z kapacitních a personálních důvodů PMS ve městě Brně k dočasnému omezení agend souvisejících s podmíněným propuštěním z výkonu trestu odnětí svobody. V důsledku toho nebylo přistupováno ke spolupráci s odsouzenými na základě jejich individuálních podnětů a činnost PMS vůči odsouzeným byla zahajována výlučně na základě individuálních pověření soudu. Tato skutečnost musela být zohledňována při rozhodování ve veřejných zasedáních o žádostech o podmíněné propuštění, neboť omezený rozsah podkladů z probační činnosti neumožňoval jinak standardně prováděná komplexní posouzení osobností odsouzených, jejich resocializačního potenciálu a rizika recidivy.

I v roce 2025 se vyskytovaly případy nerespektování judikatury Ústavního soudu a nesprávného poučování účastníků řízení o podmíněném propuštění o běhu lhůty k podání stížnosti již od

okamžiku ústního oznámení usnesení při veřejném zasedání, nikoliv až od doručení jeho písemného vyhotovení. Shodně jako v případě podmíněných odsouzení pak v soustavě státního zastupitelství negativně rezonovala oblast soudní benevolence při posuzování vedení řádného života odsouzených ve zkušební době podmíněného propuštění, pokud se jednalo o neplnění podmínek uloženého dohledu nebo opakované páchání přestupků odsouzenými v době jejich podmíněného propuštění, což soudy neshledávaly jako důvod k nařízení výkonu zbytku trestu.

3.4. Poznatky k výkonu ochranných léčení

V oblasti výkonu ochranných léčení byly ze strany nižších státních zastupitelství akcentovány poznatky o jejich nízké efektivitě. V roce 2025 se častěji objevovaly návrhy na ukončení ochranného léčení v ústavní formě ze strany zdravotnických zařízení s odůvodněním, že pacient je nevyléčitelný nebo závažnost jeho duševní poruchy či poruchy sexuální preference objektivně neumožňuje terapeutický posun a úspěšné ukončení ústavní formy léčby. Nízká efektivita byla zaznamenávána u protitoxikomanického léčení, u něhož bylo často navrhováno ukončení pro neúčelnost, zejména vzhledem k recidivnímu abúzu návykové látky v průběhu léčení. Z praktického hlediska přitom ve většině návrhů ukončení ochranného léčení nelze rozhodnout pouze na základě zprávy ošetřujícího lékaře, neboť tato zpráva zpravidla neobsahuje dostatečně komplexní posouzení rizikovosti a prognózy dalšího vývoje. Závažnost poruchy a její dopad na bezpečnost společnosti vyžadují přibrání znalce z oboru psychiatrie či sexuologie, což je však časově i finančně velmi náročné. U některých soudů byla zaznamenána i neochota z těchto důvodů znalce přibírat s návazným (pro odsouzeného příznivějším) rozhodováním o propuštění z ochranného léčení ústavního do ambulantního, aniž by však k takovému kroku měl soud odborně podložené závěry. Státní zastupitelství považuje taková rozhodnutí za předčasná a brojí proti nim opravnými prostředky. Uvedené lze v souhrnu hodnotit jako významný systémový problém, kdy na jedné straně stát nedisponuje dostatečnými lůžkovými kapacitami pro hospitalizaci pacientů s psychiatrickou diagnózou (včetně hospitalizace akutní), na straně druhé nedostatek soudních znalců z odvětví psychiatrie brání tomu, aby tyto lůžkové kapacity byly rychle a efektivně uvolněny ze strany osob, u nichž další pokračování v ústavním ochranném léčení postrádá smysl.

Předestřený problém je však komplexní a nemá jednoduché řešení. V daném ohledu se navrhuje hledat jednodušší a méně nákladové procesní mechanismy, jimiž by mohla být posouzena nebezpečnost odsouzených pro společnost s jejich rychlejším propuštěním z výkonu ochranného léčení nebo naopak převedením do výkonu zabezpečovací detence, zejména jde-li o problémové pacienty opakovaně narušující běžný provoz léčebny a terapeutický program ostatních pacientů. V první řadě je k diskusi, ovšem bezvýhradně za účasti psychiatrických odborníků, nakolik by do budoucna mohl být požadovaný znalecký posudek nahrazen jiným důkazním podkladem (původní znalecký posudek v kombinaci s lékařskými zprávami zařízení či odborným vyjádřením či výslechem ošetřujícího lékaře), příp. zvažovat i modely vícefázového zpracování znaleckého posudku. Na straně druhé lze upozornit i na podnět KSZ v Brně, podle něhož by s ohledem na dostupnost videokonferencí bylo možné zvažovat, aby o propuštění a prodlužování ochranného léčení rozhodoval přímo nalézací soud, který má lepší znalost původního spisu a předchozího řízení, jakož i konkrétní osoby pachatele, což se týká i intervenujícího státního zástupce; to s připomínkou, že v roce 2025 byl registrován případ prodlužování ochranného léčení u pacienta odsouzeného v roce 1984, u kterého již aktuálně není původní trestní spis k dispozici, což by se při sloučení vykonávací agendy s věcí trestní z důvodu běhu skartačních lhůt administrativně eliminovalo.

V rámci analytické činnosti NSZ byla pro období roku 2025 mapována právě prostupnost vykonávaných ochranných léčení a zabezpečovací detence. Bylo zjištěno, že z celkového počtu

124 osob (spojených majoritně s násilnými nebo sexuálně motivovanými činy) byla zabezpečovací detence uložena přímo 54 osobám, zatímco u 70 osob došlo k jejímu nařízení přeměnou z dříve uloženého ochranného léčení ústavního. U 38 z těchto 70 osob nebyly splněny zákonné předpoklady pro přímé uložení zabezpečovací detence (spáchání zločinu, příp. činu jinak trestného naplňujícího znaky zločinu). U 27 z těchto osob bylo ochranné léčení uloženo v souvislosti se spácháním přečinu, eventuálně činu jinak trestného. U dalších 14 osob bylo o uložení ochranného léčení rozhodnuto před 1. lednem 2009, tedy před nabytím účinnosti zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence; ve třech případech se tyto důvody překrývaly. Důvody přeměny ochranného léčení na zabezpečovací detenci se u jednotlivých osob lišily, když u 29 osob se jednalo o agresivní chování, u 11 osob útěky ze zdravotnického zařízení a u 25 osob neschopnost nebo neochota dodržovat stanovený léčebný režim. Doba mezi uložením ochranného léčení a jeho přeměnou na zabezpečovací detenci se u jednotlivých osob výrazně lišila, avšak u 8 osob k přeměně došlo již v době do jednoho roku od uložení ochranného léčení a u dalších 14 osob v rozmezí jednoho roku až dvou let. Na straně druhé byly dány i případy přeměn ochranných léčení na zabezpečovací detenci po více jak 10 letech, což ovšem vyvolává pochybnost o smyslu a účelu takto trvajícího ochranného léčení.

I závěry této analýzy tak potvrzují poznatky nižších státních zastupitelství, že existuje významný podíl odsouzených, u nichž ochranné léčení neplní funkci, přičemž právní úprava neumožňuje adekvátně na tyto situace reagovat, což pak po přechodnou dobu negativně dopadá především na samotná zdravotnická zařízení a jejich personál. Lze současně doplnit, že tento stav nebývá často správně uchopen ze strany (laické) veřejnosti, ale též politické reprezentace, která nedůsledně rozlišuje režimy a omezení v zařízeních zajišťujících (léčebné) ochranné léčení a (ochrannou) zabezpečovací detenci.

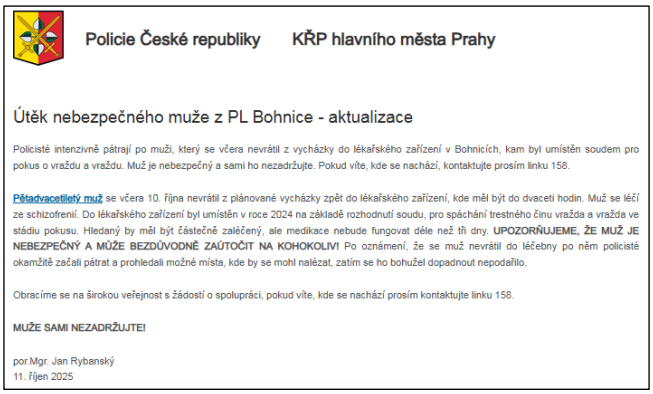

Policie České republiky KŘP hlavního města Prahy

Útěk nebezpečného muže z PL Bohnice - aktualizace

Policisté intenzivně pátrají po muži, který se včera nevrátil z vycházky do lékařského zařízení v Bohnicích, kam byl umístěn soudem pro pokus o vraždu a vraždu. Muž je nebezpečný a sami ho nezadržujte. Pokud víte, kde se nachází, kontaktujte prosím linku 158.

Pětadvacetiletý muž se včera 10. října nevrátil z plánované vycházky zpět do lékařského zařízení, kde měl být do dvaceti hodin. Muž se léčí ze schizofrenií. Do lékařského zařízení byl umístěn v roce 2024 na základě rozhodnutí soudu, pro spáchání trestného činu vražda a vražda ve stádiu pokusu. Hledaný by měl být částečně zaléčený, ale medikace nebude fungovat déle než tři dny. **UPOZORŇUJEME, ŽE MUŽ JE NEBEZPEČNÝ A MŮŽE BEZDŮVODNĚ ZAÚTOČIT NA KOHOKOLIV!** Po oznámení, že se muž nevrátil do léčebny po něm policisté okamžitě začali pátrat a prohledali možné místa, kde by se mohl nalézat, zatím se ho bohužel dopadnout nepodařilo.

Obracíme se na širokou veřejnost s žádostí o spolupráci, pokud víte, kde se nachází prosím kontaktujte linku 158.

MUŽE SAMI NEZADRŽUJTE!

por.Mgr. Jan Rybanský
11. říjen 2025

4. Poznatky k uplatňování mimořádných opravných prostředků v trestním řízení

4.1. Dovolání

V agendě dovolání podávaných v trestních věcech NSZ zpracovává podklady pro případné podání dovolání ze strany nejvyššího státního zástupce, a to na základě vlastních poznatků nebo též podnětů a návrhů k podání dovolání obdržených ze strany nižších státních zastupitelství. Současně, a to nadále zcela majoritně, zpracovává vyjádření k dovolání podanými jinými účastníky trestního řízení, především pak obviněnými (odsouzenými). V roce 2025 takto NSZ vykázalo celkem 1 199 vyřízených věcí ve vztahu k 1 413 osobám (oproti 1 151 věcem ve vztahu k 1 390 osobám v roce 2024), z čehož 1 073 věcí ve vztahu k 1 224 osobám připadalo právě na zpracování vyjádření k dovoláním podanými jinými účastníky trestního řízení (v roce 2024 se jednalo o vyjádření k dovolání zpracovaná v 1 036 věcech ve vztahu k 1 196 osobám).

Návrhy KSZ a VSZ k podání dovolání, dovolání podaná nejvyšším státním zástupcem (výkaznictví, 2021–2025)

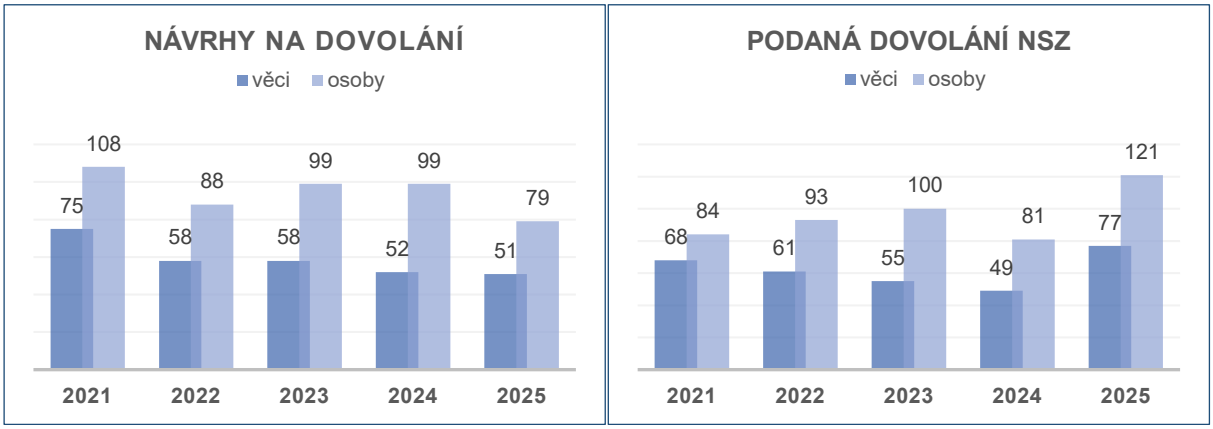

Pokud jde o vykazované počty dovolání podaných nejvyšším státním zástupcem, byl v roce 2025 zaznamenán meziroční nárůst na 77 dovolání ve vztahu ke 121 osobám (oproti 49 dovoláním ve vztahu k 81 osobám v roce 2024), z toho v 68 věcech se jednalo o dovolání podaná v neprospěch obviněných, resp. odsouzených (47 v roce 2024), v 5 věcech se jednalo o dovolání podaná v jejich prospěch (1 v roce 2024) a ve 4 věcech dovolání podaná ve prospěch i v neprospěch (1 v roce 2024). Naproti tomu obdobný meziroční nárůst nebyl zaznamenán u počtu vykázaných podaných návrhů na podání dovolání ze strany KSZ a VSZ, kde je ze střednědobého pohledu patrný spíše pokračující poklesový trend. Tyto údaje mohou především naznačovat, že v roce 2025 bylo k podání dovolání ve větší míře vycházeno z podnětů zasílaných ze strany nižších OSZ, a tedy důvodnost k podání dovolání byla častěji spatřována i u méně závažné trestné činnosti řešené na úrovni okresních soudů. Podněty OSZ k podání dovolání nejsou samostatně vedeny v rámci výkaznictví, avšak z přehledu SLT vyplývá, že tyto byly v roce 2025 evidovány ve vztahu k 29 osobám (v roce 2024 se jednalo o podněty vůči 59 osobám).

Celkově lze návrhovou činnost státních zastupitelství nižších stupňů, která směřují k uplatňování oprávnění nejvyššího státního zástupce podávat dovolání ve smyslu § 265d odst. 1 písm. a) TrŘ, hodnotit jako velmi dobrou. Využívání oprávnění nejvyššího státního zástupce podat dovolání pak má význam nejen pro nápravu konkrétních pochybení v jednotlivých věcech, ale je také klíčové pro usměrnění další rozhodovací praxe orgánů činných v trestním řízení. V roce 2025 došlo současně v několika věcech k přezkoumání správnosti rozhodnutí soudů na základě podnětů jiných osob, a to převážně poškozených v trestním řízení, okrajově však i obviněných, posuzované osoby a vnějšího podatele. Lze však doplnit, že důvodným byl shledán toliko jediný podnět poškozené osoby (souběžně s návrhem KSZ v Ústí nad Labem), kdy bylo v 1 trestní věci takto podáno dovolání v neprospěch obviněného. Další podnět k podání dovolání potom vzešel z vlastní iniciativy NSZ, konkrétně odboru trestního řízení. Zásadním se však v souvislosti se zaznamenaným nárůstem dovolání jeví i změna přístupu NSZ k dané agendě, kdy došlo k upozadění hlediska předpokládané úspěšnosti podaného dovolání a dovolání nejvyšší státní zástupce uplatňoval i v případech sporných, u nichž ovšem shledal jejich sjednocující judikatorní význam pro budoucí aplikační praxi.

Dovolání nejvyššího státního zástupce byla většinově (dle interní evidence nejméně v počtu 50 případů) podávána s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) TrŘ, podle něhož napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, a to samostatně nebo v kombinaci

s druhou alternativou dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) TrŘ popřípadě i v kombinaci s dalšími dovolacími důvody. Druhým nejčastěji uplatňovaným dovolacím důvodem (dle interní evidence v počtu nejméně 21 případů) byl namítaný zjevný rozpor rozhodných skutkových zjištění, určujících pro naplnění znaků trestného činu, s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy podle § 265b odst. 1 písm. g) TrŘ. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) TrŘ spočívající v uložení takového druhu trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným, byl užit (dle interní evidence nejméně v počtu 12 případů) nejčastěji v kombinaci s výše uvedenými dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. h) a m) TrŘ. Tyto případy se většinově týkaly namítané nesprávné aplikace mimořádného snížení trestu odnětí svobody podle § 58 TrZ. Srovnatelně (dle interní evidence nejméně v 11 případech) byl také uplatňován dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) TrŘ namítající, že bylo rozhodnuto o postoupení věci jinému orgánu, o zastavení trestního stíhání, o schválení narovnání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí; tento byl uplatňován v kombinaci s dovolacími důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) a m) TrŘ. Pouze v jednotkách případů pak byly uplatněny dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. a) TrŘ (ve věci rozhodl věcně nepříslušný soud), podle § 265b odst. 1 písm. b) TrŘ (ve věci rozhodl vyloučený orgán), podle § 265b odst. 1 písm. c) TrŘ (obviněný neměl v řízení obhájce, ač ho podle zákona mít měl), podle § 265b odst. 1 písm. d) TrŘ (porušení ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo veřejném zasedání) a podle § 265b odst. 1 písm. l) TrŘ (podle kterého lze namítat, že v rozhodnutí výrok chybí nebo je neúplný).

Má-li být hodnocena úspěšnost dovolání podaných nejvyšším státním zástupcem, lze v první řadě kriticky namítnout, že dané kritérium je velice relativní, a to jednak z důvodu, že k rozhodování o podaných dovoláních může docházet s výrazným časovým odstupem, zejména jde-li o případy skutkově rozsáhlé nebo právně složité, jednak vzhledem ke skutečnosti, že funkce podaného dovolání primárně nespočívá v prosazení názoru státního zastupitelství, ale především v potřebě dosažení materiálně závazného soudního výkladu ke sporné právní otázce pro účely usměrnění další aplikační praxe orgánů činných v trestním řízení. Na podkladě interních údajů vztahujících se k jednotlivým spisovým ročníkům lze pak prezentovat následující průběžné údaje.

Rozhodnutí o dovoláních podaných nejvyšším státním zástupcem (interní údaje NSZ)

Ročník (spisy)	Projednáno Nejvyšším soudem	Vyhověno nebo částečně vyhověno	Dovolání odmítnuto nebo zamítnuto	Neprojednáno Nejvyšším soudem
2021	62	39 (62,9 %)	23 (37,1 %)	0
2022	59	40 (67,8 %)	19 (32,2 %)	0
2023	53	35 (66,0 %)	18 (34,0 %)	1
2024	48	35 (72,9 %)	13 (27,1 %)	8
2025	31	21 (67,7 %)	10 (32,3 %)	38

Z prezentovaných údajů především vyplývá, že dovoláním nejvyššího státního zástupce bývá v průměru vyhověno nebo částečně ve dvou třetinách případů. Tyto údaje se ve střednědobém horizontu statisticky významně nemění; vyšší relevanci lze připisovat ročníkům 2021 až 2023, naopak nižší statistickou relevanci mají údaje evidované k ročníku 2025 z důvodu aktuálně nižšího počtu rozhodnutých případů.

Rozhodnutí o dovoláních podaných obviněnými (interní údaje NSZ)

Ročník (spisy)	Rozhodnutí Nejvyššího soudu	Vyhověno nebo částečně vyhověno	Dovolání odmítnuto nebo zamítnuto	Celkový počet dovolání
2021	988	133 (13,0 %)	855 (87,0 %)	1174
2022	941	94 (10,0 %)	847 (90,0 %)	1133
2023	887	97 (11,0 %)	790 (89,0 %)	1064
2024	859	79 (9,2 %)	780 (90,8 %)	1000
2025	702	47 (6,7 %)	655 (93,3 %)	1064

Pro srovnání pak lze především uvést, že ani obdobné údaje vztahující se k úspěšnosti dovolání obviněných se ve střednědobém horizontu statisticky významně nemění. Opět platí, že vyšší relevanci lze připisovat ročníkům 2021 až 2023, kdy se úspěšnost pohybovala na úrovni kolem 11 %, naopak nižší statistickou relevanci mají údaje evidované k ročníku 2025, a to z důvodu nižšího počtu rozhodnutých případů, kdy v kratším časovém odstupu převažují jednoduchá usnesení o odmítnutí dovolání (lze takto predikovat, že aktuální hodnota úspěšnosti 6,7 % bude s dalšími složitějšími rozhodnutými případy spíše přibývat).

4.2. Stížnosti pro porušení zákona

V agendě stížností pro porušení zákona se nápad v celé soustavě státního zastupitelství podle počtu vnějších podnětů v souladu s vývojem v předcházejícím roce opětovně meziročně snížil; v roce 2025 bylo vykázáno formální vyřízení celkem u 665 věcí (oproti 743 věcem v roce 2024). Meziroční poklesy byly současně zaznamenány i na úrovni meritorních vyřízení adresovaných Ministerstvu spravedlnosti, ať již v podobě zpracovaných nástinů stížností pro porušení zákona (45 věcí oproti 56 věcem v roce 2024) nebo v podobě odůvodněných návrhů na odložení podnětu pro nepřípustnost nebo nedůvodnost podnětu k podání stížností pro porušení zákona (409 věcí oproti 428 věcem v roce 2024). Odpovídajícím se pak jeví i poklesový trend v počtu stížností pro porušení zákona iniciovaných ze strany ministra spravedlnosti.

Počty vyřízení podnětů k podání stížnosti pro porušení zákona (výkaznictví, 2021–2025) a počty podaných stížností pro porušení zákona (údaje MSp, 2021–2025)

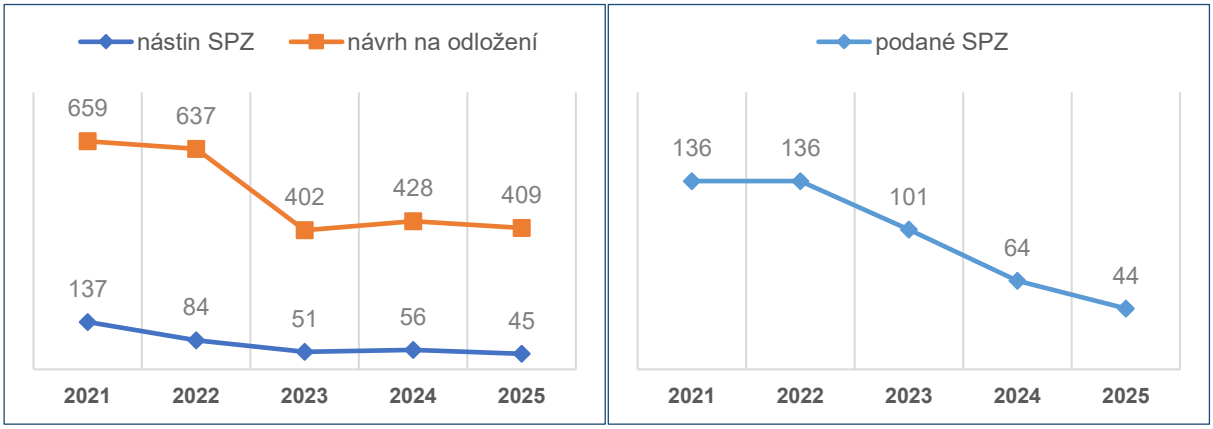

Ve střednědobém srovnání lze opětovně poukázat, že vyšší úrovně dosahované v letech 2021 a 2022 se týkaly věcí, v nichž soudy nesprávně aplikovaly kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu krádeže podle § 205 odst. 4 písm. b) TrZ s ohledem na existenci nouzového stavu z důvodu výskytu pandemie COVID-19 v letech 2020 a 2021, jak bylo rozvedeno v rozhodnutí velkého senátu trestního kolegia NS ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 15 Tdo 110/2021, publikovaného pod č. 19/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní. Nápad tohoto

významného počtu věcí pak stagnoval v roce 2023, přičemž v roce 2024 byl již vyhodnocen jako zcela ukončený. Ve sledovaném období roku 2025 lze tak hovořit již o standardní struktuře důvodů, na nichž byly podněty stavěny. Z hlediska zaměření podnětů k podání stížnosti pro porušení zákona však nebyly zaznamenány relevantní strukturální změny.

Shodně jako v minulých letech identifikoval Nejvyšší soud v rámci rozhodování o stížnostech pro porušení zákona opakovaně případy porušení funkční příslušnosti státního zástupce k rozhodování o stížnosti podle § 146 odst. 2 písm. a) TrŘ v případě udělení souhlasu nebo pokynu (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2025, sp. zn. 3 Tz 1/2025, ze dne 9. 4. 2025, sp. zn. 3 Tz 6/2025, ze dne 30. 4. 2025, sp. zn. 4 Tz 15/2025, ze dne 13. 8. 2025, sp. zn. 4 Tz 30/2025 nebo ze dne 19. 11. 2025, sp. zn. 3 Tz 42/2025). Přetrvávající výskyty těchto případů je však třeba hodnotit negativně, neboť tato oblast je judikována soustavně a opakovaně, kdy se nadto dotýká typově shodných situací rozhodování o stížnostech podaných proti usnesení policejních orgánů o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 TrŘ. Na straně druhé však potvrzují signalizované problémy s personálními kapacitami, které v posledních letech zakládají potřebu užší participace a usměrňování postupů a výstupů policejních orgánů ze strany dozorových státních zástupců. Ve vztahu k rozhodovací činnosti státních zástupců pak lze upozornit i na kasační rozhodnutí týkající se odklonů podle § 307 a § 179g TrŘ, kdy identifikovaná pochybení státních zastupitelství spočívala v absenci výroku o náhradě škody a snaze napravovat absenci autoremedurou (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 2. 4. 2025, sp. zn. 7 Tz 14/2025) nebo v nesprávné právní kvalifikaci skutku (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2025, sp. zn. 3 Tz 11/2025, a ze dne 28. 5. 2025, sp. zn. 4 Tz 22/2025).

I přes významnou převahu pochybení identifikovaných na straně soudů je třeba upozornit, že časté nedostatky při ukládání trestů či zajišťování přítomnosti obviněných a nutné obhajoby, mohou jít na vrub i intervenujícím státním zástupcům, kteří na problém neupozorní, resp. v případě pochybností neuplatní opravný prostředek. Určitý fenomén představuje hojně zastoupená množina případů, ve kterých se Nejvyšší soud vyjadřoval k nedostatkům trestních příkazů, např. případy jejich vydání vůči obviněným s omezenou svéprávností (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 3. 2025, sp. zn. 8 Tz 5/2025, a ze dne 11. 6. 2025, sp. zn. 3 Tz 21/2025), ukládání trestu při nesprávném vyhodnocení souběhu trestných činů (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2025, sp. zn. 7 Tz 24/2025, a ze dne 1. 10. 2025, sp. zn. 7 Tz 33/2025) nebo trestu ve vyšší než pro trestní příkaz přípustné výměře (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2025, sp. zn. 2/2025, a ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. 4 Tz 12/2025). V daném směru se proto jeví vhodné, aby státní zastupitelství pro rok 2026 věnovala trestním příkazům zvýšenou pozornost, a to vzhledem k možnosti ukládat s účinností ode dne 1. 1. 2026 jejich prostřednictvím i krátkodobý nepodmíněný trest odnětí svobody.

5. Mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech

5.1. Metodická a koncepční činnost

Mezinárodní odbor NSZ plní úkoly v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech v souladu se ZMJS. K jeho úkolům patří zejména zajišťování mezinárodní justiční spolupráce ve věcech trestních vykonávané NSZ, vzájemná kooperace se zahraničními justičními orgány v trestněprávní oblasti a vyvíjení metodické činnosti týkající se agendy mezinárodní justiční spolupráce v soustavě státního zastupitelství.

Vedle standardní přednáškové činnosti zajišťované především ve spolupráci s Justiční akademií České republiky zorganizoval mezinárodní odbor NSZ společně s mezinárodním odborem trestním Ministerstva spravedlnosti ve dnech 15. – 16. 9. 2025 regionální setkání kontaktních bodů Evropské justiční sítě v Praze. Jednotliví státní zástupci mezinárodního odboru NSZ se

v průběhu roku 2025 zúčastnili řady mezinárodních konferencí (např. plenární zasedání Evropské justiční sítě ve Varšavě a Kodani, konference sítě CARIN, konference pro německy hovořící kontaktní body Evropské justiční sítě). Na těchto mezinárodních fórech diskutovali a prezentovali postoje České republiky k aktuálním otázkám mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech.

Mezinárodní odbor NSZ a jeho státní zástupci byli v roce 2025 členy několika expertních týmů zaměřených na implementaci a adaptaci právních předpisů Evropské unie do právního řádu České republiky. V této souvislosti lze zmínit zejména adaptaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1543 ze dne 12. července 2023 o evropském vydávacím příkazu a evropském uchovávacím příkazu pro elektronické důkazy v trestním řízení a pro výkon trestu odnětí svobody po skončení trestního řízení, které se stane účinným a začne být v praxi aplikováno dne 18. 8. 2026, a dále Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/3011 ze dne 27. listopadu 2024 o předávání trestního řízení, ohledně jehož adaptace probíhala v průběhu roku 2025 expertní jednání.

V oblasti mezinárodních smluv týkajících se mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech se mezinárodní odbor NSZ podílel zejména na vyjednávání dvoustranné smlouvy s Polskou republikou, která by nově měla upravovat problematiku přeshraničního sledování, sledované zásilky a skrytého vyšetřování.

V průběhu roku 2025 byly zorganizovány dvě celostátní porady mezinárodního odboru NSZ, kterých se zúčastnili státní zástupci – specialisté na problematiku mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech z VSZ a KSZ, jakož i zástupci PČR zapojení do mezinárodní policejní spolupráce a zástupci mezinárodního odboru trestního Ministerstva spravedlnosti. Jedné z těchto porad se zúčastnily i zástupkyně odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, které podaly informaci o zákonu č. 314/2025 Sb., kterým byl novelizován zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, a o dopadu této novely na předávací a vydávací řízení. Uskutečněna byla rovněž setkání se styčnými důstojníky policejních orgánů působícími v cizích státech (Italská republika, Srbská republika, Rumunská republika a další).

Mimořádný nárůst případů metodické činnosti mezinárodního odboru NSZ, který již vyžadoval systémové opatření, byl v roce 2025 zaznamenán v agendě uznání a výkonu rozhodnutí jiných členských států ukládajících peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění. Státní zástupci OSZ vyhotovili písemná vyjádření (viz § 266 odst. 2 ZMJS) v celkem 1 345 případech a v souladu s dříve nastavenou informační povinností o tom podali informaci MO NSZ; ten v případě zjištěných pochybení reagoval formou metodické pomoci. Blíže k počtům písemných vyjádření státních zástupců.

Počty rozhodnutí ukládajících peněžitou sankci nebo jiné peněžité plnění došlých do ČR ze států EU za účelem uznání a výkonu (výkaznictví 2021–2025)

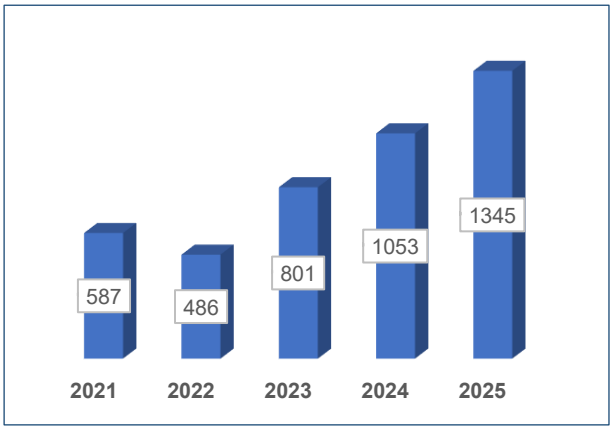

Opatření v podobě novelizace čl. 110 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2013, o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, umožnuje i nadále zachovat vysoký standard metodické podpory ze strany mezinárodního odboru NSZ a zároveň s sebou přináší nezanedbatelné omezení administrativní zátěže zejména pro OSZ.

5.2. Poznatky k realizaci mezinárodní právní pomoci v trestních věcech

V průběhu roku 2025 nebyly v oblasti mezinárodní justiční spolupráce v trestních věcech zaznamenány zásadní problémy či nedostatky s jednou výjimkou. Jako zásadní problém v rámci mezinárodní justiční spolupráce v trestním řízení bylo zaznamenáno, že některé státy (např. Spojené státy americké) stále odmítají provést žádost o právní pomoc týkající se zajištění majetku, pokud usnesení státního zástupce o zajištění vydané v České republice v přípravném řízení trestním nebude alespoň potvrzeno soudem, přestože jim byl opakovaně objasněn postup podle právního řádu České republiky (zejména podání stížnosti proti usnesení o zajištění, o které rozhoduje soud). Z tohoto důvodu bude v roce 2026 iniciována novela ustanovení § 45 odst. 2 ZMJS, která umožní potvrzení usnesení státního zástupce o zajištění soudem.

Mezinárodní justiční spolupráce v přípravném řízení trestním – celkové počty (výkaznictví, 2024–2025)

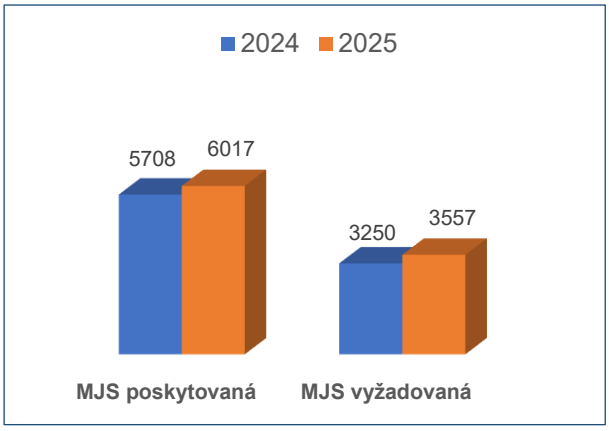

Počet případů uskutečněné mezinárodní justiční spolupráce za rok 2025 ve srovnání s předchozím rokem vzrostl. U justiční spolupráce poskytované cizím státům o 309 případů, u justiční spolupráce vyžadované v cizině o 307 případů.

Struktura mezinárodní justiční spolupráce v přípravném řízení trestním (výkaznictví, 2025)

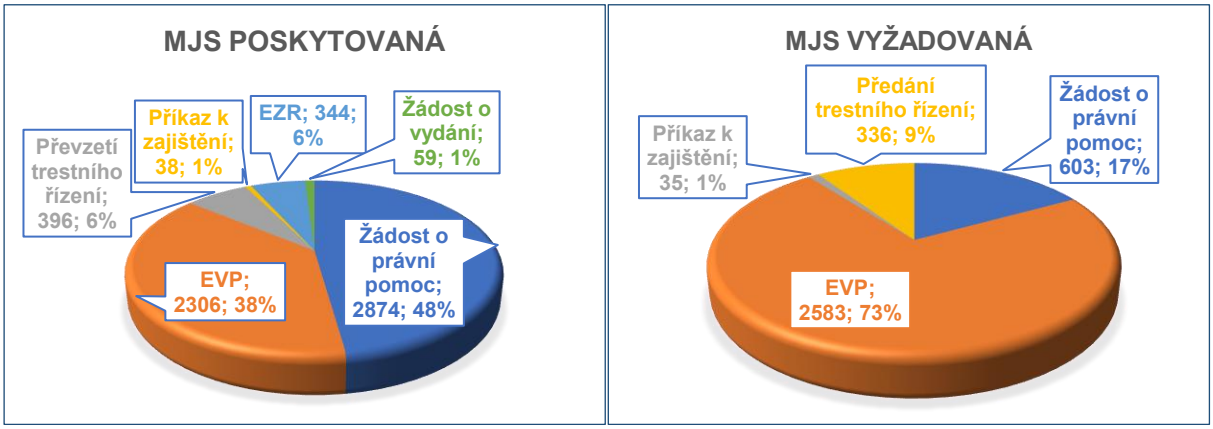

Ve struktuře poskytované mezinárodní justiční spolupráce převládá vyřizování EVP v rámci EU (38 %) a cizozemských žádostí o právní pomoc (48 %), nezanedbatelný je také počet vyřízených EZR (344 případů), u nichž státní zástupci odpovídají za provedení předběžného šetření. Ze strany cizozemských justičních orgánů nebyly v průběhu roku 2025 avizovány prodlevy či zásadní komplikace, standard poskytované mezinárodní justiční spolupráce je v ČR dlouhodobě velmi vysoký.

Pokud se jedná o skladbu nejčastěji vyžadované mezinárodní justiční spolupráce, lze konstatovat, že čeští státní zástupci téměř ve třech čtvrtinách případů vyžadují mezinárodní justiční spolupráci v rámci EU formou EVP (73 %), následují žádosti o právní pomoc (17 %) a v 9 % případů bylo přistoupeno k předání trestního řízení. Vyplňování formulářů EVP a vyhotovování žádostí o právní pomoc či žádostí o převzetí trestního řízení napomáhá rozsáhlá metodika mezinárodního odboru NSZ, která zahrnuje nejen informace o těchto nástrojích, ale také řadu vzorů a doporučení dostupných na Extranetu státního zastupitelství.

Standard mezinárodní justiční spolupráce poskytované České republice je obvykle na velmi dobré úrovni v případě sousedních států (zejména Slovenské republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky), totéž platí i pro součinnost justičních orgánů Ukrajiny, a to i přes pokračující válečný konflikt.

Zatímco oproti roku 2024 přibylo žádostí o právní pomoc (nárůst o 77 případů vyhotovených žádostí a 57 případů vyřízených žádostí) i EVP (nárůst o 233 vydaných EVP a nárůst o 155 vykonaných EVP), u agendy předání trestního řízení do ciziny je vysledovatelný trend opačný (oproti roku 2024 bylo do cizího státu předáno o 13 trestních řízení méně).

Snížení počtu předání trestních řízení do cizího státu a preference spíše alternativních forem mezinárodní justiční spolupráce v podobě vydání EVP / žádosti o právní pomoc nebo předání či vydání osoby do České republiky na základě EZR / extradiční žádosti je v souladu s dlouhodobou snahou co nejvíce nahrazovat relativně zdlouhavou a finančně náročnou agendu předání trestního řízení jinými nástroji mezinárodní justiční spolupráce.

Shora uvedený trend do jisté míry potvrzuje i zvýšený počet vyřizovaných EZR či extradičních žádostí. Ve srovnání s rokem 2024 provedli státní zástupci v České republice o 34 předběžných šetření více v rámci řízení o EZR a nárůst, byť pouze o jeden případ, lze vysledovat také u řízení extradičního.

5.3. Společné vyšetřovací týmy

Od roku 2008, kdy byla uzavřena první dohoda o společném vyšetřovacím týmu, do konce roku 2025, se čeští policisté a státní zástupci podíleli na činnosti 146 takových týmů. Spolupracovali přitom s partnery z celkem 23 evropských zemí.

Mezinárodní odbor NSZ společně s národním členem ČR a jeho zástupcem v Eurojustu, jako subjekty oprávněné k uzavírání dohod o společných vyšetřovacích týmech, se účastní jak přípravy těchto týmů, tak vyhodnocování jejich činnosti. Všechny dohody o společných vyšetřovacích týmech, ať už jsou sjednávány na mezinárodním odboru NSZ nebo národním zastoupením v Eurojustu, jsou registrovány v Eurojustu (mimo jiné i z důvodu jejich financování touto agenturou). Státním zástupcům i policejním orgánům poskytuje mezinárodní odbor NSZ i národní zastoupení ČR v Eurojustu pravidelně konzultace, pokud jde o financování společných vyšetřovacích týmů z prostředků Eurojustu. Díky tomu ČR patří ke státům, které nejvíce využívají možností financování společných vyšetřovacích týmů z prostředků Eurojustu.

19 dohod o společných vyšetřovacích týmech

V roce 2025 bylo uzavřeno celkem 19 dohod o společných vyšetřovacích týmech, a to s těmito státy: Ukrajina, Slovenská republika, Rumunská republika, Italská republika, Spojené království, Spolková republika Německo, Lotyšská republika, Litevská republika a Polská republika. Ve třech případech se jednalo o trojstranné společné vyšetřovací týmy, ve třech případech o čtyřstranné společné vyšetřovací týmy, ve zbylých případech šlo o dohodu dvou států. Společné vyšetřovací týmy se týkaly zejména následující trestné činnosti – nelegální obchod s odpadem, drogová trestná činnost, nedovolená výroba hormonálních látek, teroristický útok, podvod, neoprávněný přístup k počítačovému systému, obchodování s lidmi, vyhrožování teroristickým útokem ve školách, legalizace výnosů z trestné činnosti.

Společné vyšetřovací týmy zcela zásadním způsobem zefektivňují mezinárodní spolupráci, představují podstatný finanční přínos pro tuzemské orgány činné v trestním řízení (ze strany Eurojustu jsou standardně hrazeny náklady na tlumočení, překlady, cestovné, znalečné nebo na materiální vybavení). Současně ovšem z hlediska jednotné organizace a přímé komunikace zefektivňují a zrychlují výměnu podstatných informací a důkazů mezi jednotlivými státy zapojenými do SVT.

VYŘÍZENO STÁTNÍM ZASTUPITELSTVÍM

Státní zastupitelství zahájilo výkon dozoru nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení trestním celkově v 186 858 nových případech
Celkově bylo v prověřování vyřízeno 186 588 věcí pod dozorem státních zástupců

Ukončeno v přípravném řízení

Vyšetřování

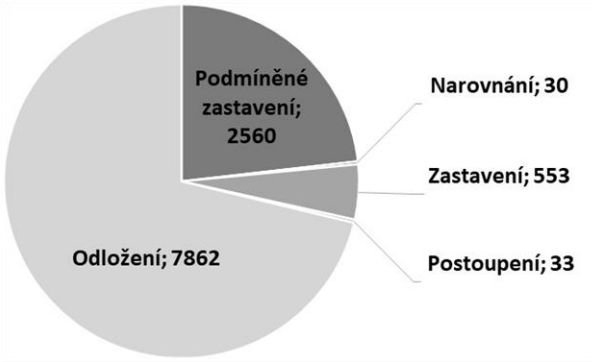

Zkrácené přípravné řízení

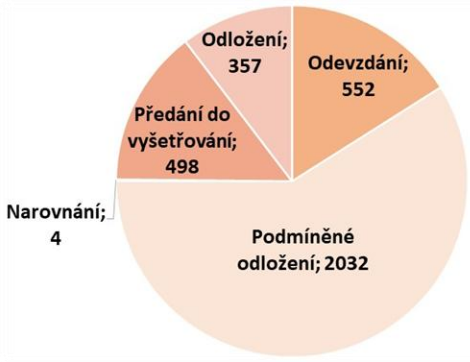

11 038 osob | 3 443 osob

O 14 481 osobách (19 %) ze všech obviněných nebo podezřelých rozhodli samostatně státní zástupci, aniž by se jimi musel zabývat soud

Postaveno před soud

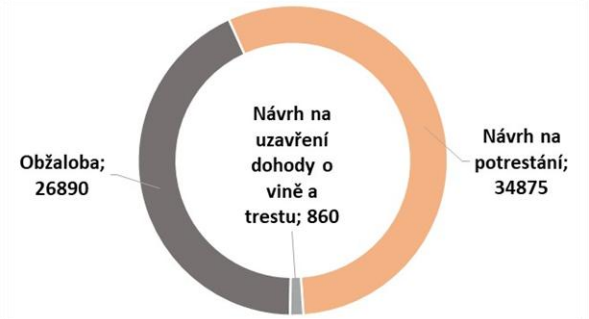

Celkem 62 625 osob postaveno před soud

Státní zástupci samostatně nebo předáním soudu vyřídili 77 106 osob v průměru za 74 dnů

VYŘÍZENO SOUDY

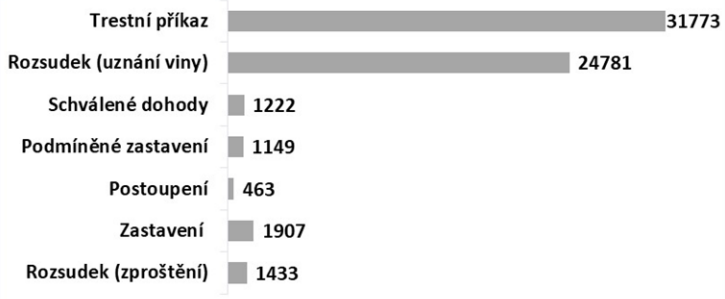

Z celkového počtu 68 083 osob, o nichž soudy rozhodovaly, bylo zproštěno jen 2,10 %

Soudy rozhodly o 68 083 osobách v průměru za 141 dnů

IV. Zvláštní analýzy jevů významných pro rok 2025 – trestní působnost

1. Kriminalita páchaná elektronickými nástroji a v kybernetickém prostředí

12,4 % registrované kriminality

Podle statistik PČR bylo ve sledovaném období roku 2025 zaznamenáno již celkem 21 137 registrovaných případů interně definované kyberkriminality, resp. kriminality páchané v kybernetickém prostředí anebo za využití takových nástrojů; při srovnání s rokem 2024, kdy takových případů bylo celkově registrováno 18 495, toto představuje meziroční nárůst na úrovni cca 14,3 %; tato kriminalita představovala 12,4% podíl z celkové registrované kriminality (10,7% podíl v roce 2024). Jakkoliv tedy bylo možné v letech 2022 až 2024 hovořit o stabilizaci dynamického nárůstu tohoto druhu kriminality, rok 2025 lze v tomto směru označit za určitou formu renesance tohoto druhu kriminality, což platí – jak bude dále zmíněno – i o typových způsobech jejího páchání. Objasněnost této trestné činnosti je dlouhodobě velice nízká; v roce 2025 statisticky činila cca 15,1 %, což je srovnatelné s rokem 2024 (cca 15,4 %).

Vývoj počtu registrovaných případů (statistiky PČR, 2016–2025)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
KRIM.	218162	202303	192405	199221	165525	153233	181991	181417	173322	170051
KYBER.	4990	5654	6815	8417	8073	9518	18554	19592	18495	21137
PODÍL	2,3 %	2,8 %	3,5 %	4,2 %	4,9 %	6,2 %	10,2 %	10,8 %	10,7 %	12,4 %

Tyto údaje však nelze pokládat za přesné a vyčerpávající. V první řadě je problematická samotná definiční charakteristika kybernetické kriminality a kriminality páchané v kybernetickém prostředí, která z důvodu neustálého dynamického vývoje není ustálená (a to ani metodicky), což může zkreslovat počty zejména při delším historickém srovnávání; pro představu lze poukázat např. na nejednoznačné zařazení podvodných telefonických a vishingových útoků, u kterých je kyberprostor využit pachatelem pouze k vyhledání potenciální oběti (např. metodou OSINT nebo plošného phishingu). Za druhé z poznatků PČR i nižších státních zastupitelství vyplývá, že v případě neúspěšných majetkových útoků je dána vysoká míra latence, kdy poškozené osoby tyto většinově vůbec neoznamují (nereagování na podvodnou SMS nebo vyděračský e-mail, nesouhlas s předběžným nebo podezřelým placením u podvodného inzerátu nebo reverzního podvodu, neakceptace individuálně cílené nabídky investování). Lze tak důvodně předpokládat, že skutečné počty útoků v kybernetickém prostředí budou mnohem vyšší; pro porovnání lze uvést, že v roce 2025 bylo registrováno nejméně 134 719 přestupků proti majetku, a přestože většina případů bude připadat na drobné krádeže, jedná se řádově o výrazný početní potenciál dalších případů dílčích útoků majetkové kriminality páchané v kybernetickém prostředí.

Ze statistických údajů PČR lze proto akcentovat především další meziroční nárůst registrovaných případů v této oblasti. Kybernetická kriminalita a kriminalita páchaná v kybernetickém prostředí ovšem již nepředstavují vlastní specializovanou oblast závadového jednání. Elektronická forma komunikace a sociální život v kybernetickém prostředí se totiž stal již natolik běžným a normalizovaným, že v posledních letech dochází k transformaci způsobu páchání prostřednictvím využívání tohoto prostředí prakticky ve všech oblastech kriminality, včetně trestných činů násilných, sexuálních, drogových nebo hospodářských.

Lze potvrdit závěry PČR, že největší část ze struktury trestné činnosti páchané v kybernetickém prostředí v roce 2025 tvořily nadále podvody spojené s prodejem a nákupem zboží a dále

sériově páchaná majetková trestná činnost za využití metod sociálního inženýrství, phisingu a spear-phishingu, zejména podvodné investice, ale opětovně i vishingové legendy „bankéř“ a „policista“. Dlouhodobé strukturální změny a vývojové trendy zaznamenané PČR u trestného činu podvodu (§ 209 TrZ) nepřímo potvrzují i statistické údaje státních zastupitelství (které sice neumožňují přímo selektovat případy kybernetické kriminality a kriminality páchané v kyberprostoru, avšak umožňují alespoň mapovat objasněné případy podle vybraných evidovaných skutkových podstat trestných činů).

Incidence trestného činu podvodu § 209 TrZ

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Vyřízeno FO	6069	5636	5068	4444	4064	3434	2924	2969	2934	3116	3447
Tr. stíhání	3877	4020	3669	3210	2952	2538	2250	2115	2055	2191	2462
Zkrác, př. říz.	1145	978	841	692	698	509	334	467	499	543	547
Tr.stíh. + ZPŘ	5022	4998	4510	3902	3650	3047	2584	2582	2554	2734	3009
Tr. činy	6825	6643	6405	5512	4937	3911	3536	4939	3862	4630	4434
Čin/FO	*1,12*	*1,18*	*1,26*	*1,24*	*1,21*	*1,14*	*1,21*	*1,66*	*1,32*	*1,49*	*1,29*

Přestože tedy trestný čin podvodu (§ 209 TrZ) zahrnuje různé způsoby páchání, hypotézu významného nárůstu tohoto typu majetkové trestné činnosti páchané v kyberprostoru potvrzují především vysoké úrovňové propady počtu evidovaných objasněných trestných činů, přestože v oblasti počtu registrovaných útoků docházelo ke strmému nárůstu. Např. v roce 2016 bylo v této kvalifikaci PČR evidováno cca 9 836 registrovaných útoků (událostí) a na úrovni státních zastupitelství cca 6 825 objasněných trestných činů, v roce 2025 pak shodnou metodou bylo u PČR registrováno cca 20 181 útoků (událostí) a na úrovni státních zastupitelství cca 4 434 objasněných trestných činů. Uvedené lze interpretovat nejen snižováním objasněnosti tohoto trestného činu, ale též skutečností, že pod právně kvalifikovaný trestný čin v posledních letech spadá více dílčích útoků, než tomu bylo v minulosti, což podporuje i zvýšení podílu trestných činů připadajících na 1 fyzickou osobu, zejména v roce 2022 (u tohoto statistického jevu lze predikovat souvislost se souběhy více v různých obdobích páchaných a postupně objasňovaných trestných činů, korekce v letech 2023 až 2025 pak může být dána i implementací metod a postupů, které dílčí sériové útoky shodných pachatelů efektivněji propojují do společných řízení). U trestného činu podvodu tak lze vysledovat změnu ve struktuře jeho páchání, kdy je opouštěna forma přímého nebo osobního jednání, často lokálně a skutkově omezeného (nadto limitovaného tím, že poškození po určité době a bezúspěšném domožení se slíbeného plnění identifikovaného sériového pachatele oznámili), a to směrem k distančním a anonymním způsobům komunikace, které umožňují realizovat podstatně vyšší počet souběžných útoků, ve výrazně vyšším územním zaměření a po delší dobu, než je taková trestná činnost orgánům činným v trestním řízení vůbec nahlášena.

Incidence trestných činů souvisejících s legalizací výnosů z trestné činnosti

St+ZPŘ	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
§ 214 + § 216	834	695	562	505	442	359	330	349	367	502	584
§ 215 + § 217	120	109	78	63	76	95	61	109	156	250	351

Podpůrně s rozvojem majetkové kriminality páchané v kyberprostoru je však vhodné poukázat na nárůsty doprovodného jevu tzv. legalizačního jednání. Řada případů kriminality páchané v kyberprostoru je registrována právě v souvislosti s podezřelými finančními toky, které jsou v prvopočátku identifikovány jako možné výnosy tohoto druhu kriminality. Pokud se pak jedná o kriminalitu objasněnou, je legalizační jednání zpravidla méně sofistikované a lépe

objasnitelné, neboť fakticky probíhá na území České republiky, zpravidla v podobě úplatného zakládání bankovních účtů využívaných pro převody výnosů. V daném směru lze upozornit na nárůsty legalizačních jednání úmyslných (trestné činy podle § 214 a § 216 TrZ) a především pak nedbalostních (trestné činy podle § 215 a § 217 TrZ).

Legalizační jednání i v roce 2025 zpravidla spočívala v zakládání běžných bankovních účtů se službou internetového bankovnictví s následným předáním přihlašovacích údajů (a faktickým umožněním platebních dispozic) neznámým třetím osobám za drobnou úplatu, popř. ve formě „pracovních nabídek“, v jejichž rámci oslovení klienti prováděli za úplatu samostatně finanční transakce, které probíhaly prostřednictvím jejich běžného a běžně užívaného bankovního účtu. Negativním trendem je určitá rozsáhlost a organizovanost této činnosti, kdy zprostředkovatelé často již nechávají od koncových klientů účty zakládat v rozsáhlých objemech, kdy takto založené účty nabízí kriminálním strukturám k využití. Orgány činné v trestním řízení opakovaně upozorňují na výrazná rizika takového chování, kdy vedle trestní odpovědnosti jsou majitelé účtů často překvapivě konfrontováni se zablokováním jejich účtů ze strany orgánů činných v trestním řízení nebo s vlastní občanskoprávní odpovědností za vydání bezdůvodného obohacení vůči poškozeným osobám namísto pachatelů. Nezřídka se přitom legalizátoři po krátké době sami stávají oběťmi trestné činnosti, když je na základě jejich bankovního účtu a jejich bankovní identity zažádáno o povolení debetu nebo poskytnutí úvěru, které jsou pachateli distančně vyčerpány. I přes tyto preventivní programy byl v roce 2025 pozorován nárůst tohoto chování již nejen mezi sociálně slabšími osobami nebo cizinci. Růstový trend zaznamenalo i úplatné využívání dětí a mladistvých pro hotovostní výběry výnosů prostřednictvím bankomatů a jejich kurýrní předávání určeným osobám.

Z dalších oblastí kriminality pak lze z poznatků nižších státních zastupitelství především potvrdit, že v prostředí sociálních sítí a chatovacích platforem byl v roce 2025 zjištěn častější výskyt výhrůžek, vulgárních útoků a jiných forem kyberšikany. Typickým jevem je následné rychlé mazání komunikace ze strany pachatelů, nicméně tyto projevy bývají zachyceny jinými uživateli a dále šířeny. Současně patrně dochází k pozvolnému nárůstu latentní rizikové komunikace. Vyšší míra využívání prostředí Darknetu a sociálních sítí byla u mladší populace zaznamenána i v souvislosti s experimentováním s novými psychoaktivními látkami, kdy se rychle rozšiřuje případná informovanost o dostupných syntetických drogách.

Incidence trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací (§ 230 TrZ)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Tr. stíhání	124	144	163	179	174	194	214	242	226	266	306
Zkrác. př. říz.	34	39	80	93	80	49	37	32	21	38	32
Celkem	158	183	243	272	254	243	251	274	247	304	338

V případě trestného činu neoprávněného přístupu k počítačovému systému a neoprávněný zásah do počítačového systému nebo nosiče informací je kontinuální růstový trend zcela signifikantní. Z pohledu statistické chyby je však třeba korektně upozornit, že nejméně v období let 2015 až 2020 (tedy před zahájením intenzivní metodické činnosti na úrovni PČR) mohou být nižší počty způsobeny i nesprávným opomíjením této právní kvalifikace.

Nadále však platí, že objasňování tohoto druhu trestné činnosti je zdlouhavé a náročné, a to i vzhledem k již rozšířenému využívání řady dostupných anonymizačních nástrojů. Proces objasňování přitom zpravidla zahrnuje i úkony v součinnosti s poskytovateli digitálních služeb na základě soudních příkazů nebo úkony mezinárodní policejní a justiční spolupráce, s čímž jsou dále spojeny náklady na zjišťování údajů k uskutečněnému telekomunikačnímu provozu

ze strany Útvaru zvláštních činností Služby kriminální policie a vyšetřování nebo náklady na zpracování úředních překladů. Trendově se v roce 2025 rozšířilo využívání tzv. SIM-boxů (SIM-poolů), tedy technických zařízení umožňujících na podkladě kombinace údajů z anonymních SIM karet (nebo virtuálních SIM karet) hromadné a automatizované oslovování telefonních uživatelů s podvrženými textovými nebo hlasovými zprávami. Technický rozvoj těchto zařízení přitom v roce 2025 umožnil fyzické umístění dvou takových zařízení cizincem v hotelovém pokoji; je tedy zřejmé, že technologický vývoj začíná výrazně oddělovat lokality, kde se pachatel zdržuje a kde páchá trestnou činnost.

V dané souvislosti nelze nezmínit, že zatímco na straně pachatelů trestné činnosti dochází k technickému a organizačnímu vylepšování páchání trestné činnosti, v oblasti jejího objasňování naráží orgány činné v trestním řízení na stále častější administrativní a právní překážky. Rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 16. 4. 2025, sp. zn. 30 Cdo 1849/2024, publikovaným pod č. 36/2026 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní, soud založil požadavek na obsahové třídění zajištěných dat zakládaných do obsahu trestního spisu, který ve svých důsledcích zakládá povinnost administrativního zpracování zajištěných dat odděleně od spisového materiálu a jejich další administrativní filtraci a selekci, ovšem opětovně bez adekvátní opory v procesní úpravě (viz též rozsudek ESLP ze dne 18. prosince 2025 ve věci Černý a ostatní proti České republice, stížnost č. 37514/20 a další). Rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 30. 12. 2025, sp. zn. 30 Cdo 2556/2025, byla shledána právní úprava tzv. *data retention* podle § 97 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, za nesouladnou s právem EU, přičemž soud – vědom si praktické užitečnosti plošného a nerozlišujícího uchovávání údajů v podobě, v jaké jej tuzemská právní úprava v nynější chvíli obsahuje – vyzval k další legislativní diskuzi v této oblasti, a to i na poli projednávaného unijního Aktu o digitálních sítích (nařízení DSA). Jak již bylo blíže rozvedeno v části III.1.3 této zprávy, pro rok 2026 bude vedle těchto právních otázek nutné legislativně projednat a vyřešit implementaci dalších požadavků unijní legislativy. Lze tedy opětovně připomenout, že jakkoliv státní zastupitelství plně respektuje politickou podstatu legislativní diskuse v této oblasti, je nutné plédovat za zachování takových procesních postupů, které nebudou znamenat další zbytnou administrativní činnost na úkor objasňování tohoto druhu kriminality. V jádru se ovšem jeví nezbytné formulovat jasnou politickou linii (především na půdě institucí EU) k otázce významu ochrany soukromí uživatelů digitálních služeb, které by mělo být pojímáno komplexněji (tedy nejen ve vztahu k veřejné moci, ale i ve vztahu k případným poskytovatelům služeb) a které by korektně mělo přiznat i veškeré negativní dopady s takovou linií spojené, včetně případné rezignace veřejné moci na schopnost účinného objasňování kriminality páchané v kybernetickém prostředí.

2. Kriminalita mladistvých a dětí mladších 15 let

V roce 2025 provedlo NSZ podrobnější statistickou analýzu vývojových trendů kriminality páchané mladistvými a dětmi mladšími 15 let, a to v souvislosti s aktuálně probíhající politickou debatou k otázce snížení věkové hranice trestní odpovědnosti.

V úvodu je třeba korektně uvést, že statistické mapování struktury kriminality páchané dětmi a mladistvými je zkresleno neobjasněnou trestnou činností (u které lze predikovat výraznější zastoupení dospělé populace). Jde-li o statisticky vykazovanou kriminalitu objasněnou, lze ve vztahu k dětem mladším 15 let vycházet pouze z počtu osob, u kterých došlo k odložení postupem podle § 159a odst. 2 ve spojení s § 11 odst. 1 písm. d) TrŘ (z důvodu nedostatku věku) ve stadiu prověřování, a proto i případné údaje mladistvých a dospělých je nutno vztahovat k časově odpovídajícímu okamžiku objasnění (tedy zahájení trestního stíhání nebo sdělení podezření v rámci zkráceného přípravného řízení). Současně platí, že do struktury

kriminality páchané dětmi mladšími 15 let nejsou započítávány případy odložení podle § 159a odst. 1 TrŘ, ve kterých z důvodu nedostatku rozumové nebo mravní vyspělosti není naplněna podmínka zavinění.

Údaje vybraných způsobů vyřízení fyzických osob (výkaznictví, 2021–2025)

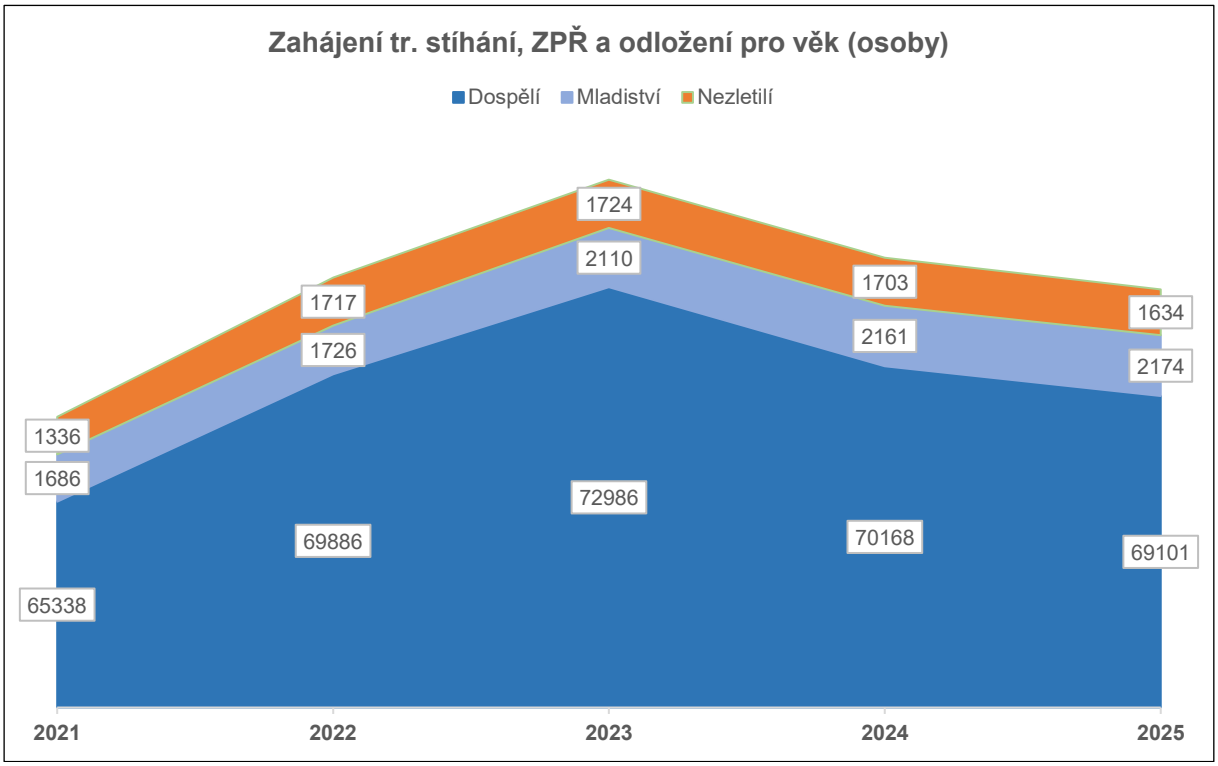

Při hodnocení počtu vykázaných osob shora lze obecně vysledovat nárůst hladin do roku 2023, což je však technicky způsobeno zejména poklesem kriminality v letech 2020 a 2021 v přímé návaznosti na omezení běžného sociálního života v důsledku opakovaně přijímaných a nařizovaných preventivních opatření v souvislosti s pandemií onemocnění COVID-19. Hodnoty v letech 2022 a 2023 je tak nutné interpretovat i při vědomí časového zpoždění (odstupu), kdy realizace opatření narušila personální kapacity policejních orgánů, jakož i standardní možnost provádění některých úkonů prověřování, a k objasnění trestné činnosti a ukončení prověřování tak docházelo s vyšším než obvyklým časovým odstupem. Naopak hodnoty let 2024 a 2025 již lze označovat za stabilizované a relevantní pro vyhodnocování trendu kriminality.

V daném ohledu je pak třeba upozornit na hladinový nárůst počtu zahájení trestních stíhání u mladistvých osob, ke kterému došlo již v roce 2023, kdy i přes stabilizaci a mírný poklesový trend dospělých osob zůstaly hladiny u mladistvých osob zachovány (2 110 osob v roce 2023, 2 161 osob v roce 2024 a 2 174 osob v roce 2025); tento jev je dobře patrný, pokud se nominály převedou do podílů mladistvých na celkové struktuře pachatelů (2,75 % roce 2023, 2,92 % v roce 2024, 2,98 % v roce 2025). I v případě dětí mladších 15 let byl zaznamenán meziroční skokový nárůst objasněných případů mezi lety 2021 a 2022, přičemž v období 2023 až 2025 lze zaznamenat nepatrný nominální poklesový trend (1 724 osob v roce 2023, 1 703 osob v roce 2024 a 1 634 osob v roce 2025); při zohlednění podílů dětí mladších 15 let je však trend stabilní (2,24 % v roce 2023, 2,30 % v roce 2024, 2,24 % v roce 2025).

Věková struktura populace k 31. 12. daného roku (údaje ČSÚ[11], 2015–2025)

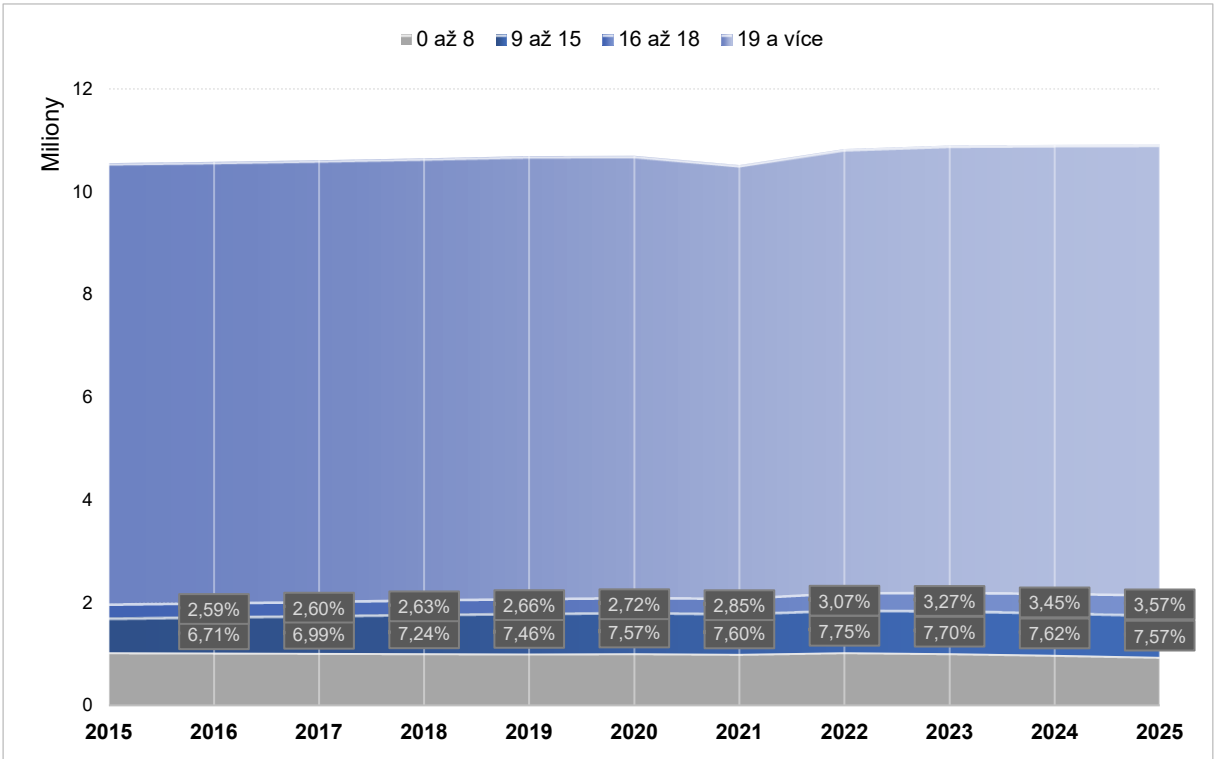

Zaznamenané vývojové trendy bývají dávány do souvislosti s výskytem silných populačních ročníků narozených v letech 2007 až 2009. NSZ však v dané souvislosti uvádí, že takové odůvodnění by bylo korektní za předpokladu, že by se tyto silné ročníky významněji propsaly do celkové struktury populace a rovněž za předpokladu, že by ve vztahu k těmto věkovým kategoriím byl zaznamenán jejich většinový či dominantní podíl na trestné činnosti páchané dětmi (do roku 2022), resp. mladistvými (od roku 2024). Údaje k věkové struktuře populace Českého statistického ústavu však toto vysvětlení nepodporují. V celkové struktuře populace lze v posledních letech vysledovat nárůst podílu osob ve věkové kategorii 16–18 let (vzhledem k tomu, že údaje jsou vždy k 31. 12. daného roku, byly věkové kategorie voleny s přihlédnutím k časovému odstupu objasnění od spáchání činu tak, aby v co největší míře odpovídaly předpokládaným kategoriím vykázaných pachatelů), které by skutečně odpovídaly zaznamenaným nárůstům podílu u mladistvých. U věkové kategorie osob 9–15 let však dochází k nepatrnému meziročnímu snižování podílu v populaci (dětí mladší 8 let nebyly systémově pojímány jako pachatelé činů jinak trestných vzhledem k jejich obecně omezeným rozumovým a mravním kompetencím, jak bylo vysvětleno výše; avšak i u této věkové kategorie je zaznamenán populační úbytek), což neodpovídá stabilnímu poměru ve struktuře pachatelů, resp. značí to právě z poznatků signalizovaný nárůst poměru dětí mladších 15 let, kteří se činů jinak trestných dopouští, v celkové populaci dětí mladších 15 let.

[11] Český statistický úřad. *DataStat. Počet obyvatel podle pohlaví a jednotek věku k 1. 1., 1. 7. a 31. 12.* Online. Dostupné z: https://data.csu.gov.cz/datastat/data/VYBER/OBY02BT01?vSel=1 [cit. 2026-05-15].

Počty činů jinak trestných podle věku pachatelů (zvláštní dotazy CSLAV, 2022–2025)

věk	2022		2023		2024		2025	
9 a méně	97	5,72 %	61	3,54 %	57	3,38 %	81	4,98 %
10	88	5,19 %	105	6,09 %	71	4,21 %	72	4,43 %
11	171	10,08 %	135	7,84 %	155	9,19 %	145	8,92 %
12	311	18,34 %	296	17,18 %	295	17,50 %	274	16,85 %
13	462	27,24 %	480	27,86 %	479	28,41 %	439	27,00 %
14	563	33,20 %	643	37,32 %	624	37,01 %	608	37,39 %
15	4	0,24 %	3	0,17 %	5	0,30 %	7	0,43 %
celkem	**1696**		**1723**		**1686**		**1626**	

Ze statistických údajů rovněž nevyplývá, že by v letech 2022 až 2025 docházelo k významným změnám ve věkové struktuře dětí mladších 15 let coby pachatelů činů jinak trestných. Nejvíce zastoupenými nadále zůstávají věkové kategorie osob ve věku 14 let (hladina na úrovni cca 37 %) a 13 let (hladina na úrovni cca 28 %), kdy děti ve věku 12 let a méně představují ve svém celku relativně rovnocennou kategorii (hladina na úrovni cca 35 %). To opětovně vylučuje argument o zastoupení silných ročníků let 2007 až 2009, na straně druhé je tato data nutné brát v potaz při diskusi o vhodně nastavené věkové hranici trestní odpovědnosti. Přitom platí, že pro některé činy jinak trestné jsou ve střednědobém pohledu dány i specifické věkové skladby, např. u znásilnění dle § 185 TrZ převládá kategorie dětí ve věku 9–12 let (48 %), děti ve věku 14–15 let naopak převažují u těžkého ublížení na zdraví dle § 145 TrZ (cca 71 %) nebo u nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy dle § 283 TrZ (cca 49 %).

Pokud se jedná o **skladbu kriminality**, pak u mladistvých (viz též tabulka č. IV/2c) je patrná vyšší míra rozložení kriminality mezi skutkové podstaty provinění, než je tomu ve struktuře činů jinak trestných dětí mladších 15 let (viz též tabulka č. IV/2d). V letech 2015 až 2025 lze nicméně vysledovat stagnaci incidence nejčetnějšího provinění krádeže (§ 205 TrZ) a třetího nejčetnějšího provinění poškození cizí věci (§ 228 TrZ). Shodné poklesové trendy v oblasti byly zaznamenány též u dětí mladších 15 let, pouze s rozdílem, že u těchto představují poškozující činy vyšší podíl v celkové struktuře činů jinak trestných. Naopak růstové trendy byly zaznamenané u násilně motivovaných provinění, konkrétně u ublížení na zdraví (§ 146 TrZ) a loupeže (§ 173 TrZ), kdy lze v letech 2024–2025 hovořit o cca 40% nárůstech hladin oproti hodnotám dosahovaným v letech 2015–2019. Lze opět doplnit, že nárůst činu jinak trestného loupeže (§ 173 TrZ) byl shodně indikován i u dětí mladších 15 let. Podstatně mírnější, avšak stále kontinuální nárůsty, lze historicky zaznamenat i v případě provinění neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234 TrZ).

Pohnutky a motivace k páchání protiprávního jednání mají u dětí a mladistvých široké a často velice individuální a komplexní pozadí. Za dominantní bývají označovány vlivy sociálního a rodinného prostředí, skupinové dynamiky a působení kybernetického prostředí. Dětští a mladiství delikventi se primárně etablují ze sociálně znevýhodněného nebo nefunkčního rodinného prostředí, v němž absentují pevné hranice, dohled a stabilní režim, kdy přebírají vzorce chování z bezprostředního okolí se snahou zapadnout do vrstevnické skupiny, upevnit si v ní postavení nebo v ní reprezentovat konzumní životní styl propagovaný médii a sociálními sítěmi. Patrně potřeba udržení takto vytvořeného postavení či zastávané sociální role pak utváří:

a) sebepropagační (aktivní) pohnutky zaměřené na opatřování finančních prostředků k udržení prezentovaného statusu (značkové oblečení, kosmetika, ale též alkohol a jiné návykové látky či hazardní hry), na přímou skupinovou interakci, především v prostředí školských zařízení, kde dochází k vzájemnému utvrzování a posilování delikventního

chování v rámci skupiny (specifické je pak skupinové verbální nebo ve výrazně menší míře i fyzické násilí zaměřené na reprezentanty řádných společenských hodnot, ať již z kruhu vrstevníků nebo též pedagogických pracovníků a jejich asistentů) nebo též na skupinovou interakci ve virtuálních či virálních komunitách kybernetického prostředí (s čímž je spojena dokumentace vlastního deliktního jednání a jeho sdílení); u této pohnutky se objevují i činy iniciované tzv. z nudy bez vnějších příčin (kdy spouštěčem může být vlastní obava ze ztráty statusu z důvodu déle trvající pasivity),

b) ochranné (situační) pohnutky zaměřené na impulzivní a nedomyšlené řešení konfliktu, který udržovaný status oslabuje, zpravidla v podobě verbálního násilí (výhrůžky), které mohou přerůst v násilí fyzické.

Nadále však platí, že excesivního jednání se nedopouští pouze děti a mladiství z neuspokojivých sociálních poměrů nebo nacházejících se ve výkonu ústavní či ochranné výchovy. Shodné pohnutky byly, byť v menší incidenci, detekovány u dětí pocházejících ze zdánlivě funkčního prostředí rodin, u kterých může potřeba sebepropagace souviset i s vlastní nedůvěrou a prožívanou úzkostí. Znovu je však třeba důrazně upozornit na zvyšující se počty dětí a mladistvých s výchovnými problémy a psychiatrickým zatížením, u níž vzniká potřeba odborného terapeutického přístupu (často ovšem nerealizovaného z důvodů kapacitních nebo stigmatizačních).

Vysoce problematickým a sporným se jeví význam a vliv kybernetického prostředí s akcentem sociálních sítí. Pokud šlo o prováděné osobnostní profilace dětských a mladistvých pachatelů, byly v některých případech sociální sítě a kybernetické prostředí označovány výhradně jako prostředí pro seberealizaci sloužící pouze jako doplňkový nástroj bez vlivu na deliktní jednání, v jiných případech jako prostředek pro utvrzení a zefektivnění deliktního jednání, jehož zásadním spouštěčem byly ovšem sociálně patologické prvky osobnosti pachatele, v některých případech pak byl naopak kybernetickému prostředí a sociálním sítím připisován zcela zásadní význam pro rozhodnutí protiprávní jednání spáchat, když bylo poukazováno na přímou inspiraci a kopírování násilného obsahu či závadového chování popsaného v medializovaných případech.

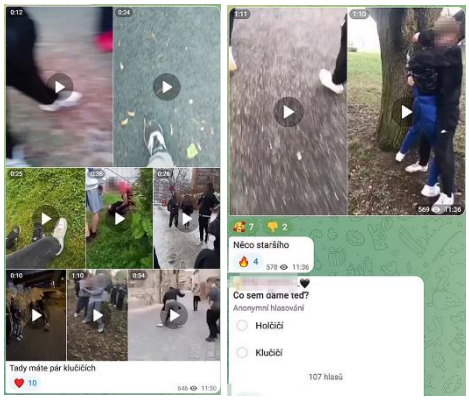

V únoru 2025 byl v mediálním prostředí popsán telegramový účet s obsahem násilných konfliktů a šikany mezi dětmi a mladistvými (ovšem rovněž sehranými akty) v Ústeckém kraji. Případ především poukázal na poptávku tohoto obsahu mezi uživateli sociálních sítí. Zdroj iDNES.cz.[12]

Z předložených poznatků vyplývá, že **recidiva** mladistvých a dětí mladších 15 let se typicky projevuje jako recidiva spojená s útěky z výchovných zařízení, recidiva spojená s působením vrstevnických skupin (včetně tzv. gangů) a recidiva násilná se situačně formovaným spolupachatelstvím za účelem získání převahy nad obětí; v této podobě se logicky častěji objevuje u loupeží a trestné činnosti zaměřené na získání majetkového prospěchu. Motivace recidivistů je více orientována na abúzus návykových látek nebo získání finančních prostředků k jejich obstarání; zaznamenány byly i případy sexuálně motivovaného jednání. V některých případech pak dochází k prostupnosti, kdy mladiství pachatelé navazují na protiprávní jednání,

[12] STRNADOVÁ, Miroslava. *Chcete vidět rvačku kluků, nebo holek? Hlasujte. Skupina na síti dělá z bitek zábavu.* Online. In: iDNES.cz. Praha, 5. 2. 2025. Dostupné z: https://www.idnes.cz/usti/zpravy/videa-detske-bitky-sikana-socialni-site-telegram-policie-vysetruje-ustecko.A250205_122424_usti-zpravy_imst. [cit. 2026-06-03].

kterého se dopouštěli již před dosažením 15 let. Opakovaně je poukazováno na souvislost s nepříznivým rodinným zázemím, zejména s absencí výchovných hranic, nezájmem rodičů či obecně nefunkčním prostředím. Specifickým a systémovým problémem je recidiva spojená s útěky z výchovných zařízení. Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že právě během opakovaných útěků typicky dochází k páchání protiprávního jednání. Tato kriminalita (stejně jako řídčeji se vyskytující kriminalita páchaná při pobytech mimo zařízení v rámci vycházek či dovolenek) zvýšeně zatěžuje orgány činné v trestním řízení, neboť jednání bývá pácháno na různých místech, kdy dochází k předávání v průběhu prověřování z důvodu změny místní příslušnosti a opakované útěky současně komplikují zajištění přítomnosti dětí nebo mladistvých u úkonů trestního řízení. V případech recidivistů mladších 15 let, u nichž již došlo k umístění do výkonu ústavní nebo ochranné výchovy, se pak nejpalčivěji projevuje problém s absencí dalšího přísnějšího postihového mechanismu, s čímž tyto dětí nezřídka přímo kalkulují.

Incidence vybraných násilných činů (přehledy SLT, 2015–2025)

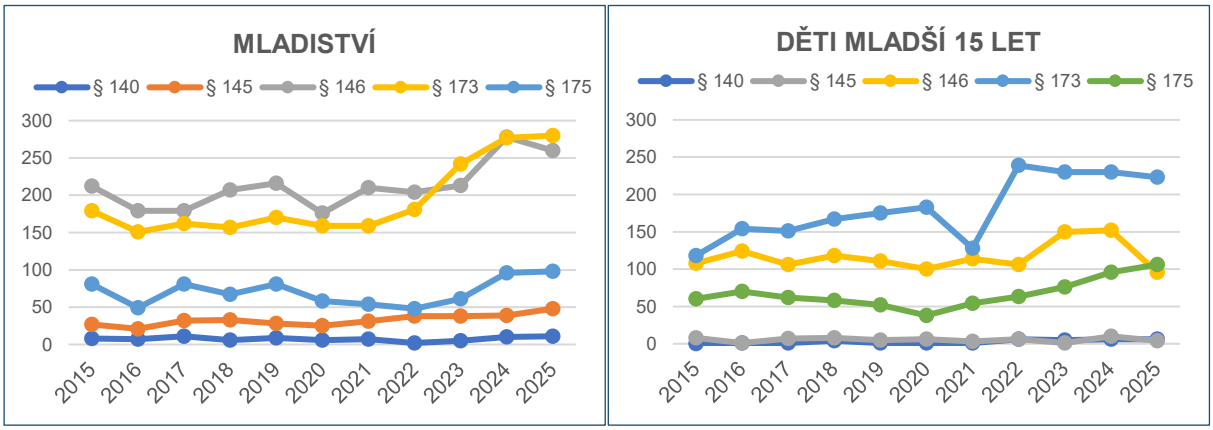

Jak již bylo zmíněno, u fyzického násilí lze poukázat na obecný nárůst agrese, nevyrovnanosti a impulzivity dětí a mladistvých, v důsledku čehož převažuje jeho situační charakter, který často vychází z malicherných sporů, případně je ovlivněno konzumací alkoholu. Tato jednání již nejsou výlučně doménou chlapců, ale objevují se i mezi dívkami. K fyzickým potyčkám dochází nejčastěji v prostředí školských a výchovných zařízení a jejich okolí (v tomto prostředí je zaměřováno na spolužáky včetně obětí opakované šikany, u dětí mladších 15 let pak ovšem i vůči pedagogickému nebo pomocnému personálu výchovných zařízení) nebo ve volném čase ve veřejném prostoru, přičemž v některých případech se vyznačují značnou surovostí, nezřídka bývá pácháno výtržnickým způsobem ve skupině. Ve školním prostředí pak byl zaznamenán i nárůst počtu útoků ve formě nebezpečného vyhrožování spolužákům či pedagogům.

Velmi znepokojivý jev tzv. **zážitkového násilí** se i v roce 2025 objevil pouze ojediněle, avšak jeho výskyt v posledních letech je pravidelný. V konkrétně zaznamenaných případech se jednalo jednak o skupinové násilí vůči náhodným neznámým osobám, v jednom případě šlo o individuální násilné jednání mladistvého pachatele vůči jemu neznámé oběti vedené doznanou motivací vyzkoušet si, jaké je usmrtit jiného člověka, kdy u tohoto mladistvého byla zjištěna i fascinace fundamentálním terorismem a trestná činnost zahrnující jeho propagaci.

Jev tzv. **pedohuntingu** páchaného ze strany dětí a mladistvých byl v roce 2025 zaznamenán na území České republiky v ojedinělých případech. Lze však upozornit, že zaznamenány byly i skutkové situace, kdy po vylákání osoby na schůzku docházelo k jejímu násilnému napadení spojenému s cíleným (plánovaným) majetkovým deliktem. V těchto situacích byla tvrzená motivace skupiny v podobě odhalení potenciálně rizikového sexuálního devianta a ochrany dětí

(podporovaná i převzatým zjednodušením mediálních výstupů a veřejných debat) s přihlédnutím k celkové důkazní situaci vyhodnocena jako účelová.

Případy tzv. **kompetitivního násilí** v užším pojetí[13] nebyly v roce 2025 ve větší míře na území České republiky zaznamenány. Nižší státní zastupitelství signalizovala jeho projevy pouze v prostředí škol a školských zařízení, případě ve věznicích pro mladistvé, a to mezi členy stejných delikventních skupin jako prostředku k udržení statusu v takové skupině. Obecně však v případě fyzických potyček, a to i mezi skupinami, převažoval spíše jejich situační charakter. Kompetitivní násilí v širším slova smyslu se pak projevovalo ve větší míře, a to mezi skupinami mladistvých, tak především v útocích vůči zranitelným osobám, včetně osob bez domova či osob ze sociálně slabších vrstev.

Incidence vybraných sexuálně motivovaných činů (přehledy SLT, 2015–2025)

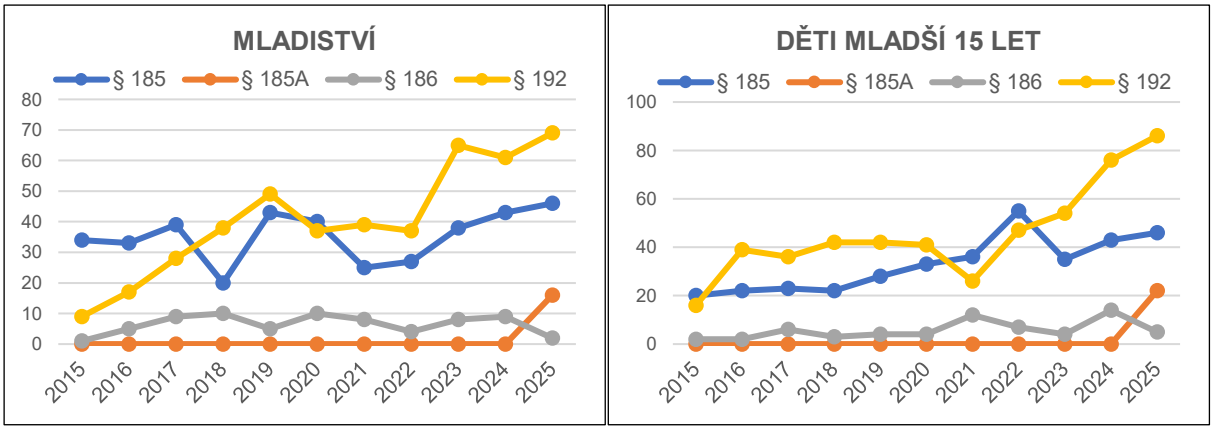

Sexuálně motivované činy se ne vždy projevují brachiálním násilím. Významným prvkem je často posouzení vzájemné komunikace a chování mezi jejími aktéry (zejména z hlediska respektování projeveného nesouhlasu), přičemž v některých případech sehrává vliv i alkohol. I v této oblasti je pak patrná nekritická inspirace virtuálním prostředím a obsahem pornografických děl. Právě sexting, jak již bylo zmíněno v části zprávy, se stává výrazným fenoménem v prostředí dětí a mladistvých, kdy nárůst incidence výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií (§ 192 TrZ) souvisí s osvojováním a normalizací této formy komunikace zahrnující vzájemné konsensuální zasílání intimních fotografií, a to při nepochopení diametrálně odlišných právních následků přijetí tohoto vzorce chování od dospělých aktérů, popř. jejich (a to již nekonsensuální) další sdílení a zasílání.

U dětí mladších 15 let se ve vyšší míře objevují vrozené nebo rozvíjející se poruchy sexuality (včetně diagnostikovaných případů parafilie), kdy tyto se dopouštějí nejen výtržnictví (§ 358 TrZ) v podobě odhalování se nebo též onanie na veřejnosti, ale i podstatně závažnějšího sexualizovaného jednání. Signalizovány tak byly i četné případy znásilnění (§ 185 TrZ), především v prostředí zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy; lze doplnit, že statistiky ve střednědobém pohledu ukazovaly na výrazný poměr zastoupení pachatelů ve věkové kategorii 9–12 let, přičemž v roce 2025 byly zmíněny i případy pachatelů mladších 10 let. V dané souvislosti je pak nižšími státními zastupitelstvími poukazováno na rizika nežádoucího vlivu kybernetického prostředí u dětí se sexuálními poruchami, kdy však zařízení nemá kompetence k omezení či kontrole toho, jaký virtuální obsah dané dítě konzumuje.

[13] Pojmem kompetitivní násilí v užším pojetí se zde chápe především oboustranné (reciproční) fyzické násilí mezi reprezentanty určitých sociálních či skupinových rolí, probíhající zpravidla v rámci domluvených nebo komunitně předpokládaných pravidel, tedy bez situačního prvku a bez standardní relační dynamiky agresor-oběť.

Incidence vybraných drogových činů (přehledy SLT, 2015–2025)

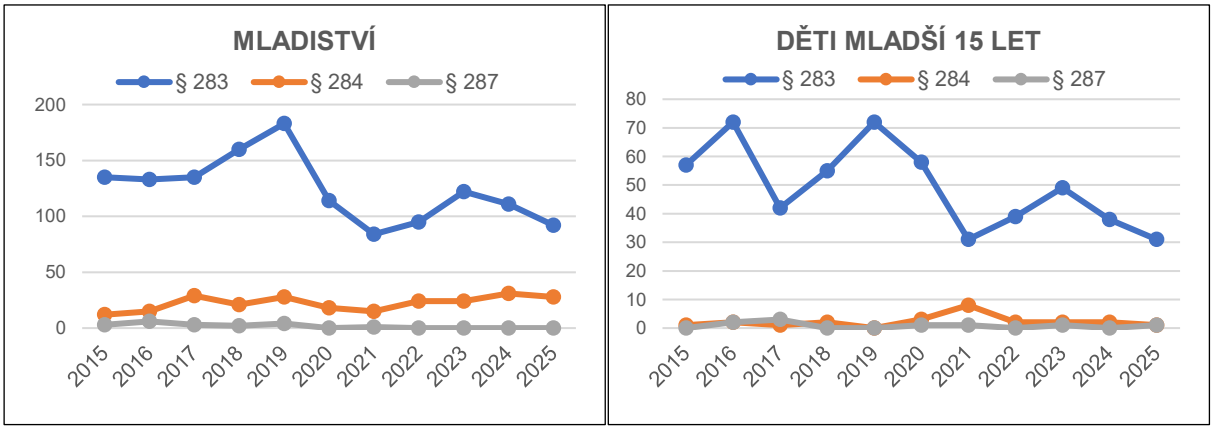

V této oblasti kriminality děti mladší 15 let zpravidla ani v závadových sociálních prostředích a relacích nevystupují jako pachatelé této trestné činnosti, tedy jako osoby podílející se na výrobě či organizovanější distribuci omamných a psychotropních látek; do této role osoby většinově vstupují až ve věku pozdějším. Drogová kriminalita se tak výrazněji redukuje do bagatelních způsobů páchání, zpravidla v podobě situačního sdílení či zprostředkování v rámci experimentování s omamnými nebo psychotropními látkami, zpravidla marihuanou (užívání pervitinu bylo u dětí a mladistvých indikováno jako velice okrajové). Na prezentované stagnaci se tak pravděpodobně podílí kombinace více faktorů, ať se již jedná o sociální a kulturní změny zaznamenané v celkové populaci – tedy nižší poptávka po návykových látkách obecně a vytlačování nelegálních psychoaktivních látek jejich legálními (a tedy i dostupnějšími) náhradami – tak i možné změny v přístupech trestněprávní politiky vyvolané soudně-aplikační praxí, která některá trestněprávní jednání přesunula do roviny jednání přestupkových.

3. Řízení vedené proti dětem mladším 15 let (dopady novelizace č. 165/2024 Sb.)

3.1. Poznatky k objasňovací fázi řízení

I v roce 2025 přetrvávala diskutabilní otázka právní a funkční povahy prověřování zaměřeného na podezření ze spáchání trestného činu, jehož se mohla dopustit osoba mladší 15 let, resp. objasňovací fáze řízení vedeného proti dítěti mladšímu 15 let. Původní koncept, podle něhož mělo být objasňování takového protiprávního jednání dítěte zcela vyloučeno z režimu trestního práva (rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 8 Tdo 927/2010) se již počátkem roku 2025 zdálo být překonané s ohledem na novelizaci provedenou zákonem č. 165/2024 Sb. a úpravou § 89a odst. 1 ZSMV. Tato teoretická východiska konečně podporují i závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2026, sp. zn. IV. ÚS 1898/25, podle nichž se ve fázi objasňovací funkčně zjišťuje, zda šlo o čin jinak trestný a zda se jej dopustilo trestně neodpovědné dítě mladší patnácti let, přičemž využití trestněprávních procesních mechanismů a principů zde není vyloučeno, neboť přestože řízení ve věcech dětí mladších patnácti let není formálně řízením trestním, materiálně se nadále jedná o řízení o trestním obvinění.

Výraznou slabinou právní úpravy je především nevyhovující model stadia prověřování, které je řízením vedeným ve věci (skutkovému rámci) a nikoliv proti osobě, kdy personální rozměr a prostor pro plnohodnotné uplatnění obhajoby vytváří obecně až stadium vyšetřování. Objasňovací fáze takto koncipuje určitý hybridní model, k němuž ovšem neposkytuje bližší výkladová vodítka. Vzniká tak otázka, zda má činnost v objasňovací fázi směřovat pouze k vyhledání a zadokumentování činu jinak trestného dítěte mladšího 15 let, tedy provedení nezbytných úkonů směřujících k odložení věci postupem dle § 159a odst. 2 TrŘ, nebo zda má

objasňovací fáze absorbovat i kontradiktorní prvky vyšetřování. Od posouzení této otázky se totiž i odvíjí úvaha o funkci nalézacího a posléze soudního stadia řízení.

Již ve zprávě o činnosti za rok 2024 státní zastupitelství negativně hodnotila nejednoznačnou normativní úpravu **místní příslušnosti státních zastupitelství** při výkonu dozoru nad zachováváním zákonnosti přípravného trestního řízení v podobě objasňovací fáze.

V první řadě lze poukázat, že není zcela zřejmé, z jakého důvodu zákonodárce přistoupil k rozdílnému založení příslušnosti orgánů činných v trestním řízení u mladistvých a dětí mladších 15 let, pokud se uváděné důvody výjimky § 37 ZSVM (dopadající pouze na mladistvé) plně a shodně uplatní i u dětí mladších 15 let. Lze tedy zopakovat, že již v objasňovací fázi řízení s dítětem mladším patnácti let jedná OSPOD, případně PMS. Přitom státní zástupci specializovaní na oblast protiprávního jednání dětí mladších 15 let zpravidla disponují mnohem lepší znalostí místních dostupných výchovných a terapeutických programů a intervencí, které mohou být vhodně využity již v průběhu objasňovací fáze a nezřídka disponují k nezletilému a jeho rodinnému zázemí i poznatky z výkonu netrestní působnosti. Markantněji se pak situace projevuje u dětí umístěných ve výchovných zařízeních, vůči kterým jsou úkony objasňovací fáze fakticky vždy prováděny v místě výkonu ústavní či ochranné výchovy.

V druhé řadě se ukazuje nevhodnost výkonu působnosti jiných státních zástupců v rámci objasňovacího a návrhového stadia řízení (§ 4 odst. 2 ZŘS), když tento model jednak nezachovává kontinuitu výkonu působnosti státního zástupce a rozmělňuje odpovědnost za výsledek vedeného řízení. V roce 2025 nižší státní zastupitelství signalizovala ojedinělé spory mezi státními zástupci pro objasňovací a návrhovou fázi, které se týkaly hodnocení dostatečné společenské škodlivosti jednání a použití hodnotového principu subsidiarity trestní represe. Tyto spory však mohou mít významnější přesah i do roviny skutkové a důkazní. Nadto vzhledem k odlišně koncipované věcné a místní příslušnosti vzniká systémové riziko, že spor mezi státním zástupcem, který pro účely objasňovací fáze řízení pokládá spáchání skutku nezletilým za dostatečně prokázané, a státním zástupcem, který při zvažování podání návrhu neshledá dostatečný důkazní podklad pro zahájení soudního řízení, nebude mít plně kompetentního arbitra v podobě společně nadřízeného dohledového státního zastupitelství.

A konečně za třetí vznikají výrazné právní otazníky nad určováním příslušnosti v situacích skutkového spolupachatelství více dětí nebo dokonce dětí a mladistvých, kdy vedle problému s určením místní příslušnosti, která by se pro společné řízení patrně odvíjela od zvláštní úpravy § 37 ZSVM, vzniká i otázka řádného procesního postupu a provádění případných kontradiktorních usvědčujících výslechů dětí a mladistvých z pozic spolupodezřelých v jednom společném řízení nebo naopak při jeho procesní fragmentaci a spolupráci více různých místně příslušných orgánů činných v trestním řízení.

Nižší státní zastupitelství proto v daném ohledu jednohlasně volají po případné legislativní revizi otázky místní příslušnosti, kdy mají za vhodnou úpravu stávajícího § 89a odst. 1 ZSVM a rozšíření jeho výčtu o výslovné použití § 37 ZSVM tak, aby se výkon dozoru nad zákonností přípravného trestního řízení v objasňovací fázi odvíjel od faktického bydliště dítěte mladšího 15 let, u něhož je dáno podezření ze spáchání činu jinak trestného. Shodně jako v případě nejednotné praxe při určování místní příslušnosti státních zastupitelství činila v roce 2025 problémy i místní příslušnost soudce k úkonům v přípravném řízení, tedy zda je příslušným obecný soud podle § 26 TrŘ, nebo soud určený podle § 4 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Jako nejednoznačná je hodnocena i úprava obligatorního právního **zastoupení dítěte mladšího 15 let** v objasňovací fázi řízení, a to především v otázkách časového určení okamžiku vzniku povinného zastoupení a rozsahu oprávnění právního zástupce. V aplikační praxi převažuje výklad, podle kterého povinné zastoupení dítěte mladšího 15 let vzniká v návaznosti na důkazní situaci, která zakládá důvodné podezření dítěte ze spáchání činu jinak trestného. To ovšem při některých typových postupech prověřování znamená, že úkony směřující proti podezřelému dítěti (zejména jeho vytěžení, výslech nebo rekognice) jsou fakticky prováděny až v závěru dokazování před meritorním rozhodnutím.

Nejvýraznější aplikační problémy se objevují v oblasti rozsahu oprávnění právního zástupce. V aplikační praxi se objevují dva základní výkladové přístupy, a to striktní, který připouští účast právního zástupce pouze u úkonů prováděných přímo s dítětem mladším patnácti let, a extenzivní, který připouští účast právního zástupce i u dalších úkonů, zejména při podání vysvětlení svědků či dalších osob. Ze strany nižších státních zastupitelství vyplývá, že účast právního zástupce byla umožněna vždy u úkonů, které se zastoupeného dítěte přímo dotýkaly (včetně domovních prohlídek). Naopak v případě důkazů prováděných mimo sféru zastoupeného dítěte docházelo k rozdílným interpretacím. Účast právního zástupce tak u některých státních zastupitelství nebyla umožněna vůbec, u jiných státních zastupitelství byla vztahována na (kontradiktorní) usvědčující důkazy, u některých státních zastupitelství byla rozšiřována i na úkony s jiným zásadním důkazním významem pro věc. Lze přitom doplnit, že ačkoliv § 89f odst. 4 ZSVM přiznává právním zástupcům jazykově obdobná procesní práva, kterými disponuje obhájce mladistvého, avšak z důvodu absence stadia vyšetřování tato nemůže právní zástupce dítěte mladšího 15 let v plné míře realizovat, což se jeví dlouhodobě neudržitelné z pohledu sledovaného účelu zastoupení.

Převážná většina státních zastupitelství poukazuje na nevhodné uchopení povinného zastoupení ze strany některých advokátů, kteří v objasňovací fázi řízení automaticky doporučí dítěti nevypovídat. Je třeba upozornit, že i představa zákonodárce v rámci důvodové zprávy k zákonu č. 165/2024 Sb. počítala s tím, že právní zástupce se nebude soustředit výlučně na vyvrácení závěru, že se dítě dopustilo činu jinak trestného, ani na dosažení rozhodnutí, jímž bude vůči němu užito opatření co nejméně zasahující do jeho dosavadního způsobu života, neboť hájení jeho zájmů se dotýká širších společenských souvislostí a má přispívat k nalézání řešení z dlouhodobého hlediska perspektivních a pozitivně motivujících tak, aby se protiprávní jednání dítěte již neopakovalo. Toto pojetí spíše odpovídá pozici opatrovníka dítěte, nikoliv jeho obhájce. Nutno podotknout, že minimálně v objasňovací fázi řízení není toto postavení dobře vymezeno z důvodu neujasněné typové podstaty řízení. V aplikační praxi přitom byly zaznamenány případy ryze nevhodného vedení obhajoby, kdy z důvodu odmítnutí výpovědi a sdělení pohnutek a motivace, dovozovaly orgány činné v trestním řízení na základě ostatních nepřímých důkazů pohnutku závadovou a trestněprávní (např. u sexuálních trestných činů).

3.2. Poznatky k návrhové fázi řízení

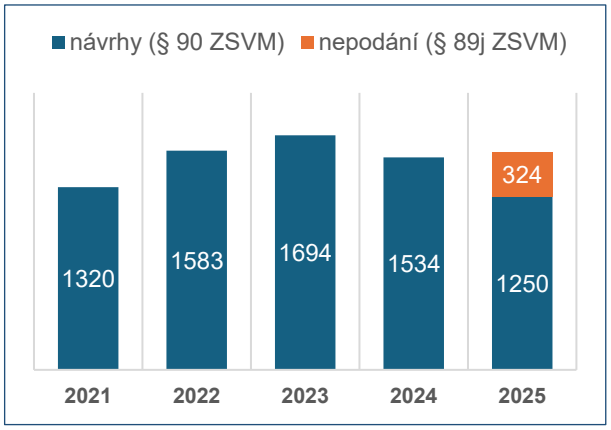

Návrhů podle § 90 odst. 1 ZSVM bylo v roce 2025 podáno celkem 1 250 (oproti 1 534 návrhům v roce 2024 a 1 694 návrhům v roce v roce 2023); v roce 2025 došlo současně k 324 vyřízením v podobě nepodání návrhu postupem podle § 89j ZSVM. Z hlediska celkového vývoje počtu vyřízených věcí tak lze v návrhové části při meziročním srovnání pozorovat jen nepatrné snížení, které odpovídá celkovým údajům o objasněné kriminalitě. Prakticky všechna nižší státní zastupitelství hodnotí zavedení fakultativní možnosti nepodání návrhu (§ 89j ZSVM) kladně. Za významný přínos přitom považují nejen individualizaci přístupu k nezletilým pachatelům, u nichž se výchovného usměrnění dá dosáhnout méně represivními a formalizovanými způsoby, ale též vytvoření zákonné alternativy dosavadního obligatorního postupu podání návrhu, který v řadě případů vedl k formalizovanému a finančně nákladnému soudnímu řízení, které ovšem již od počátku nemohlo naplnit svůj účel. Zároveň se tímto krokem ovšem posílila potřeba užší a intenzivnější spolupráce s orgány OSPOD a PMS, čemuž ovšem ne vždy odpovídalo jejich personální a finanční zajištění.

Vedle již zmiňovaných problémů s odlišným nastavením věcné a místní příslušnosti státních zastupitelství v objasňovací a návrhové fázi řízení vedeného proti dětem mladším 15 let, byly v roce 2025 uváděny přetrvávající nejasnosti ohledně postavení advokátů nezletilých. Přes funkční zaměření návrhové fáze řízení totiž advokáti v některých situacích setrvávali (z objasňovací fáze řízení) v neměnných rolích obhájců usilujících o zamezení prokázání činu jinak trestného, a to i například tím, že dítěti doporučovali nevypovídat a odmítat spolupráci se zúčastněnými orgány.

Takový přístup nicméně v návrhové fázi řízení není v souladu se zájmem dítěte, neboť smyslem návrhové fáze řízení je především odhalení příčin protiprávního jednání dítěte, obnovení jeho rodinných a sociálních vztahů s převzetím odpovědnosti vůči poškozené oběti a – po vyhodnocení těchto faktorů – volba individuálních opatření, která mají v co nejméně invazivní podobě zajistit jeho další výchovné usměrnění. Popsaná obhajovací pozice advokátů jednak působí nevýchovně a může u nezletilého pachatele vyvolávat mylný dojem relativizace a bagatelizace jeho závadového jednání, současně ústí v nutnost podání návrhu podle § 90 ZSVM a jeho formalizovaného projednání s podstatně užšími, oddálenými a méně vhodnými variantami konečného výchovného působení na osobu nezletilého.

3.3. Fakultativní možnost nepodání návrhu na uložení opatření (§ 89j ZSVM)

Nižší státní zastupitelství, až na ojedinělé výjimky, fakultativní možnost nepodání návrhu na uložení opatření v roce 2025 využívala, byť je nutné poznamenat, že regionálně byly zaznamenány odlišné přístupy a četnost jeho využívání. Nejvyšší výskyty se takto objevily v rámci Severočeského kraje (99) a Jihomoravského kraje (88), které v součtu představovaly cca 57,72 % těchto postupů zaznamenaných v rámci celé České republiky. Naopak nejnižší výskyty připadaly na kraj Jihočeský (12), Západočeský (11) a Středočeský (10).

ČETNOST DŮVODŮ PŘI NEPODÁNÍ NÁVRHU (2025) - § 89j ZSVM		
§ 89j odst. 1 písm. a) ZSVM (uložení opatření dítěti není zapotřebí, neboť řízení splnilo výchovný účel)	215	*66,4 %*
§ 89j odst. 1 písm. b) ZSVM (pečující osoba nebo škola použili dostatečné výchovné prostředky či opatření)	24	*7,4 %*
§ 89j odst. 1 písm. c) ZSVM (opatření bez významu vedle jiného – již uloženého či očekávaného)	32	*9,4 %*
§ 89j odst. 1 písm. d) ZSVM (opatření bez významu vzhledem k tr. postihu za provinění po dovršení 15 let)	23	*7,1 %*
§ 89j odst. 1 písm. a) a b) ZSVM (kombinace důvodů)	17	*5,2 %*
§ 89j odst. 1 písm. a) a c) ZSVM (kombinace důvodů)	1	*0,3 %*
§ 89j odst. 1 písm. b) a c) ZSVM (kombinace důvodů)	1	*0,3 %*
§ 89j odst. 1 písm. a), b) a c) ZSVM (kombinace důvodů)	1	*0,3 %*
§ 89j odst. 1 písm. c) a d) ZSVM (kombinace důvodů)	8	*2,5 %*
§ 89j odst. 1 ZSVM *per analogiam* (nelze učinit spolehlivý závěr o spáchání činu jinak trestného dítětem)	2	*0,62 %*
Celkem	**324**	

Nejčetnější postup podle **§ 89j odst. 1 písm. a) ZSVM** byl využíván v případech činů jinak trestných s nižší společenskou škodlivostí, zpravidla u výtržnického poškozování majetku a sprejerství (poškození cizí věci dle § 228 TrZ), drobných krádeží (§ 205 TrZ) a v případech předčasného oboustranně dobrovolného pohlavního styku (pohlavní zneužití dle § 187 TrZ), a to za předpokladu doznání a projevení lítosti nezletilého s tím, že případně vzniklá majetková škoda byla za součinnosti nezletilých a jejich zákonných zástupců nahrazena. V těchto případech pak nižší státní zastupitelství kladla důraz především na komplexní hodnocení nezletilého dítěte orgánem sociálně právní ochrany dětí, na jeho dlouhodobé chování a vystupování, jakož i na způsob spáchání protiprávního jednání, kdy předmětný fakultativní postup byl volen u nezletilých se stabilním výchovným rodinným prostředím, u kterých se zpravidla jednalo o první výchovný exces. V dané souvislosti je především kladně hodnocena činnost PMS, a to z pohledu samotných nezletilých a jejich zákonných zástupců, kdy setkání v rámci této služby je vnímáno jako významný mezník v řešení věci, neboť přispívá k naplnění účelu řízení, zejména k převzetí odpovědnosti za jednání, k náhradě škody, k usmíření s poškozeným a k rozvoji náhledu nezletilého dítěte na vlastní jednání. Postup podle § 89j odst. 1 písm. a) ZSVM byl ovšem i překvapivě často volen s ohledem na časovou dobu odstupu od spáchání činu jinak trestného, kdy se jednalo i o dobu v řádu let (OSZ v Mladé Boleslavi využilo postup v případě, kdy od spáchání skutku uběhla doba více jak 10 let), přičemž u pachatelů (v době rozhodování již mladistvého nebo dospělého) nebyly zjištěny další negativní poznatky k jednáním, kterých by se v mezidobí dopustil, čímž jednoznačně odpadal zájem společnosti na jeho výchovném usměrnění.

Ve vztahu k postupu podle **§ 89j odst. 1 písm. b) ZSVM** bylo především poukázáno na nevhodnost časového oddalování dalšího procesního postupu po ukončení objasňovací fáze řízení, především jde-li o případy, kdy je již sama objasňovací fáze ukončena se značným časovým odstupem od spáchání činu jinak trestného. Přitom ani tříměsíční lhůta podle § 89j odst. 2 ZSVM nemusí být dostačující pro použití adekvátních výchovných prostředků nebo přijetí dostačujících výchovných opatření, když některé výchovné postihy ve školských zařízeních nebo negativní opatření ve výchovných zařízeních mohou být časově determinovány (snížená známka z chování může být uložena jen ke konci školního pololetí, jiná opatření mohou být negativně časově oddálena potřebou jejich administrativního zpracování).

Asi nejvíce diskutovaným a sporným se jeví postup podle **§ 89j odst. 1 písm. c) ZSVM**, který byl v nemalém množství případů volen i u recidivních nezletilců, kterým byl – a to i před spácháním činu jinak trestného – uložen v podstatě nejpřísnější výchovný postih v podobě ochranné výchovy za jiná protiprávní jednání. Tato aplikace se však jeví výrazně diskutabilní, neboť jak již bylo uváděno v části IV.2. této zprávy, ve struktuře nezletilých pachatelů byly

identifikovány případy kriminálně závadových dětí dopouštějících se opakovaně i závažných trestných činů, které v podstatě na takový postup orgánů účelově spoléhají. I z tohoto důvodu vazba postupu podle § 89j odst. 1 písm. c) ZSVM na předchozí uložení ochranné výchovy nebyla v soustavě státního zastupitelství pojímána jednotně, přičemž v této oblasti bude třeba do budoucna hledat řešení nejen v rovině metodické, ale především i v rovině legislativní.

Sluší se doplnit, že NSZ oblasti využívání postupů dle § 89j ZSVM věnovalo zvýšenou analytickou pozornost, když jednotlivé případy v roce 2025 byly skutkově mapovány. Vzhledem k analyzovaným případům vyšší společenské škodlivosti některých jednání dětí s již nařízenou ochrannou výchovou byl formulován i podnět k další činnosti pracovní skupiny, která by se měla zaměřit na otázku sjednocení praxe a případné formulace legislativních návrhů a doporučení pro zavedení účinného postihu této kategorie recidivujících dětských pachatelů.

3.4. Spolupráce s OSPOD, PMS a dostupnost výchovných programů

Spolupráce s OSPOD je hodnocena jako velmi dobrá, kdy jeho písemné výstupy v podobě zpráv adresovaných státním zastupitelstvím nebo soudům jsou na velmi dobré úrovni umožňující kvalifikované rozhodování především v návrhové fázi řízení. Zlepšující se kvalita práce OSPOD je však hodnocena i v oblastech s celkově vyšší kriminalitou a vyloučených lokalitách, kde je tento orgán zasažen velkým množstvím problémových rodin a často výrazně personálně poddimenzován, když se jej nedaří dlouhodobě obsadit kvalifikovanými pracovníky se znalostí problematiky a místních poměrů. Právě znalost místních, rodinných a výchovných poměrů dítěte představuje nejvýznamnější a ověřený zdroj informací o sociálním prostředí, ve kterém dítě žije; nezřídka přitom státní zastupitelství z těchto informací čerpá poznatky i pro výkon ryze netrestní působnosti, zpravidla pro řízení o ústavní výchově.

Rozdíly v přístupech státních zastupitelství byly zaznamenány v četnosti využívání spolupráce. Zatímco u některých státních zastupitelství je standardem vyžadovat zprávu OSPOD ke každému případu dítěte mladšího 15 let (některé pražské obvody), u OSZ v Mladé Boleslavi naopak byla spolupráce většinou navazována až v soudní fázi pro účely zvolení vhodného výchovného opatření. Aplikační problémy byly zaznamenány pouze okrajově, a to v případech, kdy státní zastupitelství vyhodnotilo, že zprávy o poměrech dítěte zpracované podle zadání policejního orgánu vyžadovaly další doplnění, zejména pokud OSPOD konkrétní nezletilé dítě dosud nevedl ve své evidenci a policejní orgán se spokojil s omezeným rozsahem zjištění; požadavky na doplnění se takto týkaly např. provedení šetření v rodině, uskutečnění výchovného pohovoru či doplnění hodnocení dítěte ze strany školy. V tomto směru se rovněž ukazuje jako vhodné, aby v případě navázání spolupráce s OSPOD v objasňovací fázi řízení, provázel dítě mladší 15 let shodný sociální pracovník též návaznou návrhovou i soudní fází. Kvalita spolupráce pak závisí logicky i na tom, zda OSPOD sleduje dítě a rodinu dlouhodobě a tím disponuje větším množstvím poznatků, nebo zda byl osloven až v souvislosti se zjištěným deliktem dítěte.

Novelizace zákona č. 165/2024 Sb. posílila možnosti práce s dítětem mimo ryze represivní rámec, a důležitou roli při přípravě podkladů tak sehrává i spolupráce s PMS, která je rovněž hodnocena na vysoké úrovni, byť je třeba doplnit, že PMS do řízení nevstupuje automaticky, ale až na základě potřeby a pověření příslušného orgánu, který řízení vede. I zde jsou však patrné rozdílné přístupy, determinované především personálními kapacitami a vytížením jednotlivých středisek. V rámci Východočeské kraje nebo hl. města Prahy se například osvědčilo plošnější pověřování PMS činností již v průběhu objasňovací fáze řízení, čímž je vytvářen prostor pro předjednání případného uložení opatření dle § 93 ZSVM a zároveň dochází ke zkrácení návrhové fáze řízení, v Jihomoravském kraji převládá plošnější pověřování PMS

v souvislosti s ukončením objasňovací fáze řízení. Naproti tomu v jiných regionech (Jihočeský kraj, Severočeský kraj, OSZ v Benešově) docházelo k pověření PMS zejména při zvažování uložení dohledu probačního úředníka, vykonání společensky prospěšné činnosti (v dané souvislosti je však i zde poukazováno na nedostatečný počet poskytovatelů) nebo zařazení dítěte do vhodného výchovného programu ve smyslu § 93 odst. 1 písm. d) ZSVM.

Regionální nejednotnost v přístupech zaregistrovalo v roce 2025 i KSZ v Ostravě, které v návaznosti na zakotvení § 3a zákona č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě, ve znění pozdějších předpisů, zahájilo jednání s vedením KŘP Moravskoslezského kraje a Olomouckého kraje, kdy ze strany policie byla v tomto směru přijata příslušná opatření. Zajištění této informovanosti navázalo na již dříve uzavřenou součinnostní dohodu mezi PMS a PČR. V průběhu roku 2025 tak bylo nastaveno zásadně automatické zasílání usnesení o odložení věci podle § 159a odst. 2 TrŘ vůči PMS, především za účelem vyřešení věci v návrhové fázi řízení mediační činnosti ze strany PMS; nicméně poznatky o případech vhodných k mediaci (zpravidla podmínky k vyřešení náhrady způsobené škody) mohou být individuálně signalizovány již v objasňovací fázi ze strany dozorových státních zástupců.

Za neuspokojivou lze označit celkovou situaci v dostupnosti vhodných výchovných programů, která je značně nerovnoměrná. Z poznatků nižších státních zastupitelství vyplývá, že v aglomeraci větších měst lze pro dítě mladší 15 let zpravidla nalézt vhodný program rychle, situace je však odlišná v odloučených menších okresech, kde jsou programy kapacitně naplněny nebo nejsou dostupné vůbec; současně platí, že ne všechny místně dostupné programy jsou pro dané dítě vhodné. Pro názornost lze poukázat, že zatímco MSZ v Praze hodnotí výchovné programy a volnočasové aktivity zaměřené na práci s dětmi a mladistvými jako rozmanité a velmi dobře dostupné, KSZ v Brně uvádí, že ve více jak v polovině okresů nejsou výchovné programy dostupné vůbec. Dojíždění dětí a mladistvých za programy je zatěžující, nejde vždy plně kombinovat s jejich docházkou na základní školu a u nemajetných rodin způsobuje i finanční zatížení. Nežádoucím se pak jeví i časové prodlevy u programů s minimálním stanoveným počtem účastníků, kdy se v podstatě čeká na jeho naplnění dostatečným počtem dětských delikventů.

Z obecného hlediska byla kladně hodnocena především střediska výchovné péče, u nichž je programová nabídka užší, avšak jedná se o střediska vhodně lokálně rozmístěná. Pozitivně akcentován byl i rozšířený resocializační a probační program PUNKT rodina (*Průšvihy Už Nedělám, Kámo. Tečka.*) změřený na děti a mladistvé ve věku 14 až 18 let, který však nemá obdobnou alternativu zaměřenou na mladší děti. V jednotlivých okresech pak fungují nízkoprahová zařízení provozovaná spolky, neziskovými organizacemi a církvemi.

MSZ v Brně v tomto směru poukázalo i na problém s vyhodnocením efektivity programů. V některých případech lze za úspěch považovat, pokud se zabrání eskalaci recidivy nebo se alespoň prodlouží časový úsek mezi spácháním jednotlivých skutků. Úspěšnost programů je poměrně vysoká u dětských prvopachatelů ze sociálně stabilních rodin. V případě recidivních dětských pachatelů nebo u dětí z vyloučených lokalit a sociálně slabých rodin však účinek výchovných programů klesá.

3.5. Zjištěné aplikační a legislativní nedostatky

Ze shora uvedených poznatků a závěrů vyplývá kladný přínos novelizace provedené zákonem č. 165/2024 Sb. ve vztahu ke snaze řešit deliktní jednání dětí mladších 15 let nerepresivními a mediačními formami výchovného usměrnění s jeho restorativními prvky.

Za vyloženě nežádoucí je hodnocena úprava místní příslušnosti státního zastupitelství příslušného k výkonu dozoru nad zákonností objasňovací fáze řízení. Problematické je rovněž

nedostatečné řešení pravidel společného řízení s dalšími dětmi, mladistvými nebo dospělými podezřelými, zejména v situacích, kdy je třeba provádět úkony soudu již v přípravném řízení. V návrhové fázi byly zaznamenány rozdílné názory stran použití zásady *perpetuatio fori* (§ 11 OSŘ) v souvislosti s prvním podáním návrhu, kdy v kontrapozici bylo argumentováno specifickým použitím § 466 ZŘS a poukazem na jeho novelizaci provedenou zákonem č. 296/2017 Sb. Ovšem i tento specifický spor o výklad zásady *perpetuatio fori* je výsledkem určité zákonem dané procesní neujasněnosti typu řízení dle Hlavy III. ZSVM, které s ohledem na jeho charakter nelze bez pochybností podřadit pod opatrovnický typ řízení dle § 466 ZŘS. Významný deficit je tak spatřován i v procesním uchopení řízení, které osciluje mezi různými podpůrnými procesními režimy, a to nejen v jeho jednotlivých stadiích, ale i v rámci objasňovací fáze řízení, u níž není doposud zřejmá její trestní nebo netrestní povaha – to ovšem nutně indikuje řadu výkladových problémů (trestní nebo opatrovnická řízení jsou ovládána diametrálně odlišnými principy a zásadami) a způsobují též nejasnosti v charakteristikách procesního postavení nezletilého, a konečně i opatrovnickou (viz též § 89f odst. 2 ZSVM) nebo obhajovací funkci jeho právního zástupce (včetně rozsahu jeho oprávnění).

Z pohledu státního zastupitelství tak nová právní úprava řízení proti dětem mladším 15 let zasluhuje podrobnou a komplexní revizi tak, aby normativní text na jedné straně zachoval vhodné a pochopitelné úmysly zákonodárce, avšak vytvořil jasný a pro procesní subjekty předvídatelný rámec s jasně vymezenými funkcemi a principy jeho jednotlivých stadií.

V. Poznatky k výkonu netrestní působnosti státního zastupitelství

1. Vstupová a návrhová činnost v oblasti péče o nezletilé

V oblasti péče o nezletilé jsou vstupová oprávnění využívána v návaznosti na signalizaci soudů. Zdrojem poznatků pro vstupovou a návrhovou činnost zůstává také trestní řízení, ve kterém jsou osoby mladší 18 let pachateli nebo oběťmi trestných činů, především při existenci nedostatečného rodinného prostředí. Vstupy, které i v roce 2025 převažovaly nad vlastními návrhy státních zastupitelství, byly v této oblasti zejména realizovány ve věcech ústavní výchovy, výchovných opatření či v řízeních týkajících se rodičovské odpovědnosti. V některých regionech byl v roce 2025 zaznamenán nárůst vstupové činnosti, který souvisí se zvyšujícím se počtem dětí s výchovnými problémy, přičemž roli hraje sociokulturní prostředí a výskyt sociálně vyloučených lokalit; rodiče v těchto případech bývají uživateli návykových látek nebo se nacházejí ve výkonu trestu odnětí svobody. Celkově lze shrnout, že vstupová činnost státního zastupitelství v této oblasti je využívána aktivně a funkčně, avšak naráží na limity dané jak legislativním rámcem, tak kapacitními a systémovými nedostatky.

Jak je blíže rozvedeno výše, za systémově nedostačující jsou považovány kapacity zařízení, počty odborníků, zejména z řad dětských psychologů a pracovníků OSPOD při zajišťování kontroly rizikových rodin, ale též dlouhodobých pěstounů. Tyto faktory ve svém důsledku způsobují prodlevy při soudním rozhodování spojeném v některých případech s přechodným a nevhodným umísťováním dětí. V dané souvislosti nižší státní zastupitelství upozorňují na slabé kompetenční postavení, které jim neumožňuje vstupovat do řízení ve věcech výchovných opatření ukládaných podle § 13a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, uložení takových opatření navrhovat, příp. též navrhovat vydání předběžného opatření podle § 454 odst. 1 ZŘS, které je vyhrazeno OSPOD. To výrazně oslabuje možnost státních zastupitelství mapovat výchovně ohrožené děti nebo též v urgentních situacích iniciovat okamžitý zásah soudu směřující ke změně výchovného prostředí; za deficit je v tomto směru považována absence úpravy zakládající předběžnou vykonatelnost rozsudku o nařízení ústavní výchovy.

Nejasnost představuje i otázka aktivní legitimace pěstounů či jiných pečujících osob k podání návrhu na zásah do rodičovské odpovědnosti nebo nařízení ústavní výchovy. Aktuálně převládá soudní výklad, že tato oprávnění náleží pouze rodičům, OSPOD a státnímu zastupitelství. V praxi některých okresních soudů byla zaznamenána signalizace řízení s příliš obecně vymezeným předmětem „péče o nezletilého“, což státnímu zastupitelství neumožňuje vyhodnotit, zda ve věci přichází v úvahu nařízení ústavní výchovy a je tak dána vstupová kompetence státního zastupitelství podle § 8 odst. 1 písm. b) ZŘS.

Odvolání jsou v této oblasti podávána převážně ostatními účastníky řízení, zatímco ze strany státního zastupitelství k jejich podání dochází pouze ojediněle. Celkově lze konstatovat, že rozhodnutí soudů prvního stupně jsou stabilní a zpravidla nevyvolávají potřebu korekce prostřednictvím opravných prostředků. Výjimku představují poznatky, v nichž bylo poukazováno na nedostatečná až nepřezkoumatelná odůvodňování předběžných opatření, čímž je zasahováno do práva na spravedlivý proces a do práva na rodinný život. I v těchto situacích je však náprava postupu problematická, neboť státní zastupitelství (které by sledovalo ochranu těchto ústavně zaručených práv) formálně může opravným prostředkem napadat primárně věcnou správnost rozhodnutí. To vede k řadě formalizovaných odvolacích řízení, ve kterých sice odvolací soudy uznají námitky státního zastupitelství za důvodné, ale napadená rozhodnutí potvrdí, neboť z hlediska věcného řešení situace dítěte tato uznají za správná.

2. Vstupová a návrhová činnost v oblasti ochrany proti domácímu násilí

2.1. Obecné poznatky

V oblasti ochrany před domácím násilím je činnost státního zastupitelství úzce provázána s trestní agendou a vychází zejména z informací získaných od soudů, PČR či OSPOD. Klíčovým podkladem jsou především policejní záznamy o vykázání. V rámci této agendy převažuje vstupová činnost, a to při souběhu s vedeným trestním řízením. Návrhová činnost je uplatňována spíše omezeně, zpravidla při pasivitě nebo procesní nezpůsobilosti ohrožené osoby (zejména v případě kolizí rodič-dítě, opatrovník-opatrovanec), kdy návrh může státní zastupitelství iniciovat i bez jejího souhlasu. Praxe současně ukazuje, že prostředky civilního práva, zejména předběžná opatření, mohou v počáteční fázi poskytnout rychlejší a efektivnější ochranu než nástroje trestního práva. Pozitivně je hodnocena také spolupráce napříč institucemi, včetně zapojení do projektu Ministerstva spravedlnosti zaměřeného na posílení občanskoprávní ochrany dětí, jež jsou oběťmi domácího násilí, který přispívá ke zlepšení koordinace a sdílení poznatků.

V praxi se vyskytují problémy s řádným doručením předběžných opatření, přičemž v těchto případech je jejich účinnost snížena, neboť při jejich porušení nelze vyvozovat trestní odpovědnost ani s takovým porušením nejde spojovat jiné trestněprávní následky. Dále je poukazováno na obtíže se vstupem státního zastupitelství do počáteční fáze řízení, kdy soud rozhoduje o návrhu na vydání předběžného opatření bez jednání v krátké zákonné lhůtě, v důsledku čehož dochází ke vstupu až následně, zpravidla v řízení o jeho prodloužení.

Další obtíže spočívají v nedostatku informací k posouzení situace v obydlí oběti, zejména pokud není vedeno trestní řízení; v této souvislosti je zmiňována potřeba součinnosti s policejními orgány a jejího legislativního ukotvení. Za zásadní je považována také rozdílnost přístupu právní úpravy civilního a trestního řízení, kdy civilní řízení neposkytuje obětem srovnatelnou ochranu, jaká je zakotvena pro oblast trestního řízení. To se projevuje zejména absencí nástrojů směřujících k omezení sekundární viktimizace, které trestní právo zná. V praxi se tento rozdíl může promítat například do kontaktu navrhovatelů a odpůrců v prostorách soudu či v průběhu jednání, jakož i do rozsahu ochrany osobních údajů. V rámci dalšího rozvoje je poukazováno na potřebu zřízení specializovaných policejních týmů pro tuto agendu. Problematické je rovněž postavení nezletilých dětí, kdy soudní praxe někdy odmítá automaticky považovat nezletilé dítě za oběť domácího násilí, pokud toto zdánlivě směřuje pouze vůči rodiči.

2.2. Poznatky k problematice policejních vykázání

Novelizací provedenou zákonem č. 78/2025 Sb. byla s účinností od 1. 7. 2025 policejnímu orgánu uložena povinnost zasílat státnímu zastupitelství záznamy o policejním vykázání, byť některá nižší státní zastupitelství uváděla, že i před touto novelizací byly záznamy zasílány na základě neformální součinnosti. Založení této povinnosti je shledáváno jako přínosné, když jde o primární zdroj poznatků státního zastupitelství pro jeho další aktivity směřující k zajištění ochrany obětí trestné činnosti. Ve sledovaném období roku 2025 bylo evidováno celkem 1 145 policejních vykázání oznámených státnímu zastupitelství, přičemž mezi jednotlivými kraji jsou patrné výrazné rozdíly. Počty se pohybují v širokém rozpětí, od 26 případů do 323 případů za jednotlivá KSZ, což svědčí o značné regionální variabilitě v aplikačních přístupech. Důvody těchto rozdílů proto bude vhodné dále metodicky mapovat.

Jako problematická je v souvislosti s novelizací vnímána ne zcela provázaná právní úprava, konkrétně vztah mezi definicí domácího násilí podle § 3021 OZ a úpravou § 402 odst. 1 ZŘS, která nadále pracuje s pojmem společné domácnosti. Tento nesoulad může vést k výkladovým

obtížím, zejména v případech, kdy násilná osoba s obětí společnou domácnost nesdílí. Z uvedeného důvodu by bylo vhodné legislativní upřesnění.

2.3. Poznatky k intervenčním centrům

Spolupráce státního zastupitelství s intervenčními centry pro oběti domácího násilí je obecně hodnocena jako velmi dobrá a v řadě případů i jako zásadní pro výkon návrhové činnosti. Intervenční centra aktivně spolupracují jak s oběťmi domácího násilí, kterým poskytují podporu při sepisu a podávání návrhů, tak i se státním zastupitelstvím. Na intervenční centra jsou bezprostředně po incidentu oběti často odkazovány zejména ze strany zasahující PČR nebo OSPOD. Samotná spolupráce mezi státním zastupitelstvím a intervenčními centry spočívá především ve výměně informací, a to za předpokladu, že s jejich poskytováním ohrožená osoba souhlasí. Tento aspekt je významný i proto, že záznam o vykázání, jakkoli představuje klíčový podklad, nemusí vždy obsahovat veškeré informace potřebné pro posouzení situace oběti, zejména její aktuální postoj či reálné možnosti obrany. V některých obvodech je tato součinnost systematicky nastavena, v jiných nikoliv, přičemž státní zastupitelství pak získává potřebné informace jinými způsoby, zejména prostřednictvím PČR nebo přímým kontaktem s obětí.

2.4. Poznatky k opravným prostředkům

V oblasti opravných prostředků je patrné, že jsou využívány pouze v omezeném rozsahu. Počet odvolání je nízký, přičemž v řadě obvodů nebyla podána vůbec nebo jen v jednotkách případů, zpravidla ze strany účastníků řízení. Celkově přitom nevyplývají žádné typové či opakující se důvody, které by svědčily o systémových pochybeních. Pokud již k podání odvolání došlo, jednalo se o případy vyvolané dílčími pochybeními soudů. Byly zaznamenány například situace, kdy nebyly dostatečně zohledněny zájmy nezletilých dětí přítomných domácímu násilí, dále soud nerespektoval vyšetřovací zásadu a neopatřil potřebné důkazy, případně vycházel z nesprávného, již překonaného, právního názoru. Ojediněle byly zaznamenány i chyby procesního charakteru, například při nesprávném stanovení doby trvání předběžného opatření. Celkově se tedy jedná o dílčí a ojedinělá pochybení bez obecnějšího přesahu.

3. Vstupová a návrhová činnost v oblasti svéprávnosti

I v oblasti svéprávnosti využívala státní zastupitelství v roce 2025 především vstupových oprávnění, zatímco vlastní návrhy na zahájení řízení či podněty k zahájení řízení byly podávány v menší míře. Obecnými kritérii ke vstupu do řízení byla zejména souvislost s trestním řízením a míra ohrožení či zneužití posuzované osoby.

Zvýšenou pozornost státní zastupitelství věnovala procesnímu postupu soudů, zejména s cílem, aby byl klíčový znalecký posudek k duševnímu stavu posuzované osoby vypracován až v závěru řízení poté, co se znalec seznámí se všemi opatřenými důkazy. Některá státní zastupitelství rovněž uvádějí, že systematicky přezkoumávají psychiatrické znalecké posudky vypracované v trestním řízení, z nichž vyplývá existence duševní poruchy nikoli přechodného rázu, což může následně vést k podání návrhu na omezení svéprávnosti či k podání podnětu k zahájení řízení. Státní zastupitelství však naráží na skutečnost, že podklady z trestních řízení nejsou (vzhledem k zaměření trestního řízení) dostatečné pro podání kvalifikovaného návrhu na omezení svéprávnosti, což mnohdy vede k podávání podnětů k zahájení řízení; situaci přitom komplikuje i nemožnost vyžádat si přímo lékařské zprávy pro tyto účely.

Zásadním problémem v dané oblasti zůstává nedostatek znalců z oboru psychiatrie, s tím spojená dlouhá doba vypracování znaleckých posudků a v důsledku toho i značné prodlužování řízení. K tomu přistupuje i obligatornost výslechu znalce před soudem. V této souvislosti je

však nutno zdůraznit, že zákonem č. 269/2025 Sb. došlo s účinností od 1. 1. 2026 k legislativní změně, jež umožňuje nahradit znalecký posudek z odvětví psychiatrie a výslech znalce písemnou zprávou ošetřujícího lékaře ve spojení s hodnocením potřeby podpory osoby při právním jednání zpracovaným soudním sociálním pracovníkem, což by mělo mít významný pozitivní dopad na délku i efektivitu řízení. Dopady uvedené novelizace proto bude vhodné v roce 2026 dále analyzovat.

Aplikační problémy byly dále zaznamenány ve vztahu k rozhodování o prodloužení omezené svéprávnosti. Přestože u řady posuzovaných osob je dán objektivně předpoklad neměnného duševního stavu v podstatě vylučujícího jakékoliv pozitivní změny ve vztahu k omezením posuzovaného, byly v roce 2025 zaznamenány případy, kdy soudy přistoupily k prodloužení omezení svéprávnosti bez provedení nového individuální posouzení, a to pouze při jeho formálním převzetí v původním rozsahu, což však může vést k neodůvodněným a nepřezkoumatelným zásahům do práv posuzovaných osob. Problematicky je ze strany státních zastupitelství vnímána i zákonná lhůta jednoho roku pro rozhodnutí o prodloužení omezení svéprávnosti, kterou se pravidelně nedaří dodržet, zejména při nespolupráci posuzované osoby, při nutnosti zpracování znaleckého posudku či jeho doplnění, ale též v důsledku podání opravných prostředků.

4. Vstupová a návrhová činnost v oblasti nedobrovolné hospitalizace

V případech řízení o vyslovení přípustnosti převzetí nebo držení v ústavu zdravotnické péče a v zařízení sociálních služeb se ve většině případů jedná o nucenou hospitalizaci v psychiatrických nemocnicích nebo zdravotnických zařízení s psychiatrickým oddělením. OSZ, v jejichž územním obvodu se taková zařízení nachází, upozorňují na výraznou zatíženost touto netrestní agendou, u které navíc s účinností od 1. 1. 2026 na základě novelizace zákona č. 290/2025 Sb. došlo i k rozšíření výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů při výkonu ústavního ochranného léčení, a to – budiž zdůrazněno – bez jakéhokoliv odpovídajícího navýšení personálních kapacit těchto OSZ. Výkon samotných vstupových a návrhových oprávnění nicméně v roce 2025 vykazoval významné regionální rozdíly, přestože se státní zastupitelství materiálně shodovala v hlediscích posuzování míry veřejného zájmu k využívání těchto oprávnění a nejlepšího zájmu posuzovaných (hospitalizovaných) osob. Výskyt výkonu vstupových a návrhových oprávnění vůči zařízení sociálních služeb je pak dlouhodobě raritnější, kdy specificky byly zmiňovány případy vážně míněného nesouhlasu klienta s držením v takovém zařízení.

V průběhu roku 2025 většinově nebyla shledána významná podezření na neoprávněný postup zdravotnických zařízení, ani nebyly signalizovány systémové nedostatky nebo vývojové trendy. Pouze OSZ v Pardubicích zaznamenalo výrazný meziroční nárůst zahájených řízení se současným snižováním doby, po níž jsou hospitalizované osoby propuštěny přímo zdravotnickým zařízením z důvodu jejich dostatečného zaléčení, a to často před uplynutím doby stanovené soudem. Vysoký nápad v této oblasti hlásí i MSZ v Brně, kde je každoročně přezkoumáváno více než 4 500 hlášení o nedobrovolných hospitalizacích.

I v roce 2025 byl akcentován systémový legislativní problém s nepříčetnými pachateli protiprávního jednání naplňujícího znaky trestných činů, často i závažného fyzického nebo sexuálního násilí, u nichž po zpracování znaleckého posudku a zjištění nepříčetnosti odpadají formální podmínky pro jeho další držení ve vazbě. V případech pachatelů nebezpečných pro společnost nebo vůči identifikovaným zvlášť zranitelným obětem státní zastupitelství tak často usilují o nedobrovolnou hospitalizaci těchto pachatelů do doby pravomocného uložení ústavního ochranného léčení nebo zabezpečovací detence. V aplikační praxi je však v těchto

situacích naráženo nejen na nedostatečnost kapacit příslušných psychiatrických zařízení, ale též na absenci jednoznačné právní úpravy, která by komplexně upravovala postavení osoby, která je z důvodu nepříčetnosti trestně neodpovědná, představuje hrozbu pro své okolí, avšak uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence jí teprve bezprostředně hrozí.

V této souvislosti je ovšem nutno zmínit, že ani umístění těchto osob do zařízení prostřednictvím nucené hospitalizace není řešením vyhovujícím, neboť především pachatelé se znaleckou indikací zabezpečovací detence bývají často nebezpeční i pro další pacienty či lékařský personál, kdy ani samotné zařízení nebývá režimově a technicky pro držení takto nebezpečných osob vybaveno. Obdobně jako v případě nebezpečných pachatelů přechodně vykonávajících ústavní výchovu z důvodu, že těmto není možné zabezpečovací detenci uložit přímo (viz též část III.3.4. této zprávy), by tak i pro popsané případy bylo vhodné nalézt jiný a legálně podpořený mechanismus náhrady předstižné (ochranné) vazby.

5. Ostatní vstupová a návrhová činnost

5.1. Obecné poznatky k ostatní vstupové a návrhové činnosti

V oblasti dalších vstupových a návrhových oprávnění OSZ nebyly zaznamenány významné vývojové strukturální trendy, když jejich využívání v jiných oblastech lze označit za okrajové až raritní. Doplnit pak lze, že shodně jako v roce 2024 ani v roce 2025 nebyla podána žádná žaloba o určení neplatnosti smlouvy o převodu vlastnictví ve veřejném zájmu podle § 42 ZSZ.

5.2. Poznatky k insolvenčním řízením

V roce 2025 bylo na úrovni KSZ vykázáno 100 realizovaných vstupů do probíhajících insolvenčních řízení podle § 7c zákona č. 182/2006 Sb., insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů (oproti 126 vstupům v roce 2024). Na úrovni VSZ se i v roce 2025 vstupové oprávnění v rámci insolvenčních řízení uplatňovalo spíše výjimečně, kdy nadále převládalo postupování poznatků nižším KSZ. VSZ však potvrzují, že účast v odvolacím insolvenčním řízení (ať již v rámci samotného insolvenčního řízení nebo též návazných incidenčních sporů) představuje většinu civilní odvolací agendy, a stejně tak se i většina celkového výkonu netrestní působnosti, včetně dohledové a přezkumné agendy, vztahuje právě k insolvenční oblasti.

Vstupová a návrhová činnost KSZ v oblasti insolvenčních řízení je nadále úzce propojena s výkonem trestní působnosti, kdy dochází ke vzájemnému vytěžování a předávání poznatků. Činnost netrestních specialistů KSZ je však zaměřována nejen na vyhodnocování poznatků dozorových státních zástupců z jednotlivých trestních řízení, popř. též podnětů účastníků insolvenčních řízení. V posledních letech se jako efektivní ukazuje i vlastní průběžné vyhodnocování insolvenčního rejstříku a dokumentů v něm zveřejňovaných, které se však logicky zaměřuje především na řízení dlužnických právnických osob; v případě oddlužení fyzických osob je pak prioritně posuzována otázka nepoctivého záměru dlužníka při podání návrhu na oddlužení. Mapování tohoto veřejného prostoru však minimálně představuje výrazný potenciál pro budoucí využití nástrojů umělé inteligence. V roce 2025 pak nebyly zaznamenány aplikační problémy posuzování intenzity veřejného zájmu na vstupech do insolvenčních či incidenčních řízení. V daném směru je však nutné upozornit, že míra tohoto veřejného zájmu a vyvíjení případných procesních aktivit v insolvenčních řízeních, do kterých státní zastupitelství vstoupilo, je velice často ovlivněno komplexní procesní taktikou budovanou na spolupráci mezi netrestním specialistou a dozorovým státním zástupcem v trestním řízení, kdy tato velice často není – a s ohledem na mlčenlivost a sledovaný účel trestního řízení ani nemůže

být – uchopitelná pro ostatní účastníky insolvenčního řízení, kteří k takové aktivitě státního zastupitelství činí podněty.

Z výkonu netrestní působnosti v oblasti insolvenčních řízení v roce 2025 se především ve větší míře objevily poznatky týkající se právě zneužívání právní úpravy oddlužení, kdy dlužníci pokračují v páchání trestné činnosti v podobě odklánění a skrývání postižitelných majetkových aktiv, a to i po podání insolvenčního návrhu nebo dokonce schválení oddlužení. Státní zastupitelství přitom nadále vychází z přesvědčení, že samotný institut oddlužení představuje výjimečný benefit, jímž jsou v existenční prospěch dlužníka deformovány základní občanskoprávní zásady. Nelze proto akceptovat, aby dlužník při využití tohoto benefitu spočívajícího v prominutí dluhů těžil další nelegální výhody z vlastního nezákonného jednání, což ze strany státních zastupitelství ústí v návrhy přeměn oddlužení na konkurs. Z nových poznatků a jevů bylo upozorněno na případy účelového vydědění dlužníka jako zamýšleného způsobu, jak docílit, aby se dědictví nestalo součástí majetkové podstaty a nebylo použito k uspokojení věřitelů dědice, nebo též účelové podání dlužnického insolvenčního návrhu spolu s návrhem na oddlužení těsně před provedením exekuční dražby dlužníkova majetku (zpravidla nemovitosti). Právě tyto případy poukazují na častou motivaci jednotlivců zachovávat aktiva a majetek na úkor vlastní trestní bezúhonnosti, přestože takové kroky ve své podstatě vedou jen k přechodnému oddálení majetkového postihu a ve svém důsledku dlužníkům zakládají další zbytečné závazky.

U incidenčních sporů se v roce 2025 pozornost soustředila na oblast odpůrčích žalob, především v případech převodů dlužnického majetku před zahájením řízení, často ve prospěch osob blízkých, kdy tato jednání byla současně prověřována pro podezření ze spáchání trestných činů poškození věřitele dle § 222 TrZ nebo zvýhodnění věřitele dle § 223 TrZ. V menší míře se pak aktivita státních zastupitelství týkala brojení proti účelovým vylučovacím žalobám nebo naopak podpory při popírání fiktivních pohledávek. V těchto situacích však bylo upozorněno na procesní nedostatek narušující postavení státního zastupitelství v insolvenčním řízení. Incidenční spor je svou povahou řízením sporným, ve kterém účastníci v různé míře nesou břemeno tvrzení a břemeno důkazní; majoritně jsou tato břemena ukládána žalobci (tím je v případě odpůrčích žalob insolvenční správce). Pokud ovšem státní zástupce v rámci incidenčního sporu vnáší do řízení tvrzení a důkazy získané na základě vlastní činnosti či na základě předaných poznatků z výkonu trestní působnosti, jedná se o aktivitu, která materiálně účastníkovi incidenčního sporu napomáhá k úspěchu ve věci, čímž jsou ovšem narušovány principy rovnosti zbraní. Lze tedy konstatovat, že ryze vstupové oprávnění nemusí být vždy vyhovující, přičemž zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, ve znění pozdějších předpisů, vykazuje výrazné deficity procesních legitimací státního zástupce k podání vlastního návrhu a založení postavení samostatného účastníka hájícího veřejný zájem v řízení. Nejasnosti panují také stran podávání opravných prostředků. Jeví se jako vhodné přímé legislativní řešení, kterým by byl výslovně a jednoznačně upraven okruh situací, na které by mohlo státní zastupitelství reagovat přímo vlastním návrhem; tyto otázky přitom nelze řešit metodicky, neboť ani kreativní výklad § 35 odst. 2 OSŘ pro řešení nepostačuje.

5.3. Poznatky ke korporátním řízením

Podle poznatků KSZ se aktivita státního zastupitelství v oblasti korporátní a rejstříkové nadále zaměřovala především na zrušení fakticky nečinných nebo zákon porušujících korporací. Návrhy podle § 93 ZOK se tak zahajovala řízení směřující k dosažení souladu mezi skutečným právním stavem a zápisem v obchodním rejstříku (sídlo či obsazení statutárního orgánu), popř. státní zastupitelství předávala poznatky o neplnění povinností obchodních korporací při

zakládání dokumentů do sbírky listin. Většina podnětů týkajících se obchodních korporací, se kterými se dále pracuje vůči rejstříkovému soudu, pochází z výkonu trestní působnosti, ať se již jedná přímo o právnické osoby trestně stíhané nebo též o případy, v nichž došlo ke vzniku překážky výkonu funkce člena voleného orgánu obchodní korporace z důvodu jeho pravomocného odsouzení. Ojediněle se v roce 2025 vyskytly specifické případy řízení o zrušení spolku s likvidací z důvodu, že spolek nepřizpůsobil stav ve spolkovém rejstříku stavu požadovanému zákonem (neaktivní spolek) či vstup do řízení týkajícího se zrušení zápisu o výmazu obchodní společnosti z veřejného rejstříku a rozhodnutí o její likvidaci.

6. Žaloby podle § 66 odst. 2 SŘS

V roce 2025, shodně jako v roce 2024, nebyla podána žádná správní žaloba ve veřejném zájmu ve smyslu § 66 odst. 2 SŘS, když došlo k vyřízení celkem 5 podnětů jejich odložením (oproti 4 odloženým podnětům v roce 2024).

Nadále se projevuje určitá nesrozumitelnost a nepochopení zaměření institutu správní žaloby ve veřejném zájmu, jakož i procesních a kompetenčních podmínek pro její podání, včetně předpokladu existence závažného veřejného zájmu. Odmítnut byl například podnět směřující proti obsahu zákona (konkrétně úpravě stálých seznamů voličů pro volby do Parlamentu České republiky obsažené v § 5 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) nebo podnět směřující proti nákladovým výrokům rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu vydaných ovšem v soukromoprávním sporu ve smyslu § 129 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, ve znění pozdějších předpisů; v obou případech se takto jednalo o podněty, kterým nebylo možné vyhovět, neboť požadovaný přezkum nespadal do pravomoci správních soudů. Další z podnětů pak byl odložen z důvodů neexistence konečného správního rozhodnutí i nedostatku závažného veřejného zájmu, když se jeho prostřednictvím podatel domáhal přezkumu individuálně prováděného dokazování v jeho přestupkovém řízení, a to současně za situace, kdy sám vydané prvostupňové rozhodnutí již napadl odvoláním, o kterém nebylo rozhodnuto. Nedostatek závažného veřejného zájmu pak byl shledán ve vztahu k podnětu VSZ v Praze, které se neztotožnilo se závěry rozhodnutí o zastavení řízení pro podezření ze spáchání kázeňského přestupku podle § 50 odst. 1 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů; odložení podnětu zde bylo odůvodněno poukazem na uplynutí zákonem stanovených prekluzivních lhůt se závěrem, že případné dosažení obnovení řízení by ke kázeňské odpovědnosti a uložení kázeňského trestu již vést nemohlo.

Specifický případ podnětu odloženého v roce 2025 se týkal posouzení zákonnosti postupu Ministerstva spravedlnosti, které odložilo (vnější) podnět k zahájení řízení z moci úřední o přestupku podle zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů. Přestože i v tomto případě byl podnět odložen pro neexistenci závažného veřejného zájmu k podání žaloby, bylo nutné se zabývat i otázkou, zda předmětné rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti o odložení podnětu naplňuje definiční znaky správního rozhodnutí podle § 65 odst. 1 SŘS, které by bylo možné žalobou nejvyššího státního zástupce ve veřejném zájmu (§ 66 odst. 2 SŘS) napadat. Předmětná procesní úprava je systémově výjimečná, neboť obecně v oblasti (nenávrhových) správních řízení zahajovaných z moci úřední (např. řízení o nařízení odstranění „černé“ nepovolené stavby, řízení o zrušení udělené koncese nebo odejmutí zbrojního oprávnění) k formálnímu rozhodování o podaných podnětech nedochází (v těchto případech se podatel podnětu nanejvýš vyrozumí, zda bylo řízení zahájeno, či nikoliv). Žalobní typy v soudním řádu správním však tvoří systém, který má zajistit, aby se žádná forma činnosti i nečinnosti orgánu veřejné správy, zasahující do veřejných

subjektivních práv, nedostala mimo soudní kontrolu, resp. ochranu ze strany správních soudů. Proto nesplnění povinnosti orgánu veřejné správy zahájit řízení z moci úřední, pokud nastane skutečnost předvídaná zákonem (na níž může podnět upozornit), může být přezkoumáno správním soudem na podkladě žaloby proti nečinnosti správního orgánu. Takovou žalobou však nejvyšší státní zástupce v rozsahu dikce § 66 odst. 2 SŘS nedisponuje.

Jinými slovy, pokud v popsaném případě vznikala otázka, zda lze rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti napadat správní žalobou na nezákonnost rozhodnutí (k níž nejvyšší státní zástupce kompetenci má), nebo žalobou proti nečinnosti (k níž nejvyšší státní zástupce kompetenci nemá), je tím nepřímo poukazováno na systémově legislativní mezeru. Nesplnění povinnosti správního orgánu zahájit řízení, jakmile nastane skutečnost předvídaná zákonem, může totiž představovat nezákonnost zasahující do závažného veřejného zájmu (který měl být prostřednictvím daného řízení ochráněn), k čemuž ovšem právní řád státnímu zastupitelství účinný prostředek ochrany veřejného zájmu neposkytuje. Lze doplnit, že tento nedostatek kompetence byl v průběhu roku 2025 navrhován k legislativnímu řešení již v rámci připomínek a úprav vládního návrhu zákona, kterým se mění soudní řád správní (sněmovní tisk č. 777/0), který rozšiřoval návrhovou legitimaci v oblasti ochrany veřejného zájmu pro nejvyššího státního zástupce na veškeré typy žalob a návrhů upravených v SŘS, vyjímaje pouze návrhy v oblasti voleb, referend, politických stran a politických hnutí a v řízení o kompetenčních žalobách. Nicméně v novém funkčním období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky nebyl tento návrh zákona již projednán.

Ve sledovaném období naopak nebyla zaznamenána významná rozhodnutí správních soudů týkající se žalob podaných nejvyššími státními zástupci v režimu § 66 odst. 2 SŘS.

7. Dozor nad zachováváním právních předpisů v místech výkonu ústavní a ochranné výchovy

Státní zastupitelství v souladu s § 4 odst. 1 písm. b) ZSZ vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů mimo jiné v místech, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova. Tento dozor se zaměřuje zejména na oblasti přijímání, umísťování a ukončování pobytu dětí podle soudní dokumentace, povolování pobytu dětí mimo ústavní zařízení, jakož i na dodržování práv a povinností dětí vyplývajících z účelu ústavní nebo ochranné výchovy a při realizaci opatření ve výchově (čl. 1 odst. 3 pokynu obecné povahy č. 10/2012, o výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech, kde je podle zákonného oprávnění omezována osobní svoboda).

7.1. Zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Celkový počet zařízení zajišťujících výkon ústavní nebo ochranné výchovy (dětské domovy, dětské domovy se školou, výchovné ústavy a dětské diagnostické ústavy) činí přibližně 200, přičemž tato jsou rozmístěna na celém území České republiky. Konkrétně bylo ze strany nižších státních zastupitelství identifikováno 10 zařízení na území hl. města Prahy, 32 zařízení v Severočeském kraji, 14 zařízení v Západočeském (s celkovou kapacitou 742 dětí a obsazeností 691 dětí), 16 zařízení v Jihočeském kraji, 25 zařízení ve Středočeském kraji (s kapacitou 779 dětí a obsazeností 679 dětí), 23 zařízení ve Východočeském kraji (s kapacitou 779 míst a obsazeností 671), 39 zařízení v Jihomoravském kraji a 47 zařízení v Severomoravském kraji. Zařízení však v některých regionech disponují odloučenými pracovišti jako svými součástmi, což přesné určení počtu zařízení s ohledem na vztah kmenového pracoviště a jeho relativně samostatných součástí ztěžuje. Z hlediska faktického regionálního rozložení je vždy současně nezbytné přihlížet též ke kapacitě a obsazenosti daného zařízení, které se mohou výrazně lišit a pohybovat se od jednotek dětí po vyšší desítky, nadto

v řadě případů se tyto kapacity i obsazenost mohou v průběhu roku měnit. Z uvedených skutečností vyplývá, že skutečné regionální rozložení kapacit nelze považovat za rovnoměrné.

Kapacity zařízení jsou v některých krajích výslovně hodnoceny jako nedostatečné (Severočeský kraj, Středočeský kraj, Východočeský kraj, Jihočeský kraj, do určité míry hlavní město Praha). V těchto regionech je poukazováno na skutečnost, že kapacity neodpovídají aktuálním potřebám umisťování dětí, a to mimo jiné i s ohledem na sociální skladbu obyvatelstva a existenci vyloučených lokalit, jejichž význam je v některých krajích akcentován. Současně je namítáno, že i formálně vykazovaná volná místa jsou vyčerpána z důvodu předjednaných přijetí nových dětí. Kapacity zařízení jsou tak zpravidla využívány na hranici možností, poptávka po umístění dětí je vysoká a opakovaně převyšuje dostupné možnosti, což se plně projevuje při potřebě lokálního umístění početnějších sourozeneckých skupin. Problémem je rovněž naplněnost zařízení určeného pro děti cizince, u něhož při zvýšené migrační zátěži dochází rovněž k přetížení. V ostatních krajích (Západočeský kraj, Jihomoravský kraj, částečně hlavní město Praha) jsou kapacity školských zařízení zpravidla hodnoceny jako prozatím dostatečné. V Severomoravském kraji je pak kapacita zařízení v převážné části hodnocena jako dostatečná, nicméně v některých okresech, zejména v těch více metropolitních, jsou indikovány problémy s dostupností volných míst a delší čekací doby.

Za nevyhovující byla v roce 2025 považována dynamika systému přemísťování dětí mezi jednotlivými zařízeními, když nebylo možné rychle a účinně reagovat na aktuální výchovné problémy a potřeby dětí, případně docházelo k jejich urychlenému umísťování bez předchozí diagnostiky. Děti v tomto systému setrvávají v nevhodném typu zařízení, zejména v dětských domovech, ačkoliv by bylo vhodné jejich umístění do dětských domovů se školou nebo výchovných ústavů, a naopak děti v dětských diagnostických ústavech setrvávají po dobu výrazně přesahující obvyklou délku diagnostického pobytu, která zpravidla činí 8 týdnů. I v roce 2025 tak (v rozporu s § 5 odst. 6 zákona č. 109/2002 Sb.) docházelo k deformaci základního účelu diagnostických ústavů, jímž je provedení diagnostiky dítěte a zpracování komplexní diagnostické zprávy s označením specifických výchovných a vzdělávacích potřeb, na jejichž základě má pak dojít k rozhodnutí, v jakém zařízení bude dítě dlouhodobě vykonávat ústavní výchovu.

7.2. Umísťování dětí s duální diagnózou a dětí neovládajících český jazyk

Tématu umisťování dětí s duální diagnózou (převážně v kombinaci poruchy chování a těžké psychiatrické zátěže) se podrobně věnovala již zpráva o činnosti státního zastupitelství za rok 2024. Je však potřeba konstatovat, že v této oblasti nižší státní zastupitelství neregistrovala žádné legislativní nebo koncepční změny, ani jiná systémová řešení popsaných negativních projevů. Z diagnostického hlediska lze u skupiny dětí s duální diagnózou sledovat široké spektrum poruch, zejména poruchy chování, emoční dysregulaci, smíšené poruchy emocí a chování, ADHD, poruchy osobnostního vývoje či další psychické nebo fyzické obtíže, přičemž se v mnoha případech jedná o souběh psychiatrických obtíží doprovázeného rizikovým abúzem návykových látek. Tyto děti zároveň často pocházejí z prostředí zatíženého kumulací rizikových faktorů, zejména dysfunkčních rodinných vztahů, traumatizace a deprivace, kdy absence adekvátního rodinného a sociálního zázemí vylučuje, aby terapie probíhala mimo zařízení v rámci institucionální spolupráce s rodinou.

V případě dětí s duální diagnózou vzniká potřeba specifického terapeutického zacházení, které objektivně pedagogičtí pracovníci ve standardních podmínkách výchovných ústavů nejsou schopni zajistit. Závažným limitem v péči o tyto děti zůstává nedostatek specializovaných míst a omezená dostupnost odborných služeb, zejména dětských psychiatrických ambulancí

a dětských psychiatrických nemocnic. Odborná péče je mnohdy zajišťována pouze ve větších městech, což vyžaduje pravidelné dojíždění a komplikuje kontinuitu léčby. Nedostatečné kapacity specializovaných zařízení se projevují obtížnějším zajištěním včasné diagnostiky a navazující péče i omezenými možnostmi dlouhodobé práce s těmito dětmi. Jejich potřeby přitom přesahují standardní podmínky zařízení a v důsledku nedostatku kapacit a rostoucího počtu dětí s výraznými výchovnými problémy jsou umísťovány i do zařízení, která nejsou pro tento typ péče určena. Řešením se však nejeví koncentrace těchto dětí v rámci specializovaného zařízení. V roce 2025 došlo k situaci, kdy v jednom z výchovných ústavů představovalo 18 dětí s duální diagnózou polovinu z celkového počtu 36 umístěných dětí, což způsobovalo personálu zařízení mimořádnou zátěž. Nadto je otázkou, zda by specificky nastavené podmínky a opatření (především bezpečnostní) v takových specializovaných zařízeních spíše neprohlubovaly izolaci a negativní osobnostní projevy dětí.

Vzhledem k dřívějším poznatkům (související i se zvýšenou migrací registrovanou v posledních letech) se státní zastupitelství v roce 2025 zaměřovala specifičtěji i na podmínky dětí, jejichž rodným jazykem není český jazyk. V daném směru bylo ovšem konstatováno, že jazyková bariéra se již zpravidla neprojevuje nebo je překonána, a to i s ohledem na relativně nízký počet dětí, které se v jednotlivých zařízeních vyskytují ojediněle. Zejména děti z evropských zemí jsou obvykle schopny komunikovat v českém jazyce, případně si češtinu osvojují, a nevyžadují tak zásadní podporu při komunikaci. Odlišná situace je u dětí umístěných ve specializovaném zařízení pro cizince, kde většina z nich český jazyk neovládá a komunikace je zajišťována prostřednictvím tlumočení poskytovaného tímto zařízením. Jazyková bariéra se výrazněji projevuje rovněž u dětí umístěných na základě předběžných opatření v souvislosti s nelegální migrací, u nichž je taktéž nutno využívat tlumočení. Specifickou situaci představovaly rozmluvy státních zástupců s dětmi v zařízení pro sluchově postižené. V závislosti na komunikačních schopnostech dítěte probíhaly rozhovory s dětmi o samotě, nebo za přítomnosti tlumočníka do znakové řeči. V případech zajištěného tlumočení jsou děti srozumitelným způsobem poučeny o svém právu na rozhovor bez přítomnosti třetí osoby a o roli tlumočníka jako prostředníka komunikace. Z praxe vyplývá, že přítomnost tlumočníka děti zpravidla vítají, neboť jim usnadňuje komunikaci, zvyšuje jejich pocit jistoty a vede k otevřenějšímu projevu. Nelze však odhlížet, že pokud je tlumočení zajišťováno zaměstnancem zařízení, není zcela plněn principiální požadavek uzavřené a diskrétní komunikace s dítětem.

7.3. Poznatky k činnosti státních zástupců

V roce 2025 podala státní zastupitelství celkem 3 návrhy na zrušení ochranné nebo ústavní výchovy, zatímco v roce 2024 byl takový návrh podán v 1 případě. Obdobně jako v předchozích letech nebyl podán návrh na uložení ochranné výchovy. V roce 2025 bylo vydáno 63 příkazů sloužících k zachování zákonnosti, tj. k přijetí opatření vedoucích k odstranění stavu odporujícímu právním předpisům, a dále 1 nařízení propuštění dítěte drženého v ústavu nezákonně. Rovněž bylo uskutečněno 479 prověrek a došlo k 116 mimořádným událostem.

Necelá polovina vydaných příkazů směřovala na pochybení při ukládání opatření ve výchově, konkrétně se jednalo o rozpor s § 21 zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo

ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Dále bylo v několika případech detekováno neoprávněné užití fyzického trestu. Výše zmíněné nařízení o propuštění dítěte ze zařízení bylo vydáno v souvislosti se zastavením řízení o výchovném opatření, a tedy v důsledku odpadnutí právního podkladu pro další setrvání v zařízení.

8. Dozor nad zachováváním právních předpisů ve vězeňských zařízeních a ústavech

8.1. Obecně

Mezi úkoly svěřené do netrestní působnosti státního zastupitelství, konkrétně ve věcné příslušnosti KSZ, spadá i dozor nad dodržováním právních předpisů ve věznicích, ve kterých je vykonávána vazba a trest odnětí svobody. Při výkonu vazby se dozor zaměřuje zejména na oblasti přijímání, umísťování a propuštění obviněných podle soudní dokumentace, jakož i na dodržování práv a povinností obviněných vyplývajících z účelu vazby, z právních předpisů upravujících výkon vazby a týkajících se kázeňských přestupků a vycházek obviněných. Při výkonu trestu odnětí svobody se pak dozor zaměřuje zejména na oblasti přijímání, umísťování a propuštění odsouzených podle soudní dokumentace, naplňování účelu trestu a případně souběžně uložených ochranných opatření, zaměstnávání odsouzených, jakož i na dodržování práv a povinností odsouzených vyplývajících z právních předpisů upravujících výkon trestu odnětí svobody a týkajících se ukládání a výkonu kázeňských trestů. Dozor státního zastupitelství se vztahuje rovněž k výkonu zabezpečovací detence, v níž zaměřuje zejména na umísťování chovanců do ústavů včetně odděleného umísťování stanovených skupin chovanců, dodržování práv a povinností chovanců, jejich vzdělávání a zaměstnávání, jakož i na ukládání a výkon kázeňských trestů a udělování kázeňských odměn. Součástí dozoru je rovněž prověřování použití omezovacích prostředků a povinné dokumentace.

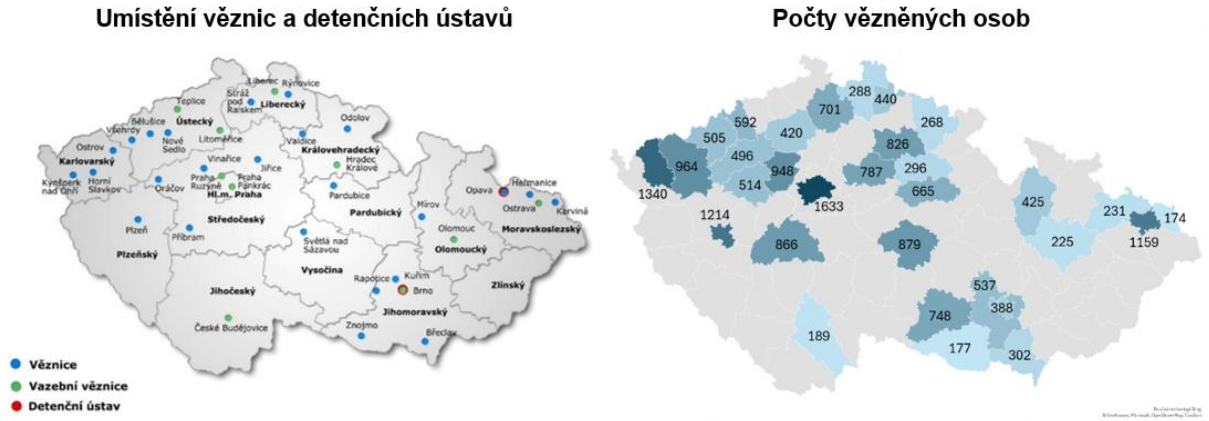

Podle statistických ročenek Vězeňské služby ČR se počty vězněných osob v posledních letech výrazně nemění. Ke dni 31. 12. 2025 bylo vykázáno celkem 19 241 vězněných osob (souhrnně ve výkonu trestu i ve výkonu vazby). Průměrné využití věznic se pohybovalo na úrovni 98,19 % celkových normovaných ubytovacích kapacit. Nutno však opětovně upozornit, že zejména v případě výkonu trestu v odděleních s vysokým stupněm zabezpečení věznic s ostrahou a zvýšenou ostrahou jsou stanovené ubytovací kapacity hodnoceny jako hraniční až kritické, kdy se nárazově jeví velice složité udržovat splnění požadavků na dodržení minimálních ubytovacích norem a dalších zákonných podmínek, byť takové situace nemusí ještě bez dalšího nutně zakládat závěr o porušení právních předpisů.

Přehledy ukazatelů vytížení kapacit dle statistických ročenek Vězeňské služby ČR (ČR, 2022–2025)

	2022	2023	2024	2025
Celkem obvinění (vazba)	1438	1566	1596	1651
Celkem odsouzení (trest)	17498	17889	17719	17590
Celkem stav (obv. + ods.)	18936	19455	19315	19241
Průměrný stav (obv. + ods.)	18971,17	19463,50	19509,67	19370,08
Průměrné kapacity (obv. + ods.)	19966,58	19908,58	20015,17	19727,75
Průměrné využití kapacit věznic (obv. + ods.)	**95,01 %**	**97,76 %**	**97,47 %**	**98,19 %**
Celkem chovanci	116	114	115	118
Průměrné kapacity (nemocnice + ústavy)	333	335	350,17	340,17
Celkové průměrné využití kapacit	**94,31 %**	**97,06 %**	**96,70 %**	**97,48 %**

Je tak patrné, že nedostatečné kapacity věznic a jejich naplněnost až přeplněnost zůstávají dlouhodobým problémem, kdy s jeho výskytem jsou spojeny návazné sekundární negativní jevy v podobě prodlev v poskytování některých služeb, nedostupnosti pracovních příležitostí, zvyšujících se případů agrese, sebevražd, ale též užívání návykových látek. V tomto směru lze doplnit, že pro rok 2026 bude stěžejní monitorovat dopady novelizace trestních předpisů provedené zákonem č. 270/2025 Sb. Státní zastupitelství však současně upozorňuje, že pro účinné řešení popsaného fenoménu přeplnění věznic zřejmě nebude možné si vystačit s pouhou dekriminalizací a depenalizací vybraných protiprávních jednání, když z předběžných hodnocení vyplývá, že například úprava přečinu zanedbání povinné výživy (§ 196 TrZ) měla na celkovou obsazenost věznic zanedbatelný vliv. Nadále platí, že významnou část vězeňské populace tvoří recidivní pachatelé bagatelní trestné činnosti, u nichž stávající nastavení výkonu trestu odnětí svobody již ze své povahy nemůže plnit nápravnou (výchovnou) funkci. Pozornost by tak měla být věnována především komplexnějšímu uchopení trestní politiky, která by měla provázat systém nepodmíněných trestů a organizaci vězeňství s funkčním rozlišením trestů výchovných (terapeutických) a ryze ochranných (represivních), a to s adekvátními rozdílnými přístupy v programech zacházení či přístupu k institutu podmíněného propuštění.

Vedle přeplněnosti věznic je pak třeba zmínit i nedostatečné personální kapacity Vězeňské služby ČR, které jsou – vedle zmíněného aspektu přeplněnosti věznic a vyšších nároků na zajištění a poskytování služeb – zapříčiněny i platovým podhodnocením v nepoměru k fyzické a psychické náročnosti těchto povolání spojených s významnou odpovědností za řádný výkon kompetencí, pro které nejsou vždy adekvátně vytvořené podmínky.

8.2. Poznatky k výkonu vazby a trestu odnětí svobody

Dne 1. 1. 2025 rovněž nabyla účinnosti novelizace § 26 odst. 3 ZVT a § 20 odst. 6 ZVV provedená zákonem č. 29/2024 Sb., od níž se očekávalo i odstranění významných rozdílů v souhrnných počtech mimořádných událostí vykazovaných státními zastupitelstvími v územních působnostech VSZ v Praze (308 v roce 2024) a VSZ v Olomouci (17 v roce 2024), které byly zjištěny v rámci analytické činnosti NSZ již v průběhu roku 2025. I přes tuto legislativní reakci však bylo ve sledovaném období roku 2025 uváděno prošetření 402 mimořádných událostí, z toho 366 v územní působnosti VSZ v Praze a 36 v územní působnosti VSZ v Olomouci. Lze doplnit, že v návaznosti na tato zjištění přistoupilo NSZ k jednání s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR, které na základě konzultace upravilo interní předpisy. Dopady těchto regulatorních změn, které jsou očekávány v průběhu roku 2026, bude proto třeba nadále zvlášť sledovat a vyhodnocovat, přičemž je dán předpoklad sjednocení praxe vězeňských zařízení a signalizace mimořádných událostí v rámci soustavy státního zastupitelství.

Z hlediska struktury hlášených a prošetřovaných mimořádných událostí nedochází k zásadním změnám. Jak již bylo zmíněno, nejčastější mimořádné události mají úzkou souvislost s narůstající agresí a její konfliktní dekompenzací ve vězeňské populaci, kdy se jednalo především o vzájemné násilí mezi vězni (93 událostí) nebo sebevraždy a sebevražedné pokusy vězňů (83 událostí), za neméně významný lze označit i podíl nahlášených fyzických útoků vězňů vůči personálu věznice (24 událostí) a fyzických útoků personálu věznice vůči vězňům (27 událostí). U kategorií násilných jednání je nicméně dáno předpokládané statistické zkreslení, neboť nahlášená mimořádná událost nemusí být návazným šetřením vůbec potvrzena; současně byly události spočívající v násilí mezi vězni a vězeňským personálem hlášeny výhradně ze strany státních zastupitelství v územní působnosti VSZ v Praze, což může souviset s již popsanými rozdíly v pochopení informačních povinností v netrestní působnosti (budiž zdůrazněno, že takový násilný incident zpravidla bývá současně prověřován policejním orgánem v rámci trestního řízení). Významné zastoupení pak bylo v roce 2025 shledáno u výskytu infekčního onemocnění (76 událostí).

V roce 2025 bylo dále provedeno celkem 229 prověrek, z toho 139 v územním obvodu VSZ v Praze a 90 v obvodu VSZ v Olomouci. Výkon této působnosti státního zastupitelství je přitom dlouhodobě stabilizován a nevykazuje nedostatky na straně státních zástupců. Z poznatků státních zastupitelství plyne, že zjištěné závady promítnuté do 20 příkazů k zachování zákonnosti neměly významnější systémový charakter, snad s výhradou, že všechny se týkaly výkonu trestu odnětí svobody (v rámci výkonu vazby a zabezpečovací detence nebyl vydán příkaz žádný). Nejvyšší podíl v počtu 8 příkazů reagoval na individuální pochybení při provádění kázeňských řízení a ukládání kázeňských trestů.

Jak již bylo avizováno v rámci zprávy o činnosti za rok 2024, rozhodnutím ministra spravedlnosti ze dne 18. 9. 2023, č.j. MSP 119/2023-OIM-E/18.4., došlo ke zřízení státní příspěvkové organizace v působnosti Ministerstva spravedlnosti pod názvem Zdravotnická zařízení Ministerstva spravedlnosti (dále také jen „ZZMS“) za účelem poskytování a zabezpečování zdravotních služeb mimo jiné osobám ve výkonech vazby, trestu odnětí svobody a zabezpečovací detence, kdy s účinností od 1. dubna 2025 došlo k převzetí zdravotnických středisek Vězeňské služby ČR pod správu této příspěvkové organizace. V průběhu roku 2025 nebyly v souladu s metodickým přípisem NSZ ze dne 2. 4. 2024, sp. zn. 1 NDT 811/2024, signalizovány problémy spočívající v tom, že by státním zástupcům byl znemožněn výkon dozoru v těchto zařízeních. Naopak v rámci prověrkové činnosti zaměřené na respektování práva vězněných osob na zdravotní služby v tomto směru nebylo v roce 2025 shledáno žádné pochybení a nebyl vydán žádný příkaz. Navzdory tomu však některá nižší státní zastupitelství upozorňovala na nedostatečné zajištění zdravotnického personálu ve věznicích, což vždy neumožňovalo vyšetření vězněných osob v rámci řádné ordinace. Vězeňská služba ČR přitom organizačně upřednostňovala vyšetření akutních případů, které jinak musely být řešeny eskortami do civilních zařízení.

V rámci vzdělávací činnosti byl VSZ v Praze uspořádán v červnu 2025 seminář pro dozorové státní zástupce činné na úseku výkonu dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence, který byl zaměřen na rozvoj komunikačních dovedností státních zástupců při úkonech činěných

s osobami postiženými poruchami osobnosti (forenzní a penitenciární psychologie). V rámci metodické činnosti byl VSZ v Praze vydán metodický pokyn k problematice vyžadování informací a materiálů z trestního řízení nutných pro výkon dozoru nad dodržováním právních předpisů v místech výkonu trestu odnětí svobody, výkonu vazby a výkonu zabezpečovací detence. Rovněž byla vydána metodická doporučení v individuálních případech k dalšímu postupu v konkrétní věci.

8.3. Poznatky k výkonu zabezpečovací detence

Jak již bylo signalizováno ve zprávě o činnosti za rok 2024, problém s přeplněností ústavů pro výkon zabezpečovací detence byl řešen otevřením ústavu při Věznici Praha – Pankrác od ledna 2022, a to vedle stávajících ústavů situovaných v Brně a v Opavě, a následným navýšením ubytovacích kapacit ústavu v Opavě (na 65 z původních 50 míst) a v Brně (na 62 z původních 45 míst) v polovině roku 2024. Z důvodu nedostatku personálu byla dočasně pozastavena činnost oddělení výkonu zabezpečovací detence ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Praha – Pankrác, a to od 1. ledna 2025, přičemž po přemístění chovanců nadále platila naplněnost ústavu v Opavě i v Brně na hranici kapacit.

Mimořádné události ve smyslu čl. 21 POP č. 10/2012 byly na úseku výkonu zabezpečovací detence hlášeny v roce 2025 v počtu 2 případů, kdy se jednalo o úmrtí a pokus o sebevraždu. Ve sledovaném období nebyl ze strany státních zastupitelství vydán žádný příkaz k zachovávání předpisů platných pro výkon zabezpečovací detence podle § 40 odst. 2 písm. e) zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení k propuštění osoby držené v těchto místech v rozporu s příslušným rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení nebo bez takového rozhodnutí ve smyslu § 40 odst. 2 písm. f) zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence, ve znění pozdějších předpisů, nevydali státní zástupci v roce 2025 rovněž žádné (shodně jako v roce 2024).

Ze strany nižších státních zastupitelství je poukazováno na situaci, kdy jsou soudem do detence umísťováni i chovanci, kteří nejsou pro společnost zvlášť nebezpeční, pouze odmítali nebo nebyli schopni vykonat uložené ochranné léčení v ústavní formě. Vyjma jednoho úrazu, napadení mezi chovanci a ojedinělého použití donucovacích prostředků, byly řešeny jenom běžné stížnosti (problematika časového rozvrhu dne, vycházek, režimu sprchování, nedostatku pohybu, nedostatku dezinfekčních prostředků, složení jídelníčku, svícení, povinnosti mít ustlané lůžko, chování dozorců, umístnění na cele či ceny v prodejně ústavu).

VI. Koncepční závěry a návrhy opatření

1. Oblast výkonu správy, personálního a materiálního zajištění

V personální oblasti se s ohledem na signalizované komplikace při obsazování pozic administrativních zaměstnanců státních zastupitelství v konkurenčním prostředí trhu práce, zejména v oblastech větších městských aglomerací, spojené s negativními vlivy v podobě nedostatečné obsazenosti, vysoké fluktuace a věkové struktury této skupiny zaměstnanců, doporučuje nadále aktivně a pravidelně přistupovat k valorizacím platového tarifu podle Přílohy č. 1 nařízení vlády č. 341/2017 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů, a na tyto valorizace reagovat i adekvátními rozpočtovými opatřeními tak, aby za účelem zachování garantované výše zaručené odměny za práci (§ 112 odst. 4 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů) nebylo nutné využívat finanční prostředky vyčleněné na nenárokové (motivační) části platu.

Shodně jako v minulém roce je nutné opětovně zdůraznit potřebu koncepčního řešení a investic do oblasti informačních systémů a výpočetní techniky (jak bylo rozvedeno v části I.4.2. této zprávy). Akcentovat je pak třeba vytvoření nové a bezpečné technické infrastruktury, která by umožnila provoz moderních informačních systémů pro vlastní vedení spisové služby a zároveň pro rychlou a elektronickou komunikaci s dalšími informačními systémy partnerských orgánů veřejné moci (např. ETŘ, ETŘ Lite nebo VIS) bez nutnosti tradičního fyzického zasílání žádostí a spisových materiálů, čímž by se do budoucna vytvořily a testovaly podmínky pro případné zavádění nástrojů umělé inteligence nebo i pro přechod na elektronický spis. Sekundárně by takové prostředí mohlo umožnit i vytvoření nadstavbového a z větší míry automatizovaného statistického rozhraní (tj. dynamického statistického informačního systému, který by čerpal data z jednotlivých informačních subsystémů vedení spisových služeb), což by mohlo vést k podstatnému snížení administrativní zátěže personálních kapacit. Z těchto důvodů se navrhuje přijetí koncepce a prováděcích rozpočtových opatření k zabezpečení popsaných potřeb státního zastupitelství, resp. orgánů činných v trestním řízení.

2. Oblast prevence kriminality a výkonu trestní a netrestní působnosti

Poznatky nadále odůvodňují závěr o akutním nedostatku znalců z oborů zdravotnictví, odvětví psychiatrie, zejména pak ve specializaci na dětskou psychiatrii, a dále v oboru psychologie (včetně specializace na dětskou psychologii). Jednou z prioritních oblastí trestní politiky by proto mělo být zajištění vhodných podmínek a dostatečných personálních kapacit pro výkon znalecké činnosti v těchto oblastech, jakož i zajištění finančních prostředků, kapacit, potřebného personálu i kvality speciální ústavní a ambulantní léčby, zaměřené zejména na primární hospitalizaci a stabilizaci osob, jejichž pobyt na svobodě je nebezpečný pro společnost. S ohledem na počty případů se zjištěnou nepříčetnosti pachatele a potřebu zajištění ochrany společnosti i pro tyto případy, v nichž je orgánům činným v trestním řízení obligatorně uloženo takovou osobu propustit z předstižné vazby, je dlouhodobě poukazováno na potřebu institutu, který by umožnil bezprostřední a okamžité umístění pachatele činu jinak trestného do zařízení s terapeutickými a ochrannými prvky. Jakkoliv lze ocenit legislativní aktivity směřující k vytvoření mechanismu předběžného umístění osob do ochranného léčení v ústavní formě, bez adekvátních umísťovacích kapacit nemusí být toto řešení dostačující. Nová právní úprava tak bude muset vyřešit i otázku faktického umístění takové osoby nejen do okamžiku rozhodnutí o jejím předběžném umístění do ochranného léčení, ale také pro případy, kdy takové rozhodnutí nebude z kapacitních důvodů možné bezodkladně realizovat.

Za vhodnou přitom bez dalších legislativních změn není možné považovat ani praxi umísťování nepříčetných pachatelů do psychiatrických nemocnic, které nelze z hlediska absence kontroly orgánu veřejné moci nad případným propuštěním považovat za efektivní ani dostatečnou (viz část III.1.4. této zprávy).

Vedle systémové podpory nezbytného zvýšení počtu znalců, je velmi žádoucí přijetí opatření ke zvýšení kvality znaleckých posudků za účelem zamezení potřeby jejich doplňování bez změny důkazního stavu či dokonce potřeby opatření několika znaleckých posudků v jednom řízení, které zatěžují jak znalce, tak celé trestní řízení v důsledku jeho prodlužování. I s odkazem na zjištění prezentovaná v rámci konference uspořádané zástupcem veřejného ochránce práv v prosinci 2025 lze především do budoucna navrhovat nastavení základních znaleckých standardů a důslednější uplatňování kontroly ze strany Ministerstva spravedlnosti, jakož i vyšší finanční podporu klíčových znaleckých oblastí Kriminalistického ústavu PČR, což aktuálně platí především ve vztahu k vyhodnocování elektronických dat. Navrhuje se rovněž zajistit podporu Kriminalistického ústavu PČR v oblasti ekonomických oborů a rozvíjení ekonomicko-analytických znalostí samotných útvarů PČR.

V oblasti kybernetické kriminality a kriminality páchané v kybernetickém prostředí lze akcentovat technický rozvoj, který pachatelům umožňuje plošnější tipování potenciálních obětí, jak bylo podrobněji popsáno v části IV.1 této zprávy. V této souvislosti se jeví nezbytné nadále posilovat význam a funkci preventivních osvětových programů a zvyšovat obecné povědomí o typových kriminálních scénářích, a to i za součinnosti bankovních institucí, jejichž odborný přínos k dané problematice je nadále nezpochybnitelný. Vhodným se jeví i zaměření na mladší populaci, která by celkově měla být seznamována s bezpečným chováním v kybernetickém prostředí. Další osvětová a koncepční činnost by měla být zaměřena i ve vztahu k části populace, která je ochotna úplatně přenechávat založený bankovní účet neznámým osobám nebo provádět kurýrní výběry hotovosti z bankomatů podle pokynů neznámých osob.

3. Oblast legislativy

V legislativní oblasti je bohužel nutné s odkazem na závěry obsažené v části I.2 této zprávy opětovně připomenout, že státní zastupitelství by uvítalo vyšší kvalitu a rychlost při zavádění požadavků vyplývajících z mezinárodních závazků a práva EU do vnitrostátní právní úpravy, neboť překonávaní případných zákonných mezer nebo implementačních nedostatků výkladovými metodami, např. použitím teleologické redukce či analogie, je především v oblasti trestního práva vysoce nežádoucí a pro státní zastupitelství velice problematické. Ač má státní zastupitelství garantovat zákonnost a ústavnost přípravného trestního řízení a odpovídat za jeho výsledky, narozdíl od soudů nedisponuje konečnou výkladovou kompetencí, což se projevuje i v absenci oprávnění vyvolat přezkum souladu vnitrostátního práva s ústavním pořádkem (§ 224 odst. 5 *a contrario* TrŘ) nebo právem EU (§ 9a odst. 2 *a contrario* TrŘ). Vedle již zmiňované absence legislativního provedení nařízení EMFA se aktuálně jeví nezbytným včasné a řádné legislativní provedení požadavků vyplývajících z nařízení DSA, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1543 o evropském vydávacím příkazu a evropském uchovávacím příkazu pro elektronické důkazy v trestním řízení a pro výkon trestu odnětí svobody po skončení trestního řízení, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1544, kterou se stanoví harmonizovaná pravidla pro určování určených provozoven a jmenování zástupců za účelem shromažďování elektronických důkazů v trestním řízení, a to – bude-li to možné – při zavedení takových mechanismů, které nebudou zvyšovat zátěž státních zastupitelství o zbytné a neefektivní administrativní činnosti.

S odkazem na zjištění popsaná v části II.7.2 této zprávy se dále navrhuje hledání vhodnějších a účinnějších řešení při zajištění péče o týraná nebo nevhodně chovaná zvířata. Jak již bylo předestřeno takové legislativní řešení by mělo primárně směřovat k odstranění administrativních překážek při přenášení nákladů na péči o zajištěná (zabavená) zvířata na pachatele trestného činu, příp. umožnit umístění zvířat k novému chovateli dříve než s pravomocným rozhodnutím soudu v samotném závěru trestního řízení. Zásadním se pak jeví i otázka účinnějšího zjišťování faktického bydliště odsouzeného a zajištění vstupu pracovníků Krajské veterinární správy do obydlí odsouzeného při kontrole plnění pravomocně uloženého trestu držení a chovu zvířat, zvlášť pokud odsouzený odmítne splnit svou povinnost podle § 350ab odst. 2 TrŘ.

Z hlediska zvláštní části zprávy (části IV.2 a IV.3) zaměřené na kriminalitu dětí a mladistvých, jakož i otázky procesního rámce řízení vedeného proti dětem mladším 15 let, lze především zmínit řadu zaznamenaných výkladových a aplikačních problémů, které by měly vést k další revizi dopadů novelizace provedené zákonem č. 165/2024 Sb. a vedení další odborné diskuse, včetně možných legislativních návrhů k vhodnějšímu koncepčnímu pojetí tohoto druhu řízení. I přes poměrně rozsáhlou a komplexní podobu závěrů však lze akcentovat skutečnost, že v populaci dětských pachatelů činů jinak trestných se vyskytuje množina jednotlivců páchajících závažné formy úmyslných deliktních jednání, často též soustavně nebo opakovaně (recidivně), u nichž aktuálně nastavené procesní a výchovné mechanismy zcela selhávají. Legislativní řešení vyžadují situace, kdy je dítěti mladšímu 15 let uložena ochranná výchova, která neplní svůj účel pro opakované útěky dítěte, anebo proto, že z hlediska svého nastavení a potřeb dítěte není k zajištění jejího účelu dostatečná či vhodná. V tomto směru státní zastupitelství poukazuje na rostoucí potřebu vytvoření nového typu zařízení pro děti vyžadující intenzivní psychiatrickou a psychologickou pomoc, nebo cílený multidisciplinární přístup z důvodu závažného narušení osobnosti s nepříznivou prognózou vývoje dítěte, jejichž společným jmenovatelem je vysoká nebezpečnost pro společnost. Právě u těchto dětí se stávající nejpřísnější opatření v podobě ochranného výchovy jeví jako zcela nedostatečné, a to jak z hlediska potřeb dětí, ale rovněž nezbytnosti zajištění ochrany personálu a dalších umístěných dětí bez dalších speciálních potřeb. Řešení se nabízí v podobě zřízení zajišťovacího ústavu s multidisciplinárním přístupem, psychologickou, psychiatrickou, terapeutickou i sociální péčí, které však současně umožní přijetí nezbytných opatření k ochraně personálu i společnosti před vysoce nebezpečnými dětmi. Pro řešení části případů dětských pachatelů dopouštějících se zvlášť závažné násilné delikvence je namístě podpořit probíhající diskusi k otázkám snížení věkové hranice trestní odpovědnosti, kdy však vzhledem ke statistickým údajům a signalizovaným poznatkům zůstává sporné, zda u nejzávažnějších úmyslných činů (zejména násilného charakteru) se jeví posunutí hranice na 14 let dostačující, a zvažována by neměla být i případná hranice věku 13 let.

Nejvyšší státní zástupce nejpozději do poloviny kalendářního roku předkládá prostřednictvím ministra spravedlnosti vládě zprávu o činnosti státního zastupitelství za uplynulý kalendářní rok; vláda tuto zprávu po projednání předkládá senátu.

§ 12 odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

V Brně dne 24. června 2026

JUDr. Lenka Bradáčová, Ph.D.
nejvyšší státní zástupkyně